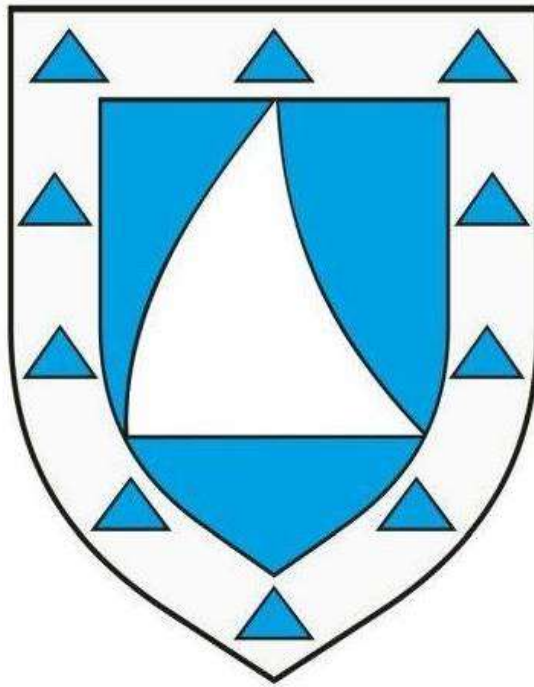

ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

OPĆINA MURTER-KORNATI

Strateški plan razvoja

2016.- 2021.

Murter, 2016.

Naručitelj: Općina Murter-Kornati

Butina 2,
HR-22243 Murter

Naziv projekta: Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

Nositelj projekta: Jelić konzalting d.o.o.

Frana Supila 12,
HR-51000 Rijeka

Voditelj projekta: mr.sc. Ljubomir Jelić dipl. oec.

Projektni tim:

- Toni Turčinov, mag.ing.agr.
- Petar Ježina, dipl.ing.geo.
- Ivana Juran Magdić, dipl.ing.brod.
- Mare Kovačev, upravni referent
- Luka Ježina, mag.oec.
- Mr.sc.Ljubomir Jelić dipl.oec.
- Saša Leporić, dipl.oec.
- Maja Filipović, dipl.oec.
- Iris Nikolić, mag.oec.

Godina izrade: 2016. godina

SADRŽAJ

1. SAŽETAK	6
2. UVOD.....	10
2.1. Sustav planiranja razvoja	11
2.2. Program Strateškog plana razvoja (SPR)	14
2.3. Sadržaj Strateškog plana razvoja (SPR).....	15
2.4. Financiranje razvoja.....	16
2.5. Implementacija aktivnosti	17
3. OPĆI PODACI	19
3.1. Geografski položaj Šibensko-kninske županije.....	20
3.2. Opći podaci i položaj Općine Murter-Kornati.....	23
3.3. Razvojne značajke i resursi	25
3.4. Stanovništvo	26
3.5. Zaposlenost.....	29
4. PRIRODNI RESURSI	32
4.1. Reljef i zemljište.....	32
4.2. Klimatska obilježja	33
4.3. Vegetacija	35
4.4. Poljoprivredne površine	36
4.5. Vodno bogatstvo	40
4.6. Zaštita prostora.....	40
4.7. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali.....	42
5. INFRASTRUKTURA	43
5.1. Promet	43
5.2. Energetski sustav	47
5.3. Pošta i telekomunikacije.....	49
5.4. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali.....	50
6. KOMUNALNA DJELATNOST	51
6.1. Vodoopskrba.....	51
6.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	52
6.3. Odlaganje čvrstog otpada.....	58
6.4. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali.....	64
7. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	66
7.1. Obrazovanje.....	67

7.2. Kultura i prirodna baština	70
7.2.1. Kulturna baština	70
7.2.2. Prirodna baština	73
7.3. Zdravstvo	79
7.4. Socijalna skrb	81
7.5. Sport	83
7.6. Civilno društvo	83
7.7. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali	85
8. RAZVOJNE POLITIKE, KLJUČNI DOKUMENTI VIŠIH RAZINA VLASTI I SURADNJA	87
8.1. Regionalna politika RH	87
8.2. Značaj strategije „EUROPA 2020“ za regionalni razvoj	88
8.3. Zajednica na čelu lokalnog razvoja – CLLD pristup	89
9. REGIONALNA RAZVOJNA POLITIKA U ŠIBENSKO-KNINSKOJ ŽUPANIJI	90
9.1. Prostorni plan Šibensko-kninske županije	90
9.1.1. Master & Marketing plan turizma Šibensko - kninske županije	91
9.1.2. Strateški plan razvoja ruralnih zajednica zaleđa Šibensko-kninske županije	92
9.1.3. Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011. – 2013.	92
9.1.4. Lokalna akcijska grupa More249	93
9.1.5. Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati	94
9.2. SURADNJA	95
10. GOSPODARSTVO	96
10.1. Industrija i obrtništvo	96
10.2. Turizam i ugostiteljstvo	105
10.3. Poljoprivreda	115
10.4. SWOT analiza - gospodarstva	123
11. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA	125
11.1. Proračun Općine	125
11.2. Ustroj Općine Murter-Kornati	132
11.3. Analiza proračuna Općine Murter-Kornati	132
11.4. Financiranje razvojnih projekata sredstvima EU fondova	147
11.5. EU fondovi u financijskoj perspektivi 2014. – 2020.	148
11.6. Operativni programi i programi razvoja za razdoblje 2014. – 2020.	152
11.6.1. Operativni program 2014-2015	153
11.6.2. Operativni program konkurentnost i kohezija 2014.-2020.g.	154
11.6.3. Op učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.	155

11.6.4. Program ruralnog razvoja 2014.-2020.....	156
11.6.5. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014. - 2020.	157
11.6.6. Teritorijalna suradnja za razdoblje 2014.-2020.....	159
11.6.7. Partnerstvo privatnog i javnog sektora	159
11.7. MODELI JAVNO – PRIVATNOG PARTNERSTVA	161
11.8. EU FONDOVI I JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO.....	162
12. DRUŠTVENO – EKONOMSKA KRETANJA U RH	163
12.1. Mogući scenarij ekonomskih kretanja.....	171
13. STRATEGIJA RAZVOJA.....	173
13. 1. Ekonomski potencijal i izazovi za razvoj Općine Murter-Kornati	173
13. 2. Vizija Općine Murter-Kornati.....	175
13.3. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere	176
14. BAZA PROJEKTNIH IDEJA	226
14.1. Popis projekata od iznimne važnosti za Općinu Murter-Kornati	226
15. IMPLEMENTACIJA I EVALUACIJA STRATEGIJE	234
15.1. Uvod.....	234
15.2. Institucionalni okvir i mehanizmi provedbe	235
15. 3. Pribavljanje sredstava i financiranje.....	238
15.4. Raspodjela odgovornosti za provedbu	240
15.5. Praćenje i evaluacija	242
15.6 Provedba strategije.....	243
16. ZAKLJUČAK.....	244
Popis tablica	245
Popis grafikona.....	249
Popis shema	250
Popis slika.....	250

1. SAŽETAK

Strategija razvoja Općine Murter-Kornati temeljni je planski dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj i sadržajno je u svojim najvažnijim dijelovima u potpunosti usklađena sa Županijskom razvojnom strategijom Šibensko-kninske županije.

Iako izrada i donošenje Strategije razvoja nisu zakonom propisani kao obveze jedinica lokalne samouprave, mnoge općine i gradovi u Republici Hrvatskoj provode tu praksu i posljednjih godina su izradili i uspješno provode svoje programe/projekte ukupnog razvoja. U tom smislu i Općina je, u cilju strateškog planiranja svojeg razvoja, prepoznala važnost donošenja ovakvog dokumenta s jasno definiranom vizijom i ciljevima te njegovom provedbom. Strategija razvoja koncipirana je da najbolje odgovori na pitanje Strategije i razvoja Općine.

U tom kontekstu tretirani su:

Uvodni dio kroz riječi Načelnika Općine Murter-Kornati, sam sustav planiranja razvoja i njegova važnost i utjecaj na budući razvoj Općine, kratko objašnjenje programa strateškog plana razvoja i što on predstavlja lokalnim vlastima, sam sadržaj strateškog plana razvoja i njegove osnovne sastavnice, izvore financiranja postavljenih projekata te način i metoda implementacije aktivnosti koje proizlaze iz programa strateškog plana razvoja.

Opći podaci s ciljem sagledavanja položaja Općine te demografski podatci i nezaposlenost; geografski položaj Županije i Općine, razvojne značajke i resursi te stanovništvo. Nadalje, sagledava se stanovništvo s aspekta zaposlenosti i nezaposlenosti. Na samom kraju dao se kratki pregled kroz analizu glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje se nalaze u neposrednom okruženju.

Daljnjom razradom prethodne značajke opisale su se i analizirale kroz poglavlje „Prirodni resursi“. Naime, u poglavlju se detaljnije analiziralo prirodna svojstva krajolika koja krasi i obogaćuju područje. Prvenstveno se opisao reljef i zemljište koje čini prostor Općine. Potom se opisuju klimatska obilježja karakteristična za mediteranske zemlje. Nadalje, pristupilo se opisivanju vegetacije i poljoprivrednih površina kojima Općina obiluje. Vodno bogatstvo i zaštita prostora temelj su analize jer bez istih ne bi moglo postojati osnovnih uvjeta života u Općini. Zaštiti prostora kao važnoj karakteristici pridodao se značaj kroz analizu u ovom poglavlju. Na kraju poglavlja daje se kratki pregled analize glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje se nalaze u neposrednom okruženju Općine.

U poglavlju infrastruktura analizirale su se prometne značajke. Ukratko se analiziralo glavne značajke cestovnog prometa, od duljina cesta do samog održavanja. Osim toga, opisao se postojeći sustav pošta i telekomunikacija i sustav opskrbe električne energije. Na kraju poglavlja slijedi analiza glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje se nalaze u neposrednom okruženju Općine.

Komunalna djelatnost, svakako ima značajno mjesto u funkcioniranju lokalne zajednice. Glavne značajke komunalne djelatnosti su vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda te odlaganje čvrstog otpada. U prvom pod poglavlju opisalo se postojeće stanje vodoopskrbe i potencijalni planovi širenja. Isto tako opisao se i postojeći sustav odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda. Odlaganje čvrstog otpada rezervirano je za pod poglavlje analize

zbrinjavanja postojećeg komunalnog otpada. Na kraju poglavlja daje se kratki pregled analize glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnja koje se nalaze u neposrednom okruženju Općine.

Društvene djelatnosti kao pretpostavke razvoja razmatrane su u slijedećem poglavlju. Stanje razvijenosti gospodarstva, kao najznačajnijeg djela za stvaranje novostvorene vrijednosti i podloge razvoja, također je dio provedene analize. Obrazovanje je ključ razvoja svake zemlje pa tako i jedinice lokalne samouprave. Na samom početku analizirao se obrazovni sustav Općine. Prikazali su se statistički podaci te su se ukratko opisale odgojno-obrazovne institucije koje djeluju na području Općine zadužene za provođenje formalnog obrazovanja. U samom poglavlju društvene djelatnosti analizirala se kulturna i prirodna baština koja ima izuzetan turistički potencijal, posebno u smislu njihove konverzijske funkcije. Zdravstvo i socijalna skrb su jedna od kategorija društvene djelatnosti koje se također, uzimaju kao važne prilikom analize socijalnih faktora unutar same Općine. Na samom kraju analizirale su se sportske udruge koje djeluju na području Općine, a od izuzetnog su značaja za povezivanje samih stanovnika. Na kraju poglavlja dao se kratki pregled analize glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje se nalaze u neposrednom okruženju Općine.

Gospodarstvo je temelj svake lokalne samouprave jer osim što pruža zaposlenje lokalnom stanovništvu, predstavlja i značajne prihode za razvoj lokalne samouprave. U samom poglavlju analizirao se društveno-ekonomski razvoj Općine. Potom se detaljno opisala svaka gospodarska grana pojedinačno. Naime, analiziralo se trenutno stanje s industrijom i obrtništvom, poljoprivredom, turizmom i ugostiteljstvom. U ovoj Strategiji turizam se sagledava kao gospodarska djelatnost iz razloga što je skup odnosa i pojava teško sagledati kroz strateški plan razvoja. Na samom kraju poglavlja daje se kratki pregled analize glavnih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje se nalaze u neposrednom okruženju Općine.

U poglavlju SWOT analiza analiziralo se svaku razvojnu karakteristiku, njezine snage, slabosti, prilike ali i prijetnje. Na taj način omogućio se zorniji prikaz snaga i prilika koje Općina mora kroz svoje razvojne projekte planirati kako bi postigla optimalne uvijete za razvoj. Također, razvojni projekti moraju voditi računa da na što bolji način pridonose smanjenju slabosti iskazanih u analizama ali i smanje negativne utjecaje anticipiranih prijetnji.

Financiranje javnih potreba, kao najčešće kočnice razvoja, ne samo ovog dijela već i ukupnog razvoja analizirane su u slijedećem poglavlju. Proračun je osnova planiranja svih primitaka i izdataka oko koje jedinica lokalne samouprave mora voditi računa. Razvojni projekti moraju se planirati unaprijed kako bi se proračun mogao što realnije definirati. Upravo zato se u daljnjoj razradi teme opisuju mogućnosti koje se Općini pružaju za financiranje kroz EU fondove. Plan razvojnih programa koji se planira za 3 godine jedan je od važnijih dokumenata koji se moraju uzeti u analizu kako bi se Strategija razvoja uskladila s razvojnim potrebama lokalne zajednice. Najprije se opisuju programi predpristupnih fondova kako bi se budućim provodiocima razvojnih politika dao jasniji uvid u način funkcioniranja samih fondova. Potom se daje uvid u programsko razdoblje od 2014.g. – 2020.g. kojim se definiraju razvojni projekti na razini Unije, a kojima Općina mora usmjeriti svoja razmišljanja. Nakon toga se analiziraju Europski strukturni i investicijski fondovi koji financiraju svaki u svom obimu određene operative programe i programe razvoja za isto razdoblje. Naime, istim tim programima definirani su određeni strateški ciljevi i fokus područja koji svaki pojedini fond nastoji postići. Svako fokusno područje nije podobno za financiranje razvojnih projekata same Općine. Međutim, unutar pojedinih područja postoje razvojne mogućnosti za stanovnike, gospodarstvenike i poljoprivrednike. Javno i privatno partnerstvo predstavlja budućnost

svakog većeg razvojnog projekta kojim može profitirati cijela lokalna zajednica. Dakle, govorimo o projektima koji nemaju samo veliku ekonomsku korist, odnosno ekonomsku internu stopu rentabilnosti veću od zadanih 5%, dok se zadana financijska od 4% ne premašuje.

Razvojne politike države, županije, općine i grada odlučujuće djeluju na razvoj iz razloga što iste definiraju strateške smjernice kojih se treba i želi pridržavati. Ovo poglavlje sadrži opis razvojnih strategija na višim instancama odlučivanja. Naglasak se stavlja na ekonomsko okruženje i regionalnu politiku. Hrvatski strateški dokumenti uzeti su kao temelj razrade s obzirom da isti predstavljaju osnovu svih ostalih strateških dokumenata, pri čemu se misli na regionalne i općinske dokumente. Važan dio analize čini i sam Prostorni plan Općine. Osim toga, daje se kratki osvrt na europsko okruženje i regionalnu politiku te prostorne planove i razvojne strategije Županije Šibensko-kninske.

Društvena kretanja (uže i šire) te tržišni trendovi značajno određuju razvoj lokalne zajednice. U uvjetima globalne povezanosti Hrvatsko gospodarstvo je izrazito povezano s ostatkom svijeta. U takvim uvjetima navedena su predviđanja koja daju osnovu za kreiranje kvalitetne strategije.

Strategija razvoja mora sublimirati sve sagledano i sva znanja s ciljem određivanja strateških ciljeva, pa sve do pojedinih projekata kroz koje se realiziraju strateške postavke. Kod istog se sagledao ekonomski potencijal kao i kočnice razvoja Općine. Posebna pažnja pridaje se formiranju i definiranju vizije razvoja Općine kao i njenih najvažnijih ciljeva. Vizija je inspirativna izjava koja definira smjer u kojem se općina želi razvijati, čemu teži, čemu sanja. Nastoji se gledati u budućnost od 10 godina, a ista se neće mijenjati zbog promijenjenih uvjeta na tržištu, novih trendova, drugačije konkurencije, itd. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere konačni je proizvod svega što se u dokumentu analiziralo. Dakle, smisao cijelog dokumenta sažet je upravo u ovim smjernicama. Temeljem tih smjernica određuje se konačna strategija koju bi Općina trebala slijediti ukoliko želi postići viziju razvoja koju je zacrtala. Kao posljednje ali ne i konačno, analizirao se Strateški plan razvoja.

Pretposljednje poglavlje rezervirano je za definiranje plana provedbe Strateškog plana razvoja. Nakon početnog uvoda gdje se definirao SPR, prešlo se na definiranje institucija i mehanizama provedbe. Nakon toga, detaljno se opisuje način pribavljanja financijskih sredstava za financiranje projekata. Praćenje provedbe zacrtane Strategije po dinamici, zaduženjima i odgovornosti, važan je dio realizacije. Evaluacija označava i procjenu planiranih aktivnosti pojedinaca, skupina ili institucija i njihovih rezultata. Evaluacija nije samo završna procjena nekog projekta ili programa, već je i procjena u svim fazama planiranja i socijalnih aktivnosti. Nadalje, u poglavlju se opisala i sama provedba SPR-a kao novog razvojnog dokumenta u kojem su zapisani svi koraci koje Općina treba poduzeti kako bi u konačnici ostvarila svoje strateške ciljeve. Logičkom matricom daje se zorniji prikaz strateških ciljeva, svakog pojedinog operativnog cilja koji se treba postići unutar strateškog cilja. Potom je potrebno definirati očekivane rezultate te aktivnosti kojima se planiraju postići zadani rezultati. Potrebno je i za svaku stavku definirati indikatore koji se mogu objektivno potvrditi. Svaka logička matrica ima izvore verifikacije pomoću kojih se provjeravaju indikatori uspješnosti. Kako bi se ti indikatori, a u konačnici aktivnosti, rezultati i ciljevi mogli mjeriti, potrebni je sagledati sve rizike i pretpostavke.

Financijski okvir provedbe predstavlja jednu zaokruženu cjelinu kojom se u detalje definiraju osnovne stavke za pojedine strateške ciljeve. Temeljem logičke matrice kojom se definiraju

aktivnosti za svaki pojedini strateški cilj, prikazale su se konkretne stavke za svako pojedino ulaganje koje u konačnici doprinosi ukupnom razvoju Općine.

2. UVOD

Strategija razvoja Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2016. do 2021. godine predstavlja najvažniji strateški razvojni dokument čiji je **glavni cilj** pronaći i uspostaviti optimalan model razvoja svih sastavnica društveno-gospodarskog razvoja naše Općine. U razvijenim zemljama sustav planiranja postao je s jedne strane primarna potreba dok s druge strane sustavno planiranje je novina koja je ulaskom u EU i nužna kako za Općinske razvojne programe tako i za sve potencijalne prijavitelje s našeg područja.

Prilikom izrade Strategije razvoja poštivana je piramida strategija na području RH koja se sastoji od tri razine djelovanja: državna, regionalna i lokalna razina.

Država izrađuje strategiju razvoja, strateške okvire koji definiraju smjerove razvoja gospodarstva i društva, te identificira područja od nacionalnog interesa. Sukladno tome, planiranje razvoja se spušta na niže razine, odnosno na regionalnu i lokalnu razinu. Tako razvojne strategije predstavljaju osnovu za buduće korištenje bespovratnih sredstava Europske unije u programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine.

Tijekom izrade Strategije vodili smo se **načelima** transparentnosti, konsenzusa, jednakosti i partnerstva pa smo u proces izrade ovog važnog dokumenta uključili brojne institucionalne, društvene i gospodarske sudionike, kako bi zajednički utvrdili naše razvojne potrebe, ograničenja, potencijale i pravce budućeg razvoja.

Ulaskom u Europsku uniju dobili smo jedinstvenu priliku, iskoristiti sve prednosti koje nudi zajednička strukturna i kohezijska politika a na nama je da u korištenju instrumenata strukturne i kohezijske politike uskladimo viziju razvoja, kvalitetnu pripremu razvojnih projekata i jačanju zajedničke suradnje institucija Općine, poduzetnika, obrtnika, udruga civilnog društva i građana. Jačanjem apsorpcijskih kapaciteta u povlačenju EU sredstava postići će se viša razina kvalitete života, stvorit će se konkurentnije gospodarsko okruženje koje će pomoći u ostvarenju novih radnih mjesta što će u konačnici doprinijeti ostvarenju postavljenih razvojnih ciljeva Općine Murter-Kornati.

Vizija razvoja temelji se na održivom korištenju bogate kulturne i prirodne baštine, jačanju poljoprivrede i turizma, privlačenju novih investicija te stvaranju kvalitetnijeg života kroz poboljšanje društvene i komunalne infrastrukture naše Općine.

Upravo provedba planiranih projekata u periodu 2016.-2021. godine Općina Murter-Kornati će poboljšati svoju prepoznatljivost kao destinacija nautičkog, ruralnog, kulturnog turizma, eno- gastro turizma i ciklo turizma, centar maslinarstva i ekološke poljoprivrede, poželjno mjesto za investicije koje se temelje na novim tehnologijama i inovacijama.

U izradi Strategije sudjelovalo je niz osoba iz javnog, privatnog i civilnog sektora pa im se ovim putem zahvaljujem na uloženom trudu i doprinosu, čime su pomogli da dobijemo ovaj kvalitetan strateški razvojni dokument.

Načelnik Općine Murter-
Kornati
Toni Turčinov, mag.ing.agr.

2.1. Sustav planiranja razvoja

Jedan je od učinaka ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, s aspekta strateškog planiranja razvoja, „proširenje“ vertikalne koherentnosti u smislu ostvarenja strateških ciljeva na razini Unije. Navedeno podrazumijeva nužnost usklađivanja razvojnih ciljeva i prioriteta na svim razinama planiranja razvoja. U nastavku je prikazan sustav strateškog planiranja.

Shema 1: Sustav strateškog planiranja

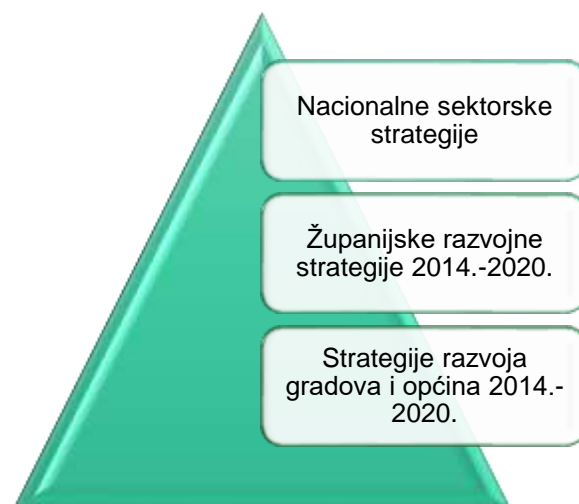

U Republici Hrvatskoj sustav planiranja ima sljedeće elemente:

- Sektorske strategije RH - donosi ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske,
- Županijske razvojne strategije – donosi ih Županija u suradnji s pripadajućim jedinicama lokalne samouprave,
- Strategije razvoja gradova i općina – donose ih gradovi i općine u suradnji sa svim zainteresiranim dionicima (građani, poduzetnici, udruge i sl.)

Shema 2: Zajednički strateški okviri i hijerarhija strategija 2014.-2020.

Zajednički strateški okvir 2014.-2020. - Razrađuje 11 tematskih cjelina koje je EK ponudila zemljama članicama kao prihvatljiva područja ulaganja za koje je moguće koristiti sredstva Financijskog plana 2014.-2020.		
Nacionalne sektorske strategije - Regionalni razvoj - Industrija - Promet - Energetika - MSP i obrt - Obrazovanje - Kultura - Turizam...	Partnerski sporazum 2014.2020. Svaka zemlja članica dostavlja ga EK na usvajanje, i ključni je dokument za provedbu Kohezijske politike i korištenje sredstava Financijskog plana 2014. – 2020.	Operativni program 2014.-2020. OP Konkurentnost i Kohezija OP Učinkoviti ljudski potencijali Program ruralnog razvoja OP Pomorstvo i Ribarstvo

Važnost lokalnog razvoja uključuje institucionalnu sposobnost za promicanje društveno – ekonomskog razvoja. Upravljanje takvim razvojem na razini lokalne uprave u Republici Hrvatskoj od sve je veće važnosti. Vlada Republike Hrvatske obvezala se da će promicati *regionalni razvoj*. Temeljem potonjeg, a sukladno načelu supsidijarnosti, jedan je broj nadležnosti i administrativnih funkcija središnje države decentraliziran na županije. Promatrajući učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta, važno je naglasiti da Europska unija snažno potiče regionalni razvoj i decentralizaciju. Razvoj država članica trebao bi ići smjerom „bottom-up“ (odozdo prema gore), što za JL(R)S znači preuzimanje odgovornosti za definiranje i provođenje razvojnih strategija koje su u svojim konačnim ciljevima koherentne sa strategijama viših razina vlasti a što je prikazano u dijagramu 1. Sustav strateškog planiranja.

Strategija Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast krovni je dokument Europske unije i kao takav RH u pripremi vlastitih strateških dokumenata obvezna je uzeti u obzir ciljeve zacrtane ovom strategijom s obzirom na tri osnovna prioriteta Unije za iduće programsko razdoblje (2014 – 2020):

1. Pametan rast – rast i razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama.
2. Održiv rast – poticati će se efikasna upotreba resursa, ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo
3. Uključiv rast – gospodarstvo visoke zaposlenosti koje će pružati društvenu i prostornu koheziju

Kako bi se ciljevi zacrtani u strategiji Europa 2020. postigli kreiran je **Zajednički strateški okvir** koji je poslužio kao podloga za pripremu Partnerskog sporazuma između svih zemalja članica, pa tako i Republike Hrvatske, u kojem su izložene nacionalne razvojne potrebe i prioriteti financiranja iz EU fondova.

Cilj Partnerskog sporazuma je pružiti potporu u približavanju Republike Hrvatske ostalim državama Europske unije/regijama, ubrzavanjem gospodarskog rasta i poticanjem zapošljavanja. Provođenje strateških odrednica razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj doprinijet će gospodarskom razvoju, sukladno načelima održivog, pametnog i uključivog razvoja stvaranjem uvjeta koji će omogućiti jačanje konkurentnosti MSP i realizaciju njihovih razvojnih potencijala.

Kroz **Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.** koji za cilj ima detaljniji opis i razradu mjera i aktivnosti za učinkovito korištenje alociranih sredstava iz EU fondova navedeni su prioriteti koji će se zajednički financirati od strane EU-e i kroz nacionalne resurse te je ova strategija od izuzetne važnosti jer doprinosi ostvarenju nekoliko ciljeva koje je RH definirala u narednom periodu upravo kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija.

Strateškim planom razvoja donosi se vizija razvoja jedinica lokalne samouprave koja odražava najbolju moguću budućnost koja se može predvidjeti, što želi postići i kako će Općina izgledati kada postigne svoj cilj. Nakon provedbe svakog plana, on mora biti ponovno procijenjen tako da se proces može ponovno započeti. Dakle, strateško planiranje je proces koji se ponavlja periodički kako bi se strateški razvoj mogao planski i usmjereno voditi ka zacrtanim ciljevima.

Ulaskom RH u Europsku uniju osigurana su sredstva strukturnih i kohezijskih fondova EU-e koji korisnicima omogućuju korištenje raznih financijskih programa i instrumenata u svrhu jačanja institucionalnih kapaciteta lokalnih i regionalnih razina vlasti koji su dostupni RH kroz Nacionalne sektorske strategije. Ta se sredstva koriste za financijsko podupiranje projekata strateške naravi u područjima države članice radi povećanja konkurentnosti u tim područjima, te radi društveno – ekonomskog blagostanja građana. Strukturni fondovi EU daju se na regionalnoj razini. Stoga je od bitne važnosti da lokalna uprava, koja djeluje na regionalnoj razini, bude sposobna za djelotvorno i učinkovito korištenje tih sredstava.

2.2. Program Strateškog plana razvoja (SPR)

Pristup izradi predmetnog dokumenta kojim se planira društveni i gospodarski razvoj uključuje preporučenu metodologiju izrade iznimno važnog planskog dokumenta kakav je strategija razvoja JL(R)S i osnovnih načela strateškog menadžmenta. Ovaj dokument podrazumijeva dugoročni pristup planiranju kroz analizu interne i eksterne okoline, definiranje vizije, misije i ciljeva, formuliranje strategije, implementaciju strategije te kontrolu i evaluaciju. Implementacija načela strateškog planiranja razvoja na državnoj i lokalnoj razini predstavlja nužnost i izazov pa s toga ovaj dokument objedinjuje dvije osnovne funkcije:

- ✓ Prva se odnosi na njegovu funkciju ključnog strateškog dokumenta kojim se analizira postojeće stanje, definiraju potrebe, ciljevi i prioritete, predlažu konkretne mjere i modeli kontrole i evaluacije.
- ✓ Druga funkcija ovog dokumenta odnosi se na jačanje apsorpcijskog kapaciteta Općine u korištenju bespovratnih sredstava, kroz usklađivanje razvojnih ciljeva i procesa sa županijskom razvojnom strategijom, nacionalnim sektorskim strategijama, operativnim programima i strategijom Europa 2020.

Kao što je bilo riječi u poglavlju 1.1., EU potiče smjer „bottom-up“ (odozdo prema gore) u čemu za ostvarivanje ciljeva Nacionalnih sektorskih strategija ključnu ulogu imaju JL(R)S kako za održivi razvoj zemlje tako i za njenu konkurentnost na europskom tržištu. Sama kohezijska politika potiče izjednačavanje gospodarske razvijenosti pojedinih regija unutar države te brže iskorištavanje EU sredstava kako bi se isti ostvario. Regionalna politika ima odlučujući utjecaj na uravnotežen i održiv razvoj JLS, te na konkurentnost zemlje na europskom tržištu. Ovakva politika provodi se na razini zemalja Europske unije (EU), kako bi se smanjile socijalne i gospodarske razlike između pojedinih regija, ali i omogućila lakša implementacija u globalne procese koji se odvijaju na tržištu. Na taj način EU odobrava i potiče prijenos sredstava iz bogatijih zemalja članica u one manje razvijene zemlje/regije.

Kreirani programi na nacionalnoj razini ne mogu ostvariti priželjkivane rezultate ukoliko se aktivno ne uključe lokalne zajednice u razvoj područja na kojem djeluje jer s obzirom na neuravnoteženi razvoj potrebe i htijenja su u ovisnosti o stupnju razvijenosti. Svako područje, regija, grad ili općina imaju svoje specifičnosti i kao takve najbolje ih poznaju upravo lokalne vlasti te je s toga potrebno lokalne vlasti educirati o načinu planiranja razvoja i njegovo provođenje kako bi iste mogle biti nosioci razvoja.

Zbog sveg navedenog, nameće se potreba i da Općina Murter-Kornati kao jedna od jedinica lokalne samouprave unutar Šibensko-kninske županije izradi Strateški plan razvoja. Budući je Šibensko-kninska županija već izradila ROP (Regionalni operativni program) i Strategiju razvoja, tim je potreba i mogućnost za izradu SPR-a još više izražena.

Sukladno navedenom, strateški okviru Općine Murter-Kornati za predmetno programsko razdoblje, uskladiti će se prema dokumentima; na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Razvojnoj strategiji Šibensko-kninske županije 2016. – 2020.
- Strategijom razvoja ljudskih potencijala Šibensko-kninske županije (2016. – 2020.)
- Prostornom planu Šibensko-kninske županije
- Program potpora poljoprivredi na području Šibensko-kninske županije 2016.-2020.

- Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Šibensko – kninske županije, 2014.godine
- Strategijom razvoja LAG-a More 249
- Prostornim planom Općine Murter-Kornati
- Prostorni plan uređenja Općine Murter-Kornati i izmjene i dopune ("Službeni vjesnik Šibensko kninske županije", broj 2/04, 3/04, 13/04, 11/05, 04/06, 04/07, 12/08, 05/11)
- Prostorni plan Nacionalnog parka „Kornati“

Strateški plan razvoja omogućit će da Općina Murter-Kornati odgovori na pitanja: u kojem smjeru razvoj treba ići te na koji način ostvariti isti, ali i dati realnu sliku o potrebama svih subjekata i skupina u društvu. SPR je dokument prema kojem će Općinsko vijeće moći planirati aktivnosti, najznačajnije i najučinkovitije projekte za Općinu. Ujedno, takav plan je i podloga za izradu proračuna i raspodjele novca unutar Općine.

Specifična namjena SPR-a je odrediti gdje Općina želi i može biti u ekonomskom, gospodarskom i kulturnom pogledu u odnosu na regiju i državu u cjelini, te odrediti optimalan put za postizanje tog cilja. Strateški plan razvoja utvrđuje strateške prioritete razvoja i pomaže usmjeriti resurse kako bi se isti što efikasnije upotrijebili. SPR može pomoći pri rješavanju problema s kojima se jedinica lokalne samouprave susreće, a koji se mogu odnositi na: zapošljavanje, prihode, privlačenje investicija, pristup kapitalu, komunalne usluge, prometnu infrastrukturu, te na sve ostale segmente koji su izravno povezani s održivim gospodarskim rastom i napretkom.

Izuzetno je bitno da se takva strategija razvoja usredotoči na one projekte i zadatke koji će imati pozitivnih učinaka na jedinicu lokalne samouprave i koje je moguće ostvariti. Prema tome, Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati treba razumjeti kao strateško-plansko-programski dokument i sredstvo za učinkovitije i uspješnije upravljanje razvojem svih područja i resursa unutar Općine.

2.3. Sadržaj Strateškog plana razvoja (SPR)

Strateški plan razvoja Općine rađen je prema metodologiji izrade županijskih razvojnih strategija. Odnosno, prema odredbama Pravilnika o obaveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija. Dokumentacija, podaci te stavovi mještana i drugih struktura sakupljeni su kroz radionice, razgovore, okrugle stolove, ankete i Delfi metodu.

Poseban doprinos pri koncipiranju strateških postavki temeljem analize postojećeg stanja dao je Radni tim u čijem su sastavu bili predstavnici Općine Murter-Kornati i svi oni koji su sudjelovali u procesu prikupljanja podataka i informacija.

Sadržajno, Strategija razvoja je koncipirana tako da najbolje odgovori na pitanja i da ocijeni dosadašnji razvoj i stanje, a što je poslužilo, između ostalog, za koncipiranje budućeg razvoja. U tom kontekstu analizirani su:

- opći i demografski podatci s ciljem sagledavanja položaja Općine,
- raspoloživi prirodni resursi: klima, vegetacija, zemljišna površina, vodno bogatstvo, zaštita prostora koja može biti kočnica razvoja, a može biti i poticaj
- infrastruktura,
- komunalna djelatnost koja ima značajnu funkciju u lokalnoj zajednici
- društvene djelatnosti kao pretpostavka da bi se uopće moglo govoriti o razvoju,
- stanje razvijenosti gospodarstva za stvaranje novostvorene vrijednosti kao preduvjet za razvoj
- financiranje javnih potreba kao najčešće kočnice razvoja ovog dijela i ukupnog razvoja,
- razvojne politike svih razina vlasti s posebnim osvrtom na Kohezijsku politiku EU i
- društvena kretanja i tržišni trendovi.

Strategija razvoja sublimira sve sagledano s ciljem određivanja strateških ciljeva i pripadajućih im prioriteta. Praćenje provedbe definirane strategije po dinamici, zaduženjima i odgovornosti neizostavni su dio razvojne strategije.

2.4. Financiranje razvoja

Nadležnost i odgovornost za razvoj infrastrukture na području lokalne uprave i samouprave snose gradovi i općine. Tako projekti poput lokalnih prometnica, objekata za rekreaciju, vodovodne i kanalizacijske infrastrukture i dr., njihova izgradnja i održavanje, predstavljaju izniman financijski trošak. Zbog ovakve pozicije JLS i potrebe, lokalne samouprave prisiljene su potražiti alternativne mehanizme financiranja, budući da proračunska sredstva u pravilu nisu dostatna.

Postoji mogućnost financiranja takvih projekta i putem kreditiranja lokalnih samouprava u RH. Stanjem tržišta koje je rezultat globalne recesije smanjeni su plasmani komercijalnih kredita, a kapitalno financiranje sve je manje dostupno iz državnih i međunarodnih financijskih institucija u velikim iznosima. Danas vodstvo lokalne samouprave ima mogućnosti za financiranje u obliku :

- Kredita poslovnih banaka,
- Izdavanja obveznica (moguće samo za određene jedinice lokalne samouprave koji zadovolje postavljene uvjete),
- Kredita i potpora državnih financijskih institucija (HBOR, Fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj i zapošljavanje, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Hrvatske vode i Ministarstva Vlade RH),

- Kredita i potpora međunarodnih financijskih institucija (Svjetska banka, Europska banka za obnovu i razvoj, Europska investicijska banka, Programi financiranja EU-fondovi, Veleposlanstva stranih zemalja i strane udruge).

Navedene institucije i programi koji se nude, već imaju uhodane procese kojima upoznaju lokalnu upravu o načinu podnošenja zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava i/ili kreditiranjem. Kao jedan od mogućih izvora financiranja javnih projekata u budućnosti svakako treba razmatrati i javno privatno partnerstvo koje može biti kombinirano s EU bespovratnim sredstvima.

2.5. Implementacija aktivnosti

U procesu izrade ovog dokumenta, pri Općini je formiran radni tim za izradu, uvažene su željene smjernice lokalne samouprave za određivanje strateških ciljeva i prioriteta, te se slijedila zadana metodologija za izradu strategije razvoja. Konačni izgled Strategije razvoja Općine Murter-Kornati 2016.-2021. proizašao je temeljem analiza postojećeg stanja, smjernica nositelja lokalne političke vlasti, ali i brojnih prijedloga i rasprava radnog tima, te prijedloga i sugestija drugih dionika dobivenih tijekom izrade a čije ideje su prikupljene provedenim upitnicima.

Kako bi se postigla potrebna efektivnost i efikasnost razvojnih strategija, potrebno je što prije započeti s njenom implementacijom, odnosno s provođenjem aktivnosti koje su predložene u dokumentu. Legitimnost razvojnoj strategiji daje Općinsko vijeće koje usvaja dokument, a nakon usvajanja potrebno je započeti s provedbom preporučenih aktivnosti u najkraćem vremenskom roku.

Implementacija projektnih aktivnosti zahtijeva prethodno proračunsko planiranje kako bi se osigurala potrebna sredstva za provedbu konkretnih mjera odnosno projekata, a koji će biti u funkciji ostvarenja strateških ciljeva. Stoga se preporučuje izrada dodatnih operativnih dokumenata kako bi se dodatno osigurala efikasna provedba strateških aktivnosti. Najčešći operativni dokument strateških dokumenata ove razine i vrste jest Akcijski plan provedbe razvojne strategije. Akcijskim planom identificiraju se i rangiraju (prema najvažnijim kriterijima) konkretne mjere, odnosno projekti koje će jedinica lokalne samouprave provesti u referentnom razdoblju, izvori i modeli financiranja te dinamika provedbe. Prilikom odabira projekata, mora se voditi računa o kriterijima pripremljenosti, prihvatljivosti i izvedivosti predloženih projekata koji se planiraju implementirati. Važno je napomenuti da bi za Općinu Murter-Kornati, uz ispunjenje spomenutih kriterija, ključan faktor u odabiru projekata bila mogućnost financiranja projekata bespovratnim sredstvima iz EU fondova.

Većina razvojnih projekata Općine moći će se financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova u iznosu od 50% do 100% ukupne vrijednosti investicije. Za pripremu projekata potrebna su značajna financijska sredstva, a upravo je stanje i kvaliteta pripremljenosti projekta ključna kod projekata koji se namjeravaju financirati iz EU fondova. Za troškove pripreme projekata u određenim je slučajevima također moguće dobiti potporu iz EU ili nacionalnih izvora financiranja.

Indeks razvijenosti (102,71%) svrstava Općinu Murter-Kornati u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka Republike Hrvatske. Iznadprosječna vrijednost indeksa razvijenosti smanjuje razinu konkurentnosti Općine Murter-Kornati u odnosu na manje razvijene gradove i općine u Hrvatskoj, s aspekta financiranja razvojnih projekata sredstvima iz EU i nacionalnih izvora. Ipak, Općina može povećanjem kvalitete i razine pripremljenosti razvojnih projekata smanjiti negativan utjecaj visoke vrijednosti indeksa razvijenosti. Ova spoznaja također ukazuje na važnost planiranja proračuna i alokacije proračunskih sredstava, uzimajući u obzir aktivnosti iz razvojne strategije koje će se provoditi u razdoblju do 2020. godine. Tako bi Proračun Općine Murter-Kornati već za sljedeću fiskalnu godinu morao biti povezan s izradom godišnjih planova aktivnosti. Ovaj pristup osigurati će kvalitetan početak provedbe Strategije razvoja Općine Murter-Kornati za razdoblje od tekuće, 2016., do 2021. godine.

3. OPĆI PODACI

Šibensko – kninska županija organizirana je u 15 općina i 5 gradova. Na obalu hrvatskoga Jadrana izlaze slijedeće općine: Primošten, Rogoznica, Pirovac, Tisno, Murter – Kornati, Tribunj i Bilice. Tri su grada smještena na moru, gradovi Šibenik, Vodice, i Skradin. Šibensko – kninska županija obuhvaća 9% površine hrvatskoga Jadrana, ali s najvećom okupljenošću otoka i razvedenošću obala.

Šibensko – kninska županija obuhvaća ukupnu površinu od 5.670 km². Zračna duljina obale iznosi 56,2 km, a stvarna 805,9 km. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Županija ima 109.375 stanovnika. Broj stanovnika u jedinicama lokalne samouprave koje se nalaze u obalnom pojasu je 75.002, a detaljnija rasprostranjenost navedena je u tablici 1.

Tablica 1. Broj stanovnika i broj kućanstava prema popisu 2011.

Naziv naselja	Broj stanovnika
Drniš	7.498
Knin	15.407
Skradin	3.825
Šibenik	46.322
Vodice	8.875
Bilice	2.307
Biskupija	1.699
Civljane	239
Ervenik	1.105
Kijevo	417
Kistanje	3.481
Murter-Kornati	2.044
Pirovac	1.930
Primošten	2.828
Promina	1.136
Rogoznica	2.345
Ružić	1.591
Tisno	3.094

Tribunj	1.536
Unešić	1.686
Ukupno	109.375

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

3.1. Geografski položaj Šibensko-kninske županije

Šibensko-kninska županija obuhvaća jedan od najneobičnijih i ekološki najbolje očuvanih, gastronomski najbogatijih ali još uvijek nedovoljno poznatih dijelova Hrvatske pa i Europe.

Nalazi se u središnjem dijelu sjeverne Dalmacije, a obuhvaća najljepše hrvatske otoke, povijesno i zemljopisno najvrjedniji dio obale Jadrana, te prostranu, krševitu Zagoru. Zahvaljujući rijeci Krki koja protječe njenim središnjim dijelom, na jedinstven su način raznoliki krajolici povezani u osebujan spomenik prirode ali i ukupne ljudske i hrvatske nacionalne povijesti. Na sjeveru županije je planina Dinara s istoimenim najvišim planinskim vrhom Republike Hrvatske (1.831m), a na jugu, daleko na pučini mora svjetionik Blitvenica. Na istoku se prostiru primoštenski vinogradi u kamenu, Rogoznica, a na zapadu Murter i Kornati. Prostor županije je duboko usječenim kanjonom rijeke Krke i Čikole, te Prukljanskim jezerom i Šibenskim kanalom fizički razdvojen na dva dijela.

Rijeka Krka istodobno je ona veza koja je oduvijek integrirala dio prostora sjeverne i srednje Dalmacije u jedinstvenu cjelinu - šibensko područje. Za Šibensko-kninsku županiju rijeka Krka ima posebno značenje, kako zbog vodoopskrbe i hidro energetskeg potencijala, tako i zbog svoje prirodne i turističke atraktivnosti. Prema zemljopisnom položaju područje Šibensko-kninske županije predstavlja specifičnu i složenu prirodnu cjelinu, a prema reljefu, klimatskim, vegetacijskim, demografskim, socijalnim, kulturnim i gospodarskim obilježjima izdvajaju se otočko područje, zagorsko područje s Drnišom i Kninom i obalno područje s gradom Šibenikom kao gospodarskim, kulturnim i administrativnim središtem županije.

Grad Šibenik s 46.322 stanovnika (prema popisu iz 2011. god.) sjedište je županije. Šibenik se ističe svojim jedinstvenim položajem na obroncima brežuljaka sa sjeverne strane slikovitog i prostranog zaljeva na ušću rijeke Krke koji je kanalom sv. Ane spojen s morem.

Šibensko-kninska županija ima izuzetno značajan prometni položaj: povezana je Jadranskom magistralom s priobaljem, magistralnom cestom prema Kninu i BiH, te auto-cestom ka unutrašnjosti Hrvatske. Značajna je prometnica i željeznička pruga koja vodi prema Zagrebu i Splitu. U pomorskom prometu treba naglasiti značenje šibenske luke, kao i trajektne veze s Italijom. Dobru zračnu vezu sa Zagrebom i svijetom Šibensko-kninska županija ima preko zračne luke "Split" u Kaštelima (45 km) i zadarske zračne luke u Zemunik (50 km).

U Šibensko-kninskoj županiji nalaze se i dva nacionalna parka JU NP Krka i JU NP Kornati, rijeke Krka, Čikola, Krčić, Cetina, Orašnica, Kosovčica, Butižnica, jezera Visovačko, Prukljansko, Golubičko, Bjelober, Torak, Šarena jezera (Borum), Bobodolsko, Zmajevo i Vransko jezero što županiju čini posebno atraktivnom za razvoj turizma.

Nacionalni park Krka obuhvaća područje uz rijeku Krku koja izvire sjeveroistočno od Knina, teče kroz dubok i živopisan kanjon, dug 75 km; tvori bočne slapove-Krčić, Risnjak, Miljacku, Roški slap (visok 26 m) i znameniti Skradinski buk (Slapovi Krke 46 m), koji je najveća sedrena barijera u Europi. Svojim donjim tokom rijeka Krka protječe kroz Pukljansko jezero, te utječe u 9 km dugačak Šibenski zaljev. U JU NP Krka posebno se ističu dva kulturno-povijesna spomenika: franjevački samostan na otoku Visovcu i manastir «Krka», a u nizu slikovitih naselja na području Parka najzanimljiviji je Skradin, gradić zaštićen kao spomenik kulture.

Nacionalni park Kornati obuhvaća skupinu od 89 otoka, otočića i nadmorskih grebena, a zajedničko ime dobili su po otoku Kornatu. Krajolici i panorame su specifični i neponovljivi, a brojne su uvale idealne za nautičare. Divlja ljepota kamena, bistro morsko plavetnilo, skrovite uvale, nesvakidašnji kontrast prirode, a posebno svijet tišine, jedinstven su doživljaj za posjetitelje.

Slika 1. položaj Šibensko-kninske županije

Izvor <http://sibensko-kninska-zupanija.hr/stranica/opi-podaci/70>

Tablica 2. Teritorijalno ustrojstvo Šibensko - kninske županije

Općine	Gradovi	
Bilice	Primošten	Drniš
Biskupija	Promina	Knin
Civljane	Rogoznica	Skradin
Ervenik	Ružić	Šibenik
Kljevo	Tisno	Vodice
Kistanje	Tribunj	
Murter – Kornati	Unešić	
Pirovac		

Izvor: www.dzs.hr

Opći podaci o Šibensko-kninskoj županiji

- Površina Šibensko-kninske županije - 5.670 km²
- Broj stanovnika – 109.375 (Popis 2011.)
- Administrativni centar - Šibenik (46.322 stanovnika)
- Ekonomski centar - Šibenik (46.322 stanovnika).

Na području Šibensko – kninske županije živi 109.375 stanovnika (Popis stanovništva 2011. godine), odnosno oko 2,55% ukupne hrvatske populacije. Gustoća naseljenosti iznosi 36,53 st./km² što je puno manje od prosjeka Republike Hrvatske (75,71 st./km²).

Ukupno demografsko kretanje Šibensko-kninske županije je negativno, tj. broj stanovnika Županije se smanjuje iz popisa u popis, pa je tako između dva posljednja popisa broj stanovnika manji za 3,11%.

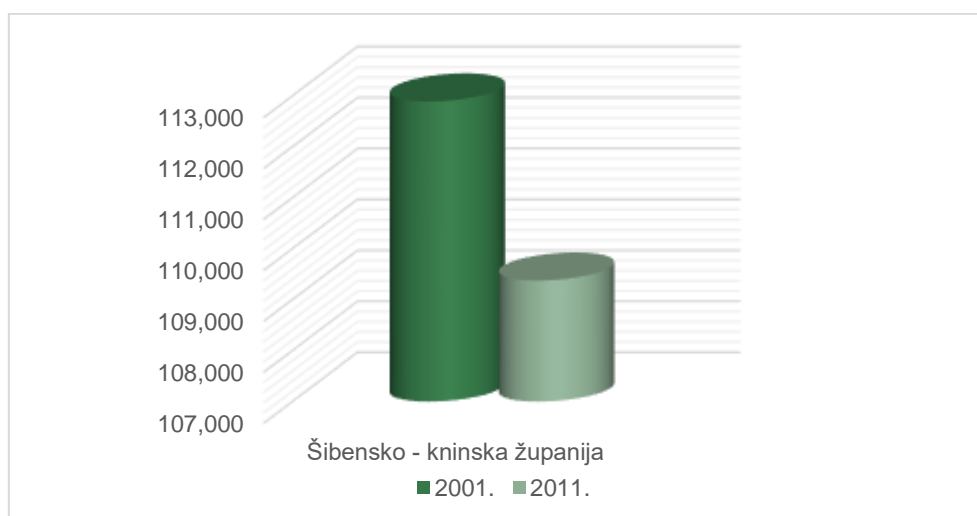
Tablica 3. Ukupan broj stanovnika u Šibensko – Kninskoj županiji

<i>Stanovništvo Šibensko - kninske županije</i>		
2001.	2011.	Indeks (2011./2001.)
112.891	109.375	96,89

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. i 2011.godine

S obzirom na podatke prikazane iz prethodne tablice očigledan je pad broja stanovnika u Šibensko - kninskoj županiji, što je vidljivo i u dolje prikazanom grafikonu.

Grafikon 1. Usporedba broja stanovnika Šibensko - kninske županije 2001. i 2011. godine

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. i 2011.godine

3.2. Opći podaci i položaj Općine Murter-Kornati

Otok Murter

48°47,60`N / 15°37,20`

Vrh: Raduč, 125 m

Dužina: 11 200 m

Širina: od 600 do 3100 m

Površina: 18 600 000 m²

Dužina obale: 38 900 m

Naselja: Murter, Betina, Tisno, Jezera

Slika 2. Otok Murter

Izvor: Turistička zajednica Murter-Kornati; Autor: Ivan Pervan

Otok Murter jedan je od otoka sjevernodalmatinske otočne skupine, najgušće otočne skupine Jadrana i Sredozemlja, u kojoj se nalazi gotovo 40 posto svih hrvatskih otoka. Zahvaljujući stoljetnoj brizi Murterina za svoje prekomorske posjede, Murter je postao središte "galaksije" od čak 189 otoka, otočića i hridi.

Nalazi se na sjeverozapadnom dijelu šibenskog arhipelaga i Šibensko-kninske županije. Na Otoku Murter se nalaze četiri naselja, od kojih su Murter i Jezera starija, a Tisno i Betina mlađa. Veći dio otoka prekriven je stoljetnim stablima maslina i smokava, što su i glavne tradicionalne kulture koje uzgaja domaće stanovništvo.

Od trenutka doseljenja do danas, stanovnici Murtera prošli su put od ratara i stočara, ribara, vinogradara do ugostitelja, skipera, turističkih djelatnika i sl. Škrta zemlja, nekoć uzrok teškog težačkog života i bijede, danas postaje atrakcija, puste pješčane uvale postaju najatraktivnije plaže, a Kornati bivaju otkriveni kao jedan od najljepših ekološki očuvanih krajolika.

Otok Murter je poznat po predivnim pješčanim i šljunkovitim plažama. A pored poznatih - Slanice, Kosirine, Čigrađe, Podvršaka, Lovišća i dr., velik je broj i malih uvalica, skrivenih od očiju i daleko od vreve većih plaža.

Općina Murter-Kornati

Općina Murter-Kornati nalazi se na otoku Murteru i općenito obuhvaća sjeverozapadnu stranu otoka s istoimenim naseljem te 10-ak nautičkih milja udaljeno Kornatsko otočje s preko 170 otoka i otočića od kojih dio čini NP Kornati. Ostatak otočja, Žutsko-sitska otočna skupina, iako geografski i prirodno nedjeljiv prostor, nalazi se izvan granica parka u nižoj kategoriji zaštite – značajni krajobraz. Cijelo je područje u privatnom vlasništvu, najvećim dijelom pripada Murteranima – stanovnicima Općine Murter-Kornati (79,56 % ukupne površine), manjim dijelom žiteljima Betine (14,24 % ukupne površine) (Općina Tisno), Zaglava (5,56 %) i Salija (0,24 %) (Općina Sali). Općina Murter-Kornati graniči s Općinom Tisno koja obuhvaća ostatak otoka Murtera.

Sam otok Murter površinom je najveći otok u Šibensko-kninskoj županiji, te pripada sjevernodalmatinskoj skupini otoka. S kopnom je povezan mostom, koji je izgrađen početkom 19.stoljeća. Kao takav, otok se smatra razvijenim dijelom županije s manjim depopulacijskim trendom nego na ostalim otocima. Prema popisu stanovništva 2011. godine Općina Murter – Kornati broji ukupno 2.044 stanovnika, no u turističkim mjesecima taj je broj daleko veći, po slobodnoj procjeni do oko četiri-pet puta. Osim naselja Murter, Općina obuhvaća i naselje Kornati na kojem je evidentirano svega 26 stanovnika iako je područje bitno naseljenije, posebno tijekom turističke sezone te u vrijeme branja maslina. Kornatska skupina otoka ističe se brojem i slikovitošću, a otok Kornat je ujedno i najveći otok šibenskog akvatorija s ukupnom površinom od 32.525 četvornih kilometara. Sa 237 metara, otok Kornat je i najviši šibenski otok.

Površina Općine Murter-Kornati iznosi 81,08 km², a prema tome gustoća naseljenosti u Murteru-Kornatima iznosi 25 stanovnika/km². U odnosu na Šibensko - Kninsku županiju (36,65 st/km²), te u usporedbi s državnim prosjekom Hrvatske gustoća naseljenosti Općine je relativno niska.

Iako teritorijalno pripada području Općine Murter-Kornati, Nacionalni park Kornati nalazi se pod upravom Javne ustanove Nacionalni park Kornati, koju je osnovala Vlada Republike Hrvatske 1982. godine, dvije godine nakon proglašenja područja nacionalnim parkom. Javna ustanova obavlja djelatnost zaštite, održavanja i promicanja Nacionalnog parka Kornati u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode te osiguravanja nesmetanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnim dobrima. Javna ustanova nadzire i provodi uvjete i mjere zaštite prirode na području Nacionalnog parka Kornati.

Godine 2005. Nacionalni park Kornati i Park prirode Telašćica prijavljeni su na tentativnu listu UNESCO prirodne baštine po kriterijima krajobrazne ljepote, geomorfološke osobitosti i bogate životne zajednice mora.

3.3. Razvojne značajke i resursi

Potencijal skoro svakog prostora, te tako i prostora na kojemu se prostire Općina Murter-Kornati, za ukupni gospodarski, društveni i kulturni razvoj ogleda se kroz nekoliko povoljnih, odnosno nepovoljnih čimbenika:

- PROSTOR I OKOLIŠ sa svojim resursima i elementima koji se u njemu pojavljuju i koji predstavljaju prirodni temelj svakoga života i razvitka. Prostor i okoliš su ograničeni i neponovljivi;
- STANOVNIŠTVO - broj, struktura, teritorijalna raspodjela, osobine, način života i njegove potrebe;
- SUSTAV ZAJEDNIČKOGA ŽIVOTA stanovništva, mreža naselja i manjih središta u mreži seoskih naselja;
- POVEZANOST pojedinih područja Općine međusobno i sa širim državnim prostorom - cestovnim, vodenim i zračnim prometom te drugim infrastrukturnim sustavima;
- POSTOJEĆE GOSPODARSKE JEDINICE razmještene u prostoru, njihova proizvodna i uslužna funkcija;
- SUSTAV DRUŠTVENIH SLUŽBI i njihove građevine - obrazovanje, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i dr.;
- ORGANIZACIJA od države do općine u svim njenim oblicima, do sustava lokalne uprave i samouprave, koja funkcionalno i hijerarhijski sudjeluje u procesu donošenja odluka važnih za tijek zajedničkoga života i razvitka;
- GEOPOLITIČKI POLOŽAJ, gospodarsko i strateško okruženje.

Posebno vrijednim resursima smatraju se:

- ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE – JU NP Kornati;
- GEOMORFOLOŠKI I HIDROGEOGRAFSKI TURISTIČKI RESURSI
- DRUŠTVENI TURISTIČKI RESURSI OTOKA MURTERA
- KULTURNOPOVIJESNI I UMJETNIČKI TURISTIČKI RESURSI
- ETNOSOCIJALNI TURISTIČKI RESURSI
- MANIFESTACIJSKI TURISTIČKI REURSI

U Općini Murter navedene prostorne vrijednosti zastupljene su u znatnoj mjeri.

3.4. Stanovništvo

Općina Murter-Kornati prema popisu stanovnika Državnog zavoda za statistiku iz 2001. godine bilježi 2,075 stanovnika što pokazuje blagi negativni demografski trend naselja Murter i Kornata u odnosu na 2011. godinu kada je broj stanovnika iznosio 2,044. Općina Tisno prema popisu stanovnika Državnog zavoda za statistiku iz 2001. godine bilježi 3,239 stanovnika što također pokazuje blagi negativni demografski trend u odnosu na 2011. godinu kada je broj stanovnika iznosio 3,094.

Otok Murter bilježi negativni demografski trend radi iznimne sezonalnosti koju većina otoka ima. Radno sposobnim stanovnicima teško je preživjeti na otocima samo od ljetne turističke sezone jer posla izvan sezone (osim obnavljanja i unapređenja turističke ponude) skoro pa i nema tako da su ljudi primorani seliti u obližnje gradove.

Murter pripada demografskoj kategoriji tzv. „malih populacija“. Značajka ovog tipa naselja jest manji broj stanovnika i stoga osjetljivost na bilo koju demografsku promjenu. To su demografski nestabilne populacije, jer već blagi mehanički ili poremećaji u prirodnom kretanju mogu izazvati dugotrajne i vidljive posljedice u dinamici i demografskim strukturama.¹

Tablica 4. Starost stanovništva otoka Murtera u 2001. i 2011. godini

		Starost (godine) u 2001.			Ukupno	Starost (godine) u 2011.			Ukupno
		0-14	15-65	65 i više		0-14	15-65	65 i više	
Otok Murter	Spol								
	Muški	843	3.232	1.205	5.280	677	2.089	2.353	5.119
	i ženski								
Struktura %	Spol								
	Muški	15,97	61,21	22,82	100,00	13,23	40,81	45,97	100
	i ženski								

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zu_p15.html

Prema popisu stanovnika Državnog zavoda za statistiku 2001. godine, ukupno je na otoku Murteru bilo 5.280 stanovnika od kojih je najviše njih u dobi od 15-65 godina (60.9%) što pokazuje da je više od pola stanovništva otoka Murtera radno sposobno. Prema popisu stanovnika Državnog zavoda za statistiku 2011. godine, ukupno je na otoku Murteru bilo 5.119 stanovnika što pokazuje pad broja stanovnika za 3.5% u odnosu na 2001. godinu (što je malo više od smanjenja broja stanovnika Šibensko-kninske županije za 3.1% od 2001.-2011. godine), ali se vidi i smanjenje broja stanovnika u dobi od 15-65 godina za 35.4% u odnosu na 2011. godinu te povećanje starije populacije od 66-95 i više godina za skoro 50%. To upućuje na iseljavanje radno sposobnog stanovništva u 2011. godini, a povećanje starije populacije od 66-

¹ 24 Podgorelec, S. (1998). Noviji demografski razvitak naselja Murter. Migration and Ethnic Themes. [online] 14 (3), str. 191. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=186953 [14.10.2016.]

95 i više godina. Takva situacija može predstavljati problem radno sposobnog stanovništva na otoku Murteru što se može i negativno odraziti na sam turizam otoka Murtera.

Prosječna starost stanovnika Općine Murter-Kornati, na temelju podataka iz 2011. godine je 44,8 godina, Šibensko-kninske županije 44,1 godina, dok je u Republici Hrvatskoj prosječna starost 41,7 godina, te se može zaključiti da stanovništvo Općine Murter-Kornati stari brže od Šibensko-kninske županije i RH. Prosječna starost stanovnika Općine je iznad prosjeka uspoređujući ga s prosjekom Županije i prosjekom RH, pa je tako stanovništvo Općine starije za 0,7 godina od stanovništva Županije, a 2,1 godinu od prosjeka RH.

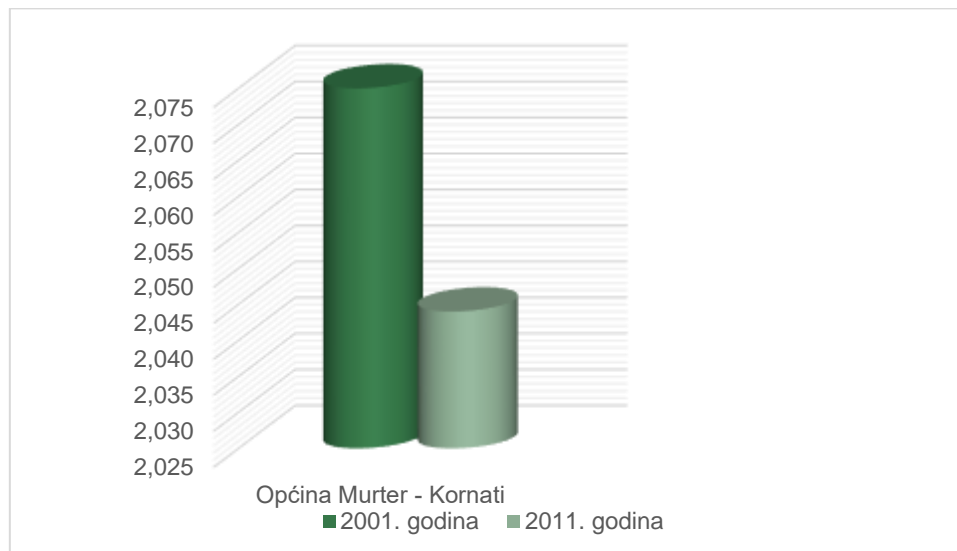
Tablica 5. Ukupan broj stanovnika u Općini Murter – Kornati

Općina Murter- Kornati	Stanovništvo		
	2001.	2011.	Indeks (2011./2001.)
Kornati	7	19	271,43
Murter	2.068	2.025	97,92
Ukupno	2.075	2.044	98,51

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. i 2011. godine

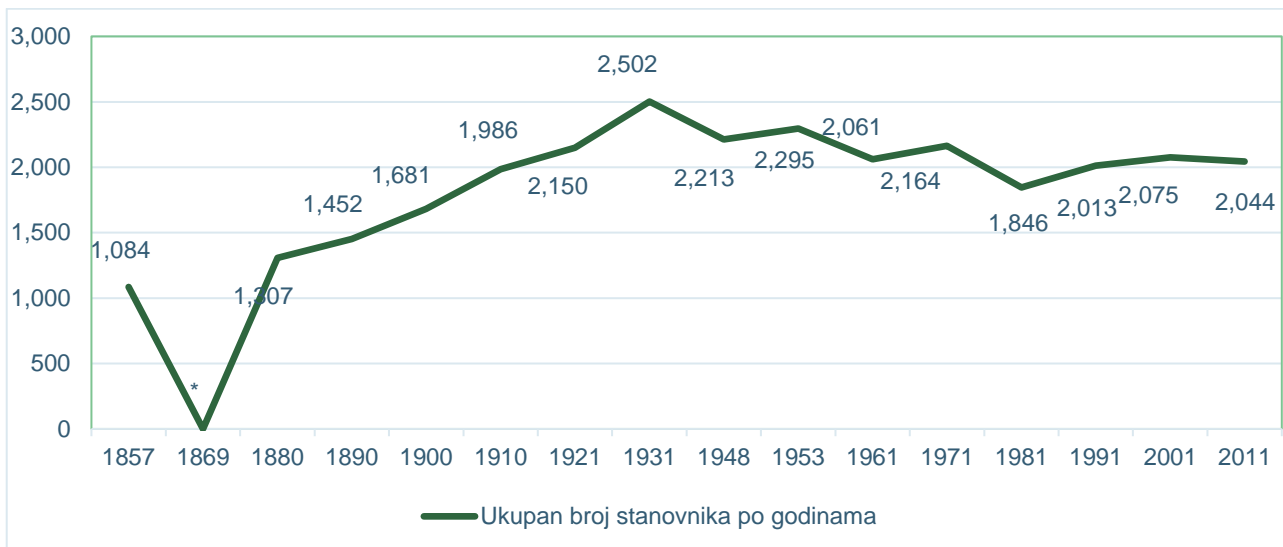
S obzirom na podatke prikazane u prethodnoj tablici očigledno je da je u Općini Murter - Kornati u razdoblju od 10 godina došlo do pada broja stanovnika za 31 stanovnika, što je vidljivo i u prikazanim grafikonima.

Grafikon 2. Usporedba broja stanovnika Općine Murter-Kornati 2001. i 2011. godine

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. i 2011.godine

Grafikon 3. Kretanje broja stanovnika u Općini Murter – Kornati kroz povijest

*Nepoznat podatak - 1869. podaci o broju stanovnika Općine Murter-Kornati sadržani su u Općini Tisno

Izvor: www.dzs.hr

Kretanje broja stanovnika i gustoća naseljenosti područja Općine Murter-Kornati povezani su s gospodarskim mogućnostima njezine prirodne osnove i s društvenim zbivanjima u prošlosti, ali i sadašnjosti. U ukupnom broju od 2.044 stanovnika u Općini, po Popisu stanovništva 2011. godine, na 81,08 km² (25,20 stanovnika na km²), kriju se razlike u naseljenosti koje ne odražavaju samo suvremene procese nego su dobrim dijelom posljedica složenih kretanja stanovništva.

U posljednjih 10 godina stanovništvo Općine se brojem smanjuje jer je zahvaćeno suvremenim migracijama. Stanovništvo se koncentrira na urbane sredine, ali i u druge zemlje.

Kretanje broja stanovništva ukazuje na razne društvene i gospodarske promjene. Emigracija je na ovom području dugo prisutna. Proces demografske tranzicije je također izražen. Kao posljedica patrijarhalnosti i ekonomske zaostalosti prije otprilike 100-tinjak godina mortalitet, ali i natalitet, bili su izrazito visoki, za razliku od danas što u kombinaciji s mehaničkim kretanjem stanovništva u konačnici daje negativan prirodni prirast.

Podaci iz Popisa 2011. godine prema školskoj spremi stanovništva starijeg od 15 godina ukazuju da je:

- ukupan broj osoba starijih od 15 godina 1.743
- bez školske spremne ukupno 43 osobe, što je 2,47%
- nepotpuno osnovno obrazovanje imalo je 173 osobe, tj. 9,93% osoba
- 16,64% stanovništva Općine završilo samo osnovnu školu ili je uopće nije ni završilo, što je u skladu sa tradicijom poljoprivredne djelatnosti koja se obiteljski nasljeđuje u ruralnim područjima i sve većim udjelom starijeg stanovništva koje je u pravilu i niže obrazovano

- neki stupanj obrazovanja (osnovno, srednje, više i visoko) imalo je ukupno 1.527 osoba, što je 87,61% osoba (najbrojniji su oni sa srednjim obrazovanjem – 57,26%)
- svega 13,71% stanovnika je visoko obrazovano

Tablica 6. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu

	Spol	Ukupno	Bez škole	1 - 3 razreda osnovne škole	4 - 7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola ²	Visoko obrazovanje			
								Svega	Stručni studij ³	Sveučilišni i studij ⁴	Doktorat znanosti
Općina Murter - Kornati	sv.	1.743	43	32	141	290	998	239	106	131	2
	m	865	7	1	41	136	550	130	65	65	-
	ž	878	36	31	100	154	448	109	41	66	2

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011.

3.5. Zaposlenost

Gospodarstvo nekog kraja uvjetuju prvenstveno elementi prirodne sredine na koje čovjek djeluje kao modifikator, diktirajući vrstu, opseg i intenzitet određene gospodarske aktivnosti u skladu s potrebama i mogućnostima društva. Do 1961. g. većina stanovnika otoka Murtera bavila se ribarstvom no ribarstvo na otoku Murteru počelo je slabjeti, odnosno u konstantnom je padu radi popularizacije sportskog ribolova i konkurencije ribara sa obližnjih mjesta s kvalitetnijom opremom, a i radi mogućnosti prihoda od turizma u ne ribolovnim sezonama, najviše se ljudi bavilo gospodarstvom gdje su dominirale poljoprivreda i industrija gdje je većina stanovništva bilo zaposleno u brodogradilištima.

U tablici br. 7. prikazan je broj zaposlenih u pravnim osobama 2011.g. podijeljenih po djelatnostima NKD iz 2007.g. Može se uočiti kako je najveći broj ljudi (326) na otoku Murteru u 2011. godini pružao usluge smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Usporedbom podataka popisa zaposlenih prema aktivnostima u 2001. i 2011, uočljivo je smanjenje broja zaposlenih u primarnim djelatnostima (poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo) za skoro 50% ali i povećanje udjela zaposlenih u tercijarnim djelatnostima (pružanje usluga smještaja i pripreme i usluživanje hrane) za 10%. Razlog povećanju udjela zaposlenih u tercijarnim djelatnostima je između ostalog i povećan broj dolazaka turista na otok Murter u 2011. godini u odnosu na 2001. godinu.

²Obuhvaćene su sve srednje škole – industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije.

³ Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta te stručni studiji po Bologni.

⁴ Obuhvaćeni su svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij.

Područja djelatnosti

Tablica 7. Zaposleni prema područjima djelatnosti na otoku Murteru u 2011. godini

Područja djelatnosti	Broj zaposlenih
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	326
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	252
Prerađivačka industrija	161
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	132
Umjetnost, zabava, rekreacija	116

Izvor: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu, popis 2011. Državni zavod za statistiku [online].

http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_43/h01_01_43_zup15_4545.html [17.07.2016.]

Tablica 8. Zaposleni prema područjima djelatnosti u Općini Murter-Kornati u 2011. godini

Područja djelatnosti	Broj zaposlenih
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	126
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	89
Umjetnost, zabava, rekreacija	68
Prerađivačka industrija	55
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	41

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011. godina

Može se uočiti kako je najveći broj ljudi (126) u Općini Murter u 2011. godini pružao usluge smještaja te pripreme i usluživanja hrane što čini 21,14% svih zaposlenih. Na drugom mjestu se nalazi sektor trgovine na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala koji čini 14,93% svih zaposlenih dok se na trećem mjestu po broju zaposlenih u odnosu na NKD klasifikaciju nalazi sektor umjetnosti, zabave i rekreacije sa 68 osoba, zatim slijedi prerađivača industrija sa 55 zaposlenih te poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo sa udjelom od 6,89% u ukupnom broju zaposlenih na razini Općine Murter- Kornati. Ukupni broj zaposlenih osoba iznosi 596 prema popisu stanovnika iz 2011. godine.

U sektoru djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe nema niti jednog zaposlenog iz razloga što se ovakav tip industrije ne provodi na području Općine. Osim toga, nema niti jednog zaposlenog u djelatnostima izvan teritorijalnih organizacija i tijela.

4. PRIRODNI RESURSI

U ovom poglavlju opisati će se prirodna svojstva krajolika kao temelj razvoja civilizacije na svakom pojedinom području. Kako bi se pobliže analizirala prirodna svojstva krajolika ukratko će se opisati reljef i zemljište koje je karakteristično za Općinu Murter-Kornati. Osim toga u sklopu opisa prirodnih svojstva krajolika opisuje se vegetacija, poljoprivredne površine te vodno bogatstvo same Županije ali i Općine. Poseban naglasak daje se na zaštiti prostora, kao jednoj od temeljnih odrednica za daljnji razvoj Jedinice Lokalne Samouprave. Na samom kraju definirana je SWOT analiza ali isto tako definirane su razvojne potrebe i potencijali.

4.1. Reljef i zemljište

Pod geomorfološkim resursima razumijevamo sve reljefne raznolikosti i bogatstva površinskih i podzemnih oblika zemlje nastalih kao rezultat djelovanja endogenih pokreta i egzogenog modeliranja. Geomorfološki resursi su: planine, planinski lanci, vulkani, klisure, kanjoni, pećine, špilje, polja u kršu, krški oblici (vrtače, škrape..).⁵

Reljefni oblici u turizmu, ovisno o njihovim svojstvima i karakteristikama, imaju sve značajniju ulogu u oblikovanju turističke ponude, određivanju vrste i oblika turističkih kretanja, masovnosti kretanja, formiranju turističkih tokova, izgradnji receptivnih i drugih kapaciteta, komunalne infrastrukture i drugo.⁶

Geološka građa na otoku Murteru koju karakterizira dominacija vapnenca i dolomita uvjetovala je razvojem tipičnog krškog reljefa. Zbog relativno dobre obalne razvedenosti, na obalama otoka Murtera nalaze se brojne uvale koje su imale veliku ulogu u prostornom širenju otočnih naselja i razvoju turizma.⁷ Na Kornatima je 40-ak evidentiranih jama, sedam ih je potopljeno u moru, desetak je suhih, kopnenih, a 20 je jama koje su anhijaline. To znači da je površinski sloj slatka voda koja prelazi u boćatu, a na samom dnu je morska voda.

Naselje Murter okruženo je brežuljcima Raduč (128m) koje je ujedno i najviši vrh otoka te brdom sv. Roka (Vršine 70m). S obzirom da je Murter mali otok, reljef nema prevelikog značenja u njegovom turizmu te je uglavnom neiskorišten. Otok Murter nema previše brda i uzvisina na visokoj nadmorskoj visini te sa najvišim vrhom od 128 metara ne može biti destinaciju u koju će ljudi dolaziti radi planinarenja ali ima dobru obalnu razvedenost te bi uređenjem raznih uvala i plaža mogao povećati svoju atraktivnost tokom ljetne kupališne sezone. Dio dobro iskorištenog reljefa otoka Murtera su 9 biciklističkih staza koje povezuju

⁵ Bilen, M. i Bučar, K.(2004) Osnove turističke geografije: Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb:Mikrorad, str. 28. i 36.

⁶ Bilen, M. (2011) Turizam i okoliš: Ekonomsko-geografski pristup izučavanju problematike. Zagreb: Mikrorad, str. 159. i 161.

⁷ Geografija otoka Murtera [online]. http://www.otok-murter.hr/hr/otok_murter-1/geografija_otoka-39 [25.10.2016.]

naselja na otoku Murteru međusobno i naselja sa određenim turističkim atrakcijama te vode do obližnjih gradova preko mosta u naselju Tisno.⁸

Otok Murter bi se daljnjim ulaganjem u biciklističke staze mogao nametnuti kao jedna od prepoznatljivih destinacija ciklo turizma u Republici Hrvatskoj. Voda i prostori uz nju najpovoljnije su lokacije koncentracije stanovništva i naselja, vodene površine omogućuju jeftin i jednostavan transport i prometno povezivanje. One su izvor minerala i ruda, a posebice su zbog svojih karakteristika izvanredno povoljni prostori za razvoj turizma. Vode u turizmu imaju uglavnom rekreativna, ali i estetska svojstva atraktivnosti. Djeluju u zajednici s klimom, a njihov učinak na čovjeka se reflektira na poboljšanje cirkulacije krvi, smanjenje tjelesne topline, utječu na periferni živčani sustav.

Murtersko more je najveći morski prostor između šibenskog i zadarskog arhipelaga. Površina mu je 210 četvornih kilometara, a najveća dubina 94 metra.⁹

Pošto nema referentnih postaja za izračunavanje temperature mora na otoku Murteru, mogu se uzeti podaci iz postaje Šibenika. Temperatura mora u Šibeniku tokom ljetne kupališne sezone u prosjeku iznosi 23.5°C, što znači da je slična temperatura mora i oko otoka Murtera te da kao takva (umjereno topla) privlači velik broj turista na otok Murter te ima veliku ulogu u njegovoj atraktivnosti.¹⁰

4.2. Klimatska obilježja

Povoljna klima jedan je od najvažnijih čimbenika turističke privlačnosti nekog mjesta, regije ili veće prostorne jedinice. Po intenzitetu djelovanja klima je komplementaran turistički resurs, ali može i samostalno djelovati na privlačenje turista, obzirom na njena rekreativna svojstva.¹¹

Klima je na otoku Murteru vlažna suptropska s vrućim ljetnim mjesecima, dok je u cijeloj Šibensko-kninskoj klima blaga mediteranska u priobalju te kontinentalna i submediteranska u zaleđu.

Što se tiče temperature zraka, pošto nema referentnih postaja za izračunavanje iste na otoku Murteru, mogu se uzeti podaci iz najbliže referentne postaje za izračunavanje klime odnosno Šibenika gdje je prosječna srednja temperatura zraka tokom cijele 2014. godine iznosila 15.5°C, pri čemu je u ljetnoj kupališnoj sezoni (lipanj, srpanj, kolovoz, rujan) srednja temperatura zraka u prosjeku 23.2°C, dok je najveća srednja temperatura zraka u mjesecu srpnju (25°C). Maksimalna temperatura zraka u ljetnoj kupališnoj sezoni doseže i 39°C, što znači da su uvjeti za kupanje tokom ljetne kupališne sezone odlični za turiste, odnosno more je važan turistički resurs koji ih privlači.¹²

⁸ Biciklizam, otok otoka Murter [online]. Dostupno na: http://www.otok-murter.hr/hr/aktivni_odmor-3/biciklizam-47 [17.10.2016.]

⁹ Prirodna baština otoka Murtera [online]. <http://www.murter.hr/prirodna-bastina> [24.10.2016.]

¹⁰ Pandžić, K. (2008.) Kontrola podataka površinske temperature mora. Državni hidrometeorološki zavod. [online]. http://vrijeme.hr/kontrola_temperature_mora.pdf [20.10.2016.]

¹¹ Bilen, M. (2011) Turizam i okoliš: Ekonomsko-geografski pristup izučavanju problematike. Zagreb: Mikrorad, str. 160.-161.

¹² Srednjaci temperature. Državni hidrometeorološki zavod

Ljudske aktivnosti su postale prevladavajuća sila najvećim dijelom odgovorna za globalno zagrijavanje zabilježeno tijekom proteklih 150 godina. Te aktivnosti doprinose klimatskim promjenama uzrokovanim promjenama u Zemljinj atmosferi zbog velikih količina stakleničkih plinova. Prema dosadašnjim spoznajama najviše stakleničkih plinova nastaje proizvodnjom CO₂ zbog pojačane industrijske aktivnosti (izgaranje fosilnih goriva). Klimatske promjene su dominantni globalni problem okoliša u 21. stoljeću.

Učinci klimatskih promjena postaju sve vidljiviji i očituju se nizom pojava: promjenom temperature, količine padalina, promjenom vodnih resursa, podizanjem razine mora, povećanjem učestalosti ekstremnih meteoroloških prilika, promjenama u ekosustavu i biološkoj raznolikosti, poljoprivredi, šumarstvu, kao i zdravstvenim poteškoćama, što u konačnici rezultira i velikim ekonomskim štetama. Znanstvenici, u okviru Međuvladinog panela za klimatske promjene (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC), predviđaju kako će ove promjene biti sve izraženije. Republika Hrvatska se, zbog svojeg zemljopisnog položaja, ekoloških i okolišnih posebnosti i gospodarske orijentacije, može smatrati zemljom izuzetno osjetljivom na klimatske promjene. Globalno gledano, gospodarski i populacijski rast i dalje su najvažniji pokretači povećanja emisije CO₂ uslijed izgaranja fosilnih goriva i rada industrije (78 % ukupnih emisija u periodu 1970. do 2010.).

Porast količine stakleničkih plinova u atmosferi dovodi do efekta staklenika zbog kojeg se postupno povisuje temperatura. Ako je promjene srednjeg stanja ili varijabilnosti klimatskih veličina (u ovom slučaju temperature) statistički značajna te traje desetljećima i duže, tada ih nazivamo klimatskim promjenama. Na globalnoj razini, prosječno povišenje površinske temperature kopna i mora u periodu 1880.-2010. iznosilo je 0.85 °C. Postepeno povišenje temperature dovelo je do niza negativnih posljedica: povećanje kiselosti mora, smanjenje mase ledenih kapa Grenlanda i Antartike, povlačenje ledenjaka, smanjenje snježnog pokrivača na sjevernoj hemisferi, povišenje razine mora, češća pojava prirodnih katastrofa itd.

Klimatske promjene u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1961. – 2010. godine analizirane su pomoću trendova godišnjih i sezonskih srednjih, srednjih minimalnih i srednjih maksimalnih temperatura zraka i indeksa temperaturnih ekstrema, zatim godišnjih i sezonskih količina padalina i indeksa padalina kao i sušnih i kišnih razdoblja. Rezultati analize pokazuju da je tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja došlo do zatopljenja u cijeloj Republici Hrvatskoj. Trendovi godišnje temperature zraka su pozitivni i značajni, a promjene su veće u kontinentalnom dijelu zemlje nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Uočeno zatopljenje očituje se i u svim indeksima temperaturnih ekstrema pozitivnim trendovima toplih temperaturnih indeksa (topli dani i noći te trajanje toplih razdoblja) te s negativnim trendovima hladnih temperaturnih indeksa (hladni dani i hladne noći te duljina hladnih razdoblja).

4.3. Vegetacija

Pejsažni turistički resursi otoka Murtera su predivne plaže koje svojim izgledom i autentičnošću privlače velik broj turista. Iako relativno malen, otok Murter obiluje raznovrsnim plažama položenim u brojnim uvalama duž cijele obalne crte otoka.

Najpoznatije murterske plaže smještene su na južnome dijelu otoka, okrenute su prema Kornatima i zaštićene od bure. Neke plaže su pješčane, neke šljunčane, a neke stjenovite. Najpoznatija plaža na Murteru je Slanica, smještena na južnoj strani otoka, na kojoj se nalazi i hotel Colentum. Još neke od lijepih plaža koje obavezno treba posjetiti su: Podvrške, Čigrađa, Plitka vala, Kosirina (jedna od najljepših uvala), Podjasenovac, Koromašna, Uvala sveti Nikola,.. Plaže imaju veliku ulogu kod odabira turista o turističkoj destinaciji koju žele posjetiti, a to se može vidjeti i na primjeru Bola na Braču i njegove najpoznatije plaže „Zlatni Rat“, koja svojim izgledom privlači velik broj turista iz cijeloga svijeta.

Također tu je i velik broj zanimljivih odredišta u susjedstvu otoka Murtera kao što su nacionalni parkovi Kornati, Paklenica i Krka te parkovi prirode Telašćica i Vransko jezero koji su od velikog značaja za turizam otoka Murtera pošto su u njegovoj neposrednoj blizini.

Što se tiče flore i faune, većina podataka poznata je samo za dio Općine Murter-Kornati-Kornati odnosno Kornate koji su kao najbliži nacionalni park otoku Murteru vrlo bitni za razvoj njegov turizam pa će se navesti neka obilježja njegove flore i faune. Kornati su nekada bili pokriveni šumom crnike koju su ljudi svojim djelovanjem pretvorili u kamenjarske pašnjake. Današnju vegetaciju većim dijelom čine vegetacija pukotina stijena, vegetacija vapnenačkih obalnih grebena, sastojine drvenaste mlječike te šumska zajednica mirte i crnike.

Zanimljiva je informacija da na Kornatima ima 10 vrsta šišmiša, morski vranac, jedan predstavnik vodozemaca, 7 gmazova te tri vrste sisavaca. Ukupno je na Kornatima zabilježeno 850 vrsta životinja.¹³

Za otok Murter poznata su jedino istraživanjima koja su zabilježila 734 taksona (od kojih se 143 odnose na kultivirane vrste).¹⁴

Pejsažni turistički resursi kao što su uvale i plaže privlače mnoge turiste koji borave na otoku Murteru ali nisu razlog radi kojeg bi se turisti odlučili posjetiti otok Murter. Otok Murter možda nema raznoliku floru i faunu te puno atraktivnih pejsažnih resursa ali češćim organiziranim izletima na obližnje nacionalne parkove Kornate i Krku može upotpuniti svoju turističku ponudu.

¹³ Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati [2015.], Murter. [online], str. 10. http://np-Kornati.hr/images/novosti/Strategija%20razvoja%20odrzivog%20turizma_KORNATI.pdf [24.06.2016.]

¹⁴ Jurega, E., Pandža, M. (1998.) Narodni nazivi biljnih vrsta u Murteru [online]. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/111229> [10.7.2016.]

4.4. Poljoprivredne površine

Poljoprivreda je jedna od osnovnih gospodarskih djelatnosti na području ove Općine. Iako nije najprofitabilnija i veliki dio stanovništva radi u tercijalnoj djelatnosti, poljoprivreda je najvažnija grana kojom je ovdašnje stanovništvo preživljavalo od najstarijih vremena. Osnovna namjena i korištenje prostora ove Općine je poljoprivreda, prvenstveno ribarstvo i voćarstvo te maslinarstvo. Uz to bi trebalo razvijati proizvodno – poslovne i zanatske djelatnosti koje bi omogućile zapošljavanje ljudi, što je jedan od osnovnih uvjeta za demografski rast.

U sljedećoj tablici vidimo ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korišteno poljoprivredno zemljište u Šibensko - kninskoj županiji 2003. godine, gdje je ukupan broj poljoprivrednih kućanstava 13.202, a broj registriranih poslovnih subjekata bio 10, dok na ukupno korišteno poljoprivredno zemljište pada 11.197,62 ha, a na poljoprivredna kućanstva se odnosi 10.820,62 ha, dok su poslovni subjekti koristili ukupno 377,00 ha obradive površine.

Tablica 9. Ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korištenog poljoprivrednog zemljišta u Šibensko – kninskoj županiji

ŠIBENSKO – KNINSKA ŽUPANIJA				
Broj poljoprivrednih kućanstava	Broj poslovnih subjekata	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha		
		Ukupno	Poljoprivredna kućanstva	Poslovni subjekti
13.202	10	11.197,62	10.820,62	377,00

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Agriculture2003/htm/H00_00_01.html

Tablica 10 Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površini ukupno raspoloživoga zemljišta, korištenoga poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broja parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta, ha (3+7)	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				Ostalo zemljište, ha	Broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta
			ukupno korišteno (4+5-6)	u vlasništvu	uzeto u zakup	dano u zakup		
	1	2	3	4	5	6	7	8
Šibensko – kninska županija	13.202	19.323,19	10.820,62	10.547,12	337,77	64,27	8.502,57	73.753
Općina Murter-Kornati	424	1.858,13	1.372,55	1.372,47	0,08	-	485,58	6.444

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Agriculture2003/htm/h01_01_01_zup.html#T13

Tablica 11. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama

Korišteno poljoprivredno zemljište, ha													
Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	ukupno (2+3+4+5+6+8+10)	oranice i vrtovi	povrtnjaci (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	livade	pašnjaci	voćnjaci		vinogradi		rasadnici i košaračka vrba i dr.	Ostalo zemljište, ha		
						ukupno	od toga: plantažni	ukupno	od toga: plantažni		ukupno	od toga: neobrađeno poljoprivredno zemljište	od toga: šumsko zemljište
ŠKŽ	10.820,62	1.257,92	130,96	2.185,66	4.121,77	1.991,31	41,81	1.130,23	52,82	2,77	8.502,57	4.498,34	3.138,20
Općina Murter - Kornati	1.372,55	0,56	7,79	-	1.157,68	204,22	4,36	1,52	-	0,78	485,58	449,39	23,21

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Agriculture2003/htm/h01_01_02_zup.html#T13

Poljoprivredna kućanstava Šibensko-kninske županije ukupno raspolažu sa 19.323,19 ha zemljišta, od čega stvarno koriste 10.820,62 ha, a u vlasništvu imaju 10.547,12 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Na temelju Popisa poljoprivrede 2003. godine, ukupno raspoloživa površina zemljišta Općine Murter-Kornati iznosi 1.858,13 ha, tj. 9,62% od ukupno raspoložive površine zemljišta cijele Šibensko-kninske županije, dok ukupno korišteno poljoprivredno zemljište Općine Murter-Kornati iznosi 1.372,55 ha, tj. 12,68% od ukupno obradivog poljoprivrednog zemljišta cijele Šibensko-kninske županije. Udio obradivog poljoprivrednog zemljišta od ukupne raspoložive površine zemljišta Općine čini 73,87%.

Korišteno poljoprivredno zemljište Općine je u većini u vlasništvu kućanstava. Od toga se najviše zemljišta nalazi pod pašnjacima, čak 84,35%, a zatim slijede površine pod voćnjacima (14,88%) i povrtnjacima (0,57%). Vinogradi, oranice i vrtovi, te rasadnici zajedno čine 0,21% od ukupnog zemljišta. Šumsko zemljište pokriva 23,21 ha, a 449,39 ha je površina neobrađenog poljoprivrednog zemljišta, što bi se različitim mjerama trebalo također staviti u funkciju.

Iduća tablica prikazuje podatke o prosječnoj količini zemljišta kojim raspolaže poljoprivredno kućanstvo, kao i prosječnoj veličini parcele u Šibensko - kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati, a koji ukazuju na relativnu usitnjenost i fragmentiranost poljoprivrednih površina kako u Županiji, tako i na području Općine.

Tablica 12 Prosječna količina i broj parcela zemljišta po kućanstvu te prosječna veličina parcele u Šibensko-kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati

	Ha poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom kućanstvu	Prosječan broj parcela po poljoprivrednom kućanstvu	Prosječna veličina parcele
Šibensko - kninska županija	0,82	3,24	0,15
Općina Murter - Kornati	3,24	15,20	0,21

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Plodne površine većim su dijelom vezane uz jugozapadnu obalu i središnji dio otoka. Ti su prostori stoga u prošlosti bili maksimalno agrarno vrednovani, dok je preostali prostor pretežno prekriven makijom zbog pomanjkanja plodnih površina. Na otoku se mogu izdvojiti dvije veće plodne zone: Murtersko-betinsko polje i polje Jezero smješteno jugozapadno od naselja Jezera. Na plodnijim poljima ispunjenim debljim slojem crvenice (Murtersko-betinsko i polje Jezero) uglavnom se uzgajaju povrtlarske kulture i vinova loza, dok se masline uzgajaju na padinama na kojima je znatno tanji pedološki pokrov. Razvoj povrtlarskih kultura u sušnom dijelu godine moguće je zahvaljujući pojavi vode u spomenutim poljima.

4.5. Vodno bogatstvo

Otok Murter u cijelosti izgrađuju karbonatne naslage kredne starosti. Dobro vodo propusne su karbonatne naslage gornjokredne starosti i to vapnenci sezona i vapnenci u izmjeni s vapnenačkim dolomitima. Ove naslage izgrađuju najveći dio otoka i uzrokom su što nema površinskih pojava izvora i tokova. Slabije propusne su dolomitne naslage alb-cenomana, koje također nemaju pozitivnu ulogu u formiranju i zadržavanju značajnije količine pitke vode. Osrednjom vodo propusnosti (naizmjenične) označene su kvartarne naslage u poljima između Murtera i Betine. Na Murteru nema značajnije pojave vode, no potrebno je spomenuti niz zdenaca koji se koriste za vodoopskrbu i zalijevanje, te tri boćata izvora na potezu Betina - Tisno uočljiva samo u zimskom razdoblju.

Iz vodospreme Čela ($V=2 \times 1.000 \text{ m}^3$, 90,0/86,0 m n.m.) opskrbljuju se Tisno, otok Murter i Pirovac - voda se šalje u vodospremu Makirinu, Tisno ($V=2 \times 1.000 \text{ m}^3$, 76,0/72,0 m n.m.) i preko nje u vodospremu Raduč ($V=2 \times 500 \text{ m}^3$, 66,9/62,0 m n.m.), te se vrši tranzit prema crpnoj stanici Štadin, koja tlači vodu u vodospremu Zibonoga.

Vodoopskrba je započela 1960-ih godina kad su na području šibenskih otoka vodu iz rijeke Krke dobili otoci Murter i Krapanj. Prema podacima prostornih planova Općina Tisno i Murter utvrđene su sljedeće norme potrošnje vode: stanovništvo 300 l/st/dan, hoteli I kategorije. 550 l/turist/dan – hoteli II kategorije. 300 l/turist/dan, vikend objekti 350 l/st/dan, autokampovi 200 l/st/dan, gosti u marinama 200 l/st/dan. Te su norme na gornjoj granici stvarne potrošnje te je uz njih predviđena i srednja dnevna potrošnja vode na razini dviju općina od oko 70 l/s.

Što se tiče odvodnje otpadnih i oborinskih voda, za cjelokupno područje otoka još uvijek nije izgrađen odgovarajući sustav odvodnje. Dispozicija otpadnih voda iz stambenih objekata uglavnom je riješena putem septičkih jama. Na žalost, mnoge od njih nisu izgrađene u skladu s propisima te su propusne, pa otpadne vode dospijevaju u tlo (tzv. crne jame). Postoje lokalni kanalizacijski sustavi (kolektori) pojedinih turističkih cjelina; odmaralište "Rastovac – INA", autokamp "Lovišća", marina ACI – Jezera, marina "Betina" i marina "Hramina".

4.6. Zaštita prostora

ZAŠTITA PROSTORA - očituje se kroz zaštitu njegovih vrijednosti, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa te kroz očuvanje biološke raznolikosti. Pretjerana urbanizacija i nepoštivanje prirode, ekološki su degradirali i u cijelosti uništili brojne prostore u zemlji i svijetu, prostore važne za čovjekovo življenje i njegovu budućnost. Svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve više jača i postaje čimbenik kojega se ne može zaobići.

Ukupni prostor Općine Murter-Kornati čini vrijedno krajobrazno područje. Zaštita prostora se ogleda prvenstveno u trajnom i pažljivom iskorištavanju prirodnih resursa. Općini pripadaju i Kornati te najveći dio otoka uz obalu. Zbog toga je Općina Murter-Kornati najveća otočna općina na Mediteranu, općina s preko 160 otoka i s obalnom crtom dugom gotovo 400 km.

Na prostoru Općine Murter-Kornati zaštićeno je ukupno 35.400 ha, od toga 23.400 ha ili 66% otpada na JU NP Kornati, a na zaštićeni krajolik Žužsko – sitske otočne skupine 12.000 ha ili 34%.

Prostor Općine Murter-Kornati je izuzetan po brojnim fenomenima, a nadasve osobitim odnosom prirodnog i antropogenog. Jedinstvenost se ogleda u spoju različitih fizionomskih cjelina na relativno malom prostoru. Zauzima značajni morski areal s velikim brojem otoka i Nacionalnim parkom Kornati kao fenomenom najviše razine na Jadranu. Kornati su osobiti po spoju antropogenog i prirodnog fenomena što na određeni način oblikuje ukupni prostor.

Dojmljiv kontrast škrtog, naizgled polupustinjskog i negostoljubivog kopna s jedne strane, te biološki i geomorfološki vrlo raznolikog i bogatog podmorja s druge strane, jedna je od temeljnih odlika ovog prostora.

Uzroke ovakvog kontrasta treba tražiti prije svega u fenomenu zvanom "krš", a koji je bez dvojbe jedan od najvrjednijih prirodnih resursa hrvatskog prostora uopće i to kao vrijednost svjetskih razmjera (*locus typicus* krša nalazi se upravo u hrvatskim Dinaridima). U kornatskim karbonatnim terenima (vapnenci i dolomiti), koji su, s dužim ili kraćim prekidima, već 65 milijuna godina izloženi atmosferskom utjecaju i intenzivnim procesima okršavanja (korozije i erozije), moguće je izdvojiti gotovo sve krške oblike kao i u ostalim dijelovima hrvatskog krškog prostora (spilje, jame, škrape itd.). Ipak, zbog nedovoljne istraženosti, ovaj "ljuti" kornatski krš još uvijek u sebi krije brojne tajne, kako u geološkom, tako i u biološkom pogledu.

Popis zaštićenih prostora nalazi se u Prilogu 1 ove strategije.

4.7. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bogata tradicijska i kulturna baština ➤ Ljepota i raznolikost krajolika ➤ Prirodne ljepote obale (razvedenost obale, čisto more, brojni otočići u okruženju) ➤ Očuvanost okoliša ➤ Bio raznolikost ➤ Povoljna klimatska obilježja ➤ Zelenilo i šumovitost prostora ➤ Blizina nacionalnih parkova (Kornati, Paklenica, Krka) i parkova prirode (Telaščica i Vransko jezero) ➤ Dobra prometna povezanost sa kopnom 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedovoljno razvijena vodna infrastruktura ➤ Nedovoljna valorizacija prirodnih resursa i prostora , te starih građevina ➤ Starenje stanovništva ➤ Nedovoljna osviještenost stanovništva o potrebi zaštite okoliša ➤ Odljev radne snage ➤ Nestašica vode u ljetnim periodima ➤ Stara odlagališta krutog otpada ➤ Izrazita sezonalnost turističkog poslovanja ➤
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uravnotežen i održiv razvoj, planski vođen i dinamičnije, moguće je ostvariti viši standard stanovništva ➤ Više korištenje sredstva EU fondova u razvoju ➤ Sustavna edukacija stanovništva ➤ Sustav zaštite i kvalitete tla, vode, zraka, te upravljanje otpadom ➤ Bolja valorizacija blizine Nacionalnog parka ➤ Razvijanje cjelogodišnje turističke ponude ➤ Daljnje unaprjeđenje prometne dostupnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Onečišćenje okoliša (tlo, zrak, voda) ➤ Nelegalna odlagališta ➤ Problem gradnje (nezakonito, neracionalno, neplanski) ➤ Urbanizacija prostora i narušavanje prirodnog sklada ➤ Izumiranje primarnih djelatnosti (zemljoradnja, ribarstvo i sl.)

Izvor: obrada autora, 2016.

5. INFRASTRUKTURA

U ovom poglavlju analizira se osnovna infrastruktura kao što su promet, pošta i telekomunikacija. Kod analize prometa uglavnom se daje pregled postojećih cesta na području Općine kroz tri razine: državnu, županijsku i lokalnu. Ustanovljeno je da postoje poštanski uredi te odgovarajuća telekomunikacijska infrastruktura. Na samom kraju provedena je SWOT analiza te su definirane razvojne potrebe i potencijale same Općine.

5.1. Promet

Cestovni promet u Općini planiran je na dvije razine i to na: državnoj razini i na općinskoj razini. Prometni sustav na državnoj razini određen je Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Navedenim dokumentima određeni su glavni smjerovi cestovnih komunikacija u Republici Hrvatskoj, a temeljem toga uvršteni su u Strategiju prometnog razvitka Republike Hrvatske koja je odredila i prioritete prema značenju pojedinog smjera u cestovnoj mreži.

Osnovnu cestovnu mrežu na području Općine Murter-Kornati čini sustav državne ceste i županijske ceste te ostalih nerazvrstanih cesta i puteva. Na području Općine ceste su razvrstane na sljedeći način:

- ✓ Državna cesta
D 121 – Murter – Tisno – D 8

- ✓ Županijska cesta
Ž 6250 – Murter (D 121) – Betina – D 121

Otok Murter sa kopnom povezan je pokretnim mostom u mjestu Tisno. Most je sagrađen u 19. stoljeću i od tada je otok spojen sa kopnom. Najznačajniji cestovni koridor koji povezuje Općinu s južnim i sjevernim Jadranom je državna cesta D 121 koja je ukupne duljine 14 km. Županijska cesta Ž 6250 spaja naselje Murter s naseljem Betina i ona je ukupne duljine 2,7 km.

Nerazvrstane ceste su ceste koje se koriste za promet vozilima i koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim zakonom i drugim propisima, a koje nisu razvrstane kao javne ceste.

Nerazvrstanu cestu čini:

- cestovna građevina
- građevinska čestica
- zemljišni pojas s obiju strana ceste
- prometna signalizacija
- javna rasvjeta i ostala oprema ceste.

Šibensko-kninska županija ima ukupno 2.685,14 km nerazvrstanih cesta, na područje Općine Murter-Kornati odnosi se cca 42 km nerazvrstanih cesta, što je 1,56%. Gustoća mreže nerazvrstanih cesta iznosi 518,01 m/km² što je manje u odnosu na Šibensko-kninsku županiju koja iznosi 886,37 m/km².

Tablica 13. Nerazvrstane ceste na području Općine Murter-Kornati

Općina	Ukupna duljina nerazvrstanih cesta u m	Gustoća mreže nerazvrstanih cesta u m/km ²	Duljina nerazvrstanih cesta u m/stanovniku
MURTER-KORNATI	42 000	518,01	21

Izvor:

<http://www.kistanje.hr/images/01032014/konano%20izvjee%20dravne%20revizije%20za%20nerazvrstane%20ceste2013.pdf>

Prostorom Općine Murter-Kornati ne prolazi niti jedna trasa željezničke pruge. Najbliža međunarodna priključna željeznička pruga je M607 Perković – Šibenik, kategorije pruge C4 (najveće opterećenje dopušteno po osovini 20t, a najveće opterećenje dopušteno po daljinskom metru 8,0 t/m, brzina pruge je 65 km/h).

Prostornim planom u akvatoriju Općine Murter-Kornati pomorski promet se odvija preko luke otvorene za javni promet (luka Murter), luka nautičkog turizma, ribarske luke (Murter) te športske luke (dio uvale Hramina).

„Morske luke otvorene za javni promet međunarodnog, županijskog i lokalnog značaja predstavljaju infrastrukturnu osnovu razvoja pomorskog prometa i gospodarstva. Morske luke koje služe javnoj uporabi (luke osobitog međunarodnog gospodarskog interesa za RH, luke županijskog značaja i luke lokalnog značaja) u kojim se odvija javni, komunalni, tranzitni, nautički i sportski promet, te promet ribarskih i turističkih brodova, smještene su u sklopu građevinskog područja naselja.“¹⁵ Na području Općine Murter-Kornati nalazi se luka od lokalnog značaja, luka Murter-Hramina.

¹⁵ Prostorni plan Šibensko - kninske županije

Tablica 14. Luke nautičkog turizma Šibensko-kninske županije u 2014. godini

	Ukupno	Sidrište	Privezište	Marine				
				suha marina	marina I. kategorije	marina II. kategorije	marina III. kategorije	marina kategorizirana i označena sidrima
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	15	1	-	1	2	4	5	2

Izvor: <http://www.dzs.hr/>

Sidrište je dio vodenog prostora pogodan za sidrenje plovnih objekata te prostor opremljen opremom za privez plovnih objekata u prirodno zaštićenoj uvali. Na području Općine odnosno JU NP „Kornati“ sidrišta se nalaze u uvali Piškera, Ravni Žakan, Vrulje, Tomasovac – Suha punta, Lucica, Kravljaca, Smokvica, Vala, Anica, Stiniva, Stival, Lupeška, Šipnata, Strižnja, Gujak, Opat, a na ostalom prostoru Općine postoje još sidrišta u uvali Pinizel, Strunac, Sabuni, Arta Velika – Arta Mala, Jamina, Podražanj, Hramina, Bizikovica, Zmišćica te Hijača.

Privezište je dio vodenog prostora i dio obale uređen za pristajanje plovnih objekata koje je opremljeno priveznim sustavom. Ako mogućnosti vodnog prostora privezišta dopuštaju, u dijelu vodnog prostora privezišta može se označiti i mjesto na kojem je dopušteno sidrenje plovnih objekata. Prema Prostornom planu Nacionalnog parka „Kornati“ privezišta su: privezište ravni Žakanj, Vrulje, Tomasovac – Suha punta, Lucica, Kravljacića, Smokvica, Vala, Anica, Stiniva, Stival, Lupeška, Šipnata, Strižnja, Gujak, Opat.

Suha marina dio je kopna ili obale ograđen i uređen za pružanje usluga ostave i čuvanja plovnih objekata na suhom te pružanje usluga transporta plovnog objekta u vodni prostor ili iz njega do suhe marine. Na području Općine ne postoji suha marina, a najbliža se nalazi u mjestu Tisno – Gina koja je smještena direktno na cesti između naselja Tisnog i Jezera, kapaciteta cca 80 plovila.

Marina je dio vodnog prostora i obale posebno sagrađen i uređen za pružanje usluga veza i čuvanja plovnih objekata te smještaja turista nautičara u plovnim objektima, odnosno u smještajnim objektima marine. U marinama se pružaju i druge uobičajene usluge turistima nautičarima. Mogu se pružiti i usluge servisiranja i održavanja plovnih objekata. Marine se klasificiraju u tri skupine i to u marine I. kategorije, marine II. te marine III. kategorije. Na prostoru Općine nalaze se tri luke nautičkog turizma i to: Marina Hramina, ACI Marina Žut i ACI Marina Piškera te jedna marina III kategorije.

Marina Hramina smještena je u sjeveroistočnom dijelu prirodno zaštićenoj uvali Hramina, te je zbog blizine JU NP „Kornati“ idealna polazna luka za izlete i višednevna krstarenja. Marina na postojećoj površini akvatorija od 5,1 ha raspolaže sa 400 vezova u moru i sa 250 vezova na kopnu, a za svaki vez je osiguran priključak za vodu, struju i kabelsku TV. U sklopu marine rade i trgovine nautičke opreme, samoposluga, suvenirnica, praonica rublja, rent a scooter, servisi, zastupstvo brodova.

ACI Marina Žut smještena je u uvali Podražanj na sjeveroistočnoj obali otoka Žut koji je sastavni dio Žutsko – sitske grupe otoka smještene u sjeveroistočnom dijelu Kornatskog otočja. Marina raspolaže sa 113 vezova u moru na površini od 3,1 ha, koji su opremljeni priključcima za vodu i struju. Voda se isporučuje od 8:00 – 10:00, a struja od 8.00 – 12:00, te od 18:00 – 24:00.

ACI Marina Piškera smještena je između otoka Piškera i Panitula vela, na sjevernoj obali otoka Panitula vela gdje pruža dobru zaštitu od bure od 1. travnja do 1. studenog. Među nautičarima je posebno omiljena jer se nalazi po sredini puta kroz Nacionalni park „Kornati“. Marina na postojećoj površini akvatorija od 2,5 ha raspolaže sa 120 vezova u moru koji su opremljeni priključcima za vodu i struju. Opskrba vodom i strujom za potrebe plovila je ograničena. Voda se isporučuje od 8:00 – 10:00, a struja od 8.00 – 12:00, te od 18:00 – 24:00.

Marina III kategorije nalazi se u uvali Golubovac kapaciteta do 30 vezova, maksimalne ukupne površine akvatorija od 0,3 ha.

Tablica 15. Marine na području Općine Murter-Kornati

		MARINA HRAMINA	ACI MARINA ŽUT	ACI MARINA PIŠKERA
Položaj		43°49'39.0"N 15°35'33.5"E	43°53,2' N 15°17,4' E	43°45,6' N 15°21,2' E
Vezovi	u moru	400	113	120
	na kopnu	250	-	-
Dubina mora na gatovima (m)		1,50 – 3,00	3,00 – 4,50	2,5 – 3,5
Sadržaji		dizalica nosivosti 15 t, travel lift nosivosti 70 t, kolica za transport nosivosti 30 t, radionica za popravak motora, trgovina rezervnim dijelovima, sanitarne prostorije (WC, tuševi), restoran, hotel, charter, suvenirnica, praonica rublja, internet corner, WLAN-bežični pristup internetu	repcija, mjenjačnica, restoran, sanitarni čvor (WC, tuševi), prodavaonica prehrambenih namirnica	repcija, mjenjačnica, telefon, restoran, sanitarni čvor (WC, tuševi), prodavaonica prehrambenih namirnica
Otvorena		cijelu godinu	od 1. travnja do 01. studenog	od 1. travnja do 01. studenog

Izvor: www.marina-hramina.hr; <http://www.tzo-murter.hr/Default.aspx?sifraStranica=50>

„Ribarska luka i športska luka u dijelu uvale Hramina odredit će se u Detaljnom planu uređenja područja Butine - obalni dio, u pogledu smještaja, kapaciteta i organizacije luka.“¹⁶

5.2. Energetski sustav

Elektroenergetika

Državno poduzeće Hrvatska elektroprivreda objedinjuje na području čitave Republike Hrvatske osnovne djelatnosti na području elektroenergetike: proizvodnju, prienos i distribuciju električne energije. Temeljni cilj djelovanja Hrvatske elektroprivrede je dugoročno osiguranje pouzdane opskrbe električnom energijom što je jedan od preduvjeta za planirani gospodarski i društveni razvitak kako Republike Hrvatske u cjelini, tako i Šibensko-kninske županije i Općine Murter-Kornati. Područje Općine Murter-Kornati električnom energijom opskrbljuje DP „Elektra Šibenik“.

„Bolja elektroenergetska opskrba područja temelji se na budućoj gradnji TS 110 kV KAPELA i prstenu dalekovoda napona 110 kV koji će se vezati na DV 110 kV Bilice - Biograd na sjevernom dijelu i na DV 110 kV Vodice (Kapela) - Bilice. Paralelno s tom mrežom postupno bi se realizirala i mreža 30 (35) kV napona sa transformatorskim postajama Vodice i Stankovci (Crljenak) izvan granica općina i transformatorskim postajama Tisno i Murter s dvostrukim napajanjem.

Na otoku Murteru, gdje se očekuje intenzivan turistički razvitak, potrebna su znatna ulaganja u nove distributivne elektroenergetske objekte. Uz državnu cestu D121 planirana je gradnja nove TS 30/10 kV MURTER, snage transformacije 4+4 MVA. TS MURTER bi trebalo povezati kabelskim vodom na TS TISNO i drugim kabelskim vodom sa TS KAPELA. Gradnja se može realizirati u etapama.

Na Murteru je predviđena gradnja nove 20 kV mreže zatvaranjem novog prstena podmorskih kabela 20 kV dok će se postojeća mreža prilagoditi za prijelaz na 20 kV naponske prilike.

Mjesne TS 10(20)/0,4 kV se postavljaju tako da je moguć kolni pristup barem jednom pročelju i da su uklopljene u okoliš. Ako se grade kao samostalne građevine udaljenost od kolnika ceste iznosi najmanje 3,0 m a od susjedne međe najmanje 1,0 m.

Planom su utvrđene mjere zaštite prilikom izgradnje elektroenergetskih objekta, izgradnje i korištenja prostora u njihovoj blizini.“¹⁷

¹⁶ Prostorni plan uređenja Općine Murter-Kornati

¹⁷ Prostorni plan uređenja Općine Murter-Kornati

Plinoopskrba

Na području Šibensko-kninske županije sustav opskrbe plinom temelji se na pretpostavki izgradnje UNP/UPP lokacije za prihvrat prirodnog plina te plinskog sustava 50/70 BAR čija je trasa na području Županije definirana samo načelno na pravcu Benkovac - Šibenik - Split te Šibenik - Drniš - Knin.

Plinifikacija naselja na području općina i gradova razvijat će se temeljem osnovnih postavki u Planu i Studiji opskrbe prirodnim plinom Šibensko-kninske županije, a razrađivat će se odgovarajućom stručnom dokumentacijom. Trasa magistralnog plinovoda ne prolazi područjem Općine, a Prostornim planom uređenja Općine nije utvrđena trasa lokalnog plinovoda. Zaključkom Županijske skupštine Šibensko-kninske županije od 29. lipnja 2015. godine, koncesionar za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina na dijelu Šibensko-kninske županije, a tako i za područje Općine Murter-Kornati (naselje Murter) je EVN Croatia Plin d.o.o.

JU NP „Kornati“ opskrbu energijom rješava primjenom tekućeg naftnog plina (propan-butan) u bocama. „Za potrebe funkcija koje obavlja JU NP potrebno je u turističko-servisnim zonama izgraditi plinske stanice i to zidane, kapaciteta 4+4 do 20+20 boca od 35 kg, ovisno o veličini potrošača. Stanice građevinski treba izvesti tako da se estetski uklope u okoliš, što je lako izvedivo obzirom na potrebne dimenzije (maksimalno 4,30x2,50 m). Za prijevoz plinskih boca moguće je koristiti višenamjenski servisni brod nacionalnog parka Kornati.“¹⁸

„Republika Hrvatska se kao članica Europske unije obvezala uskladiti hrvatski energetske sektor i energetske zakonodavstvo s Trećim paketom energetske propisa Europske unije. Osnovni zahtjevi Trećeg paketa energetske propisa su: transparentnost, razdvajanje operatora sustava, povećanje ovlasti i koordinacija regulatora, zaštita potrošača, tretmani dugoročnih ugovora, investicije u infrastrukturu, pristup skladištu te strateško skladištenje.

U cilju izvršavanja navedene obveze Vlada Republike Hrvatske donijela je paket energetske zakona: Zakon o tržištu plina („Narodne novine“ broj 28/2013., 14/2014.), Zakon o energiji („Narodne novine“ broj 120/2012., 14/2014.) i Zakon o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“ broj 120/2012.).

Navedenim zakonima se u zakonodavstvo Republike Hrvatske prenijela pravna stečevina Europske unije iz područja energetike, a posebice Direktiva 2009/73/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. godine o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina (L 211, 14.08.2009.).

Zakonom o tržištu plina uređena je organizacija tržišta, prava, dužnosti i odgovornosti sudionika tržišta, zaštita kupaca, koncesije u distribuciji prirodnog plina, razdvajanje djelatnosti, organizacija pristupa plinskom sustavu te prekogranični transport prirodnog plina.“¹⁹

¹⁸ Prostorni plan Nacionalnog parka „Kornati“

¹⁹ Desetogodišnji plan razvoja plinskog transportnog sustava RH 2014.-2023., Zagreb, 2014.

5.3. Pošta i telekomunikacije

Na području Općine se poštanski promet odvija postojećom jedinicom poštanske mreže u Murteru (poštanski broj Općine je 22243), a poštanski sandučići se nalaze u svim dijelovima Općine. Funkcija pošte uglavnom zadovoljava današnje potrebe.

Prostornim planom Općine predviđena je gradnja novih i proširenje postojećih telekomunikacijskih sustava, što se odnosi kako na mjesne mreže tako i na spojne putove. Planom su određena komutacijska čvorišta u Murteru. Postojeći telekomunikacijski sustav prijenosa zasniva se na radio relejnim postajama Raduč i Gračina.

„U planu je zamjena, odnosno ukidanje RRP Velo Brdo i uspostavljanje radio relejne veze RRP Raduč ATC Tisno a u Murteru će se postaviti svjetlovodni kabel od RRP Raduč do Jadranske magistrale (D8).

Na području Općine grade se mjesne mreže za pojedina komutacijska čvorišta. Za spojne putove između mjesnih mreža koristit će se optički kabel u podzemnim kanalizacijama. Sustav prijenosa, između komutacijskih čvorišta i sa nadređenom tranzitnom centralom, planira se isključivo kao digitalni prijenosni sustav podzemnim optičkim kabelom.

Pokretna telefonska mreža danas je formirana od dvije neovisne mreže i od baznih postaja (Raduča, Murter) povezanih prijenosnim sustavima na VF postaju Šibenik i dalje na MTX centralu Zagreb. U tom sustavu planira se razvitak posebnih usluga i mogućnosti telekomunikacijske mreže. Radio relejne postaje sa usmjerenim radio relejnim spojnim vezama planirane su na udaljenom otočkom arhipelagu (Kornati, Žut) a bazne radijske stanice planirane su unutar naselja Murter (Raduč). Radio relejna postaja, odnosno bazna radijska stanica ne može biti smještena u blizini stambenih građevina i spomenika kulture, na Murterskim školjima te ne smije ugrožavati vrijednosti krajobraza.“²⁰

Telekomunikacijski sustav Nacionalnog parka „Kornati“ obavlja se putem mobilne telefonije odnosno postojećih baznih stanica za mobilnu mrežu (GSM ili MBT) na Piškero i repetitor na Kornatu (Metlina).

Izgrađenost telekomunikacijske mreže na području Općine je kvalitetno izvedena i u potpunosti zadovoljava sadašnji stupanj razvijenosti, a u budućnosti se planira na području Nacionalnog parka „Kornati“ izgraditi računalna mreža koja bi povezivala sve recepcijske i informacijske centre. Zbog veće koncentracije posjetitelja planira se i postavljanje manjeg broja javnih govornica koje će također biti povezane putem mobilne telefonije.

²⁰ Prostorni plan uređenja Općine Murter-Kornati

5.4. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Blizina najznačajnijih prometnica ➤ Poštanski i telekomunikacijski sustav veza zadovoljava potrebe stanovništva i turista ➤ Mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije ➤ Morske luke ➤ Nautičke marine 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedefinirano i neriješeno pitanje prometne infrastrukture (nerazvrstane ceste) ➤ Većina prometnica na području Općine čini mrežu nerazvrstanih cesta ➤ Opterećenje prometnica tijekom turističke sezone ➤ Nedovoljan broj elektrodistributivnih objekata ➤ Neizgrađena telekomunikacijska infrastruktura na području JU NP Kornati ➤ Potreba za modernizacijom (asfaltiranjem) svih razvrstanih lokalnih cesta ➤ U Općini Murter-Kornati ne postoje nikakvi sadržaji koji bi bili u funkciji zračnog prometa
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poticanje korištenja alternativnih izvora energije ➤ Stvaranje uvjeta za plinifikaciju ➤ Izgradnja i kvalitetnije održavanje prometnica i rješenje parkirnog prostora ➤ Izgradnja vodovoda (sva naselja) ➤ Mogućnost iskorištavanja obnovljivih izvora energije ➤ Korištenje EU fondova 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Neodgovarajuća izgrađenost prometnica ➤ Nepoštivanje standarda održivog razvoja i ekologije ➤ Manjak financijskih potpora ➤ Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige

Izvor: obrada autora, 2016.

6. KOMUNALNA DJELATNOST

Pod komunalnim gospodarstvom razumijeva se obavljanje komunalnih djelatnosti, naročito pružanje komunalnih usluga od interesa za fizičke i pravne osobe, te financiranje građenja i održavanje objekata i uređenja komunalne infrastrukture kao cjelovitog sustava na području jedinica lokalne samouprave.

Obavljanje komunalnih djelatnosti najčešće uključuje slijedeće vrste poslova:

- Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih dijelova kanalizacijskog sustava
- Prikupljanje i deponiranje komunalnog otpada
- Održavanje okoliša
- Izgradnja grobnica i održavanje groblja te pogrebne usluge

Komunalna društva, osobito u sklopu jedinica lokalne samouprave imaju nezamjenjivu zadaću u osiguranju životnih uvjeta svih građana, osobito kroz povećanje učinkovitosti komunalnog gospodarstva koje je jedan od preduvjeta za povećanje učinkovitosti ukupnog gospodarstva.

6.1. Vodoopskrba

Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu (NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14, 36/15) obavljanje javne vodoopskrbe u nadležnosti je jedinica lokalne samouprave, a iznimno u nadležnosti županija.

Vodoopskrba na području Općine započela je 1960-tih godina, a Prostornim planom utvrđeno je da se ovo područje snabdijeva pitkom vodom iz regionalnog vodoopskrbnog sustava Šibenik (Krka) – Zadar, uz korištenje izgrađenog sustava s korištenjem voda sa izvorišta Dubrava (Jandrić I Q=28 l/s, Jandrić II Q=9 l/s), kaptaže Kovče Q=22 l/s i Krke (zahvat Jaruga).

Prema podacima Hrvatskih voda, opskrbljenost stanovništva Županije vodom za piće iz javnih vodoopskrbnih sustava 2009. godine iznosila je 86%, a prema podacima iz Prostornog plana Općine Murter-Kornati utvrđene su sljedeće norme potrošnje vode: stanovništvo 300 l/st/dan, hoteli I kategorije. 550 l/turist/dan – hoteli II kategorije. 300 l/turist/dan. Te su norme na gornjoj granici stvarne potrošnje te je uz njih predviđena i srednja dnevna potrošnja vode na razini Općine od oko 70 l/s.

„Daljnji razvitak vodoopskrbe zahtjeva na priobalnom i otočkom dijelu slijedeće zahvate:

- izgradnju novog dovodnog cjevovoda za Murter, od vodospreme Tisno do nove vodospreme Podnište dužine oko 4.500 m, Ø 450 - 500 mm,
- rekonstrukcija i dogradnja vodovodne mreže Murtera Ø 150 - 200 mm u dužini od više tisuća metara (izvođenje u etapama),

- proširenje vodovodne mreže prema novim turističkim i gospodarskim objektima ukoliko ne zadovoljava postojeće mreža.“²¹

„Vodoopskrba lokacija u Nacionalnom parku „Kornati“ se planira na način da se autonomno rješava svaki korisnik za sebe i to prvenstveno dopremom vode brodovima u rezervoare/cisterne koje će biti usklađene visinski i sadržajno ovisno o potrebama korisnika i o karakteristikama lokacije.

Maksimalni kapaciteti koje je potrebno postići iznose oko 120 l po osobi na dan.

U uslužno-servisnim zonama izgrađeni su spremnici pitke vode i to u marini Piškera kapaciteta 1.000 m³ i u uvali Ravni Žakan kapaciteta 400 m³.

Mogućnost primjene uređaja za desalinizaciju mora za vodoopskrbu u sadašnjim prilikama je radi disperzije potrošača i malih potrebnih kapaciteta neekonomično, kako u izvedbi tako i u održavanju.“²²

6.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Prema Zakonu o vodama komunalne otpadne vode su otpadne vode sustava javne odvodnje koje čine sanitarne otpadne vode, oborinske vode ili otpadne vode koje su mješavina sanitarnih otpadnih voda s tehnološkim otpadnim vodama i/ili oborinskim vodama određenog područja na kojem su stanovništvo i/ili gospodarske djelatnosti dovoljno koncentrirani da se komunalne otpadne vode mogu prikupljati i odvoditi do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ili do krajnje točke ispuštanja (aglomeracija).

Prostornim planom Općine Murter-Kornati utvrđen je razdjelni sustav otpadnih voda Betina - Murter koji obuhvaća odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda sa područja naselja Murter i Betina. Otoke (Žuško-sitska skupina otoka, JU NP „Kornati“) za koje ne postoji mogućnost priključenja na kanalizacijski sustav, fekalne otpadne vode će se prikupljati u kolektivne ili pojedinačne nepropusne septičke jame te odvoditi na obradu na uređaj za pročišćavanje. Cilj projekta je koncepcija cjelokupnog sustava odvodnje, sa izradom projektne dokumentacije od idejnog rješenja, idejnog i glavnog projekta za cca 33 km nove kanalizacijske mreže, 7 crpnih stanica i uređaja sa II stupnjem pročišćavanja, te rekonstrukcija i sanacija postojeće vodoopskrbne mreže. Ukupna vrijednost projekta je 140 milijuna kuna, a nositelj je komunalno poduzeće „Murtela“ d.o.o., u financiranju sudjeluju i Hrvatske vode sa 70%, te Općine Murter-Kornati (20%) i Tisno (10%).

²¹ Prostorni plan Općine Murter-Kornati

²² Prostorni plan Nacionalnog parka „Kornati“

Slika 3. Područje aglomeracije Betina-Murter

Izvor: Zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat, Izgradnja sustava odvodnje i dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Betina-Murter

Kanalizacijska mreža izgraditi će se u koridoru postojećih prometnica, a postojeći kanalizacijski sustav nalazi se na pojedinim turističkim cjelinama i to u marini Betina i Hramina.

Sama realizacija izgradnje cjelokupnog sustava odvodnje otpadnih voda Betina-Murter započela je izgradnjom centralne crpne stanice Murter-Centar s pripadajućim tlačnim cjevovodom kojim se otpadna voda dovodi do uređaja za obradu otpadnih voda odgovarajućeg stupnja (UPOV). Također su izgrađena i tri glavna gravitacijska kolektora koji dovode vode u centralnu CS –Murter-Centar.

Tablica 16. Pregled potreba za odvodnjom na području aglomeracije Betina-Murter prema kategorijama potrošača

<i>Naselje</i>	<i>Vrsta objekta</i>	<i>Postojeće</i>	<i>Planirano</i>		
		2011.g.	2014.g.	2017.g.	2043.g.
MURTER	Stalno stanovništvo	2.025	2.031	2.037	2.090
	Kuće za odmor, sobe, apartmani, odmarališta	3.791	3.819	3.848	4.094
	Kampovi	390	390	390	390
	Hoteli	200	200	200	200
	Ukupno	6.406	6.440	6.475	6.774
BETINA	Stalno stanovništvo	697	699	701	719
	Kuće za odmor, sobe, apartmani, odmarališta	1.493	1.504	1.515	1.612
	Kampovi	960	960	960	960
	Ukupno	3.150	3.163	3.176	3.291
UKUPNO		9.631	9.556	9.603	10.065

Izvor: Zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat, Izgradnja sustava odvodnje i dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Betina-Murter

Glavna okosnica sustava odvodnje otpadnih voda aglomeracije Betina-Murter je centralna CS Murter-Centar koja ima namjenu da sve prikupljene otpadne vode sustava transportira prema uređaju za pročišćavanje. Dovod otpadne vode u centralnu CS Murter-Centar je putem tri primarna gravitacijska kolektora kojima se u navedenu centralu CS dovode otpadne vode iz cijele aglomeracije. CS Murter-Centar s pripadajućim tlačnim cjevovodom i 3 dolazna gravitacijska cjevovoda je izgrađena sredstvima osiguranim kroz Jadranski projekt.

Slika 4. Kanalizacijski sustav Betina-Murter

Izvor: <http://www.murtela-murter.hr/userfiles/upload/images/kanalizacija/karta/Kanalizacija-Murter-velika.jpg>

Sustav odvodnje aglomeracije Betina-Murter može se podijeliti na tri podsustava:

- podsustav Murter,
- podsustav Betina,
- podsustav Podraduće-Slanica.

„Podsustav Murter obuhvaća najveći dio naselja Murter, uključujući i staru jezgru, a konfiguracijom terena gravitira prema uvali Hramina. Glavna mreža podsustava odvodnje Murter sastoji se od:

- oko 8.750 m gravitacijskih kolektora profila DN 350-355 mm;
- oko 1.700 m tlačnih cjevovoda profila DN 110-315 mm;
- tri crpne stanice (centralna CS Murter-Centar, CS Hramina i CS Vinici).

Sekundarna mreža kojom bi se prikupila većina otpadnih voda od potrošača do glavne mreže je duga oko 11.400 m, a profil cjevovoda je DN 250 mm.

Podsustav Betina koncipiran je na način da se otpadna voda prikuplja sa istočnih rubnih dijelova, prema centru Betine i zatim transportira prema zapadnom dijelu naselja Betina. Glavna mreža podsustava odvodnje Betina sastoji se od:

- oko 3.800 m gravitacijskih kolektora profila DN 250-280 mm;
- oko 1.000 m tlačnih cjevovoda profila DN 110-140 mm;
- dvije crpne stanice (CS Pačipolje i CS Betina-Lučica).

Sekundarna mreža kojom bi se prikupila većina otpadnih voda od potrošača do glavne mreže sastoji se od:

- oko 5.000 m gravitacijskih kolektora profila DN 200-250, a profil cjevovoda je DN 250 mm;
- oko 400 m tlačnih cjevovoda profila DN 90-110 mm;
- dvije crpne stanice (CS Betina-Centar i CS Betina-Sjever).

Podsustav Podraduč-Slanica obuhvaća područje zapadne obale Murtera na kojem se nalazi Podraduč koje je područje stanovanja i uvala Slanica sa turističkim kapacitetima. Glavna mreža podsustava odvodnje Podraduč-Slanica sastoji se od:

- oko 1.716 m gravitacijskih kolektora profila DN 250 mm;
- oko 300 m tlačnih cjevovoda profila DN 110-160 mm;
- jedna crpna stanica (CS Slanica).

Sekundarna mreža kojom bi se prikupila većina otpadnih voda od potrošača do glavne mreže je duljine oko 1.700 m, a profil cjevovoda je DN 250 mm.²³ U slijedećoj tablici prikazane su crpne stanice podsustava odvodnje Murter, Betina te Podraduč-Slanica.

Tablica 17. Crpne stanice sustava odvodnje aglomeracije Betina-Murter

Podsustav odvodnje	Crpna stanica	Opis
Podsustav Murter	Centralna CS Murter-Centar	<ul style="list-style-type: none"> • Q=60,0 l/s, H=40,0 m • AB objekt koji se sastoji od podzemnog dijela: crpnog bazena (4,5x2,5m) i zasunske komore (2,4x5, m), te nadzemnog objekta za smještaj stabilnog agregata za rezervno napajanje smještenog na zajedničkoj parceli (4,5x5,3 m), maksimalne visine iznad kote terena 3,5 m • TC je dužine 792 m i profila DN 315 mm

²³ Zahtjev za Zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat, Izgradnja sustava odvodnje i dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Betina-Murter

	CS Hramina	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=32,6\text{l/s}$; $H=13,6\text{ m}$ • Cjelokupni objekt je ukopan te se sastoji od: crpnog bazena ($3,2\times 2,6\text{ m}$) i zasunske komore ($2,45\times 3,75\text{ m}$) • Crpni bazen i zasunska komora su predgotovljeni armiranobetonski elementi • TC Hramina je dužine 430 m i profila DN 200 mm
	CS Vinici	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=9,0\text{ l/s}$, $H=9,9\text{ m}$ • Ukopana tipska poliesterska crpna stanica, kružnog promjera 1,8 m • TC Vinici je dužine 440 m i profila DN 125 mm
Podsustav Betina	CS Pačipolje	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=8,0\text{/s}$; $H=11,4\text{ m}$ • Ukopana poliesterska crpna stanica promjera 2,2 m • TC Pačipolje je dužine 445 m i profila DN 110 mm
	CS Betina-Lučica	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=12,5\text{ l/s}$, $H=14,0\text{ m}$ • Ukopana tipska poliesterska crpna stanica promjera 2,2 m • TC Betina-Lučica je dužine 585 m i profila DN 140 mm
	CS Betina-Centar	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=7,4\text{ l/s}$, $H=9,4\text{ m}$ • Ukopana poliesterska crpna stanica promjera 2,0 m • TC Betina-Centar je dužine 200 m i profila DN 110 mm
	CS Betina-Sjever	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=5,4\text{ l/s}$, $H=10,9\text{ m}$ • Ukopana poliesterska crpna stanica promjera 2,0 m • TC Betina-Sjever je dužine 185 m i profila DN 90 mm
Podsustav Podraduč-Slanica	CS Slanica	<ul style="list-style-type: none"> • $Q=17,0\text{ l/s}$, $H=27,5\text{ m}$ • Ukopana tipska poliesterska crpna stanica, kružnog promjera 2,2 m • TC Slanica je dužine 300 m i profila DN 160 mm

Izvor: Zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat, Izgradnja sustava odvodnje i dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Betina-Murter

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja predviđa mehaničku obradu otpadnih voda na grubim i finim rešetkama te njihovo ispuštanje kroz podmorski ispust. U sklopu Studije utjecaja na okoliš zahvat je uključivao izgradnju u dvije faze sustav odvodnje, uređaj s I stupnjem pročišćavanja otpadnih voda i podmorskog ispusta. U prvoj fazi se planiralo izgraditi uređaj kapaciteta 8.000 ES i odgovarajućeg stupnja pročišćavanja, a kao dugoročno rješenje uređaj bi se nadgradio na I stupanj pročišćavanja i ukupni kapacitet od 17.300 ES. Međutim, smanjenjem opterećenja aglomeracije sa 17.300 ES na 10.000 ES koje otpadne vode ispuštaju u priobalne vode koje nisu proglašene osjetljivim područjem mora se primijeniti II stupanj pročišćavanja s čime se dodatno smanjuje negativni utjecaj emisija otpadnih voda u okoliš.

Za dogradnju uređaja na II stupanj pročišćavanja predviđena je izgradnja sljedećih objekata:

- razdjelno okno u kojem se miješa otpadna voda i povratni biološki mulj iz taložnica,
- 2 anoksična selektora,
- 2 aerobna bio reaktora s aktivnim muljem i dubinskom aeracijom s finim raspršivanjem,
- 2 sekundarne taložnice,
- crpna stanica za povrat mulja,
- 2 gravitacijska ugušćivača mulja,
- sustav za dehidraciju i stabilizaciju mulja,
- natkriveno skladište mulja.

Podmorski ispust ukupne je duljine oko 1.325 m, a sastoji se od kopnenog dijela koji je dužine 325 m, profila DN 355 mm i podmorskog dijela dužine 1.000 m istog profila. Na kraju podmorskog ispusta nalazi se difuzor sa bočnim otvorima i čeonim otvorom, promjenjivog profila od DN 355 mm od DN 180 mm, u dužini od oko 100 m. Kopneni dio oblaže se pješčanom oblogom, a podmorski dio do minimalno 10 m ispod razine mora se ukopava, a ukopani dio se u cijelosti betonira.

Izgradnjom cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja poboljšat će se kvaliteta života stanovništva Općine te spriječiti nepovoljni utjecaj otpadnih voda na okoliš.

Što se tiče morskog otpada, premda je problematika vezana za ovu vrstu otpada prisutna već dulje vremena, spoznaje Republike Hrvatske o ovoj posebnoj kategoriji otpada još uvijek su vrlo oskudne.

Glavni nedostaci u razumijevanju su nepostojanje odgovarajuće baze podataka o količinama, sastavu i trendovima morskog otpada, slabo razumijevanje oceanografskih i klimatskih procesa koji utječu na njegovu raspodjelu i zadržavanje u morskom okolišu, te nedovoljno poznavanje ponašanja otpada nakon dospijeća u more (vrijeme razgrađivanja, tonjenja na dno i sl.). Morski otpad pojavljuje se kao plutajući na površini mora, ispod površine mora (u stupcu vode), na morskom dnu ili naplavljen na obali. Procjenjuje se da se 70 % morskog otpada nalazi

na morskom dnu (odnosno, da potone). Glavnina morskog otpada potječe s kopna (gotovo 80 %), a tek manji dio nastaje na samom moru.

Kopneni izvori otpada su nekontrolirana ili loše izvedena odlagališta otpada naselja i gradova (posebno na obali), odvodi i kanalizacije, rijeke, kiše (ispiranje s kopna), odnosno ispuhivanje s obala za vrijeme oluja i nevremena, te turističke aktivnosti. Morski izvori otpada su brodovi svih vrsta i namjena, aktivnosti u ribarstvu i marikulturi, te naftne i plinske platforme. U Republici Hrvatskoj trenutačno ne postoji sustavno prikupljanje i evidentiranje podataka vezanih za morski otpad, niti postoji strateški dokument/pravni akt koji se odnosi isključivo na problematiku takvog otpada. Aktivnosti koje se odnose na sprječavanje nastanka otpada u moru provode se kroz primjenu postojećeg zakonskog okvira i strateških dokumenata vezanih za gospodarenje otpadom.

Dosadašnje aktivnosti vezane uz problematiku ove vrste otpada uglavnom su ograničene na povremene analize znanstvenih institucija. Morski otpad se često nakuplja u južno položenim obalnim područjima, što je rezultat vjetrova južnih smjerova i morskih struja kojima se otpad prenosi na velike udaljenosti. U Republici Hrvatskoj se posljednjih godina bilježe slučajevi prekomjernog onečišćenja mora krutim plutajućim otpadom, posebice u južnom Jadranu (Dubrovačko -neretvanska županija), za kojega se pretpostavlja da je prekograničnog porijekla.

Sakupljanje i odvoz opasnog otpada obavljaju ovlaštene tvrtke koje su ishodile dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada. Na području Općine tako nastaje otpad iz djelatnosti tiskanja dokumenata, uključujući tiskarske tonere, kao i otpadna ulja i otpad od tekućih goriva koji nastaju u servisima, građevinskim tvrtkama, te lukama, međutim, količine samog stvorenog i prikupljenog otpada nisu evidentirane.

6.3. Odlaganje čvrstog otpada

Temelji politike zaštite okoliša sadržani su u Zakonu o zaštiti okoliša. Gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj određeno je: Zakonom o otpadu, Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. - 2015., te nizom podzakonskih akata. Strategijom gospodarenja otpadom RH zacrtan je cilj u gospodarenju otpadom u skladu s politikom gospodarenja otpadom u EU. Uspostavljen je okvir unutar kojega će Hrvatska morati smanjiti količinu otpada koji proizvodi, a otpadom koji je proizveden održivo gospodariti.

Planom gospodarenja otpadom Šibensko – kninske županije za razdoblje 2007.-2015. godine cilj je uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, sanirati i zatvoriti postojeća odlagališta, sanirati „crne točke“, lokacije u okolišu visoko opterećenih otpadom, uspostaviti Regionalni (županijski) centar za gospodarenje otpadom „Bikarac“, s pred obradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja.

Pod gospodarenjem otpadom u Šibensko – kninskoj županiji se podrazumijevaju aktivnosti koje obuhvaćaju sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količine otpada, skupljanje, prijevoz, oporabu i zbrinjavanje otpada, uključujući nadzor nad tim postupcima te skrb za odlagališta koja su zatvorena. Na području Šibensko-kninske županije otpad organizirano sakuplja i zbrinjava 17 komunalnih poduzeća. Otpad se skuplja u plastičnim vrećama, posudama volumena 80 i 120-240 l, kontejnerima volumena 500-1100 l te 3, 4, 5, 6 i 7 m³. Danas se sakupljeni otpad odlaže na 6 aktivnih službenih odlagališta za neopasni i interni otpad. Na području Županije sanirana su dva odlagališta otpada Bikarac (Grad Šibenik) i Šljukine njive (Općina Pirovac), a na području Općine Murter-Kornati nalazi se zatvoreno nesanirano odlagalište Hripe.

Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog i posebnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada i sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Tablica 18. Popis komunalnih tvrtki koji organizirano skupljaju i zbrinjavaju komunalni otpad na području Šibensko-kninske županije (2013. godina)

<i>Naziv tvrtke</i>	<i>Područje gospodarenja komunalnim otpadom</i>	<i>Naziv otpada</i>	<i>Ukupno sklopljeno (preuzeto) u 2013. godini/t</i>
Bucavac d.o.o.	Primošten	Mješani komunalni otpad	1.780,88
Čistoća i zelenilo d.o.o.	Ervenik	Mješani komunalni otpad	30,00
	Knin	Mješani komunalni otpad	4.770,00
Eko Promina d.o.o.	Promina	Mješani komunalni otpad	306,00
Eko-Flor Plus d.o.o.	Unešić	Mješani komunalni otpad	334,42
Gradska čistoća d.o.o.	Bilice	Mješani komunalni otpad	829,19
		Glomazni otpad	108,73
	Šibenik	Mješani komunalni otpad	16.652,90
		Glomazni otpad	2.183,73
JU NP Kornati	Murter-Kornati	Mješani komunalni otpad	113,44
Ježinac d.o.o.	Tisno	Mješani komunalni otpad	2.206,00
Komunalno društvo Kijevo d.o.o.	Kijevo	Mješani komunalni otpad	86,00

Komunalno društvo Biskupija	Biskupija	Mješani komunalni otpad	170,00
Komunalno poduzeće Kistanje d.o.o.	Kistanje	Mješani komunalni otpad	1.061,50
	Ervenik		15,00
Leć d.o.o.	Tribunj	Mješani komunalni otpad	1.084,22
	Vodice	Biorazgradivi otpad	1,08
		Mješani komunalni otpad	4.788,52
Michieli Tomić d.o.o.	Pirovac	Mješani komunalni otpad	1.459,86
Murtela d.o.o.	Murter-Kornati	Mješani komunalni otpad	1.430,72
Rad d.o.o.	Ružić	Mješani komunalni otpad	472,00
	Drniš		2.484,00
Rivina jaruga d.o.o.	Skradin	Mješani komunalni otpad	2.062,00
		Glomazni otpad	29,00
Škovacin d.o.o.	Rogoznica	Mješani komunalni otpad	2.378,00
Usluga d.o.o.	Civljane	Mješani komunalni otpad	10,00

Izvor: Zaključak o prihvaćanju Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom u Šibensko-kninskoj županiji za razdoblje 2007.-2015. godine

Općina Murter-Kornati je trenutno uključena u sustav organiziranog prikupljanja i odvoza otpada koje obavlja poduzeće za komunalne djelatnosti Murtela d.o.o. i Javna ustanova NP Kornati. Kako na području Općine ne postoji službeno odlagalište otpada, prikupljeni komunalni otpad odvozi se i odlaže na odlagalište Bikarac (Šibenik).

Odlagalište Bikarac se nalazi 6 km jugoistočno od grada Šibenika, u blizini naselja Donje polje. Otpad se odlaže od 1972., a službeno se koristi od 1978. godine. Površina odlagališta je približno 2,5 ha, a na odlagalište se može odložiti godišnje 120 000 t otpada. Na odlagalište se odlaže otpad koji se skuplja u pet lokalnih jedinica (na području grada Šibenika te općina Bilice, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Rogoznica, Tisno i Unešić). Planom gospodarenjem otpadom Šibensko-kninske županije je planirano na postojećoj lokaciji izgraditi županijski centar za gospodarenje otpadom.

Tablica 19. Količine odloženog otpada na odlagališta Šibensko – kninske županije na koja se odlagao komunalni otpad u 2013. godini

Naziv odlagališta	Ukupno odloženo (t)	Neopasni proizvodni otpad (t)	Komunalni otpad (t)	Miješani komunalni otpad (t)
Bikarac	31.418	973	30.445	27.512
Bratiškovački gaj	2.091	-	2.091	2.062
Leć	6.188	316	5.873	5.873

Macure	1.077	-	1.077	1.077
Mala Promina	5.362	-	5.362	5.362
Moseć	2.956	-	2.956	2.956

Izvor: Izvješće o komunalnom otpadu za 2013. godinu

Reciklažno dvorište je prostor na kojemu se obavlja odvojeno prikupljanje papira, stakla, metala, otpadnog tekstila, PVC-a i drugo. Na području Županije ima 38 reciklažnih dvorišta i 14 sabirnih mjesta na području 27 JLS, na području Općine nema reciklažnih dvorišta, ali je u tijeku rješavanje imovinsko pravnih odnosa za zemljište na kojem je planirana izgradnja reciklažnog dvorišta.

Važno je napomenuti da sastav komunalnog otpada ovisi o sredini u kojoj nastaje, te stoga ovisi o mnoštvu čimbenika kao što su: standard stanovništva, tip naselja, dostignuta razina komunalne higijene i sl. Općina Murter-Kornati bi trebala poraditi na selekciji otpada, bilo putem sustava odvojenog prikupljanja na samom mjestu nastanka (domaćinstva, gospodarski subjekti), putem zelenih otoka ili reciklažnih dvorišta, ili pak obradom i sortiranjem otpada na lokaciji centra za gospodarenje otpadom (Bikarac). Također je moguće i kombinirati neke ili sve od navedenih metoda razdvajanja i selektivnog prikupljanja otpada.

Divlja odlagališta otpada

Osim službenih odlagališta, u Šibensko – kninskoj županiji postoje zabilježena i mjesta divljeg odlaganja, tzv. "divlja odlagališta". Uglavnom su to odlagališta na koje stanovništvo odvozi građevinski, glomazni, bio otpad i u manjim količinama druge vrste otpada.

U Šibensko – kninskoj županiji evidentirana su više od 230 divljih, prema Planu sanacije divljih odlagališta na području Šibensko-kninske županije iz 2010. godine postoji 187 divljih odlagališta. Većina navedenih divljih odlagališta je sanirana i očišćena, međutim neodgovornim ponašanjem pojedinaca ponovno nastaju divlja odlagališta na istim ili drugim lokacijama. Na području Općine Murter-Kornati nema divljih odlagališta otpada.

Uz navedeno, posljedica stvaranja divljih odlagališta je i neobuhvatnost pojedinih naselja organiziranim sakupljanjem i odvozom komunalnog otpada. Također se to odnosi na područja koja pripadaju općinama, koje nemaju u blizini određenih lokacija za odlaganje, sakupljanje, pred obradu ili obradu otpada kao što su to građevinski otpad, glomazni otpad i sl.

Regionalni centar za gospodarenje otpadom (RCGO)

Jedan od glavnih ciljeva Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje do 2025. godine je i razvoj i uspostava regionalnih i županijskih centara za gospodarenje otpadom, s pred obradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja. Prostornim planom Šibensko-kninske županije odlagalište Bikarac određen je kao županijski centar za gospodarenje otpadom Županije.

„Regionalni centar za gospodarenje otpadom (RCGO) Bikarac smješten je na području Grada Šibenika. Nalazi se istočno od Šibenika na oko 7 km od središta grada, odnosno oko 3,5 km od

rubnog dijela građevinskog područja naselja Šibenik. Području RCGO Bikarac najbliže građevinsko područje naselja je Vrpolje, koje se nalazi južno od RCGO na udaljenosti od oko 1 km. Područje RCGO Bikarac obuhvaća površinu od 248.510 m², kapacitet odlagališta je 120.000 t/god., zauzeto odlaganjem 50.000 m²; na odlagalište se odlaže više od 10 t/dan otpada i podliježe obvezi ishođenja okolišne dozvole koja je u postupku.

Izgradnja protupožarnog puta i hidrantske mreže realizirana je 2009. godine nakon čega je izrađen Glavni projekt temeljem kojeg je Uprava za graditeljstvo pri Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva izdala Građevinsku dozvolu za izgradnju Županijskog centra za gospodarenje otpadom Bikarac i potrebnih pratećih sadržaja - 2. faza - sanacija postojećeg odlagališta, ploha 1 (odlagališni bazen), prostor sustava za pročišćavanje procjednih voda, plinsko-crpna stanica, sustav zbrinjavanja oborinskih voda, nadstrešnica sa balirkom, servisna cesta do uređaja za pročišćavanje procjednih voda, ograda oko RCGO, krajobrazno uređenje terena. Uslijedila je izrada Izvedbenog projekta i konkretna provedba radova na realizaciji druge faze. Radovi su završili krajem 2011. godine te se danas u obuhvatu RCGO Bikarac nalaze sljedeći izgrađeni objekti:

- porta - montažni objekt dimenzije 6,0x2,5 m,
- ulazna vrata širine 7 m, kolni ulaz 6 m i ulaz za pješake 1 m,
- objekt za zaposlenike dimenzija 9,0x5,3 m,
- sabirni bazen za skupljanje sanitarnih otpadnih voda, volumena 6 m³,
- garaža-objekt za smještaj opreme i mehanizacije, zidana građevina 9x14,5 m,
- spremište goriva, dimenzija 5,2x2,8 m,
- mosna vaga dimenzija 4x18 m s nadstrešnicom 6x18 m,
- porta uz vagu 9,05x2,4 m,
- plato za pranje vozila 5,5x10,0 m,
- taložnik-separator ulja,
- (Sve prethodno navedeno nalazi se u području ulazne zone)
 - reciklažno dvorište 35,0 x 70,0 m,
 - plato za glomazni otpad 45,0x70 m,
- (Reciklažno dvorište i plato za glomazni otpad smješteni su sjeverno od ulazne zone)
 - sanirano postojeće odlagalište,
 - ploha 1, aktivni odlagališni bazen,
 - plinsko-crpna stanica (16x12 m),
 - sustav za otplinjavanje,
 - hidrantska mreža,
 - drenažni sustav za prikupljanje procjednih voda,
 - bazen za prikupljanje procjednih voda,
 - uređaj za pročišćavanje otpadnih voda,
 - bazen za obrađenu procjednu vodu,
 - rezervirani prostor za sustav za pročišćavanje otpadnih voda (60x60 m),
 - kanal za odvodnju oborinskih voda,
 - upojni bunar,

- ploha za prihvata i mljevenje građevinskog otpada,
- nadstrešnica za balirku (16,2x10,2 m),
- prometnica,
- ograda.

Troškovi ukupnog projekta sanacije odlagališta „Bikarac“ i izgradnje RCGO Bikarac u Fazi I. iznosili su 8.823.601 eura, zašto je iz ISPA fonda osigurano 68% (6.000.049 eura), a preostalih 32% sredstava ili 2.823.552 eura osigurao je Grad Šibenik i FZOEU (Grad Šibenik 17,8 % i FZOEU 14,2 %).

Izvršeni/završeni radovi na sanaciji odlagališta:

Pokusni rad na plohi I. započeo je 12. srpnja 2011. godine i trajao je dvije godine u skladu s uvjetima propisanim glavnim projektom te planom i programom ispitivanja bitnih zahtjeva za građevinu.

Osnovni dokument koji definira institucionalni okvir budućeg RCGO Bikarac je „Glavni sporazum o RCGO Bikarac“ sklopljen 2007. godine između Šibensko-kninske županije s jedne strane te gradova i općina i poduzeća Gradske čistoće d.o.o. Šibenik (kao operativnog nositelja Projekta) s druge strane. Taj dokument polazi od nacionalne strategije gospodarenja otpadom po kojoj su jedinice regionalne samouprave (županije) odgovorne za uspostavu regionalnih centara za gospodarenje otpadom na području svoje nadležnosti.

Po tom sporazumu su gradovi i općine suglasni da RCGO Bikarac bude jedinstvena lokacija „za sustavno i učinkovito gospodarenje otpadom koji nastane na području Županije sukladno hrvatskim i europskim ekološkim i ekonomskim standardima te pozitivnim zakonskim propisima RH“ te se obvezuju da će „komunalni i sličan otpad nastao na području njihove teritorijalne nadležnosti zbrinjavati u RCGO Bikarac nakon što isti bude ustrojen i izgrađen“. Pri tom će cijena zbrinjavanja otpada biti jednaka za sve korisnike unutar granica Šibensko-kninske županije bez obzira na udaljenost korisnika od lokacije RCGO Bikarac.

II. faza projekta RCGO Bikarac predstavlja uvođenje županijskog sustava gospodarenja otpadom jer sadržajno obuhvaća izgradnju dvije pretovarnih stanice, sanaciju i zatvaranje preostalih sedam odlagališta na području Šibensko-kninske županije, nabavku specijalnih vozila za ekonomičan transport i proširenje sheme odvojenog prikupljanja otpada na cijelo područje Šibensko-kninske županije. U realizaciju II. faze ovog projekta moraju se aktivno uključiti, osim Šibensko-kninske županije i ostali gradovi i općine na našem području. Sukladno odredbama Pravilnika o metodama odlaganja otpada na odlagalištima se može odlagati samo pred-obrađen otpad, što znači da je u III. fazi ovog projekta potrebno ugraditi postrojenje mehaničko-biološke obrade.

Šibensko – kninska županija je potpisala sa Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost „Sporazum o zajedničkom ulaganju u Fazu 2 financiranja i izgradnje Centra za gospodarenje otpadom „Bikarac“ i ulaganju Fonda u izradu projektno-tehničke dokumentacije za

postrojenje za obradu otpada, pretovarne stanice i sanacije odlagališta te troškove sanacije postojećih odlagališta“.²⁴

6.4. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Donekle riješeno prikupljanje otpada, ➤ Donekle organizirana komunalna djelatnost. ➤ Izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda ➤ Izgrađeni glavni kolektori koji će prikupljati otpadne sanitarne vode sa područja naselja Murter ➤ Uključenost Općine u sustav organiziranog prikupljanja i odvoza otpada ➤ Visoka razvijena svijest o potrebi zaštite okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nepotpuno razvijen sustav kanalizacijske mreže na području Općine ➤ Neiskorišteni potencijali obnovljivih izvora energije ➤ Nepostojanje službenog odlagališta otpada na području Općine ➤ Visok broj divljih odlagališta na području Županije ➤ Laka dostupnost i teža kontrola divljih odlagališta otpada ➤ Neadekvatno gospodarenje otpadom i otpadnim vodama ugrožava biološku raznolikost i vode
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dovršenje i razvoj kanalizacijskog sustava, ➤ Uređenje odlagališta građevinskog i krupnog otpada, ➤ Provođenje mjera sanacije glomaznog otpada ➤ Veće korištenje sredstava iz EU fondova, ➤ Izgradnja reciklažnih dvorišta ➤ Rad na programima selekcije otpada, bilo putem sustava odvojenog prikupljanja na samom mjestu nastanka (domaćinstva, gospodarski subjekti), putem zelenih otoka ili reciklažnih dvorišta, ili pak obradom i sortiranjem otpada na lokaciji centra za gospodarenje otpadom ➤ Sanacija divljih odlagališta 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Manjak financijskih potpora ➤ Dotrajalost dijela vodoopskrbne mreže. ➤ Nerazmjerna ulaganja u infrastrukturu s obzirom na broj korisnika ➤ Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige ➤ Komunalni nered i neurednost

Izvor: obrada autora, 2016.

²⁴ Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Šibensko-kninske županije za razdoblje 2007.-2015. godine

7. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Kada se govori o društvenim djelatnostima, mora se naglasiti da su one usko povezane uz razvoj ove Općine i njezine građane. U ovom se djelu daje prikaz društvenih djelatnosti koje Općina kroz svoju infrastrukturu i širu zajednicu nudi građanima.

Sustav društvenih djelatnosti uključuje slijedeće poslove, odnosno aktivnosti:

- poslove koji obuhvaćaju zaštitu na radu, zaštitu od požara, zaštitu i spašavanje,
- poslove predlaganja programa javnih potreba Općine u području društvenih djelatnosti,
- osiguravanje financijskih i materijalnih uvjeta za redovnu i programsku djelatnost ustanova u vlasništvu Općine Murter-Kornati iz djelokruga društvenih djelatnosti,
- praćenje rada poslovanja Općinskih ustanova predškolskog odgoja i ustanova obrazovanja i kulture,
- vođenje postupka stipendiranja studenata,
- vođenje postupka dodjeljivanja sredstava sukladno Odluci o socijalnoj skrbi
- poslove na unapređenju rada s udrugama građana i promicanju sudjelovanja građana u odlučivanju, te razvoju civilnog društva, političkih stranaka, vjerskih zajednica, nacionalnih manjina, sindikata, braniteljskih, antifašističkih te drugih udruga koje su od interesa za Općina.

Sustav društvenih djelatnosti zahtijeva zajedništvo udruga i zadruga, podsustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, obrazovanja te objekte i institucije koje promiču kulturni i sportski život stanovnika. Prema tome, veći dio djelatnosti i usluga nisu direktno pod kompetencijom Općine, stoga je prikaz tako koncipiran.

Unutar sustava društvenih djelatnosti, podsustav obrazovanja ima vrlo važnu ulogu. Kod kvalitete obrazovanja mladih ljudi, ali i kod njihovog zadržavanja u vlastitom kraju, kao presudni preduvjet se javlja visoko razvijena obrazovna infrastruktura. Kao i kod obrazovanja, i kod podsustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi važno je promotriti potrebu stanovništva za institucijama i razvijenoj infrastrukturnoj mreži, nužnost njihove izgradnje, adaptacije ili prenamjene, te "gravitaciju" stanovnika Općine prema drugim jedinicama lokalne samouprave radi zadovoljenja potreba za zdravstvenom zaštitom. Društvene djelatnosti moraju pronaći više poveznica s gospodarskim potencijalom. Takav pristup je potreban u većoj mjeri kako bi se stvorila cjelovita slika područja preko plana razvoja i time omogućio razvoj novih ideja koje bi ostvarile dugoročni gospodarski prosperitet.

7.1. Obrazovanje

Sustav obrazovanja ima veliku važnost ako se uzmu u obzir potrebe stanovništva i gospodarstva. Razvoj ljudskih potencijala u Šibensko - kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati od presudne je važnosti po pitanju zaposlenosti, usklađivanja ponude i potražnje na tržištu rada te smanjenja nejednakosti i nezaposlenosti gdje je obrazovanje ključni faktor.

Predškoolstvo

Predškolski odgoj i naobrazba te skrb o djeci dio je sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske, a namijenjen je djeci u dobi od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Predškolski odgoj uređen je Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13), obuhvaća programe odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u dječjim vrtićima.

Na području Općine Murter-Kornati djeluje Područni vrtić „Pčelica“ dječjeg vrtića „Vrapčić“, Tisno. „Dječji vrtići Vrapčić“ u svom sastavu osim vrtića „Pčelica“ ima još četiri vrtića i to: dječji vrtić „Cvrčak“ i „Spužvica“ u mjestu Tisno, dječji vrtić „Ribica“ u mjestu Jezera te dječji vrtić „Školjkica“ u mjestu Betina. U Općini ne postoji jaslički program kao niti cjelodnevni program, dok je kapacitet jaslica i cjelodnevnog u Tisnom programa ograničen.

Rad s djecom u dječjem vrtiću „Pčelica“ organiziran je u odgojno-obrazovnim skupinama djece predškolske dobi (od tri godine do polaska djece u osnovnu školu). Program koje vrtić pruža je 10-satni program predškolskog odgoja. U pedagoškoj godini 2015./2016. ukupno je upisano 16-ero djece.

Osnovna škola

Osmogodišnje osnovno školovanje u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08). Osnovno obrazovanje počinje upisom u prvi razred osnovne škole, obvezno je za svu djecu, u pravilu od šeste do petnaeste godine života. To se odnosi na svu djecu koja imaju boravište u Republici Hrvatskoj bez obzira na njihovo državljanstvo. Za osobe starije od petnaest godina koje zbog raznih razloga nisu završile osnovnoškolsku naobrazbu ustrojen je sustav osnovnog obrazovanja odraslih.

Osnovna škola „Murterski Školi“ Murter je jedina osnovna škola na području Općine to je ujedno i matična škola, dok se Područni odjel nalazi u Betini (Općina Tisno). U matičnoj školi su niži i viši razredi od 1. do 8. razreda, u područnoj školi su kombinacije 1. i 3. razreda te 2. i 4. razreda. Svi učenici dolaze u školu pješice jer im se škola nalazi nadomak doma ili dva, tri kilometara dalje.

Škola je izgrađena 1990. godine, a 2003. godine izgrađen je novi dio u kojem se nalaze tri učionice (učionica za informatiku, tehničku kulturu i strane jezike) te knjižnica, zbornica, upravni trakt, kuhinja, blagovaonica, višenamjenski prostor, kotlovnica i sanitarije. Zajedno s novim dijelom, površina unutarnjeg prostora škole je 2.270 m². Od 2009. godine učenicima je na raspolaganju i športska dvorana površine 1.624 m². Područna škola Betina ima dvije

učionice. Nastava se u obje škole odvija u jutarnjoj smjeni od 8:00 do 14:00 sati. Školska knjižnica ima 3.692 lektirna naslova, 517 učiteljskih knjiga i 41 DVD.

Tablica 20. Osnovno školstvo Općine Murter-Kornati

Osnovna škola "Murterski Škoji" Murter Područna škola: Betina			
Broj učenika:	192	Broj učitelja predmetne nastave:	14
Broj učenika u razrednoj nastavi:	110	Broj učitelja razredne nastave:	6
Broj učenika u predmetnoj nastavi:	82	Broj stručnih suradnika:	2
Broj učenika s teškoćama u razvoju:	-	Broj ostalih radnika:	8
Broj učenika putnika:	-	Broj pripravnika:	-
Ukupan broj razrednih odjela:	10	Broj računala u školi:	17
Broj razrednih odjela u matičnoj školi:	4	Broj specijaliziranih učionica:	3
Broj razrednih odjela u područnoj školi Betina:	2	Broj općih učionica:	6
Broj smjena u matičnoj školi:	1	Broj športskih dvorana:	1
Početak i završetak smjene:	8:00-14:00	Broj športskih igrališta:	2
Broj radnika:	30	Školska knjižnica:	Da
		Školska kuhinja:	Da

Izvor: Godišnji plan i program za školsku 2014./2015. godinu, Osnovna škola „Murterski škoji“ Murter

Srednja škola

Srednjoškolskim obrazovanjem se svakome pod jednakim uvjetima i prema njegovim sposobnostima, nakon završetka osnovnog školovanja, omogućava stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja.

Na području Općine Murter-Kornati ne djeluje niti jedna srednjoškolska ustanova te je stanovništvo koje želi pohađati srednju školu orijentirano na srednje škole koje se nalaze u obližnjim gradovima poput Zadra i Splita dok manji broj učenika srednjoškolsko obrazovanje pohađa u Zagrebu.

Tablica 21. Popis srednjih škola na području Šibensko-kninske županije

Ekonomska, upravno-birotehnička i trgovačka škola	
Šibenik	Prometno-tehnička škola
	Medicinska i kemijska škola
	Turističko-ugostiteljska škola
	Gimnazija Antuna Vrančića
	Tehnička škola
	Industrijsko-obrtnička škola
	Škola za obrtnička zanimanja
	Glazbena škola Ivana Lukačića
	Šibenska privatna gimnazija
	Drniš
Knin	Srednja strukovna škola kralja Zvonimira
	Srednja škola Lovre Montija

Izvor: Popis srednjih škola u Republici Hrvatskoj

Iz prethodne tablice se može vidjeti popis srednjoškolskih ustanova na području Šibensko-kninske županije koje su poredane prema udaljenosti, odnosno od najbližih stanovništvu Općine Murter-Kornati prema daljima.

Jedan od osnovnih problema u području osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja je stalno opadanje broja učenika, uzrokovano negativnim demografskim trendovima.

Visokoškolsko obrazovanje

Na području Općine Murter-Kornati ne postoji visokoobrazovna ustanova. Za one koji se žele dodatno obrazovati, na području Šibensko-kninske županije djeluju samo dvije ustanove visokog školstva i to Veleučilište u Šibeniku i Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu.

Veleučilište u Šibeniku izvodi više različitih studija iz više različitih znanstvenih polja i to preddiplomski stručni studij Menadžment (Turistički menadžment, Informatički menadžment), preddiplomski stručni studij Promet (Cestovni promet, Poštanski promet), preddiplomski stručni studij Upravni studij te specijalistički diplomski stručni studij Menadžment.

Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu osnovano je 2005. godine s namjerom ustrojavanja i izvođenja stručnih studija. Stručni studiji odvijaju se u tri stručna područja kroz sljedeće odjele: Trgovinsko poslovanje s poduzetništvom, Poljoprivreda krša (Stočarstvo, Biljna proizvodnja), Prehrambena tehnologija i Inovacijsko središte.

7.2. Kultura i prirodna baština

U oblasti kulture treba poticati utemeljenje područnih kulturnih centara u općinskom središtu koji će omogućiti izravno učešće stanovništva u suvremenim umjetničkim kulturnim zbivanjima.

Povećanjem kulturne ponude na području Općine Murter-Kornati pridonosi se i povećanju kvalitete življenja i poboljšanju turističke ponude.

Tablica 22. Popis kulturoloških udruga na području Općine Murter-Kornati

<i>Udruge u kulturi</i>
1. KULTURNO UMJETNIČKA UDRUGA „ZAOKRET“
2. KULTURNO GLAZBENA UDRUGA KLAPA „MELA“
3. KULTURNO GLAZBENA UDRUGA „DALMATINO“
4. OGRANAK MATICE HRVATSKE MURTER
5. UDRUGA „NAŠ MALI FESTIVAL“
6. KARNEVALSKA UDRUGA „MURTERSKE POKLADE“

Izvor: Registar udruga u Republici Hrvatskoj

7.2.1. Kulturna baština

Otok Murter je bio nastanjen već u pretpovijesti i u doba Ilira. Liburni i Rimljani, koji su živjeli na otoku, ostavili su jasne tragove svoje nazočnosti. Arhitektonski ostaci rimskih objekata, lučkih uređaja i mozaici govore o važnosti otoka u antičko doba.

Otok prvi put spominje Plinije Stariji pod imenom Colentum. Hrvatsko ime otoka Srimac (Srimač) javlja se 1251. godine kad je ugarsko-hrvatski kralj Bela odredio granice šibenske komune. Od 1740. godine otok dobiva ime Murter. Podrijetlo imena Murter još je znanstveno nedokazano. U novije vrijeme prevladava mišljenje da se naziv Murter odnosi na antičko izdubljeno kameno korito koje se nalazilo u sklopu preše za ulje, a zvalo se mortarium. Riječ mortar, mortario u hrvatskom jeziku ima značenje mužar, stupa - radi se o nazivima za posude u kojima se ručno melju žitarice, a stupa se koristi i kao naziv za prešu ili tijesak. Drugo promišljanje vezano je uz toponim uvale Murtar koja se nalazi na jugozapadnom dijelu otoka po kojoj je kasnije cijeli otok dobio ime.

U blizini današnjeg naselja nalazio se antički grad Colentum čiji ostaci, koje je već velikim dijelom pokrilo more, leže u podnožju brda Gradine, na sjevernoj strani uvale Hramine. Colentum je doživljavao svoj procvat najvjerojatnije u vrijeme vladavine rimskih careva Nerona (37.- 68.) i Vespazijana (9.-79.) čiji je novac pronađen tijekom prvih arheoloških istraživanja provedenih od 1907. do 1909. godine.

Grad je imao tipičnu antičku arhitekturu, kuće podignute na kat, cisterne za vodu, terme i uske ulice popločane kamenim pločama vrlo slične današnjim ulicama u starim dijelovima

dalmatinskih gradova, pa i starom dijelu Murtera. Arheolozi su otkrili luksuzne zgrade, najvjerojatnije ljetnikovce, terasasto raspoređene niz padinu Gradine, s pročeljima okrenutim prema moru. Pretpostavlja se da su Colentum početkom 2. stoljeća srušili i opljačkali gusari, a ima indicija da je stradao u potresu. Dio ruševina uz obalu bio je obnovljen, ali Colentum više nikada nije vratio svoj početni sjaj te njegova daljnja sudbina nije poznata.

U XIII. st. na otoku postoje dva naselja - Veliko Selo (Villa Magna), danas Murter, i Jezera. Stari dokumenti kazuju, da je godine 1298. imao 203 stanovnika. U Murteru i ostalim naseljima na otoku sve do XVIII. st. njegovale su se glagoljica i bosančica što dokazuju sačuvani stari župni dokumenti iz tog vremena. Godine 1866. osnovana je najstarija pučka knjižnica u Dalmaciji, koja je imala važnu ulogu u narodnom preporodu. Osnovna škola i pošta otvoreni su 1877. godine, a 1910. godine osnovana je Uljarska zadruga.

Srednjovjekovni Murter je nastao na prostoru današnjeg Sela, podalje od mora, dok je luka Hramina formirana mnogo kasnije, u trenutku kada su Murterini postali, otkupom posjeda, najbrojniji vlasnici kornatskih otoka. Do njih su mogli samo brodom, pa je za to trebala i odgovarajuća lučka infrastruktura. Na prostoru općine spomenički karakter ima stari dio naselja Murter (Selo), te Hramina, karakteristično primorsko naselje. Tradicijska organizacija naselja, ambijentalna gradnja i upotreba materijala bitno diferencira prostor zaštićene jezgre od drugih dijelova naselja, uvažavajući njihove razvojne tokove.

Pojedinačni spomenici kulture izvan povijesnih jezgri su dominantno sakralnog karaktera. Radi se o objektima iz raznih povijesnih razdoblja ali uvijek značajnim za prostor na kojem se nalaze. Najčešće su pejzažnog karaktera. Često su ti spomenici identifikacijski za mjesto u kojem se nalaze te ih se vrlo dugo čuva u memoriji. Upravo zato ovi spomenici su od velikog značaja te zaslužuju punu pažnju prilikom njihove obnove ili uključivanja u tokove života. Spomenik izvan naselja koji posebno zaslužuje pažnju kao spomenik u krajoliku je crkva Sv Roka u Murteru.

Za razliku od Murtera, Kornati imaju relativno veliku udaljenost od obale. Biološko bogatstvo morskog prostora, gusarski prepadi, dobri pašnjaci, nemirni kopneni prostori, škrto krško tlo, dobro skloniste za ružna vremena na moru, sve su to razlozi zbog kojih su Kornati kroz cijelu ljudsku povijest uvijek bili istovremeno i gostoljubivo i negostoljubivo područje. Stalno na granici nastanjenosti i nenastanjenosti, mira i nemira, bogatstva i siromaštva, Kornati su bili i ostali izazov različitim kulturama i različitim interesima na ovim prostorima.

Nevjerojatan spoj prirode i čovjeka, koji na ovom području dokazano živi već više tisuća godina, a koji se između ostalog ogleda i u uvijek skromnim, ali dojmljivim građevinama (porti, stanovi, suhozidi, maslinici, mulići, utvrda, kaštel, crkvice, solana, gradine itd.), dodatni su i svakako vrijedni ukras prostora JU NP "Kornati". Upravo je suhozid jedna od prepoznatljivih građevina na području. Jedno od temeljnih obilježja suhozida jest sama orijentacija. Zbog toga što su svi veliki otoci izduženi, svi su zidovi građeni od mora do mora, suhozid je visoko onoliko koliko treba da ga ovca ne može preskočiti niti prijeći na tuđi pašnjak te dovoljno širok da opstane neovisno o jakom vjetru. Artefakt koji 'konkurira' suhozidu po prepoznatljivosti su svakako maslinici obzidani širokim suhozidom. Nalazimo ih na više od stotinu mjesta u arhipelagu, i to na "najneočekivanijim" lokacijama. No, na Kornatima možemo naći i ostatke bizantske arhitekture. Spomenuti ostaci i samo ime otočja ukazuju na vrlo rano gospodarsko i kulturno korištenje akvatorija.

U Kornatima su potvrđena mnoga romanska imena iz prvog perioda kolonizacije (Laussa, Jadra, Svršata, Katina, Šipnata, Kornat), tako da jezične činjenice i potvrde materijalne kulture nadopunjuju jedne druge. Upravo najstariji arheološki artefakt nađen u Kornatima (polje Žejkovci) je kamena sjekira iz neolitika. U istoj zoni (Žejkovci-Tarac-Trtuša) najveći je broj liburnskih gomila i tumulusa. Iz vremena rimske kolonizacije mnogo je tragova: ribnjaci na Svršati i vjerojatno u Statalu (neistraženo); pristaništa: Tremuli, Sedlasti bok; vjerojatne solane: Piškera, Lavsa i Šipnate (za dvije potonje postoje srednjovjekovne potvrde i ostaci zidova, a da li su postojale u antici treba istražiti; ladanjske kuće: Žut, Svršata, Šipnate, Tarac, Trtuša, Poselo, Lavsa, Njivica itd. Od srednjovjekovnih gospodarskih spomenika najbolje je očuvana solana u Lavsi sa ostacima kasete u moru i skladišnim zidom na kopnu.

Sakralnu baštinu čine dvije crkve i jedna u ruševinama. Upravo ova u ruševinama bila je posvećena svetoj Mariji pa se i čitav otok u dokumentima naziva Insula Sanctae Mariae i u hrvatskoj inačici Stomorin otok. Sagrađena je uz polje Tarac u podnožje brda koje se danas po utvrdi na njemu – iz istog vremena kao i crkva - zove Tureta. Stručnjaci je datiraju u VI. st. Riječ je o trbrodnoj bazilici od koje je danas vidljiva samo apsida (neistraženo). U glavnom brodu apsida sagrađena je, vjerojatno u XIV. stoljeću, mala crkvića, posvećena Pohođenju Marijinu, a narod je titulira Gospom od Tarca. Svake prve nedjelje u srpnju, hodočasti se u Tarac. Treća je crkva u Piškera i ona je najveća. Sagrađena je 1560. u trenutku kada se podiže ribarsko naselje Piškera na tadanjem otoku Jadra.

Crkva je posvećena Porođenju Marijinu, a misa se održava jednom godišnje (posljednja subota u srpnju). Crkva je pod jurisdikcijom zadarske nadbiskupije. Za vrijeme drugog svjetskog rata funkcionirala je kao priručna bolnica. Od ostalih sakralnih spomenika treba još spomenuti kapelice koje se u zadnje vrijeme podižu po mnogim puntama. No i dalje najvažnijima ostaju: ona svetoga Roka (na izlazu iz murterske luke), svetoga Ante (na Punti Opata i svetoga Nikola (na Punti Pivčene kod Vruja).

Popis najvažnijih spomenika povijesne – kulturne baštine na području Općine Murter-Kornati nalazi se u Prilogu 1 ove strategije.

No, Općina Murte-Kornati ima i bogatu nematerijalnu kulturnu ponudu koja uključuje i vještinu gradnje suhozida, glagoljaškog pjevanja i vještinu gradnje drvenih brodova. Upravo je izgradnja drvenih brodova, višestoljetna tradicija ovog područja koja polako odlazi u zaborav. Znanje starih kalafata, jedno je od najvrjednijih ostavština Betinjana. U jednom povijesnom trenutku, Betinsko brodogradilište proizvodilo više od svih dalmatinskih škverova zajedno.

Zahvaljujući snažnoj volji za očuvanjem kulturnih vrijednosti, glagoljaško pjevanje odnosno liturgijsko pjevanje katoličkih svećenika i klerika glagoljaša na hrvatskoj redakciji crkven oslavenskog jezika, i dalje predstavlja bitnu kulturnu u vjersku vrijednost otoka. Pretpostavlja se kako se glagoljaško pjevanje pojavilo na kraju IX. i početku X. stoljeća u bizantskoj Dalmaciji (primorskoj Hrvatskoj), te da se od početka posebno njegovalo u benediktinskim glagoljaškim samostanima.

7.2.2. Prirodna baština

Osobito vrijedna područja prirodne baštine zaštićena su jednom od kategorija zaštićenog područja prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13). Na području Općine Murter-Kornati nalaze se dva zaštićena područja prirode, a to su Nacionalni park Kornati te značajni krajobraz Žuško-sitska skupina otoka.

Arhipelag Kornati je proglašen NP-om 1980. godine. Na prostoru koji obuhvaća površinu od oko 320 km² smješteno je 147 otoka i otočića koji predstavljaju prirodni fenomen po svojoj razvedenosti i brojnosti, čineći najrazvedeniji otočni sustav u Jadranu. Posebno treba istaknuti pučinsku skupinu otoka na kojima su prisutni klifovi nastali djelovanjem valova na specifično strukturirane vapnenačke stijene. Na području otočja ne postoje šumska staništa, no stanišni tipovi su i unatoč tomu bogati prizemnim vrstama flore i faune. Također, temeljni fenomen predstavlja i područje akvatorija sa svojim oceanografskim specifičnostima, morfologijom podmorja i živim svijetom koji je iznimno je bogat (prisutnost preko 1200 vrsta).

Područje Žuško-sitske skupine otoka odlikuje gotovo isti temeljni fenomen kao i područje Nacionalnog parka Kornati - krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za ovo područje. Kopneno područje otoka je zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza što znači da nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen. S obzirom na vrijednost podmorja otočne skupine, potrebno je provesti zaštitu i pripadajućeg morskog dijela arhipelaga.

Prostornim planom Šibensko-kninske županije („Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije“, broj 11/02, 10/05, 3/06, 5/08, 6/12, 9/12 - pročišćeni tekst, 4/13, 8/13 - ispravak i 2/14) područje otoka Purare predloženo je za zaštitu u kategoriji strogog rezervata.

Prostor Općine Murter-Kornati je izuzetan po brojnim fenomenima, a nadasve osobitim odnosom prirodnog i antropogenog. Jedinstvenost se ogleda u spoju različitih fizionomskih cjelina na relativno malom prostoru. Zauzima značajni morski areal s velikim brojem otoka i Nacionalnim parkom Kornati kao fenomenom najviše razine na Jadranu. Kornati su osobiti po spoju antropogenog i prirodnog fenomena što na određeni način oblikuje ukupni prostor.

Dojmljiv kontrast škrtog, naizgled polupustinjskog i negostoljubivog kopna s jedne strane, te biološki i geomorfološki vrlo raznolikog i bogatog podmorja s druge strane, jedna je od temeljnih odlika ovog prostora.

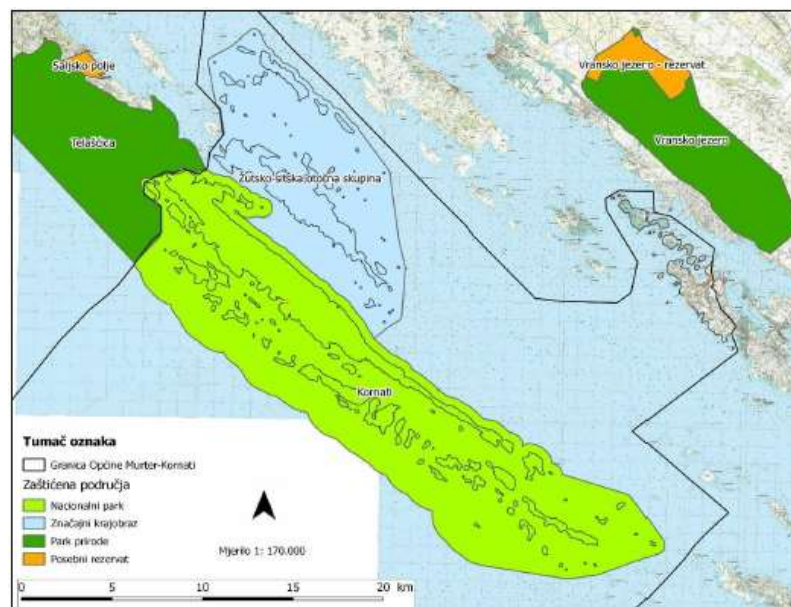
Uzroke ovakvog kontrasta treba tražiti prije svega u fenomenu zvanom "krš", a koji je bez dvojbe jedan od najvrjednijih prirodnih resursa hrvatskog prostora uopće i to kao vrijednost svjetskih razmjera (locus typicus krša nalazi se upravo u hrvatskim Dinaridima). U kornatskim karbonatnim terenima (vapnenci i dolomiti), koji su, s dužim ili kraćim prekidima, već 65 milijuna godina izloženi atmosferskom utjecaju i intenzivnim procesima okršavanja (korozije i erozije), moguće je izdvojiti gotovo sve krške oblike kao i u ostalim dijelovima hrvatskog krškog prostora (spilje, jame, škrape itd.). Ipak, zbog nedovoljne istraženosti, ovaj "ljuti" kornatski krš još uvijek u sebi krije brojne tajne, kako u geološkom, tako i u biološkom pogledu.

Ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15), a predstavlja sustav ekološki značajnih područja i ekoloških koridora koja su ujedno i dio europske ekološke mreže Natura 2000. Ekološku mrežu čine dva osnovna tipa područja, područje očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) te područje očuvanja značajna za ptice (POP). Svako područje opisano je ciljevima očuvanja i smjericama za mjere zaštite koje su namijenjene održavanju ili uspostavljanju povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih vrsta.

Na području Općine nalazi se ukupno devet područja ekološke mreže od kojih je osam POVS²⁴ te jedno POP²⁵. POVS područja na teritoriju Općine su: HR2001050 Murter, HR2001362 Otok Žut, HR3000081 Rončić, HR3000082 V. i M. Skala, HR3000419 J. Molat-Dugi-Kornat-Murter-Pašman-Ugljan-Rivanj-Sestrunj-Molat HR3000437 Sedlo – podmorje. HR3000473 Babuljaši i okolni grebeni te HR4000001 Nacionalni park Kornati, POP područje na teritoriju Općine je HR1000035 NP Kornati i PP Telašćica.

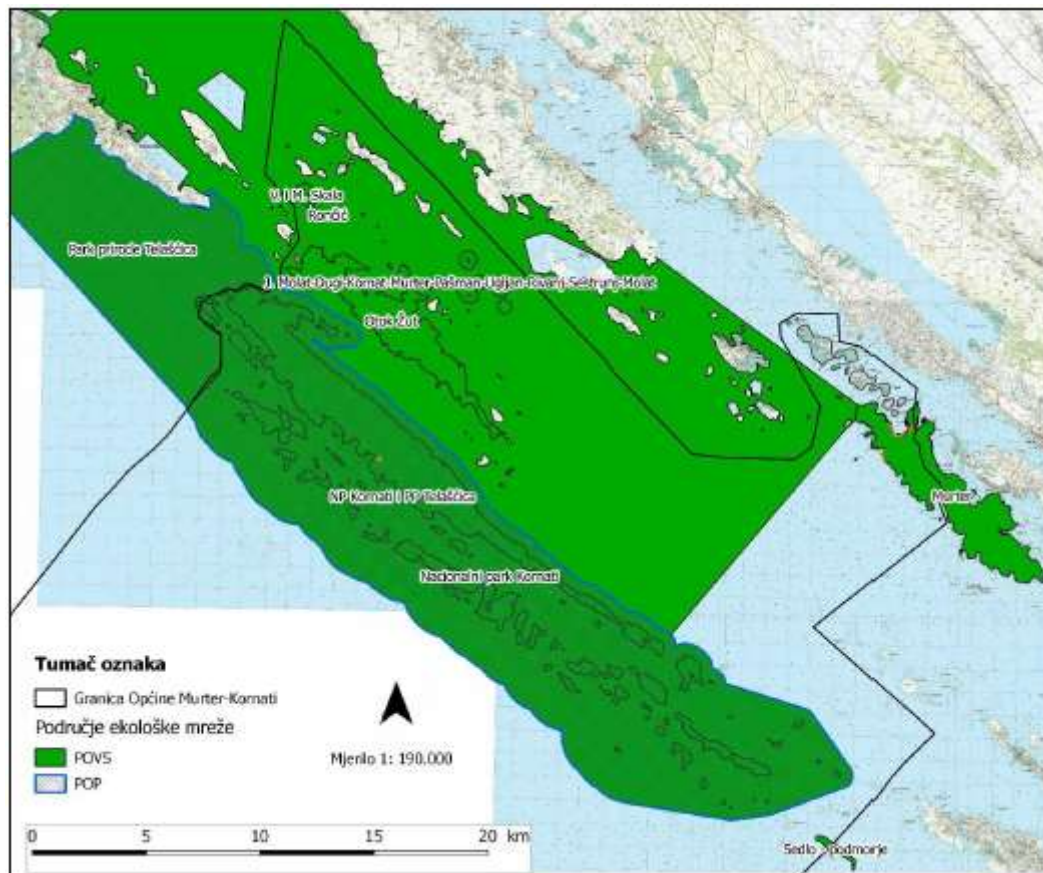
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike u postupku Ocjene o potrebi procjene provelo je postupak Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu i donijelo Rješenje (KLASA: 612-07/17-71/07, URBROJ: 517-07-2-1-17-4, od 30. siječnja 2017.) da je Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati prihvatljiv za ekološku mrežu te stoga nije potrebno provesti Glavnu ocjenu.

Slika 5: Zaštićena područja na teritoriju Općine Murter-Kornati

Izvor: Bioportal; portal DGU

Slika 6: Prostorni raspored područja ekološke mreže na teritoriju Općine Murter-Kornati

Izvor: Biportal; portal DGU

Prema podacima Ministarstva zaštite okoliša i energetike iz 2014. godine, kroz 'Projekt integracije u EU Natura 2000' u nacionalnim parkovima i parkovima prirode te drugim zaštićenim područjima realizirano je 16 projekata ukupne vrijednosti 36,4 milijuna kuna, a u tijeku su radovi na četiri projekta vrijedna 23,5 milijuna kuna. Na području Murtera, proveden je projekt vrijedan 4,1 milijun kuna – projekt izgradnje poučne staze na području ekološke mreže otok Murter od Jezera do Tisnog, poučne staze Imotska jezera-Gaj te postavljanje sustava signalizacije i interpretacije na otvorenom u Parku prirode Telašćica.

Kornatsko otočje

Kornatsko otočje s 147 otoka, otočića i hridi najrazvedeniji je otočni sustav u Jadranu. Kornati su smješteni u središnjem dijelu Jadrana gdje zauzimaju površinu od 320 km². Zahvaljujući geomorfološkim značajkama, razvedenosti obalne linije i iznimno bogatim biocenozama podmorja, 1980. godine veći dio Kornatskog otočja (217 km²) s ukupno 89 otoka, otočića i hridi proglašen je Nacionalnim parkom (JU NP Kornati). Iako se radi o relativno velikom broju otoka, na kopneni dio parka otpada tek manje od četvrtine površine dok se ostalo odnosi na morski dio.

Nacionalni park Kornati

Nacionalni park Kornati jest prostor najvišeg značaja u kojemu se ističe zaštita primarnog prirodnog stanja u svrhu znanosti, zaštita ekosustava i mogućnost rekreacije.

Prostor u obuhvatu Nacionalnog parka Kornati moguće je sagledati i kao gospodarski prostor stanovnika prilagođen statusu Nacionalnog parka, odnosno čovjek i priroda su objekt i subjekt zaštite.

Prostire se na površini od 217 km² (21.700 ha). To je najgušći arhipelag na Mediteranu: unutar njegovih granica nalazi se 89 otoka, otočića i hridi, što čini 23% ukupno zaštićenog prostora. Otočje gotovo u cijelosti obuhvaćaju privatni posjedi. Građevine, grupirane u uvalama a neke i pojedinačno u unutrašnjosti otoka, služe za poljoprivredne radove i boravak vlasnika posjeda, a dijelom i za prijam gostiju tijekom turističke sezone. Među korištenim površinama prevladavaju kamenjarski pašnjaci (za ovčarstvo), manji dio otpada na vrijedno obradivo i kultivirano poljoprivredno zemljište – polja (maslinicima) i na degradirane šumske površine.

Stroga zaštita podmorja i otočića određena je za pet lokaliteta: oko otoka Purara, oko hridi Klint i Volić, oko otoka Mrtovnjak, oko otoka Klobučar i oko otoka Veliki i Mali Obručan.

Park se može posjetiti isključivo plovilima, odnosno morskim putem, i to u obliku organiziranog turističkog izleta, individualnog posjeta nautičara ili plovilom vlasnika posjeda te obilaska lokaliteta na otočnom dijelu.

Interesi korisnika prostora sve se više pomiču od tradicijskog bavljenja poljoprivredom prema individualnoj turističkoj ponudi u objektima koji su veličinom i sadržajima koje nude neprimjereni tome prostoru, čime se degradiraju tradicionalne vrijednosti i devastira okoliš.

Zahvaljujući svom biogeografskom položaju, reljefnoj i klimatskoj varijabilnosti, vapnenačkoj litologiji i, posljedično, krškoj geomorfologiji i hidrologiji, te činjenici da obuhvaća i kopno i more, i obalu i otoke, područje županije izrazito je vrijedno po svojoj biološkoj raznolikosti, odnosno raznolikosti, brojnosti i endemizmu biljnih i životinjskih svojti i staništa.

Osim područja, istim zakonom zaštićene su i rijetke i ugrožene biljne i životinjske vrste. Crvene knjige na području Šibensko – kninske županije u kategorijama izumrlih, ugroženih i rijetkih svojti navode ukupno 318 svojti.

Žutsko-sitska skupina otoka - Značajni krajobraz

Područje Žutsko-sitskog skupine otoka odlikuje gotovo isti temeljni fenomen kao i područje Nacionalnog parka Kornata. Kopneno područje otoka je zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza. Potrebno je provesti zaštitu i pripadajućeg morskog dijela arhipelaga.

Otoci oko otoka Murtera

Za razliku od Kornata koji su zemljopisna i geomorfološka cjelina, otoci oko otoka Murtera i Murterskog mora grupirani su u nekoliko otočnih skupina i su(vlasničkih) cjelina. Stanovnici

otoka Murtera, odnosno naselja Murter i Betina vlasnici su i suvlasnici 134 kornatska otoka među kojima su svih 89 nadmorskih kopnenih jedinica u Nacionalnom parku "Kornati". Osim toga, stanovnici otoka Murtera vlasnici su i suvlasnici još 55 nadmorskih kopnenih jedinica, od kojih se šest nalazi u administrativnim granicama Zadarske županije, te još šest u granicama grada Šibenika. Prekomorski posjedi stanovnika otoka Murtera i kornatski arhipelag obuhvaćaju 207 nadmorskih kopnenih jedinica (otoka i hridi).

Prostorno estetski elementi

Cijeli prostor Općine Murter-Kornati okružen je sa 7 brežuljka te ima nekoliko vidikovaca koji su od posebnog značaja za krajobrazne i panoramske vrijednosti prostora.

Vidikovac uz crkvu sv. Roka u Murteru

Uz crkvu sv. Roka u Murteru već postoji plato koji se koristi za razgledavanje murtersko-betinskog polja, a sa njega se pruža i pogled na vizuru naselja Betina s dominantom baroknog zvonika na vrhu brda na čijim je padinama nastala Betina.

Brdo Raduč

Prema Raduču vodi uski kolni put jer se na tom brdu nalazila vojna jedinica obalne artiljerije. Do naših dana su sačuvane neke vojne instalacije. Sa ovog brda koji je i ujedno najviši vrh na otoku Murteru pruža se jedinstven pogled prema Kornatima te na murterski akvatorij i kopneno zaleđe.

Osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz. Premda se otok Murter, ali i širi prostor mogu smatrati osobito vrijednim predjelom – kultiviranim krajolikom, posebno se ističe polje Plasne – između Murtera i Betine, agrarna površina oblikovana u veće parcele.

"Krone"

Čuvene kornatske "krune" (klifovi, strmci ili litice) okrenute prema otvorenom moru, a koje karakteriziraju većinu vanjskih otoka u Pučinskom otočkom nizu, posebna su odlika i vrijednost ovog prostora.

Postanak "kruna" globalnog je karaktera. Zbog različitih procesa koji se zbivaju u Zemljinoj unutrašnjosti i golemih sila koje nastaju kao njihova posljedica, Afrička tektonska ploča se već milijunima godina pomiče prema istoku, sjeveroistoku i sjeveru te podvlači (subducira) pod Euroazijsku tektonsku ploču. Cijeli sredozemni prostor, a samim tim jadranski i kornatski, leži upravo na ovoj seizmički aktivnoj zoni, u kojoj su se, kao posljedica, zbivala (i još uvijek se zbivaju) intenzivna boranja, razjedanja i navlačenja Zemljine kore. Jedan od golemih rasjeda nastalih procesom subdukcije proteže se od istarskog poluotoka, pruža se sasvim blizu jugozapadnih rubova sjevernih hrvatskih otoka, te završava negdje među srednjodalmatinskim otocima. Ovaj rasjed najljepše se oslikava upravo u Kornatskim "krunama" koje zapravo predstavljaju paraklazu rasjeda po kojoj je došlo do kretanja susjednih blokova zemljine kore.

Procesi korozije, erozije i abrazije samo su dodatno ukrasili golemu plohu koja se na nekim mjestima u Kornatima okomito spušta i preko 90 metara u morske dubine ("krune" otoka Piškera i Rasip). Najviša "kruna" u Kornatima nalazi se na otoku Klobučaru (82 m iznad razine mora), a najduža na otoku Mani (1.350 m). Krune se nalaze na otocima Purara, Kasela, Kolobučar, Lavsa, Mali i Veliki Škanj, Mala i Velika Panitula, Piškera, Veliki i Mali Rašip, Mana, Balun, Borovnik, Veliki i Mali Obručan u ukupnoj duljini od cca 7.500. Krune su nepristupačne s mora i zato vrlo podobno stanište za mnoge vrste ptica – osobito ronaca (gnjuraca) i divljih golubova. Tu se nalaze i mnoge endemske vrste biljaka, sposobne za preživljavanje u negostoljubivom krajoliku.

Stijene

Različite paleontološke, sedimentološke i litološke karakteristike stijena koje nalazimo u Kornatima svjedoče o dinamici Zemlje u geološkoj prošlosti na ovim terenima.

Najstarije stijene koje nalazimo u Kornatima taložene su u vrijeme mlađeg mezozoika, ili preciznije, u vrijeme prijelaza donje u gornju kredu, dakle prije nekih 100-tinjak milijuna godina. Ove stijene uglavnom su predstavljene (kasnodijagenetskim) dolomitima nastalim rekristalizacijom primarno taloženih vapnenaca u zapadnom dijelu tadašnjeg plitkog, toplog i prozračnog Zemljinog oceana zvanog Tethys. Iznad dolomita nalaze se gornjokredni vapnenci u kojima je, idući prema mlađim stijenama, sve manje dolomitnog sadržaja. Vapnenci su uglavnom istaloženi u plitkom moru, ali u njima se ipak primjećuje i povremeno značajno produbljivanje sedimentacijskog bazena u kojima su stvarani.

Završetkom krede (i mezozoika) prije nekih 65 milijuna godina, zbog unutarnjih Zemljinih sila i procesa subdukcije Afričke ploče pod Euroazijsku, prostor današnjih Kornata se borao, rasjedao i navlačio. Zbog tih tektonskih procesa morsko dno je nakratko izronilo i tada se bilježe prvi procesi okršavanja kornatskih karbonata.

Međutim, kopnena faza je trajala relativno kratko, pa je već u paleogenu (početak kenozoika) nastupio novi prodor mora na ove terene i to u obliku većih ili manjih, otvorenijih ili zatvorenijih bazena u kojima su od organizama kao biološkog i sedimentacijskog materijala dominirale foraminifere (jednostanični organizmi s vapnenačkom ljušturom). Ove foraminifere su dale praktički sav građevinski materijal za vapnence iz tog vremena koje danas nalazimo na nekoliko mjesta u području Kornatskih otoka (Lavsa, Gustac, Ravni Žakan, Kurba Vela, Kornat). Daljnje tektonski uvjetovano produbljivanje sedimentacijskog bazena rezultiralo je taloženjem fliških naslaga, koje u Kornatima nalazimo samo u području uvale Gujak na otoku Kornatu i to na sasvim malom prostoru. Krajem eocena (srednji dio paleogena), kornatski prostor je potpuno izronio i od tada do danas neprekidno traju vrlo intenzivni procesi okršavanja.

7.3. Zdravstvo

„Na osnovi odredaba članka 24. Zakona o zdravstvenoj zaštiti zdravstvena djelatnost obavlja se na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda. Zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja na primarnoj razini osigurane osobe Zavoda ostvaruju na osnovi slobodnog izbora doktora medicine i doktora stomatologije, u pravilu, prema mjestu stanovanja, a prema odredbama općih akata Zavoda. Zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja na sekundarnoj i tercijarnoj razini osigurane osobe Zavoda ostvaruju osnovom uputnice izabranog ugovornog doktora primarne zdravstvene zaštite. Zdravstvena zaštita iz obveznog zdravstvenog osiguranja na razini zdravstvenih zavoda provodi se na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite, te putem posebnih programa.

Zdravstvena zaštita na primarnoj razini pruža se kroz djelatnosti:

- opće/obiteljske medicine,
- zdravstvene zaštite predškolske djece,
- zdravstvene zaštite žena,
- patronažne zdravstvene zaštite,
- zdravstvene njege u kući bolesnika,
- stomatološke zdravstvene zaštite (polivalentne),
- higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite,
- preventivno-odgojne mjere za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata,
- laboratorijske dijagnostike,
- ljekarništva te
- hitna medicinska pomoć.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnoj razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu i bolničku zdravstvenu zaštitu. Zdravstvena djelatnost na tercijarnoj razini obuhvaća obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konzilijarnih i bolničkih djelatnosti.²⁵

S obzirom na navedeno utvrđuje se potreban broj zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika s kojima Zavod sklapa ugovor o provođenju primarne zdravstvene djelatnosti, što je prikazano u sljedećim tablicama, a za područje Šibensko-kninske županije i Općine Murter-Kornati.

²⁵<http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-pokrivena-obveznim-zdravstvenim-osiguranjem/ugovoreni-sadrzaji-zdravstvene-zastite-u-rh/>

Tablica 23. Mreža potrebnih timova na razini primarne zdravstvene djelatnosti na području Šibensko - kninske županije i Općine Murter-Kornati (na dan 31.srpnja 2015.)

Dom zdravlja Šibenik	Šibensko - kninska županija	Općina Murter - Kornati
Potreban broj timova opće/obiteljske medicine	68	2
Potreban broj pedijatrijskih timova	8	0
Potreban broj timova dentalne medicine	58	1
Potreban broj ginekoloških timova	9	nema podataka
Potreban broj medicinsko-biokemijskih timova u djelatnosti laboratorijske dijagnostike	4	nema podataka
Potreban broj medicinskih sestara u djelatnosti zdravstvene njege u kući bolesnika	34	1
Potreban broj timova u djelatnosti higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite	3	nema podataka
Potreban broj timova u djelatnosti preventivno-odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata	5	nema podataka
Potreban broj timova u djelatnosti javnog zdravstva u RH	1	nema podataka
Potreban broj timova u djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti	1	nema podataka

Izvor: Hrvatska liječnička komora

Na području Općine Murter-Kornati djeluje ispostava Doma zdravlja Šibenik u kojoj stanovnici s područja Općine mogu ostvariti primarnu zdravstvenu zaštitu. Dom zdravlja Šibenik odnosno ambulanta ne zadovoljava u potpunosti sve osnovne medicinske potrebe stanovnika Općine, a zaključeno usporedbom utvrđenih potrebnih i postojećih zdravstvenih ustanova i radnika.

Tablica 24. Zdravstvena infrastruktura na području Općine Murter-Kornati

Zdravstvena skrb	
1.	Ordinacija opće medicine, Murter
2.	Stomatološka ambulanta, Murter
3.	Turistička ambulanta, Murter
4.	Ljekarna „Skračić“, Murter

Izvor: TZ Općine Murter-Kornati

Na području Općine Murter-Kornati postoji ambulanta (ispostava Doma zdravlja Šibenik) koja nudi primarnu zdravstvenu zaštitu, odnosno unutar ambulante se nalazi ordinacija opće medicine, jedna stomatološka ordinacija te turistička ambulanta. Turistička ambulanta je organizirana od 1. srpnja do 31. kolovoza kako bi se velikom broju domaćih i stranih turista pružila zdravstvena usluga tijekom cijelog dana. Na području Općine se nalazi i jedna ljekarna. Sukladno navedenom potrebno je planirati poboljšanje kvalitete usluge i zdravstvene zaštite.

Na području Općine ne postoji niti jedan dom za starije i nemoćne. Najbliži dom nalazi se u mjestu Tisno. U sljedećim tablicama prikazana je mreža bolničke djelatnosti kao i popis domova za starije i nemoćne, a koje se nalaze na području Šibensko-kninske županije.

Tablica 25. Mreža bolničke djelatnosti u Šibensko – kninskoj županiji

1.	Opća bolnica Šibensko – kninske županije	
	Broj postelja za liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti	250
	Broj postelja za liječenje bolesnika oboljelih od kroničnih bolesti	0
2.	Opća bolnica „Hrvatski ponos“ Knin	
	Broj postelja za liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti	59
	Broj postelja za liječenje bolesnika oboljelih od kroničnih bolesti	103

Izvor: Hrvatska liječnička komora

Tablica 26. Domovi za starije i nemoćne na području Šibensko-kninske županije

Privatni domovi		
1.	Dom za starije i nemoćne osobe Agape	Bratiškovci
2.	Obiteljski dom Ivana	Vodice
3.	Obiteljski dom za starije Koret	Tribunj
4.	Obiteljski dom za starije Pehar	Vodice
5.	Dom za starije i nemoćne	Tisno
Državni domovi		
1.	Dom za starije i nemoćne osobe Cvjetni dom	Šibenik
2.	Dom za starije i nemoćne osobe Knin	Knin
3.	Dom za starije i nemoćne osobe Oklaj	Oklaj

Izvor: Web katalog Domovi za starije

7.4. Socijalna skrb

Sustav socijalne skrbi definiran je Zakonom o socijalnoj skrbi kao temeljni zakon kojim se uređuje način obavljanja i financiranja djelatnosti socijalne skrbi, korisnici prava, postupak za ostvarivanje tih prava, te druga pitanja od značenja za obavljanje ove djelatnosti. Socijalna skrb je djelatnost kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba. Pritom je riječ o potrebama koje ove osobe, zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih razloga, ne mogu zadovoljiti same, niti uz pomoć članova obitelji. Radi sprečavanja, ublažavanja i otklanjanja

uzroka i stanja socijalne ugroženosti socijalnom skrbi pruža se potpora obitelji, posebice djeci i drugim osobama koje ne mogu brinuti same o sebi.

Općenito govoreći, ranjive skupine, odnosno skupine s povećanim rizikom siromaštva i socijalne isključenosti, su one s niskim primanjima (nezaposleni, starije osobe bez mirovine, određene kategorije umirovljenika, jedno roditeljske obitelji), ranjive etničke manjine (Romi), osobe s invaliditetom i dr. Sredstva za financiranje djelatnosti socijalne skrbi osiguravaju se pretežno iz državnog proračuna, i to oko 96%, dok se ostalih 4% osigurava iz prihoda za posebne namjene. Proračunski izdaci u financiranju sustava socijalne skrbi kretali su se od 2.509.026.429 kuna ili 0,80% BDP-a u 2007. godini do 2.966.389.499 kuna ili 0,89% BDP-a u 2009. godini. Socijalna se skrb ostvaruje putem centara za socijalnu skrb, centara za pomoć i njegu, državnih i nedržavnih domova socijalne skrbi, decentraliziranih domova za starije i nemoćne osobe, drugih domaćih i stranih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, udomiteljskih obitelji, obiteljskih domova, organiziranog stanovanja, organizacija civilnoga društva i dr. U Republici Hrvatskoj na državnoj razini djeluje 80 centara za socijalnu skrb s 27 podružnica koji obavljaju niz funkcija koje se mogu podijeliti na javne ovlasti u području socijalne skrbi, obiteljsko-pravne i kazneno-pravne zaštite, te stručno-analičke, financijske i druge poslove.

Trenutačno u Hrvatskoj postoji 275 državnih i nedržavnih domova i drugih pravnih osoba koji obavljaju djelatnost socijalne skrbi za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mladež s poremećajima u ponašanju, djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom, djecu i odrasle osobe žrtve obiteljskog nasilja, djecu i odrasle osobe žrtve trgovanja, ovisnike o alkoholu, drogama i drugim opojnim sredstvima, starije i nemoćne osobe, te psihički bolesne odrasle osobe.

Socijalna skrb Općine

Na području Općine posebno se nastoji voditi skrb o socijalno osjetljivim i ranjivim skupinama: starim i nemoćnim osobama, žrtvama nasilja u obitelji, invalidnim osobama i osobama s teškoćama u razvoju, braniteljima, skupinama osoba kojima je potrebna pomoć pri liječenju od ovisnosti (alkohol i droga). Briga i skrb o ranjivim skupinama vodi se kroz aktivnosti slijedećih subjekata: a) državne institucije (centri za socijalnu skrb, domovi, zdravstvene ustanove) b) nevladine udruge koje svojim radom obuhvaćaju različita socijalno-humanitarna područja. Programom javnih potreba iz područja zdravstva i socijalne skrbi financiraju se: 1. ustanove iz oblasti socijalne skrbi i zdravstva 2. plaćaju se socijalne potpore stanovništvu 3. potpore udugama socijalne skrbi i zdravstva 4. financiraju se ostali zdravstveno-socijalni programi iz područja prevencije ovisnosti i ostalih oblika ovisnosti.

Razvoj zdravstva i socijalne skrbi i njihov prostorni razmještaj moraju biti u skladu s prihvaćenim standardima, ali i u skladu s potrebama pojedinih područja u prostoru Općine.

Udruge koje pružaju usluge u ovom području su:

- Volonterska udruga Sonja Mudronja – briga o starim i nemoćnim osobama
- Župni Caritas Murter – pomoć osobama slabijeg imovinskog stanja i briga o starim i nemoćnim osobama
- Udruga hrvatskih veterana domovinskog rata.

7.5. Sport

U oblasti sporta i rekreacije treba povećati broj sportskih objekata i sadržaja koristeći se prednostima prostora. Posebno je važno istaknuti komparativne prednosti prostora, osobito za sportove kao što su: lov, ribolov, edukacijska i orijentacijska organizirana boravišta u prirodi, jahanje, biciklizam i drugo.

Tablica 27. Popis sportskih udruga i klubova na području Općine Murter-Kornati

Sportske udruge i klubovi	
1. BOČARSKI KLUB „MURTER“	11. KOŠARKAŠKI KLUB „OTOK“
2. NOGOMETNI KLUB „OTOK MURTER“ MURTER	12. MALONOGOMETNI KLUB „MURTER“
3. YACHT CLUB „KORNATI“	13. ŽENSKI MALONOGOMETNI KLUB „MURTER“
4. KOŠARKAŠKI KLUB „KORNATAR-OTOK MURTER“	14. NOGOMETNI KLUB MURTER
5. ŠPORTSKO-REKREATIVNA UDRUGA SLANICA MURTER	15. BICIKLISTIČKI KLUB „ŠKRAPA“
6. TENISKI KLUB „MURTER“	16. AIRSOFT KLUB MURTER
7. MALONOGOMETNI KLUB „ZAVRŠINJE“	17. SPORTSKO RIBOLOVNI KLUB „MURTER“
8. DRUŠTVO ŠPORTSKE REKREACIJE HRAMINA MURTER	18. DRUŠTVO ŠPORTSKE REKREACIJE MLADI ŠPORTAŠI MURTER
9. KONJIČKI KLUB „COLENTUM“	19. RUKOMETNI KLUB „MURTER“
10. ŠPORTSKO DRUŠTVO „KORNATAR“	

Izvor: Registar udruga u Republici Hrvatskoj

7.6. Civilno društvo

Na području Općine Murter-Kornati djeluje nekoliko udruga. U oblasti kulture treba poticati utemeljenje područnih kulturnih centara u općinskom središtu koji će omogućiti izravno učešće stanovništva u suvremenim umjetničkim kulturnim zbivanjima. Povećanjem kulturne ponude na području Općine Murter-Kornati pridonosi se i povećanju kvalitete življenja i poboljšanju turističke ponude.

Tablica 28. Popis kulturoloških udruga na području Općine Murter-Kornati

Udruge u kulturi
1. KULTURNO UMJETNIČKA UDRUGA „ZAOKRET“
2. KULTURNO GLAZBENA UDRUGA KLAPA „MELA“
3. KULTURNO GLAZBENA UDRUGA „DALMATINO“
4. OGRANAK MATICE HRVATSKE MURTER
5. UDRUGA „NAŠ MALI FESTIVAL“
6. KARNEVALSKA UDRUGA „MURTERSKE POKLADE“

Izvor: Registar udruga u Republici Hrvatskoj

Udruge postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, a njihov broj i aktivnosti se povećavaju i o tome treba voditi računa kod izrade Prostornih planova niže razine.

Tablica 29. Popis građanskih i drugih udruga na području Općine Murter-Kornati

Civilno društvo
1. DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO „MURTER - KORNATI“
2. UDRUGA ZA OČUVANJE, PROMOCIJU I VALORIZACIJU VRIJEDNOSTI OTOKA ŽUTA
3. FOTO KLUB MURTER
4. UDRUGA HRVATSKIH PRAVOSLAVNIH VJERNIKA
5. POMORSKI TEHNIČKO-SERVISNI KLASTER MURTER - KORNATI
6. BRATOVŠTINA „SV.NIKOLE“ MURTER
7. UDRUGA MALIH DIONIČARA SLANICA d.d. MURTER
8. UDRUGA ZA PROMICANJE VRIJEDNOSTI DRVENOG BRODA I TRADICIONALNIH NAČINA PLOVIDBE „LATINSKO IDRO“
9. UDRUGA IZNAJMLJIVAČA SOBA I APARTMANA „MURTER“
10. FENIKS – UDRUGA ZA Ljudski RAZVOJ I INOVATIVNE AKCIJE
11. HRVATSKO DRUŠTVO POLITIČKIH UZNIKA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE “KRALJ ZVONIMIR“
12. UDRUGA GRAĐANA PODRADUČKI PERIVOJ
13. MURTERSKI ZBOR
14. UDRUGA ZA ZAŠTITU PRIRODE I OKOLIŠA TE PROMICANJE ODRŽIVOG RAZVOJA „ARGONAUTA“
15. UDRUGA NASLJEDNIKA UDJELIČARA ULJARSKE ZADRUGE U MURTERU
16. UDRUGA KATOLIČKIH VOLONTERA SONJA MUDRONJA MURTER
17. UDRUGA MALIH DIONIČARA MARINA HRAMINA MURTER
18. UDRUGA ZA OČUVANJE I UNAPREĐENJE PRIRODNE I GOSPODARSKE BAŠTINE I POSJEDA NA OTOČNOJ SKUPINI GANGARO-ŽIŽANJ-KOŠARA
19. UDRUGA VLASNIKA BRODICA „LEUT“ MURTER
20. „KURNATARI“ – UDRUGA ZA ZAŠTITU PRAVA I OČUVANJE IZVORNIH KORNATSKIH VRIJEDNOSTI
21. ŽUPNI PJEVAČKI ZBOR „SVETI MIHOVIL“ MURTER

Izvor: Registar udruga u Republici Hrvatskoj

7.7. SWOT analiza, razvojne potrebe i potencijali

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Donekle dobar sustav predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja ➤ Postojeća infrastruktura zadovoljava potrebe OŠ „Murterski Škoji“ (novosagrađeni dio i nova dvorana) ➤ Donekle zadovoljavajuća primarna zdravstvena zaštita ➤ Postojanje stomatološke ambulante i ljekarne na području Općine te turističke ambulante ➤ Razvijenost civilnog društva – brojne kulturne, športske i dr. udruge s obzirom na veličinu Općine ➤ Bogata povijest prostora ➤ Tradicionalni osjećaj identiteta ➤ Razvijena sportska aktivnost 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Neriješena skrb za starije i nemoćne osobe ➤ Nedovoljna valorizacija kulturnih i tradicionalnih vrijednosti ➤ Nedovoljno razvijen “društveni život” ➤ Stalno opadanje broja učenika, odnosno odlazak učenika u druga mjesta RH radi dodatnog obrazovanja (zbog manjka ili nedostupnosti srednjih škola na području Općine) ➤ Nedovoljna financijska sredstva u proračunu za pružanje pomoći osobama u socijalnim potrebama ➤ Manjak timova opće/obiteljske medicine, dentalne medicine i medicinskih sestara u djelatnosti zdravstvene njege u kući bolesnika ➤ Prisutnost sve veće socijalne ugroženosti stanovništva Općine koja je posljedica rastućeg broja korisnika socijalne pomoći ➤ Nedovoljno uključeni građani u proces odlučivanja ➤ Nedovoljna financijska sredstva za financiranje rada udruga
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE

➤ Organizirani pristup valorizaciji bogate povijesti prostora te kulturnih i tradicijskih vrijednosti ➤ Podizanje kvalitete zdravstvenih usluga ➤ Izgradnju sadržaja za turističku ponudu i građanstvo (šetnice, rekreacijske staze) ➤ Izgradnja i održavanje društvenih i objekata kulture ➤ Gradnja Doma za starije i nemoćne ➤ Aktiviranje stanovništva na sudjelovanje u izvannastavnih programima i aktivnostima (radionica, tečajeva, smotri, natjecanja) ➤ Jačanje preventivnih zdravstvenih programa ➤ Širenje mreže izvaninstitucionalne socijalne skrbi, osobito pružanjem njege u kući starijim i nemoćnim osobama ➤ Povezivanje kulture i turizma ➤ Veće korištenje sredstava EU fondova	➤ Neodgovarajuća i nesustavna valorizacija kulturnih i tradicijskih vrijednosti (moguća devastacija) ➤ Suvremena turistička kretanja mogu narušiti elemente identiteta i tradicijskih vrednota (negativan utjecaj turizma) ➤ Dugoročna strategija razvoja društvenih djelatnosti (ne postoji) ➤ Nedostatno financiranje ➤ Nedovoljna uključenost civilnog sektora u razvojno planiranje ➤ Slaba zainteresiranost građana u projektima od javnog interesa

Izvor: obrada autora, 2016.

8. RAZVOJNE POLITIKE, KLJUČNI DOKUMENTI VIŠIH RAZINA VLASTI I SURADNJA

8.1. Regionalna politika RH

U Republici Hrvatskoj uspostavljena je 21 županija, 128 gradova i 429 općina. Županija se definira kao jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja povijesnu, prirodnu, prometnu, gospodarsku, prometnu, društvenu i samoupravnu cjelinu ustrojenu radi obavljanja poslova koji su od područnog interesa. Županija unutar svojih zaduženja obavlja poslove koji se odnose na: prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, školstvo, zdravstvo te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova. Grad se definira kao jedinica lokalne samouprave koja je osnovana za područja sa više naseljenih mjesta te predstavlja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Nadalje, Općine su manje jedinice lokalne samouprave sa vrlo sličnim funkcijama kao i gradovi. Gradovi i općine u svom djelokrugu obavljaju poslove koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Na razini Republike Hrvatske usvojeni su zakoni koji su važni i odnose se na provođenje politika regionalnog i lokalnog zakona. Na razini regionalnih i lokalnih jedinica samouprave definirana su upravna tijela koja su nadležna za pitanja vezana uz regionalni i lokalni razvoj. Mnoge županije i gradovi su osnovali razvojne agencije, poduzetničke inkubatore, tehnološke centre i slične razvojne institucije s ciljem što boljeg i kvalitetnijeg razvoja gospodarstva njihove regije odnosno jedinice lokalne samouprave.

Ustrojstvo Šibensko-kninske županije u svom sastavu ima Upravni odjel za računovodstvo i financije, Upravni odjel za prosvjetu, znanost, kulturu i šport, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj, Upravni odjel za pomorstvo, promet i otočni razvoj, Jedinicu za unutarnju reviziju, Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove i Upravni odjel za prostorno uređenje i gradnju.

U Šibensko-kninskoj županiji osnovana je i posluje 1 razvojna agencija te nekoliko LAG-ova:

- ✓ Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije
- ✓ LAG More 249
- ✓ LAG Dinara 1831
- ✓ LAG Krka

8.2. Značaj strategije „EUROPA 2020“ za regionalni razvoj

Kao krovni dokument koji definira smjerove razvoja EU za period 2014. – 2020., strategija Europa 2020. ima za cilj ostvariti poboljšanja u području zapošljavanja, inovacija, obrazovanja, smanjenja siromaštva te u području klime i energetike kroz 3 prioriteta koji se međusobno nadopunjuju: pametan, održiv i uključiv rast. Kako bi se ciljevi zacrtani u strategiji Europa 2020. postigli kreiran je Zajednički strateški okvir koji je poslužio kao podloga za pripremu Partnerskog sporazuma između svih zemalja članica, pa tako i Republike Hrvatske, u kojem su izložene nacionalne razvojne potrebe i prioriteti financiranja iz EU fondova.

Cilj Partnerskog sporazuma kao i Nacionalnog programa reformi je pružiti potporu u približavanju Republike Hrvatske ostalim državama Europske unije/regijama, ubrzanjem gospodarskog rasta i poticanjem zapošljavanja. Provođenje strateških odrednica razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj doprinijet će gospodarskom razvoju, sukladno načelima održivog, pametnog i uključivog razvoja stvaranjem uvjeta koji će omogućiti jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika i realizaciju njihovih razvojnih potencijala.

Temeljem prikazane analize stanja gospodarstva RH u Sporazuma o partnerstvu između RH i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014. – 2020. zaključeno je da se Hrvatska suočava sa 6 glavnih izazova vezanih za ispunjavanje zajedničkih ciljeva EU za pametan, održiv i uključiv rast.

Kako bi se postigli ciljevi koji su postavljeni na svim razinama a kreću od ciljeva zacrtanih u strategiji Europa 2020 nužna je pravodobna reakcija i proaktivno donošenje odluka na nacionalnoj a posebno na regionalnoj i lokalnoj razini. Politike regionalnog i lokalnog razvoja su one politike koje najvećim dijelom pokreću razvojne potencijale s obzirom da strategije lokalnog i regionalnog razvoja nastaju temeljem analiziranog stanja, potencijala i potreba određenog područja kako bi ono postalo konkurentno.

Regionalna je politika važna kako bi se poboljšali postojeći i stvorili novi uvjeti koji će dovesti do pametnog, uključivog i održivog rasta. Kroz stvaranje klime koja potiče ulaganja u istraživanje i razvoj, znanje i nove tehnologije, obrazovanje i razvoj inovacija i djelatnosti sa visokom dodanom vrijednošću postiže se platforma za daljnji razvoj gospodarstva ne samo regije već i gospodarstva države u cijelosti.

Nadalje, politika regionalnog razvoja ima ključnu ulogu u promicanju investicija i stvaranju okruženja za realizaciju investicija koje omogućavaju održivi rast odnosno projekata koji potiču na zaštitu okoliša, smanjenje negativnog utjecaja gospodarstva na očuvanje okoliša i klimatske promjene i korištenje obnovljivih izvora energije.

Kroz ulaganje u, i njegovanje ekonomije u kojoj je stopa zaposlenosti visoka te koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost pridonijeti će se uključivom rastu kao trećem ključnom cilju strategije E2020.

8.3. Zajednica na čelu lokalnog razvoja – CLLD pristup

Jedinicama lokalne samouprave je Europska komisija, u cilju olakšavanja dostizanja postavljenih ciljeva, preporučila CLLD pristup kao alat odnosno metodu u funkciji lokalnog razvoja. Ovakav pristup za cilj ima definiranje lokalnih potreba po principu odozdo prema gore kako bi se osigurao strateški pristup planiranju lokalnog razvoja. Potrebe se definiraju u suradnji sa lokalnom zajednicom te se one usklađuju sa prioritetima koji su definirani na višim razinama odnosno isti se uvažavaju prilikom kreiranja prioriteta jedinice lokalne samouprave. Prema savjetu Europske komisije, potrebno je da CLLD pristup vodi lokalna zajednica i lokalne akcijske grupe tzv. LAG-ovi koji u svom sastavu imaju predstavnike javnih i privatnik društveno-gospodarskih skupina. CLLD pristup je zamišljen da bude kreiran na način da predstavlja lokalne potencijale i potrebe te da obuhvati inovativne komponente u lokalni kontekst, suradnju i umrežavanje.

Unutar CLLD pristupa kada govorimo o odlučivanju niti jedna interesna skupina ne smije imati više od 49% glasova. Ključne komponente CLLD metode su strategije razvoja, akcijske grupe i stanovništvo koje je obuhvaćeno lokalnom strategijom. U razvojnim su strategijama opisani prostor i stanovništvo, analizirane su potrebe, postavljeni su ciljevi, aktivnosti i mjerljivi indikatori za postizanje tih ciljeva, u istima je potrebno opisati i opisati proces uključivanja lokalne zajednice u razvoj strategije, opisati upravljanje i nadzor nad provedbom strategije i napraviti financijski plan strategije, uključujući i plan sredstava odabrane mjere EU fondova.

Lokalne akcijske grupe (LAG) su sastavljene od lokalne vlasti, lokalnih poduzetnika i građana koji bi trebali zajednički definirati strategiju razvoja, pripremati natječaje, evaluirati projektne prijedloge, vršiti proces odabira najusklađenijih strategija i nadzirati provođenje razvojne strategije. Lokalne akcijske grupe same određuju veličinu prostora i populacije lokalne strategije razvoja, a iskustva iz EU pokazuju da su optimalni prostori oni na kojima živi između 10.000 i 100.000 stanovnika. Bitno je istaknuti da svi projekti koji se realiziraju putem CLLD jedinice lokalne samouprave, koštaju 10% manje jer se na ugovoreni iznos sufinanciranja odobrava dodatnih 10% sredstava.

9. REGIONALNA RAZVOJNA POLITIKA U ŠIBENSKO-KNINSKOJ ŽUPANIJI

9.1. Prostorni plan Šibensko-kninske županije

Prostorni plan Šibensko-kninske županije obuhvaća cjelokupno područje Šibensko-kninske županije utvrđeno Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj koje se sastoji od 2.993,73 km² kopnene površine i 2.676,06 km² morske površine, odnosno ukupno 5.669,79 km². Prostornim planom Šibensko-kninske županije razrađena su načela prostornog uređenja i utvrđeni ciljevi prostornog razvoja te organizacija, zaštita, korištenje i namjena prostora područja Županije uz uvažavanje društveno gospodarskih, prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti.

Plan sadrži prostornu i gospodarsku strukturu Šibensko-kninske županije, sustav središnjih naselja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Prema prirodnim obilježjima prostor Županije dijeli se na dvije prostorne i funkcionalne cjeline:

1. Primorje koje obuhvaća područja jedinica lokalne samouprave gradova Skradin, Šibenik i Vodice te općina Pirovac, Murter-Kornati, Tisno, Tribunj, Primošten, Rogoznica i Bilice. Unutar primorja se razlikuje:

- primorsko obalno područje,
- otočno područje i
- zaobalni poljoprivredni prostor.

2. Zagora koja obuhvaća područja jedinica lokalne samouprave gradova Knin i Drniš, te općina Ervenik,

Kistanje, Kijevo, Biskupija, Cijljane, Promina, Ružić I Unešić. Unutar Zagore razlikujemo:

- Kninsku Zagoru i
- Drnišku Zagoru.

Prostorni planovi na području županije moraju biti usklađeni sa Strategijom prostornog razvoja i Programom prostornog uređenja Države, kao i onim prostornim planovima područja posebnih obilježja koje donosi Sabor RH, a u postupku donošenja prostornog plana županije i prostornih planova područja posebnih obilježja koje donosi predstavničko tijelo županije obvezujuću suglasnost izdaje ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja.

9.1.1. Master & Marketing plan turizma Šibensko - kninske županije

Master i marketing plan turizma Šibensko kninske županije navodi da se turizam u županiji izgrađuje u najznačajniju gospodarsku granu - sve to radi određivanja perspektiva budućnosti, za postizanje boljeg životnog standarda, ali i kakvoće življenja građana, za stvaranje novih radnih mjesta i povećanja razine primanja. S ovim ciljevima se postojeća ponuda prilagođava zahtjevima i potrebama tržišta i uz to kako kvalitativno i kvantitativno dodatno razvija - uz dosljednu primjenu svih načela održivog razvoja.

U Master planu je također navedeno da se županija pozicionira kao destinacija sa 6- 7 mjeseci dugom ljetnom sezonom, oslonjenom na glavne naglaske ponude - kupanje, prirodu i raznovrsnost krajolika, dalmatinsku kulturu i hrvatsku povijest, sportske aktivnosti i rekreaciju u prirodi, fitnes - wellness, doživljaje i zabavu te ističe da u nautičkom turizmu destinacija stremlji prema vodećoj poziciji u Sredozemlju stoga strategija razvija prirodu i nautiku u ključne čimbenike imidža.

Master planom je definirano devet klastera u Šibensko-kninskoj županiji:

1. Grad Šibenik-Zablaće-Jadrija
2. Šibenik-Brodarica-Grebaštica-Krapanj
3. Otoci šibenskog arhipelaga
4. Vodice-Tribunj-Srima
5. Murter-Tisno-Betina-Jezera-Pirovac
6. Prukljansko Jezero – Skradin-Raslina-Zaton-Bilice
7. Primošten-Rogoznica
8. Knin i Drniš
9. Nacionalni parkovi i parkovi prirode

9.1.2. Strateški plan razvoja ruralnih zajednica zaleđa Šibensko-kninske županije

Strateški program izrađen je u skladu s metodologijom primijenjenom u izradi sličnih programa koji su u EU obvezatni, te poštujući razvojne smjernice nacionalnih i regionalnih programa.

Strateški plan razvoja ruralnih zajednica zaleđa Šibensko-kninske i zadarske Županije definirao je 4 glavna cilja:

Strateški cilj 1: zaustavljanje trenda depopulacije u ruralnim krajevima - Osiguranje uvjeta za bolju kvalitetu življenja u ruralnim područjima kroz stimuliranje otvaranja novih radnih mjesta i poticanje samozapošljavanja

Strateški cilj 2: izgradnja svijesti o potrebi očuvanja tradicije i identiteta - Očuvanje naslijeđene materijalne baštine, očuvanje naslijeđene nematerijalne kulturne baštine i razvijanje svijesti o važnosti očuvanja tradicije i identiteta

Strateški cilj 3: zaštita okoliša i prirodnih resursa - Razvijena svijest o vrijednosti zaštite prirodnih resursa i zaštita okoliša.

Strateški cilj 4: kreiranje aktivnog i efikasnog oblika partnerstva između dionika – Bolja povezanost različitih partnera u zajednicama kroz umrežavanje i zajedničko djelovanje

9.1.3. Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011. – 2013.

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) određuje županijsku razvojnu strategiju kao dokument jedinice područne samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti njezina razvoja, a donosi ga Županijska skupština u skladu s načelom partnerstva i suradnje.

Proces izrade Županijske razvojne strategije koordinirala je Regionalna razvojna agencija Šibensko-kninske županije, uz nadzor Ekonomskog fakulteta Split, a njena izrada u više je navrata prezentirana i raspravljana na sjednicama županijskog Partnerskog vijeća.

Za izradu Županijske razvojne strategije osnovane su sljedeće stručne radne grupe:

- ✓ Gospodarstvo i poslovna infrastruktura
- ✓ Poljoprivreda, ribarstvo i marikultura
- ✓ Turizam
- ✓ Ljudski potencijali
- ✓ Demografija i javna infrastruktura
- ✓ Zaštita okoliša, vodoopskrba i energetika
- ✓ Promet

Na temelju Osnovne analize, SWOT analize i vizije Šibensko-kninske županije, Partnersko vijeće Šibensko-kninske županije predložilo je 4 (četiri) strateška razvojna cilja i 2 (dvije) horizontalne mjere.

Strateški ciljevi su definirani kako slijedi:

C1 Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu

C2 Brži razvoj potpomognutih područja

C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života

C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti

Horizontalne mjere su definirane kako slijedi:

HM1 Razminiranje

HM2 Priprema projekata koji će se kandidirati za eksterne izvore financiranja, uključujući sredstva EU

9.1.4. Lokalna akcijska grupa More249

LAG More 249 obuhvaća 8 jedinica lokalne samouprave i to gradove: Šibenik (naselja Grebaštica, Žaborić, Jadrtovac, Brodarica, Krapanj, Zlarin, Kaprije, Žirje, Zaton, Raslina) i Vodice te općine: Tribunj, Pirovac, Tisno, Murter - Kornati, Primošten i Rogoznica. Osnovana je u listopadu 2013. godine

Prema definiciji, LAG treba udružiti partnere iz javnog i privatnog sektora, paziti na uravnoteženu zastupljenost predstavnika postojećih lokalnih interesnih skupina, koji dolaze iz različitih socio-ekonomskih sektora. Na razini odlučivanja, bar 50% članova mora dolaziti iz poslovnog sektora i sektora civilnog društva. LAG se može osnovati ad hoc, ili se može graditi na već postojećim partnerstvima.

Sukladno Hrvatskoj mreži za ruralni razvoj odgovornost lokalnih partnerstva / LAG-ova mogu se definirati na slijedeći način:

- ✓ uspostava LAG-a i izrada statuta
- ✓ priprema lokalne strategije razvoja i lokalnog operativnog plana razvoja
- ✓ informiranje lokalnog stanovništva o postojećim mogućnostima i prijavama za projekte u okviru programa IPARD, u skladu s lokalnom strategijom razvoja
- ✓ dogovor o usavršavanju i radionicama za lokalno stanovništvo, npr. o pripremi pojedinačnih poslovnih planova, prijedloga projekata, vođenja računovodstva, itd.
- ✓ davanje pisama preporuke IPARD agenciji o projektima koji bi se mogli financirati u okviru lokalne razvojne strategije
- ✓ upravljanje aktivnostima LAG-a (vođenje projekta, programiranje aktivnosti, računovodstvo, mjesečna i kvartalna izvješća, itd.).

Stvaranje lokalnih partnerstva, nazvanih lokalne akcijske grupe (LAG), započinje povezivanjem lokalnih dionika iz sva tri sektora. LAG-ovi su originalan i važan dio pristupa LEADER. Zadatak

im je izrada lokalnih razvojnih strategija te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore.

9.1.5. Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati

Nacionalni park Kornati koji obuhvaća veći dio Kornatskog otočja nalazi se na središnjem dijelu hrvatskog Jadrana na području Općine Murter-Kornati. Ostatak otočja, Žuto-sitska otočna skupina, iako geografski i prirodno nedjeljiv prostor, nalazi se izvan granica parka u nižoj kategoriji zaštite – značajni krajobraz. Cijelo je područje u privatnom vlasništvu, najvećim dijelom pripada Murteranima – stanovnicima Općine Murter-Kornati (79,56 % ukupne površine), manjim dijelom žiteljima Betine (14,24 % ukupne površine) (Općina Tisno), Zaglava (5,56 %) i Salija (0,24 %) (Općina Sali).

Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13) proglašena je ekološka mreža Republike Hrvatske, propisan je popis vrsta i stanišnih tipova čije očuvanje zahtijeva određivanje područja ekološke mreže, propisani su kriteriji za određivanje područja ekološke mreže, ciljne vrste i stanišni tipovi radi kojih se uspostavlja područje ekološke mreže te je utvrđen kartografski prikaz ekološke mreže.

Nacionalni park Kornati uvršten je u ekološku mrežu Republike Hrvatske (Natura 2000), i to kao jedno od područja očuvanja značajnih za ptice i kao jedno od područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove.

Javna ustanova Nacionalni park Kornati u cilju pronalaženja zajedničkog interesa, unaprjeđenja međusobne suradnje te razvoja održivog turizma s dionicima sa šireg područja NP-a Kornati osnovala je Savjet za razvoj održivog turizma, čiji su dionici sudjelovali u kreiranju Strategije za održivi turizam i doprinijeli definiranju područja Chartera. Savjet za razvoj za održivi razvoj turizma sastoji se od predstavnika javnog (Općina Murter-Kornati, Općina Tisno, Šibensko-kninska županija, Ministarstvo turizma, HOK, HGK, turističke zajednice, veleučilište...), privatnog (proizvođači lokalnih proizvoda, turističke agencije, brodari, ronilački centri, poljoprivredna zadruga, ugostitelji) i civilnog sektora (razne lokalne i regionalne udruge).

Održivi turizam na širem području NP-a Kornati doprinosi očuvanju i promociji prirodnih, kulturno povijesnih i tradicijskih vrijednosti, aktivnom uključivanju lokalnih dionika u vrednovanje lokalnih resursa te dolasku većeg broja zadovoljnih posjetitelja, što osigurava ekonomsku održivost zajednice.²⁶

S ciljem ostvarenja održivog razvoja turizma na širem području JU NP Kornata u strategiji su postavljena 4 specifična cilja kako slijedi:

- Osnažiti identitet Kornatskog otočja kao destinacije za održivi turizam te promovirati prirodne, kulturno povijesne i tradicijske vrijednosti područja kao i ponudu za posjetitelje

²⁶ Strategija razvoja održivog turizma na širem području JU NP Kornati, Murter, veljača 2015. godine

- Razvijati i unaprjeđivati sadržaje i aktivnosti kojima će se obogatiti zadovoljstvo posjetitelja
- Jačati svijest i znanje o ulozi Nacionalnog parka i o funkcijama turizma te uspostaviti i provoditi suradnju i partnerstvo s vlasnicima kornatskih posjeda (Kurnatari) i ostalim dionicima potrebno za uspostavu održivog turizma
- Poboljšati sustav upravljanja posjećivanjem, kao i tok posjetitelja

Općina Murter – Kornati ima važnu ulogu u postizanju definiranih ciljeva jer čini neraskidivu cjelinu s JU NP Kornati te je stoga uključena u veliki broj aktivnosti postavljenih u Akcijskom planu Strategije razvoja održivog turizma na širem području JU NP Kornati.

9.2.SURADNJA

Općina Murter-Kornati godinama uspješno surađuje sa gradovima, općinama i različitim organizacijama na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Općina Murter-Kornati surađuje s brojnim gradovima i općinama u kulturnim, turističkim i gospodarskim projektima, a izdvajaju se:

- Općina Resen-Makedonija
- Općina Herøy-Norveška
- Općina Slovenska Bistrica-Slovenija
- Županija Šibensko-kninska
- Općina Tisno

Nadalje, općina uspješno surađuje i s mnogobrojnim udrugama i organizacijama koje uključuju:

- Udrugu Argonauta-Murter
- Udrugu Fenix-Murter
- Udrugu Latinsko idro-Murter
- JU NP Kornati
- Poljoprivredna zadruga Kornati

10.GOSPODARSTVO

U slijedećem poglavlju prikazana je osnovna analiza gospodarstva i općenito ekonomije na području Općine Murter-Kornati. Gospodarstvo (engl. economics, njem. Wirtschaft), ekonomija ili vrlo često kao politička ekonomija je znanost koja izučava načine organiziranog ljudskog djelovanja u području proizvodnje, razmjene i potrošnje dobara s ciljem zadovoljenja ljudskih potreba i neprestanog poboljšavanja kvalitete života. U samome tekstu analizirao se opći društveno-ekonomski razvoj Općine Murter-Kornati koji je dao osnovni pregled glavnih djelatnosti koje se odvijaju na tome području a to su: ugostiteljstvo i turizam, intenziviranje poljoprivrede, posebno maslinarstva i povrtlarskih kultura, industrijsko-servisne usluge te obrtničke i druge usluge vezane za građevinarstvo.

10.1.Industrija i obrtništvo

Općenito

Prema veličini poduzeća, najveći dio čine male tvrtke, dok velika poduzeća ne posluju na području Općine. Prema vrsti djelatnosti, temeljenih na Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, gotovo većina poslovnih subjekata (poduzeća, obrta) bavi se tercijarnim djelatnostima, odnosno trgovinom na malo i veliko, ugostiteljskim djelatnostima (djelatnostima pripreme i usluživanja pića), ali i prerađivačkom industrijom. Preostali dio poduzeća, bavi se poljoprivrednom, šumarskom i ribolovnom djelatnošću, stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima, građevinarstvom, prijevozom i skladištenjem te ostalim uslužnim djelatnostima.

Osnovni cilj upravljanja i kreiranja gospodarskoga razvoja treba biti usmjeravanje razvoja prema gospodarskom, tehnološkom i ekološki optimalnom iskorištavanju ukupnih raspoloživih prirodnih i kadrovskih mogućnosti s ciljem poboljšanja standarda življenja.

Pored raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana, potrebno je razvijati i polivalentnost domaćinstava (obiteljskih gospodarstava) tako da se može osiguravat prihod iz više izvora (što je i dosad bio slučaj), ali sada na višoj i kvalitetnijoj razini. Kao jedan od važnih budućih ciljeva svakako mora biti i težnja ulaganja u razne oblike gospodarskih djelatnosti, ali i podizanje javnog standarda društvene opremljenosti (cjelovita infrastrukturna opremljenost, školske, zdravstvene, kulturne, sportske i ostale usluge). Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati kroz određene poticajne i razvojne mjere, promicanje ulaganja u vidu izrade prostornih planova niže razine ali malog prostornog obuhvata, investicijskih projekata, idejnih rješenja određenih zona i slično.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, na području Općine Murter-Kornati - registrirano je 109 aktivnih poduzeća (d.o.o., j.d.o.o.), od čega prema pravnom ustrojbenom obliku 85 društva s ograničenom odgovornošću, te 24 jednostavna društva s ograničenom odgovornošću. Na području Općine aktivno je i 173 obrta, dok od zadruga 4, a ustanova 1.

Tablica 30: Popis djelatnosti prema NKD-u

<i>Djelatnost prema NKD-u</i>	<i>Broj subjekata</i>
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0
Rudarstvo i vađenje	0
Prerađivačka industrija	15
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda; gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2
Građevinarstvo	7
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	20
Prijevoz i skladištenje	3
Djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrana	17
Informacije i komunikacije	3
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0
Poslovanje nekretninama	6
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	8
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	25
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0
Obrazovanje	1
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	0
Umjetnosti, zabava i rekreacija	1
Ostale uslužne djelatnosti	1
Djelatnosti kućanstva kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju usluge za vlastite potrebe	0
Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela	0
Ukupan broj aktivnih tvrtki	109
Obrti	173
UKUPNO TRG.DRUŠTVA I OBRTI	282

Izvor: HGK

Sukladno već navedenom, a u zavisnosti o raspoloživim prirodnim i ljudskim resursima, osnovne aktivnosti u planiranom gospodarskom razvitku trebaju se usmjeriti na tri temeljne djelatnosti:

- 1) **POLJODJELSTVO** kao temeljnu djelatnost, osobito u smislu privođenja raspoloživih resursa tradicionalnim kulturama, okrupnjavanjem posjeda gdje je to moguće i oslanjanjem na proizvodnju zdrave i ekološke hrane;
- 2) **INDUSTRIJU** oslonjenu na razvoj malih i srednjih kapaciteta uz eliminaciju bilo koje vrste zagađivanja;

3) **USLUŽNE DJELATNOSTI I OBRTHNITSTVO** utemeljene na stvaranju predjela „malih“ poduzetničkih "inkubatora" i razvitka obiteljskih gospodarstava i obrta te izletničkog turizma.

U odabiru i poticanju određenih gospodarskih aktivnosti u svakom slučaju treba promicati one, koje su stručno utemeljene i dokazane, koje koriste i unapređuju raspoložive prirodne resurse, nisu veliki energetska potrošači, te ne zahtijevaju veće količine sirovina i repromaterijala. Treba voditi računa o stvaranju potreba za radnim mjestima, koja se najvećim dijelom mogu popunjavati iz rezerve radne snage, dijelom doškolovanjem ili prekvalifikacijom.

Poslovne zone

Industrija kao sekundarna djelatnost trenutno je razmjerno loše razvijena, gotovo da je i nema, iako za njezin razvoj postoje uvjeti.

Općina Murter-Kornati je predvidjela poduzetničke zone na svom području iz razloga što na svom području nema prostornih mogućnosti za njihovu izgradnju. Prostornim planom uređenja Općina je odredila poslovnu zonu za manje obrtnike na prostoru bivšeg nelegalnog odlagališta komunalnog otpada, za kojeg su postupak sanacije i postupci rješavanja imovinsko pravnih odnosa još uvijek u tijeku te će se tek po okončanju tih postupaka moći definirati stvarni obuhvat buduće zone i konkretni programi mogućih ulaganja u nju.

Smještaj buduće poslovne zone planiran je na području bivšeg kamenoloma i odlagališta komunalnog otpada HRIPE koji se sanira i prenamjenjuje u reciklažno dvorište komunalnog poduzeća te manju poslovnu zonu za gradnju obrtničkih i servisnih sadržaja (uljara, otkup ribe, obrti i slični sadržaji koji ne mogu biti unutar samog naselja, a neophodni su naselju Murter).

S obzirom na navedeno neophodna je izrada Urbanističkog plana uređenja poslovne zone Hripe (4,1 ha) u koji treba ugraditi rješenja iz Plana sanacije odlagališta i mjere zaštite okoliša iz Studije utjecaja na okoliš (proveden postupak procjene utjecaja na okoliš). Urbanističkim planom, koji se donosi za sanaciju i prenamjenu područja Hripe potrebno je osigurati propisni kolni priključak zone na državnu cestu D121.

Industrija je na području Općine slabo razvijena. Budući da je proces preustroja gospodarstva tek započeo, očekuje se znatniji razvoj prerađivačke djelatnosti u budućnosti, što bi se trebalo odraziti i u razvoju industrije na području Općine Murter-Kornati. Trenutno se prerađivačkom djelatnošću bavi jedanaest gospodarskih subjekata, a najznačajnija poduzeća su Dajna Kornati d.o.o. koja se bavi prerađivanjem ribe i ribljih proizvoda, Mali škver d.o.o., Electric navis j.d.o.o. i Kalafat Murter j.d.o.o. koji se bave izradom i održavanjem brodova. Od ostali prerađivačkih poduzeća prisutni su Salvia d.o.o. za proizvodnju preparata od lavande, Liza j.d.o.o. i Karutula Murter j.d.o.o. koje proizvode pekarske proizvode i Tražet j.d.o.o. za obradu metala.

Tablica 31: Popis poduzeća u prerađivačkoj industriji

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA			
1.	01171798	JARUŠICA d.o.o.	Put Gradine 1 , 22243 Murter
2.	01966871	DAJNA KORNATI d. o. o.	Put poja 4 , 22243 Murter
3.	03507912	MARINA VINICI, d.o.o.	Ul. Put Jersane 15 , 22243 Murter
4.	02624834	MALI ŠKVER d.o.o.	Lokvice 7 , 22243 Murter
5.	01356801	RAOL d.o.o.	Ulica Na Škaji 4 , 22243 Murter
6.	01926071	ARTA d.o.o.	Ulica Vlake 26 bb, 22243 Murter
7.	01359754	DAJNA d.o.o.	Put polja 4 , 22243 Murter
8.	03798968	DAMEX d.o.o.	Jose Markova 1 , 22243 Murter
9.	01385143	PINO REBULLA d.o.o.	Put Gradine 46 , 22243 Murter
10.	03668266	MEHANIC-NAUTIC d.o.o. u stečaju	Marka Marulića 12 , 22243 Murter
11.	04012259	SALVIA d.o.o.	Otok Kornat 75 , 22243 Kornati
12.	01306880	NOVEKO, d.o.o.	Ulica Marka Marulića 3
13.	01617001	MASLINOVO MORE d.o.o.	Šibenska 30 , 22243 Murter
14.	04028821	KRIVAJA MURTER d.o.o.	Težačka b.b., 22243 Murter
15.	01275224	POŽA d.o.o.	Vladimira Nazora b.b. , 22243 Murter

Izvor: HGK

Obrtništvo ima dugu tradiciju. Obrti su se razvijali prema potrebama stanovništva i pojedinih gospodarskih grana. Temeljna obilježja politike ranijeg sustava prema obrtništvu odnosila su se na ograničavanje razvoja privatne djelatnosti fiskalnim i drugim nepoticaјnim mjerama gospodarske politike. Privatna djelatnost bila je na rubu društvenog i gospodarskog interesa. Još se danas osjećaju posljedice toga, zbog čega se obrtništvo mora nametnuti kao snažan gospodarski i financijski čimbenik ukupne gospodarske stabilizacije s raznovrsnim proizvodima i uslugama te tako postati poticaj novog proizvodnog i uslužnog zapošljavanja. Na području Općine postoji više obrtničkih radnji koje se bave različitim djelatnostima, a prevladavaju djelatnosti trgovine i ugostiteljstva

Tablica 32: Popis obrta ŠKŽ

Redni broj	Naziv obrta
1.	ADRIATIC BOOKING, OBRT ZA PRUŽANJE USLUGA U TURIZMU, VL. MATE TURČINOV, MURTER, HRVATSKIH VLADARA 26
2.	ANA, OBRT ZA UGOSTITELJSTVO, VL. MARKO JEŽINA, MURTER, PODRADUČ 20
3.	ATELJE DAREL obrt za proizvodnju i usluge, vl. Vesna Tomas, Murter, Put luke 1/a
4.	AUTO PARKING MURTER, obrt za usluge , Boris Mudronja, Murter, Put Slanice 1
5.	BARBARA, OBRT ZA UGOSTITELJSTVO. VL. ANICA HORVATIN, MURTER, BARENOVA 2
6.	BARBIE, obrt za kozmetičke usluge, vl. Barbara Šarić, Murter, Butina 20
7.	BEED, OBRT ZA TRGOVINU, VL. EDIN BEŠIROVIĆ, MURTER, ŽRTAVA RATOVA 13
8.	BEER BAR KANTUN, ugostiteljski obrt , Anela Ježina, Murter, Hrvatskih vladara 6

9.	BOŽIDAR JERAT Prijevoz brodom i ugostiteljske usluge Murter
10.	"BRAGIS"OBRT ZA RAČUNALNE USLUGE MURTER, KORNATSKA 43
11.	"BRODOMEHANIKA"obrt za popravak brodskih motora MURTER, PUT GRADINE 3/B
12.	BUTIGA O`GRAPHIC, OBRT ZA USLUGE, VL. MATEJ ŠIKIĆ, MURTER, BALARINA 1
13.	CIMBYCINEMA obrt za usluge, vl. Renata Cimbulek, Murter, Butina 2
14.	"D & E GRADNJA" građevinski obrt MURTER, PETRA ZORANIĆA 2
15.	DABA - obrt za poslovno savjetovanje i dizajn, vl. Dragan Bašić, Jose Markova 1, Murter
16.	DALMATIA NATURAL, poljoprivredna trgovina, vl. Ivan Morić, Murter, Podraduč 1
17.	DRESCHER obrt za proizvodnju suvenira, vl. Ada Drescher, Murter, Ribarska
18.	"Feliks" trgovački obrt MURTER, Trg Rudine 2
19.	FORZA, OBRT ZA USLUGE U TURIZMU, VL. TOMISLAV SORIĆ, MURTER, PETRA ZORANIĆA 1A
20.	GOLUBOVAC obrt za trgovinu, vl. Veronika Božikov, Kornati, Otok Žut br. 2
21.	IMMO DALMATIA, OBRT ZA USLUGE, VL. KSENIJA BOŽIKOV, MURTER, PODVRTAJE 4
22.	IVAN I MARIO, obrt za trgovinu, vl. Stana Golomeić, Murter, Rudina 4a
23.	JADRAN, ugostiteljski obrt, vl. Valentina Šikić, Murter, Trg Rudina 4
24.	Keramičarski obrt Mirko Đžinić, Murter, Zadvorje 7
25.	Knjigovodstveni ured "Banov" knjigovodstveni obrt MURTER, DON LOVRE KRAMARA 2
26.	"KOLO" obrt za izradu suvenira, Pašićina ulica 2.
27.	KORNATI ANDRIJA, obrt za ugostiteljstvo i ribarstvo, vl. Andrija Skračić i Davorka Skračić, Murter, Skračina 35
28.	KORNATTURIST, OBRT ZA TURIZAM I USLUGE, VL. IVO ŠIKIĆ, MURTER, HRVATSKIH VLADARA 2/1
29.	KOZMETIČKI SALON EOL obrt za kozmetičku djelatnost, vl. Veronika Skračić, Murter, Ribarska 1
30.	LA NAVE, OBRT ZA USLUGE U TURIZMU, VL. SVETLANA ĐURIĆ, MURTER, ŽRTAVA RATOVA 17
31.	LARAVELISTA obrt za internet usluge, vl. Mario Bašić, Murter, Jose Markova 1.
32.	"LEON" obrt za proizvodnju suvenira i nakita, vl. Maja Marelja, Murter, Mahredov volat
33.	MARI trgovački obrt, vl. Jasmina Turčinov, Murter, Put Luke 1
34.	MARKO obrt za ribarstvo i usluge MURTER, PUT GORIČINA 26
35.	MEGY, ugostiteljski obrt, Magdalena Fišter, Murter, Luke 57
36.	MIRELA BAŠIĆ, OBRT ZA PRUŽANJE USLUGA, VL. MIRELA BAŠIĆ, MURTER, RUDINA 8
37.	MOTO - MEHANIC, obrt za usluge, Luka Vodopija, Murter, Žutska 9
38.	"MOTO SPORT" trgovačko uslužni obrt MURTER, JERATOVA 16
39.	MUDRONJA ribarsko ugostiteljski i turistički obrt MURTER, VLAKE 6
40.	MURTER & MORE , obrt za usluge, Murter, Sabuni 11 a
41.	OBRT ZA RIBARSTVO I UGOSTITELJSTVO "LAV" Murter, Jurja Dalmatinca 4
42.	obrt za turizam " VAL" Murter, H. Vladara 46
43.	obrt za turizam " ADRIAGENT" Murter, Žutska 21, Lepur Marko

44.	obrt za turizam "MURTER-KORNATI" turistička agencija "ARTA"
45.	obrt za turizam i trgovinu " ATLAS ŠIBENIK" Jasminka Mucić Mudronja, Murter, H. Vladara 8
46.	Obrt za usluge "JADRA" Murter, Otok Piškera, Jadra 4
47.	Obrt za usluge "ABA" Murter, Murterskih iseljenika 6, Dragutin Ježina
48.	Obrt za usluge "ĐANA", Murter Bašina 33, Ante Lošić
49.	Obrt za usluge "LANCUN" Murter, Maslinarska 2.
50.	Obrt za usluge "SHUMA" Put Gradine 14, Murter, Juraga Vedranko
51.	Obrt "MAŠTEL" MURTER, LUKE 54
52.	Obrt za iznajmljivanje plovila " BURE" Murter, Barenova 6
53.	Obrt za prijevoz putnika i robe "JURE" MURTER, Jeratova 39
54.	Obrt za ribarstvo i ugostiteljstvo " SONTELE" MURTER, uvala Vrulje b.b.
55.	Obrt za ribarstvo, turizam i ugostiteljstvo "KUTENAT" vl. Filip Kulušić, Murter MURTER, Ulica žrtava ratova 6
56.	obrt za turizam i graditeljstvo " GRADITELJ" MURTER, DON KRSTE STOŠIĆA 1 A
57.	obrt za turizam i prijevoz "LUCE" MURTER, VLAKE BB
58.	obrt za turizam i usluge "ŽIŽANJ" Put škole 7, Murter
59.	OBRT ZA TURIZAM,USLUGE I RIBARSTVO " BIANCO" KORNATI, OTOK ŽUT 115
60.	obrt za usluge " ARGOLA" Put Jersan 25 a
61.	obrt za usluge " MASLINJAK" Murter, Bašina 12, Zvona Bašić
62.	Obrt za usluge "RENATA" Murter, Dramskih amatera 6a , Renata Mikuličin Kurkut
63.	obrt za usluge "BUDE" Murter, vl.Darko Budiša, Put Slanice 17 a, Murter
64.	Obrt za usluge "EVA" MURTER, Plaža Čigrađe b.b.
65.	OBRT ZA USLUGE "JOB" MURTER, Podvrtaje 4
66.	obrt za usluge parkiranja " COCA" Murter, Put Goričine 29
67.	Obrt za zabavne igre i turizam "DA-DA" MURTER, SRIMAČKA 29
68.	Održavanje i popravak motornih vozila Automehanika "BILIĆ" vlasnik Milenko Bilić Murter
69.	PEKARA MURTER pekarski obrt MURTER, TURČINOVA 4
70.	PODVRŠKE obrt za usluge parkiranja, vl. Zanina Goić, Murter, Put Slanice 1
71.	Profesionalni ribar Andrija Rameša MURTER, ULICA LAJCI 3
72.	Profesionalni ribar DAMIR CRVELIN Murter, Put Jersan 7
73.	Profesionalni ribar Nikola Papeša MURTER, Papešin Dvor 8
74.	PURAK, OBRT ZA RIBOLOVNI TURIZAM, VL. ŠIME BOŽIKOV, MURTER, LUKE 57

75.	RAČIĆ, turističko-ugostiteljski obrt, vl.Mile Jerat, Murter, Jeratova 4
76.	RADEJ RETREAT, obrt za robinzonski turizam , IRENA ATELJEVIĆ, Otok Radej 1, Murter
77.	RAMEŠA PRODUCT , obrt za ugostiteljstvo, Ivana Radman Rameša, Otok Kornat 24, Kornati
78.	Ribar - Ivica Petrović MURTER, Put Slanice 21
79.	"Ribar Ljiljana Grabež" MURTER, Ulica Murterskih Brašćin 3
80.	Ribar - Milenko Rajić MURTER, Put Goričine 32
81.	Ribar Deni Markov MURTER, Put Jersan 2
82.	Ribar-Dinko Skračić MURTER, Betinska 5
83.	Ribar-Milan Turčinov MURTER, Jose Markova 4
84.	RIBARSKI OBRT GARIĆ, vl. Branko Markov, MURTER, ŽUTSKA 1
85.	RIBARSKI OBRT "GRGA" vl. Grga Božikov Murter, Luke 57
86.	RIBARSKI OBRT "MATE" vl. MISLAVA ŠIKIĆ KULUŠIĆ MURTER, Hrvatskih vladara 39
87.	Ribarski obrt "PITER", vl. Vesna Turčinov, Murter, Hrokešina 1
88.	RIBARSKO TURISTIČKI OBRT "FRANKA" MURTER, PUT GRADINE 10
89.	RIBARSKO TURISTIČKI OBRT "STARA GAJETA" MURTER, MURTERSKIH ISELJENIKA 12
90.	RIBARSKO TURISTIČKI OBRT "JEŽINA" Boris Ježina MURTER, PUT GORIČINE 32
91.	RIBARSKO UGOSTITELJSKI OBRT "PICCOLO", ANTE TURČINOV, MURTER, KORNATI , VELA SMOKVICA 13
92.	Ribarsko-ugostiteljski obrt "SANDRA" Kornati, Otok Žut 40 a
93.	Ribarsko-ugostiteljski obrt "ZMINJAK" MURTER, OTOK ZMINJAK 1
94.	Ribar-Zoran Rameša MURTER, Lajci 2
95.	ROKI , obrt za turizam, Matea Stipetić, Murter, Plaža Slanica 1 a
96.	SD NAUTIKA obrt ribarstvo i turizam, vl. Duško Vidić, Murter, Lajci 2
97.	SEZONSKI OBRT ZA UGOSTITELJSTVO I TURIZAM MB "TORCIDA ", vl. Franko Duić, Jesenice, Duboka 7
98.	SPUGA , obrt za usluge, SANDRA TURČINOV, Murter, Jeratova 16
99.	Stolarski obrt "Nenić" Murter, Hratrova 5
100	SUZA trgovački obrt, vl, Šarolta Pinter, Murter, Majinova
101	ŠKRPUN MURTER, obrt za trgovinu, vl. Petra Markov, Otok Žut-Uvala Strunac
102	TAMARIĆI obrt za ribarstvo, vl. Andrija Mudronja, Murter, Luke 7
103	TECHNOMARINE obrt za nautičke usluge, vl. Zvonko Fantov i Krešimir Markov, Murter, Put Gradine 1
104	TERMO-M montažersko-instalaterski obrt MURTER, MURTERSKIH ISELJENIKA 3

105	"TIHO" obrt za prijevoz i pripreme radove u građevinarstvu MURTER, PUT GORIČINE 44
106	Trgovački obrt "LEONA" vlasnik Igor Kovačev MURTER, Luke 7
107	Trgovački obrt "PLEIADE" MURTER, KORNATSKA 2
108	Trgovina "VALENTINO" Trgovački obrt MURTER, Hrvatskih vladara 3
109	TRI F, OBRT ZA USLUGE U TURIZMU, VL. DRAGAN BRNADA I MARIO ŠIPIĆ, MURTER, ŽRTAVA RATOVA 17
110	TURETA, OBRT ZA USLUGE U TURIZMU, VL. INES ILJADICA, MURTER, RUDINA 6
111	Turistička agencija "IDEA" Murter, Plaža Luke br. 1
112	Turistička agencija "ORBIS" MURTER, HRVATSKIH VLADARA 21
113	TURISTIČKI OBRT " ALGA" MURTER, PUT GRADINE 50
114	Turistički obrt " KRISTIЈAN" Pašićina 24, Murter
115	Turistički obrt " TOBOGAN" MURTER, PLAŽA SLANICA BB
116	TURISTIČKO - TRGOVAČKI OBRT "DALMATICA " - MURTER , MEHANOVA 6 vl. IVONA LEPUR
117	Turističko ugostiteljski obrt "STONES" Murter, Put Goričine 38, Josica Fiolić
118	Turističko ugostiteljski obrt "KAMIČAC" MURTER, Turistička 1 a
119	UGOSTITELJSKI OBRT " ČIGRAĐA" MURTER, UVALA ČIGRAĐA
120	Ugostiteljski obrt "B & B" Rudina 5 c , Murter
121	Ugostiteljski obrt " TRP " laici 7, Murter
122	UGOSTITELJSKI OBRT "CAMEL" Murter, Trg Rudina 12, vl. Delma Mudronja
123	Ugostiteljski obrt " DARIO" MURTER, UVALA KOSIRINA
124	Ugostiteljski obrt " FABRO " - MURTER, ŽABIČEVA , ULICA br. 7., vl. DAMIR MUDRONJA
125	UGOSTITELJSKI OBRT " LARUS - ŽAKANJ " - OTOK RAVNI ŽAKANJ , vl. RANKO JURKOVIĆ
126	Ugostiteljski obrt " LEVRNAKA" KORNATI, OTOK LEVRNAKA 7
127	Ugostiteljski obrt " MALO MISTO" MURTER, HRVATSKIH VLADARA 4
128	UGOSTITELJSKI OBRT " MARE" MURTER -KORNATI OTOK SMOKVICA
129	Ugostiteljski obrt "MIAMI" Murter, H. Vladara b.b.
130	Ugostiteljski obrt " MILE " Luke 55, Murter, Lampalov Milivoj
131	Ugostiteljski obrt "MORSKI PAS" MURTER, Turistička 2 b
132	Ugostiteljski obrt " QUATTRO" uvala Strižnja Kornati
133	Ugostiteljski obrt " REBAC" Andrija Mudronja, Murter, Put Gradine 32,
134	Ugostiteljski obrt " REFUL" Murter, Sabuni 11, Dražen Mudronja

135	Ugostiteljski obrt "ROBINZON" Vrulje 93, otok Kornat
136	Ugostiteljski obrt "RUDINA" MURTER, RUDINA 1
137	UGOSTITELJSKI OBRT " VALENTINO " - MURTER , LUKE 15, vl. ADMIRE ADILI
138	Ugostiteljski obrt " VINIK" MURTER, BUTINA 20
139	Ugostiteljski obrt " Zelena" Murter MURTER, RUDINA 2 B
140	Ugostiteljski obrt "ANDRIJA" KORNATI, OTOK LEVRNAKA
141	UGOSTITELJSKI OBRT "BEBAN" KORNATI, UVALA GUJAK 0
142	UGOSTITELJSKI OBRT "IDRO" KORNATI, TEDI JURAGA KORNATI, OTOK LAVSA
143	Ugostiteljski obrt "KEZO" Branko Jelić MURTER, HRVATSKIH VELIKANA 26
144	Ugostiteljski obrt" KLIF" KORNATI, MARINA PIŠKERA
145	Ugostiteljski obrt "KOKO M" vl. Branka Markov Murter, Sabuni 7
146	Ugostiteljski obrt "Krešimir" Murter, Krešimir Turčinov MURTER, MAJINOVA 5
147	Ugostiteljski obrt "KUČARIN" MURTER, Murter 2
148	UGOSTITELJSKI OBRT "KUKUMAR" MURTER, PUT JERSAN 9
149	UGOSTITELJSKI OBRT "MM" MURTER, HRVATSKIH VLADARA 6
150	Ugostiteljski obrt "Opat" Kornati, OTOK KORNAT ,br.183-Miroslava Božikov
151	ugostiteljski obrt "PJERO" Deni Turčinov MURTER, PIJACA DR. SEOSKE IZOBR. 1
152	Ugostiteljski obrt "SKALINADA" MURTER, F. VRANČIĆA 7
153	Ugostiteljski obrt "STRIŽNJA-KORNATI" Hrvoje Čeprnja i Darko Šimat KORNATI, OTOK KORNAT 96
154	Ugostiteljski obrt "Šumica" 22243 MURTER, MURTER - KORNATI
155	Ugostiteljski obrt "TAMARA" Luke 3, Murter
156	UGOSTITELJSKI OBRT "TORKUL" MURTER, BUTINA 3
157	Ugostiteljski obrt "TUNGA RE" Marko Turčinov MURTER, TURČINOVA 2
158	Ugostiteljski obrt "ŽMARA" KORNATI, KORNATI., OTOK ŽUT
159	Ugostiteljsko turistički obrt "ĐANI KOŽULIĆ" MURTER, F. VRANČIĆA 3
160	Ugostiteljsko-morsko ribarstvo "Vrulje", Otok Kornat 124 ,

161	Usluge građevinskim strojem "ŠEKA" vlasnik Rajko Turčinov
162	USLUŽNI OBRT "PODUPIRAČ", vl. Željko Šimunović, DUBRAVA KOD TISNA, VODANOVI 35
163	VERONIKA, OBRT ZA UGOSTITELJSTVO, VL. VERONIKA JEŽINA, MURTER, PUT GORIČINE 18
164	VISON, obrt za ugostiteljstvo, Mirko Jelić, otok Žut, uvala Dragišina 100
165	WOOD, obrt za usluge, Alen Fiočić, Murter, Put Gorčine 38
166	Zajednički obrt za turizam i usluge na moru i podmorju" KORNATI DIVING" Murter, Luke 5
167	Zajednički obrt za ugostiteljstvo i ribarstvo "BAIN" Nikolina Obersnel i Stipe Kožulić, otok Žut, uvala Strunac
168	ŽUT , obrt za ugostiteljstvo , vl. Romano Milutin, Kornat -Murter, otok Žut 1
169	7 SEAS trgovački obrt, vl. Ježina Krešimir, Murter, Put Slanice 35
170	Ugostiteljski obrt Zameo ih vjetar Hrvatskih vladara 5
171	Ugostiteljski obrt Fešta, Kornati
172	Ugostiteljski obrt Žakan, Kornati MURTER, OTOK RAVNI ŽAKANJ B.B.
173	Mesnica Šikić 22243 MURTER, MURTER - KORNATI MURTER, Butina

IZVOR: ŠKŽ

10.2. Turizam i ugostiteljstvo

Općenito

TURISTIČKA DJELATNOST ima uvjete za razvoj kvalitetnog smještaja, nautičke ponude te seoskoga turizma. Podizanjem razine infrastrukturne opremljenosti i stanovanja u okviru poljodjelskih gospodarstava razvijat će se povoljnosti za takvu vrstu gospodarske djelatnosti. Treba ju poticati kroz individualno poduzetništvo.

Murter nudi hotelski smještaj, apartmanski smještaj, smještaj u marinama te smještaj u kampovima. Otok Murter svojim pozitivnim pokazateljima rasta turističkog prometa zadnjih godina te prirodnim i društvenim resursima pruža optimalne uvjete za daljnji razvoj turizma. Turistički potencijal otoka je velik. Povezanost kopna i otoka Murtera sa mostom koji se nalazi u Tisnom te blizina autoceste, jedne su od glavnih prednosti Murtera kao otoka i turističke destinacije, a potom slijede prirodni i društveni resursi te blizina već spomenutih nacionalnih parkova te parkova prirode. Otok Murter bi se mogao dalje razvijati proširenjem turističke ponude uvođenjem novih sadržaja i turističkih atrakcija, obrazovanjem turističkog kadra te razvojem specifičnih oblika turizma.

Otok Murter ima raznoliku ponudu smještajnih kapaciteta, od smještaja u hotelima i pansionima, do kampova, odmarališta i privatnih smještaja. Otok Murter se može ubrojiti u važnija središta nautičkog turizma na Jadranu zahvaljujući trima marinama od kojih su 2 na Kornatima a jedna (Marina Hramina) na Murteru te je moguće iznajmljivanje plovila.

Otok Murter nema puno hotela, međutim potražnja za istima ili sličnima je visoka i postoji potreba za izgradnjom novih, ako gledamo po turističkoj potražnji. Ako gledamo sa ambijentalne i objektivne strane, što više hotela ima, to u većini slučajeva turisti percipiraju destinaciju kao poželjnijom.

Najpoznatiji hoteli na otoku Murteru su hotel Colentum i hotel Stomorinu u naselju Murter, hoteli Borovnik, Plava Laguna i Tisno u mjestu Tisno i hotel Say u mjestu Jezera.

Prema (Booking.com), od hotela na otoku Murteru najbolju ocjenu ima Hotel Tisno ****, mali obiteljski hotel sa 8 soba koji je od 151 recenzija dobio ocjenu 9,5/10 od kojih je čak 120 njih ocijenilo hotel sa „izvanredan“, a najveću ocjenu u sklopu hotela dobili su osoblje i čistoća. Cijena polupansiona standardne sobe sa bračnim krevetom u 7. i 8. mjesecu iznosi 170 eura.

U usporedbi sa „Heritage Hotel Life Palace“, najbolje ocjenjenim hotelom (prema Booking.com) u obližnjem gradu Šibeniku gdje je cijena za isti tip smještaja 238 eura, može se ustanoviti kako je najbolje ocjenjeni hotel na otoku Murteru jeftiniji, ali po ocjeni (9,5) posjetitelja odnosno kvaliteti, jednak. Osim hotela, na otoku Murteru mogu se naći kampirališta.

Najpoznatije kampiralište na otoku Murteru je „Autokamp Slanica“ u naselju Murter koje se nalazi svega 10 m od mora i 2km umjerenog hoda od centra mjesta. Kapacitet kampa je 180 kamp jedinica.

Što se tiče privatnog smještaja, na otoku Murteru u svim naseljima mogu se naći razni apartmani, kuće za odmor i vile i ribarske kuće. Najviše smještajnih kapaciteta na otoku Murteru broji privatni smještaj visokih standarda. Opremljeni apartmani s predivnim pogledima na more i atraktivne i jedinstvene lokacije, samo su neke od vrlina kojima se iznajmljivači apartmana ističu. Broj smještajnih objekata u području Murtera (Prema Booking.com) iznosi 488, od čega većina otpada na privatni smještaj.²⁷

Osim navedenih hotela, kampova i privatnog smještaja, bitno je za istaknuti broj ukupnih smještajnih kapaciteta otoka Murtera odnosno njegovih naselja, a za to su potrebni podaci ukupnog broja postelja u Šibensko-kninskoj županiji.

Podaci o smještajnim kapacitetima po vrstama objekata postoje samo za kućanstva i ostale objekte pa tako broj postelja za kućanstva na otoku Murteru iznosi 2,735, za ostale 34 objekte 795, a za kampove, hotele i njima slične objekte podataka nema ali se iz priloženog vidi da njihova ukupna suma ne prelazi 800 postelja.²⁸

²⁷ Booking, online rezervacija smještaja i slične usluge, otok Murter [online]. <http://www.booking.com/region/hr/murter.hr.html>

[26.06.2016.]

²⁸ Državni zavod za statistiku (2015) Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2014., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske [online], str. 113.

http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/SI-1540.pdf

[20.05.2016.]

U sljedećoj tablici prikazat će se broj postelja u naseljima otoka Murtera od 2000. do 2007. godine te usporedit sa 2014. godinom kako bi se dobio uvid u razvoj turizma po pitanju broja postelja na otoku Murteru.

Tablica 33. Broj postelja u naseljima otoka Murtera od 2000. do 2007. te posebno 2014. godine.

Godina	Naselje i struktura postotaka (%) od ukupnog broja postelja na otoku Murteru								Ukupno
	Betina	%	Jezeri	%	Murter	%	Tisno	%	
2000	2.820	20,10	3.493	24,89	3.916	27,91	3.802	27,10	14.031
2001	1.700	13,13	3.473	26,81	3.934	30,37	3.845	29,69	12.952
2002	1.872	13,64	3.436	25,04	3.897	28,40	4.515	32,91	13.720
2003	1.672	12,45	3.559	26,49	3.674	27,35	4.530	33,72	13.435
2004	1.714	12,20	3.698	26,32	3.906	27,80	4.732	33,68	14.050
2005	1.724	11,89	3.682	25,40	4.272	29,47	4.816	33,23	14.494
2006	2.393	16,99	3.769	26,76	4.158	29,53	3.762	26,71	14.082
2007	2.213	15,00	3.796	25,73	5.225	35,41	3.522	23,87	14.756
2014	2.472	15,85	3.994	25,61	4.330	27,76	4.802	30,79	15.598

Izvor: www.dzs.hr

U gore navedenoj tablici jasno se vidi porast broja postelja od 2000. do 2007. godine s time da najveći udio postelja u ukupnom broju postelja u 2007. godini ima najveće i najstarije naselje na otoku Murteru, naselje Murter. Od 2007. do 2014. godine može se uočiti povećanje ukupnog broja postelja u Betini, Jezeri te najviše Tisnom, a smanjenje broja postelja u naselju Murter. Razlog povećanju broja postelja u Betini, Jezeri i Tisnom ponajviše je povećanje broja smještajnih kapaciteta (Hotela, kampirališta i privatnog smještaja).

Turistički kapaciteti i turistička ponuda Općine Murter-Kornati

Na području Općine Murter-Kornati mnogobrojne su lijepe i tihe plaže, brojni ugostiteljski objekti, a na raspolaganju je i posjet Kornatskom otočju kroz brojne svakodnevno organizirane izlete. Turistički brend Općine usko je povezan sa JU NP Kornati jer Općina Murter-Kornati predstavlja `vrata Kornata`. U Općini se nalaze sportski tereni (tenis, košarka, mali nogomet), a postoji mogućnost za sportove na vodi. U ljetnoj sezoni organiziraju se razna sportska natjecanja, a prethodi im travanjska regata Murter - Kornati kao svojevrsan uvod u sezonu.

Općina Murter-Kornati ima 909 pomoćnih ležajeva i 3,421 stalnih, a zajedno kad se zbroji ispada da u Općini Murter-Kornati ima 4,330 postelja (što čini 5.528% postelja Šibensko-kninske županije) i 1,054 soba. Ako tome pridodamo podatke iz općine Tisno koja na otoku Murteru obuhvaća Tisno, Jezeru i Betinu koji zajedno imaju 1,446 pomoćna i 9,822 stalna ležajeva, dobit ćemo približno ukupan broj postelja na otoku Murteru, a on iznosi 15,598 postelja.

Tablica 34. Smještajni kapaciteti po vrstama objekata u Općini Murter – Kornati 2014. godine

Ukupno		Od toga u:			
		Hotelima i slično	Kampovima	Kućanstvima	Ostalim objektima
<i>Sobe</i>	1.054	z	z	514	242
<i>Postelje</i>	4.330	z	z	2.735	795

– podaci iz povjerljivosti nisu objavljeni u Statističkom izvješću

Izvor: www.dzs.hr (Statistička izvješća – Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2014.godini)

Turistički dolasci i noćenja

Turistički promet kao dinamična i nezaobilazna komponenta turizma utječe na niz pojava i procesa u nekoj turističkoj destinaciji te nam daje podatke o kretanjima turista na nekom području. Turistička kretanja mogu na pozitivan i negativan način izazvati promjene na receptivnom području.

U Republici Hrvatskoj u 2014. godini zabilježeno je 13.128.416 dolazaka i 66.483.948 noćenja turista u turističkim smještajnim objektima u Republici Hrvatskoj. U strukturi ukupno ostvarenih dolazaka turista, 88,5% čine dolasci stranih turista, a 11,5% dolasci domaćih turista.²⁹

U gore navedenoj tablici može se uočiti kako u Hrvatsku najviše dolazi Nijemaca, njih 24.1% (1.988.993) od ukupnog broja dolazaka turista u Hrvatsku (13.128.416), a potom ih slijede Slovenci, Austrijanci, Česi, itd.

Na otoku Murteru je situacija je gotovo identična. Najviše dolaze također turisti iz Njemačke, njih 18.7% (19,760) od ukupnog broja dolazaka turista na otok Murter (105,671), a potom ih slijede Slovenci, Česi, Austrijanci, itd. U strukturi ukupno ostvarenih dolazaka turista na otok Murter, 87.72% čine dolasci stranih turista, dok domaćih tek 11.79% što pokazuje da je otok Murter skoro izjednačen sa strukturom ostvarenih dolazaka stranih turista u Republici Hrvatskoj (88.5%). Prema podacima poput povećanog broja dolazaka i noćenja turista te smještajnih kapaciteta proteklih godina, može se zaključiti kako turizam u Hrvatskoj konstantno raste te se u Hrvatskoj kao i na otoku Murteru može očekivati daljnji rast i razvoj u godinama koje slijede. Otok Murter nema puno turističkih noćenja i dolazaka, međutim ljudi se u prosjeku zadržavaju duže nego u cjelokupnoj Šibensko-kninskoj županiji i Republici Hrvatskoj pa se iz toga može zaključiti da turistička kretanja na pozitivan način izazivaju promjene na otoku Murteru.

²⁹ Državni zavod za statistiku (2015). Dolasci i noćenja turista u 2014. [online].

http://www.mint.hr/UserDocsImages/4-3-2_dzs_%202014.pdf

U 2014. godini zabilježeno je 105.671 dolazaka turista (što čini 14.6% ukupnih dolazaka u Šibensko-kninskoj županiji) i 4.552.929 noćenja turista (što čini 16.84% ukupnih noćenja u Šibensko-kninskoj županiji).

U sljedećoj tablici prikazat će se turistički promet stranih turista u Republici Hrvatskoj.

Tablica 35. Struktura dolaska stranih turista u RH i na otok Murter u 2014. g. u postocima

	Njemačka	Slovenija	Austrija	Češka	Italija	Poljska	Slovačka
Hrvatska	24,1	10,2	8,8	7,5	7,3	6,6	3,9
Otok Murter	18,7	11,8	9,3	9,8	6,4	6,2	3,8

Izvor: Državni zavod za statistiku (2015). Dolasci i noćenja turista u 2014. [online]. Dostupno na: http://www.mint.hr/UserDocImages/4-3-2_dzs_%202014.pdf

Na području Županije je u 2014. godini došlo do povećanja ukupnog broja dolazaka turista za 4%, te ukupno ostvarenih noćenja za 1%. Na području Općine Murter-Kornati – Kornati se usporedbom uočava znatnije povećanje, pa se tako ostvarilo povećanje dolazaka turista za 16%, te noćenja za 6%. U idućim tablicama su prikazani navedeni rezultati. Općina Murter-Kornati ima snažan potencijal rasta kao polazišna destinacija za Kornate te s izuzetno visokom stupnju atraktivnosti koja se očituje kroz plaže i bogato podmorje, gastro ponudu i bogatu kulturnu baštinu.

Usporedbom podataka o dolascima turista i ostvarenim noćenjima u 2013. i 2014. godini uočljiva je pozitivna promjena kako na području Šibensko - kninske županije, tako i na području Općine Murter-Kornati.

Tablica 36. Ostvareni dolasci turista u Šibensko – kninskoj županiji i Općini Murter – Kornati (razdoblje 2013. i 2014. godine)

Destinacija	Dolasci turista 2013.			Dolasci turista 2014.			Indeks 2014./2013.		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
ŠKŽ	716.849	109.856	606.993	746.177	109.987	636.190	104	100	105
Općina Murter - Kornati	32.423	7.931	24.492	37.676	10.072	27.604	116	127	113

Izvor: www.dzs.hr (Statistička izvješća – Turizam u 2013. godini; Turizam u 2014. godini)

Tablica 37. Ostvarena noćenja turista u Šibensko – kninskoj županiji i Općini Murter – Kornati (razdoblje 2013. i 2014. godine)

Destinacija	Noćenja turista 2013.			Noćenja turista 2014.			Indeks 2014./2013.		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
ŠKŽ	4.513.814	526.244	3.987.570	4.552.929	515.249	4.037.680	101	98	101
Općina Murter-Kornati	214.077	42.766	171.311	227.022	46.251	180.771	106	108	106

Izvor: www.dzs.hr (Statistička izvješća – Turizam u 2013. godini; Turizam u 2014. godini)

Na području Općine Murter-Kornati dio domaćih turista u ukupnom broju dolazaka u 2014. godini iznosio je 27,73%, dok je u broju noćenja zabilježen nešto manji udio, odnosno 20,37%.

Iz sljedeće tablice se vidi da je u 2014. godini najveći broj turista u Općinu Murter-Kornati došao iz Slovenije, njih 17,04%, te da su ujedno ostvarili i najviše noćenja (17,37%). Osim iz Slovenije, značajan broj turista je došao iz Njemačke, čak 13,57% od ukupnog broja dolazaka stranih turista (udio u noćenjima je 13,15%), te iz Češke, 13,49% (udio u noćenjima je 12,43%).

Tablica 38. Dolasci i noćenja stranih turista prema zemlji prebivališta u 2014. godini u Općini Murter - Kornati

<i>Strani turisti iz:</i>													
<i>Općina Murter-Kornati</i>	<i>Austrije</i>	<i>Češke</i>	<i>Francuske</i>	<i>Italije</i>	<i>Mađarske</i>	<i>Nizozemske</i>	<i>Njemačke</i>	<i>Poljske</i>	<i>Slovačke</i>	<i>Slovenije</i>	<i>Ujedinjene Kraljevine</i>	<i>Ostalih zemalja</i>	<i>Ukupno</i>
<i>Dolasci</i>	3.221	3.725	486	1.920	2.541	143	3.747	2.593	2.304	4.708	158	2.058	27.604
<i>Noćenja</i>	19.346	22.477	2.698	11.822	17.137	1.238	23.775	16.911	16.506	31.405	1.489	15.967	180.771
<i>Ukupno</i>	22.567	26.202	3.184	13.742	19.678	1.381	27.522	19.504	18.810	36.113	1.647	18.025	208.375

Izvor: www.dzs.hr (Statistička izvješća – Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2014.godini)

Turistička ponuda

Plaže

Na području Općine Murter-Kornati mnogobrojne su lijepe i tihe plaže, brojni ugostiteljski objekti, a na raspolaganju je i posjet Kornatskom otočju kroz brojne svakodnevno organizirane izlete. U mjestu su sportski tereni (tenis, košarka, mali nogomet), a postoji mogućnost za sportove na vodi. U ljetnoj sezoni organiziraju se razna sportska natjecanja, a prethodi im travanjska regata Murter - Kornati kao svojevrsan uvod u sezonu.

Tablica 39. Plažni resursi na području Općine Murter-Kornati

<i>Općina Murter-Kornati</i>	<i>Status plaže</i>	<i>Površina/m²</i>	<i>Dužina/m</i>
Ukupno = 10		27.492	2.552
<i>Plaža Gradina</i>	Prirodna/udaljena	1.325	170
<i>Plaža Jersani</i>	Uređena/mjesna	3.832	580
<i>Plaža Lojena – Otok Kornati</i>	Prirodna/udaljena	670	70
<i>Plaža ČLuke</i>	Uređena/mjesna	5.300	210
<i>Plaža Mali otoci</i>	Prirodna/udaljena	3.439	260
<i>Podvrške</i>	Prirodna	2.500	280
<i>Plaža Tužbine</i>	Prirodna/udaljena	2.390	210
<i>Plaža Veliki doci</i>	Prirodna/udaljena	1.175	120
<i>Plaža Vučigrađa</i>	Uređena/mjesna	1.392	197
<i>Plaža Slanica</i>	Uređena/urbana	5.469	455

Izvor: http://sibensko-kninska-zupanija.hr/upload/natjecaji/199/Regionalni_program.pdf

Nautički turizam

Postojeće marine u velikoj mjeri osiguravaju razvoj nautičkog turizma. Sadržaji vezani uz ulaz u Nacionalni park Kornati, odnosno osnovni recepcijski i prezentacijski centar uređuje se u Murteru, korištenjem prvenstveno prostora luke nautičkog turizma Hramina. To je glavna ishodišna luka, recepcijsko informativni i servisni centar, dok, u zaštićenom dijelu, novi recepcijsko – servisni centri postaju postojeće, reorganizirane luke nautičkog turizma: Piškera na otoku Velika Panitula u sklopu JU NP Kornati i u uvali Podražanj na otoku Žutu, sve u cilju očuvanja vrijednosti prostora i tradicijskih djelatnosti uz selektivnost posjete, osiguranja znanstvene i edukativne funkcije Nacionalnog parka te nadasve rješenje statusa vlasnika zemljišta i habitata. Uvala Pinizel na otoku Žutu namijenjena je za uređenje prijemno – receptivnog centra Nacionalnog parka Kornati (prema Odluci o donošenju Prostornog plana Nacionalnog parka Kornati, Narodne novine, broj 118/03.)

Određeni smještajni kapaciteti postoje u kućicama vlasnika posjeda na Kornatima i Žutu.

Izleti i aktivnosti

Tijekom turističke sezone na području Općine Murter-Kornati u ponudi su brojni izleti i aktivnosti, a neki od njih navedeni su u sljedećoj tablici.

Tablica 40. Turistička ponuda organiziranih izleta i aktivnosti

Izlet JU NP Kornati	<p>Kornatski otoci privatno su vlasništvo mještana Murtera i Betine na otoku Murteru te manjim djelom mještana Žirja i naselja na Dugom otoku. Od 152 Kornatska otoka 89 ih je kao dio Hrvatske i svjetske prirodne baštine, posebno zaštićeno i proglašeno Nacionalnim Parkom. Čuvane kornatske "krune" (strmci ili litice) okrenute prema otvorenom moru, a koje karakteriziraju većinu vanjskih otoka u Pučinskom otočnom nizu, posebna su odlika i vrijednost ovog prostora.</p> <p>Svojim posebno čistim morem, visokim brojem sunčanih dana te bezbrojnim uvalama, Kornati privlače jedriličare iz cijelog svijeta na put prema Jadranu te predstavljaju pravi izbor za moderan Robinzonski turizam.</p>
Izlet JU NP Krka	<p>Rijeka Krka izvire u podnožju planine Dinare tri i pol kilometra sjeveroistočno od Knina podno 22m visokog, zimi bučnog, a ljeti bezvodnog Topoljskog slapa. Zahvaljujući sedrenim barijerama i stalnom procesu osedranja rijeka Krka danas, sa svojih 7 sedrenih slapova predstavlja prirodni krški fenomen te je 1985 proglašena Nacionalnim Parkom.</p> <p>Osim brojnih manjih kaskada Krka ima osam velikih slapova od kojih su dva najljepša - Roški slap i Skradinski buk, oba unutar Nacionalnog parka Krka. Svojom ljepotom i osobitosti Roški slap i Skradinski buk poznata su i atraktivna izletišta jer raskošni slapovi, prekrasni krajolici i ostale prirodne zanimljivosti privlače mnoštvo izletnika i ljubitelja prirode.</p> <p>Posjetiocima N.P. Krka pruža se jedinstvena prilika da u nekoliko sati ugodne vožnje brodom po Visovačkom jezeru dožive čudesnu, neponovljivu ljepotu prirode i bogatstvo spomenika kulture.</p>
Izlet Šibenik	<p>Grad Šibenik je kulturno-prosvjetno, administrativno i gospodarsko središte regije. Prvi se put spominje 1066. (darovnica kralja Petra Krešimira IV.). Nakon hrvatskih vladara (i hrvatsko-ugarskih) i povremene vladavine Venecije, u 15. stoljeću dolazi pod gotovo 400-godišnju vlast Venecije, a iz tog razdoblja potječe i najznačajniji kulturno-povijesni spomenik Šibenika - poznata šibenska katedrala sv. Jakova, građena u 15. i 16. stoljeću.</p> <p>U gradu se nalaze brojne kulturne institucije, među kojima se ističu Županijski muzej, Gradska knjižnica, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine - Konzervatorski odjel Šibenik, Šibensko kazalište, Galerija Sv. Krševana, Uprava Nacionalnog parka " Krka ". Od 1960. godine redovito se</p>

	<p>održava Međunarodni dječji festival (počinje krajem lipnja i traje 2 tjedna), najveći kulturni događaj u Šibeniku, koji okuplja plesne, dramske, likovne i druge umjetnike i društva iz cijeloga svijeta.</p>
<i>Ronjenje i snorkeling</i>	<p>Posjetiti JU NP "Kornati", a ne zaroniti u svijet podmorja. Kvalificirani autonomni ronionci u tom su smislu u povlaštenom položaju: mogu uživati u onim vrijednostima zbog kojih je, između ostalog, područje i proglašeno nacionalnim parkom. Za one druge pak, koji nemaju ronilačku kvalifikaciju, preporuča se da uz pomoć maske i disalice ipak zavire u modre dubine čistog i prozračnog kornatskog mora, jer se i s površine može vidjeti puno toga nezaboravnoga.</p> <p>Za snorkeling (ronjenje bez autonomne ronilačke opreme) nije potrebna nikakva posebna dozvola, a ronilački posjet uz uporabu autonomne ronilačke opreme smije se obaviti samo u organiziranim i odobrenim grupama i to isključivo u organizaciji nekog od pravnih i/ili fizičkih osoba koje su registrirane za obavljanje takve djelatnosti i koje s Javnom ustanovom "Nacionalni park Kornati" sklope ugovor za organiziranje i vođenje ronilačkih posjeta u JU NP "Kornati".</p>

Izvor: Općina Murter-Kornati

10.3. Poljoprivreda

Poljoprivreda je jedna od osnovnih gospodarskih djelatnosti na području ove Općine. Iako nije najprofitabilnija i veliki dio stanovništva radi u tercijarnoj djelatnosti, poljoprivreda je najvažnija grana kojom je ovdašnje stanovništvo preživljavalo od najstarijih vremena. Osnovna namjena i korištenje prostora ove Općine je poljoprivreda, prvenstveno stočarstvo, zatim voćarstvo i povrćarstvo. Uz to bi trebalo razvijati proizvodno – poslovne i zanatske djelatnosti koje bi omogućile zapošljavanje ljudi, što je jedan od osnovnih uvjeta za demografski rast.

U sljedećoj tablici vidimo ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korišteno poljoprivredno zemljište u Šibensko - kninskoj županiji 2003. godine, gdje je ukupan broj poljoprivrednih kućanstava 13.202, a broj registriranih poslovnih subjekata bio 10, dok na ukupno korišteno poljoprivredno zemljište pada 11.197,62 ha, a na poljoprivredna kućanstva se odnosi 10.820,62 ha, dok su poslovni subjekti koristili ukupno 377,00 ha obradive površine.

Tablica 41. Ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korištenog poljoprivrednog zemljišta u Šibensko – kninskoj županiji

ŠIBENSKO – KNINSKA ŽUPANIJA				
Broj poljoprivrednih kućanstava	Broj poslovnih subjekata	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha		
		Ukupno	Poljoprivredna kućanstva	Poslovni subjekti
13.202	10	11.197,62	10.820,62	377,00

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 42. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površini ukupno raspoloživoga zemljišta, korištenoga poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broja parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta, ha (3+7)	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				Ostalo zemljište, ha	Broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta
			ukupno korišteno (4+5-6)	u vlasništvu	uzeto u zakup	dano u zakup		
			1	2	3	4		
<i>Šibensko – kninska županija</i>	13.202	19.323,19	10.820,62	10.547,12	337,77	64,27	8.502,57	73.753
<i>Općina Murter-Kornati</i>	424	1.858,13	1.372,55	1.372,47	0,08	-	485,58	6.444

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 43. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha												
	ukupno (2+3+4+5+6+8+10)	oranice i vrtovi	povrtnjaci (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	livade	pašnjaci	voćnjaci		vinogradi		rasadnici i košaračka vrba i dr.	Ostalo zemljište, ha		
						ukupno	od toga: plantažni	ukupno	od toga: plantažni		ukupno	od toga: neobrađeno poljoprivredno zemljište	od toga: šumsko zemljište
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ŠKŽ	10.820,62	1.257,92	130,96	2.185,66	4.121,77	1.991,31	41,81	1.130,23	52,82	2,77	8.502,57	4.498,34	3.138,20
Općina Murter - Kornati	1.372,55	0,56	7,79	-	1.157,68	204,22	4,36	1,52	-	0,78	485,58	449,39	23,21

Izvor: Državni zavod za statistiku

Poljoprivredna kućanstava Šibensko-kninske županije ukupno raspolažu sa 19.323,19 ha zemljišta, od čega stvarno koriste 10.820,62 ha, a u vlasništvu imaju 10.547,12 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Na temelju Popisa poljoprivrede 2003. godine, ukupno raspoloživa površina zemljišta Općine Murter-Kornati iznosi 1.858,13 ha, tj. 9,62% od ukupno raspoložive površine zemljišta cijele Šibensko-kninske županije, dok ukupno korišteno poljoprivredno zemljište Općine Murter-Kornati iznosi 1.372,55 ha, tj. 12,68% od ukupno obradivog poljoprivrednog zemljišta cijele Šibensko-kninske županije. Udio obradivog poljoprivrednog zemljišta od ukupne raspoložive površine zemljišta Općine čini 73,87%.

Korišteno poljoprivredno zemljište Općine je u većini u vlasništvu kućanstava. Od toga se najviše zemljišta nalazi pod pašnjacima, čak 84,35%, a zatim slijede površine pod voćnjacima (14,88%) i povrtnjacima (0,57%). Vinogradi, oranice i vrtovi, te rasadnici zajedno čine 0,21% od ukupnog zemljišta. Šumsko zemljište pokriva 23,21 ha, a 449,39 ha je površina neobrađenog poljoprivrednog zemljišta, što bi se različitim mjerama trebalo također staviti u funkciju.

Iduća tablica prikazuje podatke o prosječnoj količini zemljišta kojim raspolaže poljoprivredno kućanstvo, kao i prosječnoj veličini parcele u Šibensko - kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati, a koji ukazuju na relativnu usitnjenost i fragmentiranost poljoprivrednih površina kako u županiji, tako i na području Općine.

Tablica 44. Prosječna količina i broj parcela zemljišta po kućanstvu te prosječna veličina parcele u Šibensko-kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati

	Ha poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom kućanstvu	Prosječan broj parcela po poljoprivrednom kućanstvu	Prosječna veličina parcele
Šibensko - kninska županija	0,82	3,24	0,15
Općina Murter - Kornati	3,24	15,20	0,21

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Stočarstvo

Stočarska proizvodnja je tradicionalno gospodarska grana, kako na području Općine Murter-Kornati, tako i u cijeloj Šibensko - kninskoj županiji. Stočarska proizvodnja, iako u manjem omjeru nego u prošlosti, obuhvaća uzgoj goveda, svinja, ovaca, peradi i kunića, ali je ograničavajući faktor razvoja smanjena kupovna moć stanovništva, gubitak tržišta, nedjelotvornost prateće industrije, te povećan uvoz stoke i stočnih proizvoda.

Prema zadnjem Popisu, od sve vrste stoke na području Općine Murter-Kornati najbrojnije je ovčarstvo sa čak više od 2.000 ovaca (2.074 prema Popisu poljoprivrede 2003.), zatim peradarstvo s 152 grla peradi te kozarstvo s 97 grla koza.

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine Državnog zavoda za statistiku, broj grla stoke na području Općine Murter-Kornati je prikazan u sljedećoj tablici.

Tablica 45. Stanje grla stoke na području Općine Murter-Kornati

Grlo	Općina Murter-Kornati	Šibensko – kninska županija
goveda	-	3.707
svinje	-	6.275
ovce	2.074	93.725
koze	97	15.840
konji	-	191
magarci, mazge i mule	15	677
kunići	40	2.819
perad	152	140.299
pčelinje zajednice - košnice	29	3.181

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Tablica 46. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju ovaca

	Broj kućanstava					
	ukupno	s 1-5 ovaca	6-10	11-20	21-50	više od 50 ovaca
	1	2	3	4	5	6
ŠKŽ	2.589	357	397	481	812	542
Općina Murter-Kornati	40	1	5	5	16	13

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Tablica 47. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju peradi

	Broj kućanstava (prema broju peradi – više od 1 mjeseca starosti)					
	ukupno	do 10	11-20	21-50	51-100	više od 100
	1	2	3	4	5	6
ŠKŽ	8.599	3.839	3.372	1.127	208	53
Općina Murter-Kornati	18	16	1	1	-	-

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Iz prethodno navedenih tablica vidljivo je da na području Općine Murter-Kornati najviše kućanstava ima 21 do 50 ovaca, dok više od 50 ovaca ima 13 kućanstava. Na području Općine najveći broj poljoprivrednih kućanstava koji imaju perad ima do 10 peradi, a više od 100 peradi nema niti jedno kućanstvo.

Stočarstvo, isto kao i poljoprivreda, je jako bitna grana, ali je i dalje nekomercijalizirana i nema je u dovoljnom obujmu (nije masovna) za gospodarsku proizvodnju, nego se više bazira na osobnu upotrebu i jedan mali dio završava na lokalnom tržištu. Općina Murter-Kornati ima potencijala za masovan uzgoj goveda, ovaca, svinja itd., samim time što se najviše zemljišta Općine nalazi pod pašnjacima, čak 84,35%. Na području Općine Murter-Kornati se uzgajaju i pčele. Osim gospodarskog iskorištavanja (dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa, tvari ljekovitih svojstava i dr.), pčele pomažu oprašivanju cvjetova mnogih biljaka, te bi se trebalo obnoviti pčelarstvo.

Voćarstvo

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine Državnog zavoda za statistiku, broj stabala voćaka na području Općine Murter-Kornati je prikazan u sljedećoj tablici.

Tablica 48. Stanje voćaka na području Općine Murter-Kornati

Voćnjak	Ukupan broj stabala voćaka; Općina Murter-Kornati		Šibensko – kninska županija
	Ukupan broj stabala	Od toga: broj stabala na plantaži	
šljive	181	-	20.256
jabuke	153	-	10.576
kruške	84	-	4.664
trešnje	95	-	15.506
višnje	315	-	15.025
breskve i nektarine	109	-	8.123
marelice	60	-	2.799
smokve	2.437	-	33.040
citrusi	384	-	2.149
orasi	76	-	13.585
bademi	368	-	43.004
lješnjaci	1	-	219
masline	47.364	1.090	366.040

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Na području Općine Murter-Kornati, u uzgoju voća najviše su zastupljene masline, a zatim smokve, citrusi te bademi i višnje.

Na području Općine Murter-Kornati, najveći je broj poljoprivrednih kućanstava koja uzgajaju stabla maslina, a zatim stabla smokava. Na području Općine samo 1 poljoprivredno kućanstvo uzgaja lješnjake.

Prema obrađenim podacima DZS, u sljedećoj tablici prikazan je i broj kućanstava prema prodaji poljoprivrednih proizvoda u 2002. godini. U navedenom popisnom periodu od ukupnog broja poljoprivrednih kućanstava Općine 155 kućanstava je ostvarilo profit prodajom određenih pojedinačnih poljoprivrednih kultura. Ovaj segment razvoja trebao bi se dodatno povećati kroz strategiju razvoja na lokalnom nivou u suradnji s višim institucijama na državnoj razini te bi trebalo razraditi program jačanja razvoja lokalnog stanovništva kako bi se stvorila pozitivna klima u razvoju oblasti zasebnih poljoprivrednih kultura.

Tablica 49. Broj kućanstava koji je ostvario prihod od prodaje u Općini Murter - Kornati

Vino i rakija, te maslinovo ulje i ostale prerađevine	38
Ovce i koze te ovčje i kozje mlijeko	3
Dopunske djelatnosti i ostalo	114
UKUPNO	155

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.godine

Uz nekoliko komercijalnih proizvođača, poljoprivredna proizvodnja je uglavnom individualna i ima pretežno samoopkrbni karakter pri čemu se manji viškovi prodaju na lokalnom tržištu. Za postizanje boljih rezultata, bilo bi potrebno razmotriti interesno udruživanje poljoprivrednika po uzoru na slična udruženja u razvijenim zemljama (npr. Italije i Španjolske). Općina Murter-Kornati ima 424 registrirana poljoprivredna kućanstva, a manje od pola kućanstava, odnosno 155 (36,56%) je ostvarilo profit od prodaje.

Male posjede, koliko je to moguće, dok je u tijeku katastarska izmjera, potrebno je okrupniti kako bi se dobile veće površine prikladnije za obradu. Okrupnjavanjem poljoprivrednih parcela stječe se mogućnost postavljanja sustava navodnjavanja bez kojeg sad i u budućnosti nema dobre proizvodnje niti kvalitetne robe.

Treba se orijentirati na poljoprivrednu proizvodnju koja je pogodna na pojedinom području. Važno je napomenuti da novom shemom pristupa bavljenja poljoprivredom obavezno treba započeti s osnivanjem grupe poljoprivrednika koji bi bili u mogućnosti svojim proizvodima biti konkurenti raznim uvoznicima i cijeni pojedine kulture. Ovakvim novim načinom postoje velike mogućnosti za nabavkom hladnjača sortirnica, struke i drugih noviteta kroz praćenje poljoprivredne proizvodnje i u drugim zemljama EU.

Najveći problem sektora poljoprivrede je usitnjena struktura poljoprivrednih površina, s prosječnom parcelom veličine svega 0,21 ha, a potom i zastarjela tehnološka proizvodnja i infrastruktura, neiskorištenost poljoprivrednih površina, nesređeni imovinsko-pravni odnosi, neorganiziranost i nekonkurentnost, depopulacija ruralnih područja, katastarska pitanja i dr.

10.4. SWOT analiza - gospodarstva

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoj srednjeg i malog poduzetništva ➤ Mogućnost razvoja turizma i selektivnih vidova turizma (agroturizam, eko turizam) ➤ Razvoj poljoprivrede(maslinarstvo, voćarstvo) ➤ Eksploatacija mineralnih sirovina ➤ Stanovništvo sa iskustvom i tradicijom poljoprivredne proizvodnje ➤ Povoljni pedološki i klimatski za poljoprivrednu proizvodnju ➤ Veliki udio obradivog poljoprivrednog zemljišta Općine (73,87%) ➤ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nerazvijeno srednje i malo poduzetništvo ➤ Usitnjena struktura poljoprivrednih površina, s prosječnom parcelom veličine svega 0,21ha ➤ Nedovoljna educiranost stanovništva i poduzetnika (cjeloživotno učenje) ➤ Otežan plasman poljoprivrednih proizvoda ➤ Nedostatak manjih prerađivačkih kapaciteta ➤ Nedovoljna zaštita izvornog proizvoda i zemljopisnog podrijetla s certifikatom koji omogućava prodaju ➤ Nerazvijeni kooperantski odnosi ➤ Nedostatak vlastitih sredstava za kapitalna ulaganja
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoja turizma(strategija) ➤ Razvoj poljoprivrede, autohtoni proizvodi(strategija) ➤ Mogućnost razvoja malog i srednjeg poduzetništva (poslovna zona) ➤ Mogućnost razvoja obrtništva ➤ Povezivanje poljoprivrednika (posebno marketing) ➤ Povezivanje turizma, poljoprivrede (plasman proizvoda i kvaliteta) ➤ Alternativni izvori energije ➤ Korištenje poticaja (EU fondovi i ostalo) ➤ Sustavni pristup edukaciji (cjeloživotno) ➤ Osnivanje zadruga, udruga i klastera u poljoprivrednoj proizvodnji ➤ Poticati ambicioznije i veće razvojne projekte ➤ Općina Murter-Kornati ima potencijala za masovan uzgoj ovaca, peradi ➤ Zdrav okoliš kao razvojni potencijal 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gospodarska i financijska kriza ➤ Zanemarivanje edukacije (cjeloživotno) ➤ Monopol velikih proizvođača ➤ Neprikladnost proizvodnje i proizvoda standardima i zahtjevima EU ➤ Opasnost od pretvaranja napuštenog poljoprivrednog zemljišta u šumsko zemljište ➤ Ograničeni zemljišni resursi raspoloživi malim gospodarstvima

➤ Poticajnim mjerama u poljoprivredi poticati na maksimalno iskorištavanje poljoprivrednog zemljišta➤ Brendiranje lokalnih poljoprivrednih proizvoda➤ Bolje korištenje LAG – kao okosnica ruralnog razvoja	

Izvor: obrada autora, 2016.

11. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA

U slijedećem poglavlju analizirane su mogućnosti financiranja razvojnih projekata. Kako bi se razvojni projekti mogli financirati za početak se daje analiza proračuna Općine. U samoj analizi uzete su dvije glavne stavke prihodi i rashodi kako bi se dao kompletan uvid u trenutno financijsko stanje. Nadalje, izvršila se analiza financiranja razvoja kroz financiranje iz EU fondova. Pri tome su analizirani: programi predpristupnih fondova, novo programsko razdoblje od 2014.g. – 2020.g., europski strukturni i investicijski fondovi, operativni programi i programi razvoja za razdoblje 2014.g.-2020.g. te programi teritorijalne suradnje za razdoblje 2014.g.2020.g. Na samom kraju izvršila se analiza partnerstva privatnog i javnog sektora.

11.1. Proračun Općine

Jedinice lokalne samouprave stječu prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza i dotacija iz državnog i županijskog proračuna, a sve sukladno Zakonu o financiranju jedinica lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave i kasnijim izmjenama i dopunama istog zakona (NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08).

Općina Murter-Kornati ima prihode kojima u okviru svoga samoupravnog djelokruga slobodno raspolaže. Prihodi Općine Murter-Kornati su:

1. prihodi od vlastite imovine, u smislu članka 68. stavka 3. točke 1., 2., 3. i 4. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi,
2. općinski odnosno gradski porezi u skladu s ovim Zakonom,
3. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,
4. upravne pristojbe u skladu s posebnim zakonom,
5. boravišne pristojbe, u skladu s posebnim zakonom,
6. komunalne naknade doprinosi i druge naknade utvrđene posebnim zakonom,
7. naknade za uporabu javnih općinskih ili gradskih površina,
8. drugi prihodi utvrđenim posebnim zakonom.

Općine ili gradovi mogu uvesti ove poreze:

1. prirez porezu na dohodak,
2. porez na potrošnju,
3. porez na kuće za odmor,
4. porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,
5. porez na nekorištene poduzetničke nekretnine,
6. porez na tvrtku ili naziv,
7. porez na korištenje javnih površina.

Zajednički prihodi su porez na dohodak i porez na promet nekretnina. Prihod od poreza na dohodak i poreza na promet nekretnina dijele se između države, općine, grada i županije, dok se prihod od poreza na dohodak raspodjeljuje između države, općine i grada. Zajednički prihodi, države, općine i Općine su i prihodi od ugovorenih godišnjih naknada za koncesije, prema Zakonu o koncesijama („Narodne novine“, br. 89/92.), i to:

1. za crpljenje mineralnih i termalnih voda – 50% općine/gradovi, 50% država
2. za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu – 30% općine/gradovi, 70% država

Prirez porezu na dohodak plaćaju porezni obveznici prema mjestu prebivališta i za općine može iznositi najviše 10%.

Zajednički prihodi su porez na dohodak i porez na promet nekretnina. Prihod od poreza na dohodak dijeli se između države, općine, grada i županije po sljedećoj zakonski definiranoj raspodijeli:

- udio općine/grada – 60%,
- udio županije – 16,5%,
- udio za decentralizirane funkcije – 6%,
- udio za pomoći izravnavanja za decentralizirane funkcije 16%,
- udio za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima ESI fondova čiji su nositelji JL(R)S ili pravne osobe u njihovom vlasništvu/suvlasništvu, te ustanove čiji su nositelji – 1,5%.

U Republici Hrvatskoj, česte su zakonodavne izmjene poreznih propisa pa je 01.01.2015. godine na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 2. prosinca 2014. godine. Navedenim zakonskim aktom promijenjena je raspodjela prihoda od poreza na dohodak pa danas gradovima i općinama pripada 60% ovog izvora prihoda koji se može uvećati za maksimalno 6%, a što ovisi o broju preuzetih decentraliziranih funkcija.

Svaka preuzeta funkcija ima svoju postotnu vrijednost, a one iznose:

- osnovno školstvo – 1,9%,
- srednje školstvo – 1,3%,

- socijalna skrb – 0,8%,
- primarna zdravstvena zaštita – 1,0%,
- vatrogastvo 1,0%.

Drugi po izdašnosti izvor prihoda jedinica lokalne samouprave su neporezni prihodi, u koje se ubrajaju brojne pristojbe i naknade. Najizdašniji izvor prihoda ove skupine prihoda su komunalne naknade i doprinosi.

Tablica 50. Projekcija proračuna Općine Murter-Kornati 2016.-2018. godine

				Plan	Projekcija	Projekcija
				2016.	2017.	2018.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA						
6	Prihodi poslovanja			11.495.000	16.395.000	16.655.000
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine			0	0	0
3	Rashodi poslovanja			9.691.000	8.820.000	8.555.000
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine			4.439.000	7.575.000	8.100.000
RAZLIKA - MANJAK						
B. RAČUN ZADUŽIVANJA / FINANCIRANJA						
8	Primici od financijske imovine i zaduživanja - HAVOR				0	0
5	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova			0	0	0
NETO ZADUŽIVANJE/FINANCIRANJE						
C. RASPOLOŽIVA SREDSTVA IZ PRETHODNIH GODINA						
9	Vlastiti izvori			2.635.000		
VIŠAK/MANJAK+NETO ZADUŽIVANJA/FINANCIRANJA+RASPOL.SREDSTVA IZ PRETH. GOD.						
BROJ				Plan	Projekcija	Projekcija
KONTA				2016.	2017.	2018.
VRSTA PRIHODA/IZDATAKA						
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA						
6	Prihodi poslovanja			11.495.000	16.395.000	16.655.000
61	Prihodi od poreza			6.145.000	6.440.000	6.450.000
611	Porez i prirez na dohodak			2.250.000	0	0
613	Porez na imovinu			3.130.000	0	0
614	Porez na robu i usluge			765.000	0	0
63	Pomoći			750.000	3.920.000	5.320.000

Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

632	Pomoći od međunarodnih organizacija te institu. i tijela EU	0	0	0
633	Pomoći iz proračuna	350.000	0	0
634	Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	400.000	0	0
64	Prihodi od imovine	1.730.000	1.855.000	1.700.000
641	Prihodi od financijske imovine	20.000	0	0
642	Prihodi od nefinancijske imovine	1.710.000	0	0
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po pos. propisima i naknada	2.755.000	4.030.000	3.035.000
651	Administrativne (upravne) pristojbe	225.000	0	0
652	Prihodi po posebnim propisima	160.000	0	0
653	Komunalni doprinos i naknade	2.370.000	0	0
BROJ		Plan	Projekcija	Projekcija
KONTA	VRSTA PRIHODA/IZDATAKA	2016.	2017.	2018.
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
66	Prihodi poslovanja	15.000	50.000	50.000
661	Prihodi koje proračuni i proračunski korisnici ostvare obavljanjem poslova na tržištu (vlastiti prihodi)	15.000	0	0
663	Dotacije od pravnih i fiz. osoba	0	0	0
68	Kazne	100.000	100.000	100.000
681	Kazne i upravne mjere	100.000	0	0
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	0	0	0
71	Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	0	0	0
711	Prihodi od prodaje materijalne imovine-prirodna bogatstva	0	0	0
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotr. imovine	0	0	0
721	Prihodi od prodaje građevinskih objekata	0	0	0
3	Rashodi poslovanja	9.691.000	8.820.000	8.555.000
31	Rashodi za zaposlene	1.504.000	1.560.000	1.610.000

Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

311	Plaće	1.248.000	0	0
312	Ostali rashodi za zaposlene	25.000	0	0
313	Doprinosi na plaće	231.000	0	0
32	Materijalni rashodi	5.714.000	4.885.000	4.550.000
321	Naknade troškova zaposlenima	45.000	0	0
322	Rashodi za materijal i energiju	815.000	0	0
323	Rashodi za usluge	3.213.000	0	0
329	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	1.641.000	0	0
34	Financijski rashodi	65.000	75.000	75.000
342	Kamate za primljene zajmove	65.000	0	0
36	Pomoći dane u inozem. i unutar opće države	500.000	500.000	500.000
363	Pomoći unutar opće države	500.000	0	0
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	315.000	350.000	370.000
372	Naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	315.000	0	0
38	Donacije i ostali rashodi	1.593.000	1.450.000	1.450.000
381	Tekuće donacije	1.293.000	0	0
386	Kapitalne pomoći trg. društvima u j. sek.	300.000		0
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	4.439.000	7.575.000	8.100.000
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	800.000	650.000	300.000
411	Materijalna imovina-prir. bog. (zemlj.)	100.000	0	0
412	Nematerijalna imovina	700.000	0	0
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	3.539.000	5.825.000	6.700.000
421	Građevinski objekti	3.315.000	0	0
422	Postrojenja i oprema	50.000	0	0
424	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	24.000	0	0
426	Nematerijalna proizvedena imovina	150.000	0	0
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	100.000	1.100.000	1.100.000
451	Dodatna ulag. na građevinskim objektima	100.000	0	0

Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

BROJ			Plan	Projekcija	Projekcija
KONTA	VRSTA PRIHODA/IZDATAKA		2016.	2017.	2018.
B. RAČUN ZADUŽIVANJA / FINANCIRANJA					
8	Primici od financijske imovine i zaduživanja		0	0	0
84	Primici od zaduživanja		0	0	0
844	Primici od zaduživanja		0	0	0
C	RASPOLOŽIVA SREDSTVA IZ PRETHODNE GODINE		2.635.000	0	0
9	Vlastiti izvori		2.635.000	0	0
922	Višak poslovanja		2.635.000	0	0

Izvor: Općina Murter-Kornati

11.2. Ustroj Općine Murter-Kornati

Ustroj Općine Murter-Kornati organiziran je po funkcijskom modelu. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga općine, utvrđenih zakonom Statutom, kao i poslova državne uprave prenijetih na Općinu, ustrojena su upravna tijela Općine. Općina u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima.

Jedinstveni upravni odjel čine:

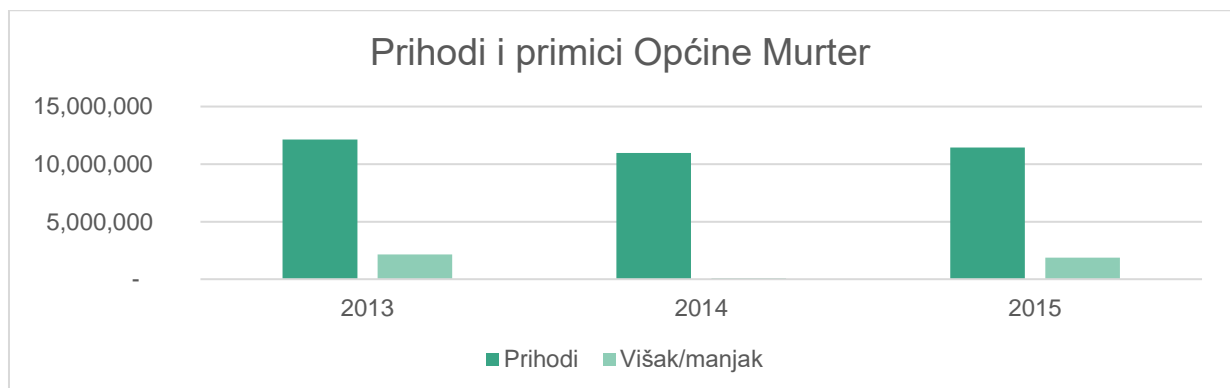
- Pročelnica jedinstvenog upravnog odjela
- Rukovoditelj odsjeka za proračun
- Viši referent za računovodstvo i unutarnju kontrolu
- Računovodstveni referent
- Viši referent za upravne i opće poslove
- Referent za komunalno redarstvo
- Referent za prometno redarstvo

11.3. Analiza proračuna Općine Murter-Kornati

ANALIZA PRIHODA

Tijekom promatranog razdoblja, od 2013. godine do 2015. godine, proračunski prihodi i primici Općine Murter-Kornati iznosili su prosječno 11.240.295 kn godišnje. U prvoj godini promatranog razdoblja, odnosno 2013. godini, ukupni proračunski prihodi i primici iznosili su 11,3 milijuna kn. Naredne, 2014. godine, ukupni prihodi i primici smanjuju se za 9,59% i iznose 10,9 milijuna kn, a 2015. godine dolazi do povećanja od 4,40%, pa ukupni prihodi i primici unutar promatranog razdoblja iznose 11,4 milijuna kn. Kretanje ukupnih prihoda i primitaka u razmatranom razdoblju prikazano je u grafikonu 4.

Grafikon 4. Prihodi i primici Općine Murter-Kornati

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

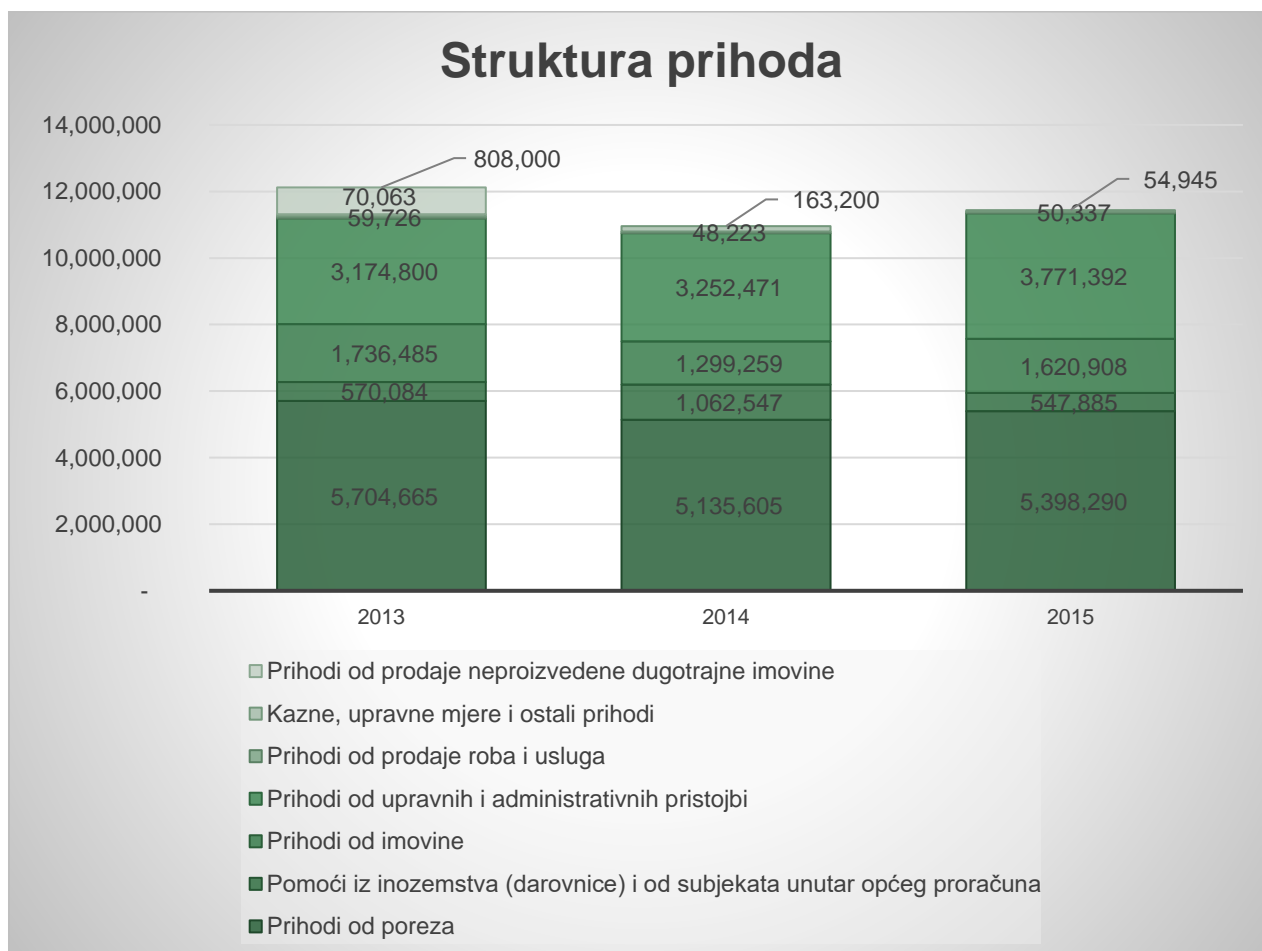
Tablica 51. Prihodi i ostvareni višak/manjak Općine Murter-Kornati

Opis	Godina		
	2013	2014	2015
Prihodi	12.123.823	10.961.305	11.443.757
Višak/manjak	2.139.716	78.596	1.866.970

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

U strukturi ukupnih prihoda i primitaka Općine, najveći udio imaju prihodi od poreza. Iz grafikona 3 je vidljivo da ovi prihodi čine prosječno 47,2% ukupnih prihoda i primitaka. Iz grafikona, vidljivo je da je Općina, u promatranom razdoblju, ostvario primitke od upravnih i administrativnih pristojbi samo 2014., u visini od 3.771.392 kn. U grafikonu 5, prikazano je kretanje prihoda za sve godine promatranog razdoblja.

Grafikon 5. Udio prihoda i primitaka proračuna Općine Murter-Kornati od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Najizdašniji izvor poreznih prihoda Općine Murter-Kornati je porez na dohodak i porez na dobit. U skladu sa Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave, Općina Murter-Kornati uveo

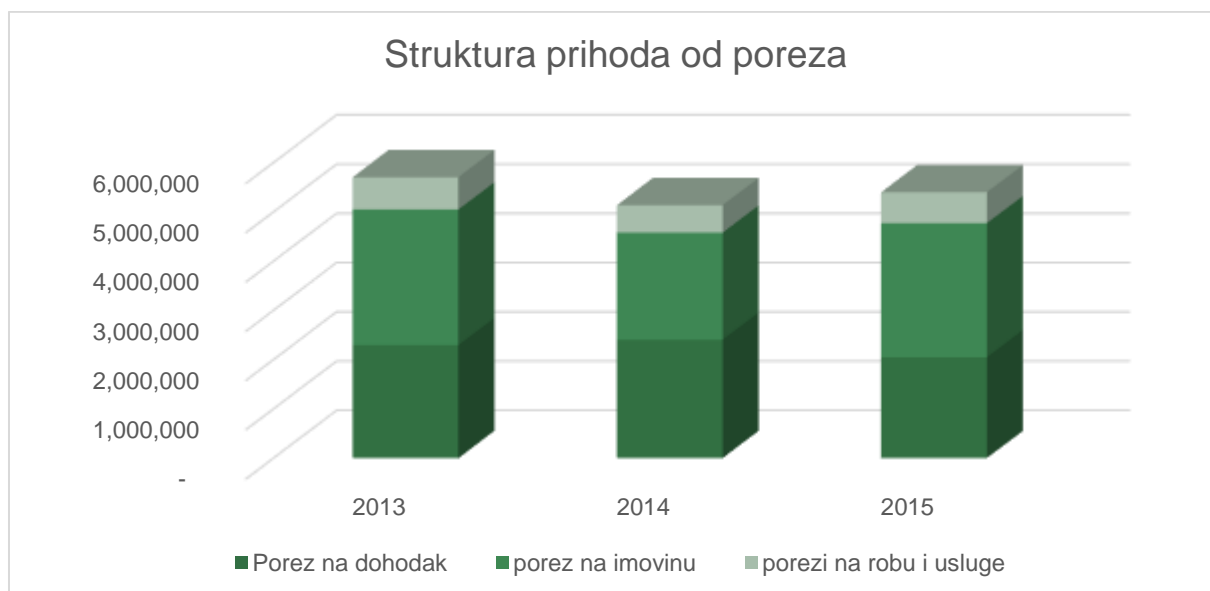
je stopu prireza poreza na dohodak od 6%. Postotni udio poreznog prihoda od poreza na dohodak i porez na imovinu u razmatranom razdoblju, prosječno je iznosio 47,01% ukupnih poreznih prihoda Općine. Najznačajniji vrijednosni udio u ostalim porezima imaju prihodi od oporezivanja imovine. U grafikonu 5, prikazani su vrijednosni i postotni udjeli poreza na dohodak i ostalih poreza u promatranom razdoblju.

Tablica 52. Struktura poreznih prihoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Godina	Porez na dohodak	porez na imovinu	porezi na robu i usluge
2013	2.293.607	2.755.749	655.265
2014	2.403.345	2.173.949	558.311
2015	2.047.876	2.722.979	626.485
Ukupno:	6.744.828	7.652.677	1.840.061

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 6 Porezni prihodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

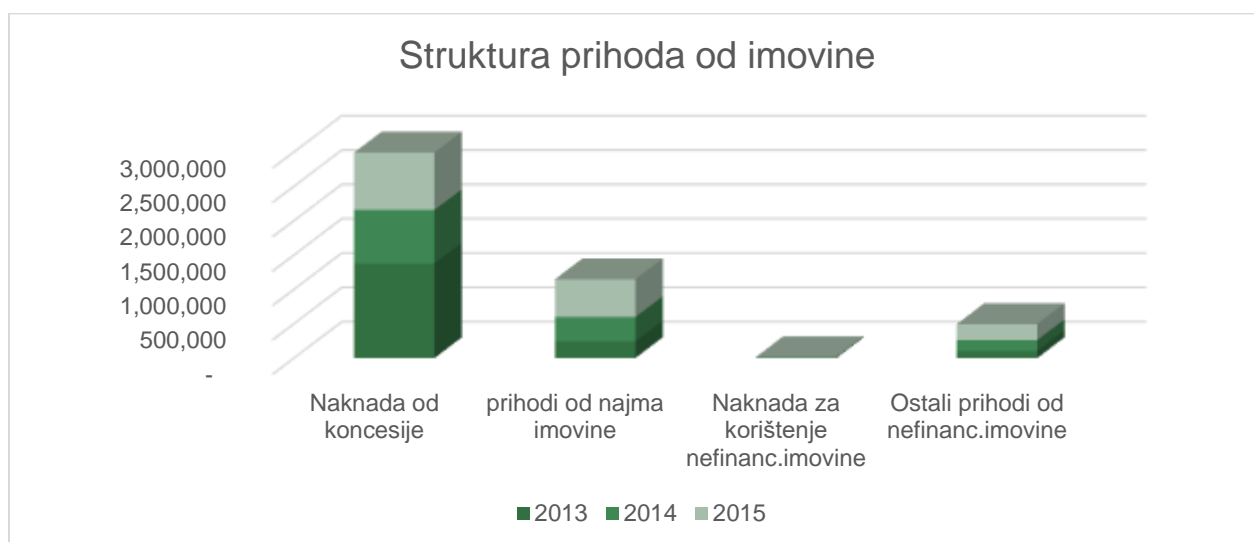
U grafikonu 6, prikazani su prihodi od imovine Općine Murter-Kornati za promatrano razdoblje od 2013. do 2015. godine. U promatranom razdoblju, Općina Murter-Kornati je, iz ove skupine prihoda, uprihodovao prosječno 13,00% ukupnih prihoda i primitaka godišnjeg proračuna, a najviše prihoda je ostvareno 2013. godine; 1,7 milijuna kn. Najveći dio ovih prihoda ostvaruje se temeljem naknada od koncesija i iznajmljivanja imovine. Pregled kretanja prihoda od imovine tijekom promatranog razdoblja prikazan je u grafikonu 6.

Tablica 53. Prihodi od imovine Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Godina	Naknada od koncesije	prihodi od najma imovine	Naknada za korištenje nefinanc.imovine	Ostali prihodi od nefinanc.imovine
2013	1.377.204	243.725	11.654	102.374
2014	780.257	354.670	2.356	159.898
2015	836.450	549.295	1.052	232.764
Ukupno:	2.993.911	1.147.690	15.062	495.036

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 7. Prihodi od imovine Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Osim iz poreznih izvora, Općina Murter-Kornati dio prihoda prikuplja iz neporeznih izvora, a to su prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima od kojih su najznačajniji: komunalne naknade i komunalni doprinosi, državni biljezi, boravišne i ostale upravne pristojbe.

Općina Murter-Kornati je donijela Odluke o komunalnom doprinosu i komunalnoj naknadi 2010. godine. Na temelju članka 31. stavka 7. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", br. 26/03, 82/04, 178/04, 38/09 i 79/09) i temeljem Statuta Općine Murter-Kornati, Općinsko vijeće Općine Murter-Kornati na 19. sjednici održanoj dana 28.09.2015. godine, donijelo je Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnom doprinosu kojom su utvrđena područja zone u Općini Murter, jedinične vrijednosti komunalnog doprinosu, načini i rokovi plaćanja, uvjeti i razlozi mogućeg oslobađanja plaćanja doprinosu i izvori sredstva namirenja olakšica.

„Na području Općine Murter-Kornati, ovisno o pogodnosti položaja i stupnju opremljenosti objektima i uređajima komunalne infrastrukture, određuju se četiri zone: 1.zona – područje Vlake, Turistička ulica i Pod Raduč, od križanja ulice Put Slanice s ulicom Turistička do kraja ulice Slanica – Podvrške, 2. zona - sve ostale ulice naselja Murter, 3. zona – svi murterski otoci i područja izvan

građevinskih područja naselja Murter na otoku Murteru, 4. zona - naselje Kornati (Donji i Gornji Kornat - Područje JU NP Kornati i Žutsko-sitske skupine otoka). Prihod komunalnog doprinosa zone 3. i 4. posebno će se analitički voditi u knjigovodstveno evidenciji i posebnoj evidenciji naplate komunalnog doprinosa“.

Prema prethodno navedenom iznos komunalnog doprinosa iznosi kako slijedi:

- za 1. zonu: 130,00 kn/m³
- za 2. zonu: 120,00 kn/m³
- za 3. zonu: 60,00 kn/m³
- za 4. zonu: 30,00 kn/m³.

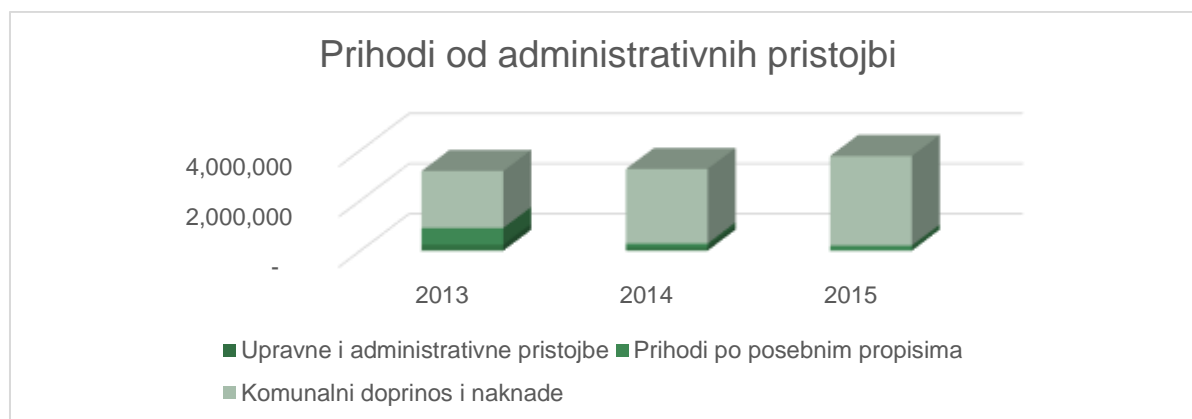
Analizom prihoda u promatranom razdoblju, utvrđeno je da ovi prihodi sudjeluju u ukupnim proračunskim prihodima s udjelom od prosječno 31,3%. U grafikonu 7, prikazano je kretanje ovih neporeznih prihoda u promatranom razdoblju od 2013. do 2015. godine.

Tablica 54. Kretanje prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Godina	Upravne i administrativne pristojbe	Prihodi po posebnim propisima	Komunalni doprinos i naknade
2013	233.034	671.816	2.269.950
2014	138.145	150.656	2.963.670
2015	17.418	188.723	3.565.251
Ukupno:	388.597	1.011.195	8.798.871

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 8. Kretanje prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Najviše prihoda ostvareno je 2015. godine i iznosili su 3.771.392 kn. Najniža razina prihoda (3.174.800 kn) u promatranom razdoblju ostvarena je prethodne, 2013. godine. U strukturi ove vrste neporeznih prihoda najznačajniji su prihodi od komunalnog doprinosa i komunalne naknade s prosječnim postotnim udjelom promatranog razdoblja od 92,8%.

RASHODI I IZDACI

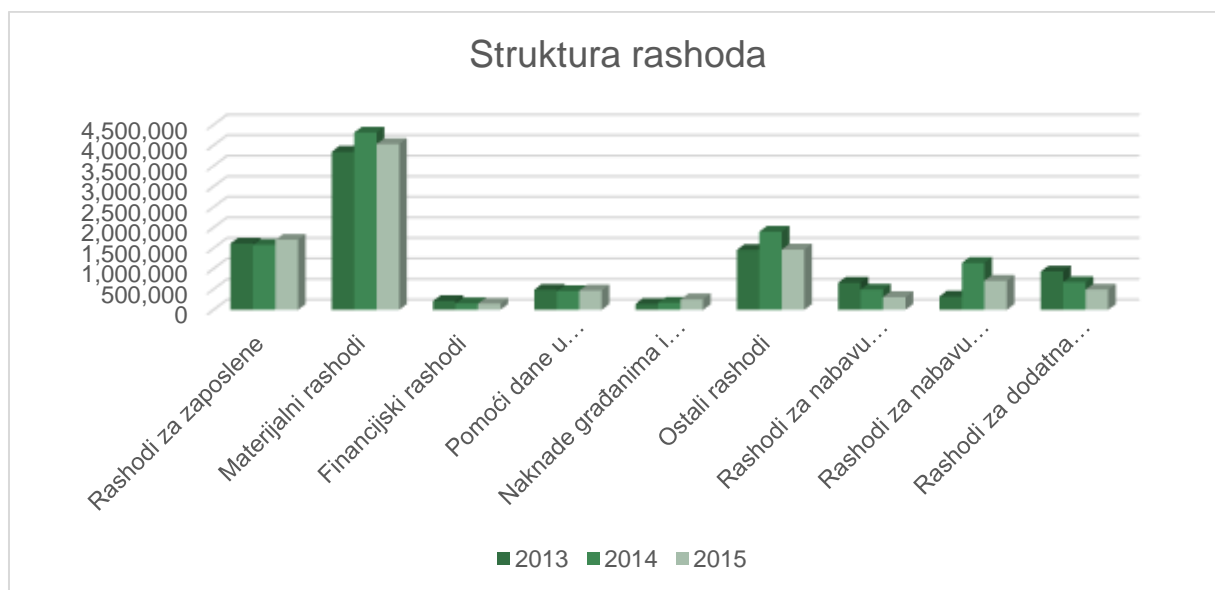
Rashodi i izdaci Općine Murter-Kornati za promatrano razdoblje prosječno su iznosili 8.134.915 kn, a njihovo kretanje prikazano je u grafikonu 8. 2013. godine iznosili su 7,8 milijuna kn, a 2014. godine povećali na 8,6 milijuna kn. Naredne, 2015. godine došlo je do smanjenja rashoda, za 5,9%, u odnosu na prethodnu, 2014. godinu, tako su u 2015. godini proračunski rashodi iznosili 8,1 milijuna kn.

Tablica 55. Struktura rashoda i izdataka Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Opis	Godina		
	2013	2014	2015
Rashodi za zaposlene	1.611.400	1.582.129	1.701.361
Materijalni rashodi	3.844.670	4.311.290	4.031.346
Financijski rashodi	214.285	157.005	149.513
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	487.330	454.982	469.517
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	143.550	173.000	253.964
Ostali rashodi	1.456.200	1.899.301	1.463.903
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	659.276	492.405	309.935
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	323.414	1.140.897	706.388
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	931.100	671.700	490.860
Ukupno:	9.671.225	10.882.709	9.576.787

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 9. Struktura rashoda i izdataka Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

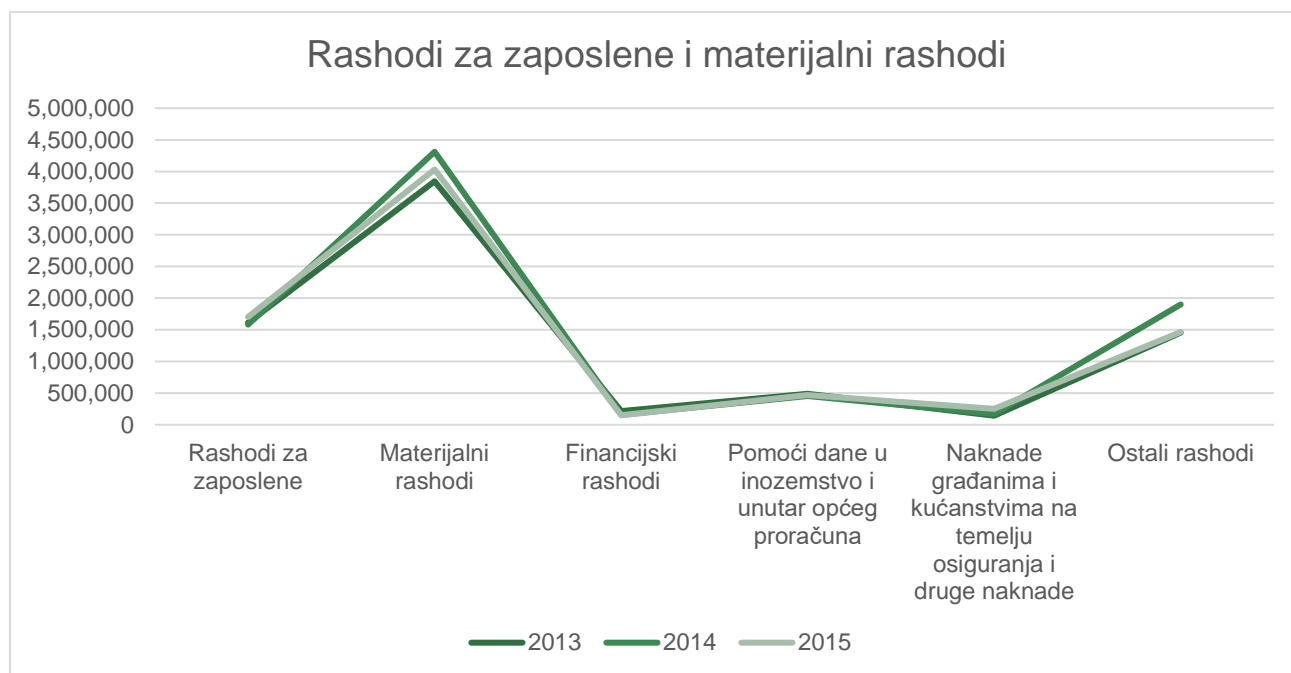
Prema prikazanoj strukturi rashoda i izdataka Općine Murter-Kornati u tablici 9, vidljivo je da najveći udio imaju rashodi poslovanja. U promatranom razdoblju osciliraju, te se kreću u rasponu od 7.8 milijuna kn (2013.) do 8,1 milijuna kn (2015.), a u prosjeku iznose 81,03% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka. Najveći dio ovih rashoda je zadane veličine, budući da su najznačajniji rashodi za zaposlene i materijalni rashodi. U grafikonu 9 prikazani su udjeli rashoda za zaposlene i materijalni rashodi Općine Murter-Kornati u promatranom razdoblju od 2013. do 2015. godine.

Tablica 56. Rashodi za zaposlene i materijalni rashodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Opis	Godina		
	2013	2014	2015
Rashodi za zaposlene	1.611.400	1.582.129	1.701.361
Materijalni rashodi	3.844.670	4.311.290	4.031.346
Financijski rashodi	214.285	157.005	149.513
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	487.330	454.982	469.517
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	143.550	173.000	253.964
Ostali rashodi	1.456.200	1.899.301	1.463.903
Ukupno:	7.757.435	8.577.707	8.069.604

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 10. Rashodi za zaposlene i materijalni rashodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

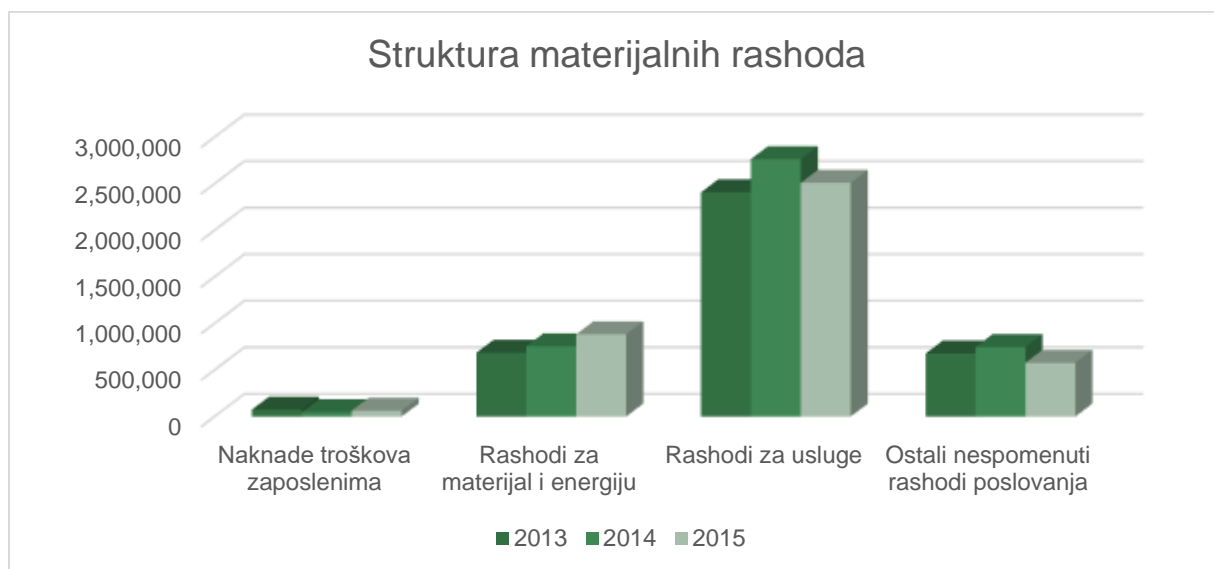
Rashode za zaposlene karakterizira stalnost i prosječno iznose 20,1% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka. Materijalni rashodi Općine u promatranom razdoblju prosječno iznose 49,9% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka, a najveći udio (50,3%) imali su 2014. godine. U strukturi materijalnih rashoda najveći udio imaju rashodi za usluge (62,3%) i rashodi za materijal i energiju (21,8%). Ostali nespomenuti rashodi u koje su uključene i naknade za rad predstavničkih tijela u promatranom razdoblju prosječno iznose 528.112 kn. U grafikonu 10 prikazano je kretanje materijalnih rashoda tijekom promatranog razdoblja po spomenutim stavkama.

Tablica 57. Struktura materijalnih rashoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Opis	Godina		
	2013	2014	2015
Naknade troškova zaposlenima	74.721	47.245	62.633
Rashodi za materijal i energiju	685.517	753.557	882.221
Rashodi za usluge	2.408.354	2.763.913	2.509.953
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	676.078	746.575	576.539
Ukupno:	3.844.670	4.311.290	4.031.346

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 11. Struktura materijalnih rashoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

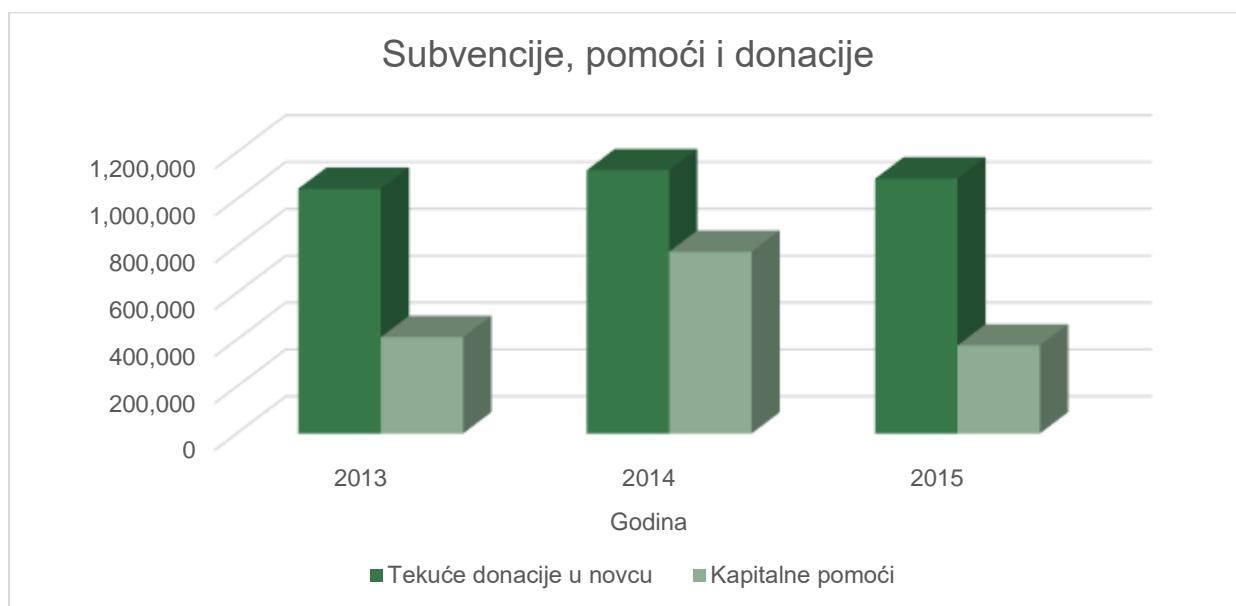
Subvencije, pomoći i donacije predstavljaju značajnu stavku u proračunskim rashodima i izdacima. Tijekom promatranog razdoblja prosječno su iznosili 17,9% ukupnih proračunskih rashoda. Kretanje subvencija, pomoći i donacija promatranog razdoblja prikazano je u grafikonu 12.

Tablica 58. Subvencije, pomoći i donacije Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Opis	Godina		
	2013	2014	2015
Tekuće donacije u novcu	1.045.040	1.123.741	1.088.063
Kapitalne pomoći	411.160	775.560	375.840
Ukupno:	1.456.200	1.899.301	1.463.903

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 12. Subvencije, pomoći i donacije Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine

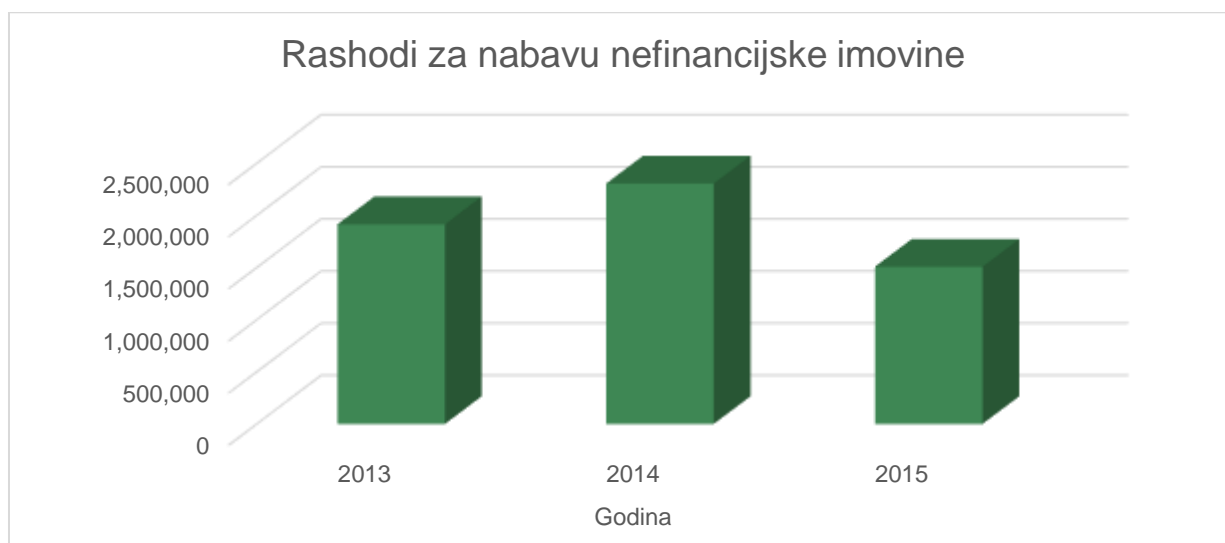

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Naknade građanima i kućanstvima odnose se na naknade u naravi i novcu, namijenjeni su socijalno ugroženim građanima, učenicima i studentima, a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 213.482 kn. Tekuće donacije odnose se na donacije organizacijama civilnog društva, šport, vatrogastvo, turizam, i dr., a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 1.085.615 kn.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine prikazani su u grafikonu 12 i odnose se na kupnju, izgradnju i uređenje javnih dobara i potrebne opreme. Rashodi Općine Murter-Kornati, po ovoj proračunskoj stavci, kretali su se u promatranom razdoblju sukladno potrebama i mogućnostima za ulaganjem u nefinancijsku imovinu. Tako su 2013. godine iznosili 1,9 milijuna kn, a naredne 2014. godine 2,3 milijuna kn. 2015. godine, Općina je utrošila 1,5 milijun kn za nabavu nefinancijske imovine.

Grafikon 13. Rashodi Općine Murter-Kornati za nabavu nefinancijske imovine za razdoblje od 2013. do 2015. godine

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

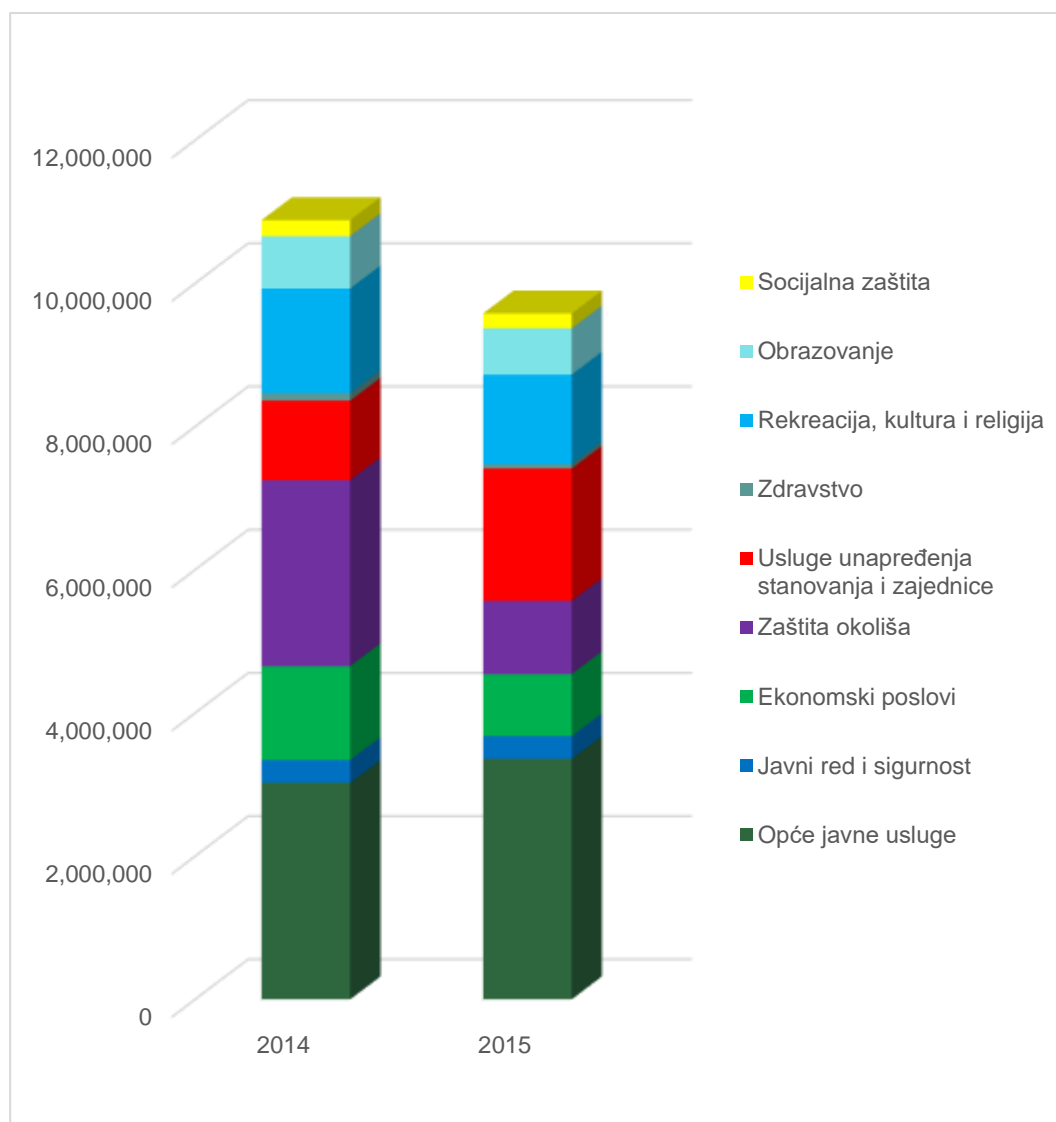
Za analizu proračuna, važan je aspekt prikaza proračunske potrošnje prema funkcijskoj klasifikaciji. Funkcijska klasifikacija sadrži rashode razvrstane prema njihovoj namjeni. Rashodi Općine Murter-Kornati prema funkcijskoj klasifikaciji prikazani su u grafikonu 13.

Tablica 59. Rashodi Općine Murter-Kornati prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2014. do 2015. godine

Opis	Godina	
	2014	2015
Opće javne usluge	3.024.657	3.357.935
Javni red i sigurnost	318.000	317.000
Ekonomski poslovi	1.308.725	864.907
Zaštita okoliša	2.600.069	1.023.823
Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	1.110.891	1.848.965
Zdravstvo	102.300	60.000
Rekreacija, kultura i religija	1.462.577	1.252.451
Obrazovanje	732.416	646.803
Socijalna zaštita	223.073	204.903
Ukupno:	10.882.708	9.576.787

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Grafikon 14. Rashodi Općine Murter-Kornati prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2014. do 2015. godine

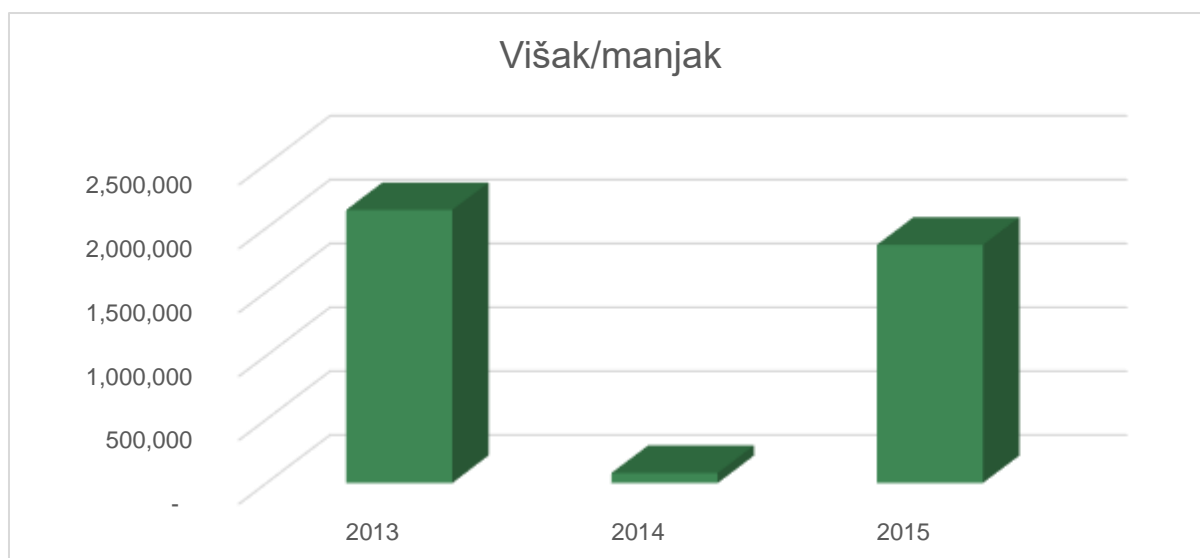
Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Na grafikonu 14 je vidljivo osciliranje udjela troškova po funkcijskoj klasifikaciji u promatranom razdoblju od 2013. do 2015. godine. Prosječni udjeli po funkcijama imali su sljedeće vrijednosti:

- Usluge unapređenja stanovanja i zajednice 31,76%,
- Opće javne usluge 14,76%, Obrazovanje 6,74%,
- Rekreacija – kultura – religija 13,26%,
- Ekonomski poslovi 10,53%,
- Zaštita okoliša 17,29%,
- Socijalna zaštita 2,09%,
- Javni red i sigurnost također 3,12%, te
- Zdravstvo 0,78%.

U grafikonu 15, prikazano je ostvarenje proračunskog suficita/deficita koji je razlika ukupnih proračunskih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka unutar promatranog razdoblja.

Grafikon 15. Ostvareni proračunski suficit/deficit u promatranom razdoblju od 2013. do 2015. godine.

Izvor: MFIN; <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-arhiva>

Proračunski suficit prikazan u grafikonu 15 prenesen je u sljedeća proračunska razdoblja.

ZAKLJUČAK ANALIZE FISKALNE POZICIJE

Temeljem provedene analize najvažnijih prihodovnih i rashodovnih stavki proračuna Općine Murter-Kornati, može se zaključiti sljedeće:

1. Porezni prihodi Općine Murter-Kornati prosječno iznose 47,03% ukupnih proračunskih prihoda.
2. Prirez poreza na dohodak u iznosi 6%.
3. Porezni prihodi temeljem poreza na dohodak prosječno iznose 41,64% ukupnih poreznih prihoda, dok njihov udio u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 19,57%.
4. Prosječni udio prihoda od imovine u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 13,45%.
5. Udio proračunskih prihoda od komunalne naknade i doprinosa, te po osnovama ostalih pristojbi i naknada u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 29,60%.
6. Rashodi poslovanja imaju najveći udio u ukupnim rashodima i iznose 81,10% ukupnih proračunskih rashoda.
7. Udio rashoda za zaposlene prosječno iznosi 16,32% ukupnih proračunskih rashoda.
8. Udio materijalnih rashoda prosječno iznosi 40,49% ukupnih proračunskih rashoda.
9. Udio rashoda za nabavu nefinancijske imovine prosječno iznosi 18,90% ukupnih proračunskih rashoda.
10. Udio rashoda, po osnovama subvencija i pomoći u ukupnim proračunskim rashodima Općine Murter-Kornati, iznose: za subvencije 15,93%.
11. U usporedbi s ostalim jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, proračun Općine Murter-Kornati strukturno odstupa od nacionalnog prosjeka. Tako Općina ostvaruje različiti udio poreznih prihoda (47,03%), koji na nacionalnoj razini iznosi 59,9%. Razlika se nalazi i u udjelu prihoda od poreza i prireza poreza na dohodak u ukupnim proračunskim prihodima koji na nacionalnoj razini iznosi 53,96%, a u Općini 19,57%.
12. Isti trend prati i udjele prihoda od poreza na imovinu koji na nacionalnoj razini iznose 4,02%, a na lokalnoj razini 13,45%.

13. Kod neporeznih proračunskih prihoda, manje su razlike u udjelu, pa tako Općina od imovine prosječno prihoduje 13,45% ukupnih proračunskih prihoda dok je prosjek na nacionalnoj razini 8,9%.
14. Uočena je razlika i kod prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, temeljem kojih Općina prosječno uprihoduje 29,60% ukupnih proračunskih prihoda, dok na nacionalnoj razini prosjek iznosi 19,5% ukupnih proračunskih prihoda.
15. Glede pomoći koju Općina ostvaruje po osnovi pomoći iz proračuna i ostalih subjekata opće države, ona prosječno iznose 6,39% (u 2015. taj je udio smanjen na 4,79%), dok na nacionalnoj razini prosječno iznose 8,21%.
16. Općina Murter-Kornati nije značajno opterećena kreditnim zaduženjem i ima financijske troškove 35.000 kn., te na godišnjoj razini otplata glavnice iznosi 500.000 kn.
17. Kod usporedbe proračunske potrošnje na nacionalnoj i lokalnoj razini prema funkcijskoj klasifikaciji, vidljiva su veća odstupanja kod funkcija unapređenja stanovanja i zajednice, i ekonomskih poslova. Tako kod funkcije unapređenja stanovanja i zajednice, nacionalni prosjek potrošnje iznosi 23,4%, dok je u Općini udio 14,76%; potrošnja na ekonomske poslove na lokalnoj razini iznosi 10,53%, a na nacionalnoj 14,9%. Kod ostalih su funkcija, manje značajne razlike. Potrošnja za obrazovanje na lokalnoj razini iznosi 6,74%, uz nacionalni prosjek od 17,6%; potrošnja za rekreaciju – kulturu – religiju na lokalnoj razini iznosi 13,26%, dok je nacionalni prosjek 12,8%. Općina na socijalne mjere zaštite troši prosječno 2,09% nasuprot nacionalnog prosjeka od 5,60%; za zaštitu okoliša Općina troši 17,29%, a ostale jedinice lokalne samouprave 3,60%. Kod funkcije za zdravstvo, na lokalnoj se razini troši 0,78%, a na nacionalnoj 1,50%, dok se za mjere javnog reda i sigurnosti na nacionalnoj razini troši 2,76%, a na lokalnoj 3,12%.

PREPORUKE ZA JAČANJE FISKALNE POZICIJE

Specifičnost Općine Murter-Kornati je da nema velikih gospodarskih subjekata temeljem čijih aktivnosti mogu generirati visoke razine proračunskih prihoda iz neporeznih i poreznih izvora; komunalnih naknada i poreza na dohodak. Općina Murter-Kornati veći dio prihoda ubire zahvaljujući gospodarskim aktivnostima malog i srednjeg poduzetništva, obrtništva, poreza na imovinu i turističke potrošnje.

Uzimajući u obzir raspoložive razvojne potencijale, razvojne trendove, fiskalni kapacitet, proračunsku (ne)opterećenost zajmovima i strateške smjernice na nacionalnoj, regionalnoj i razini Europske unije, a s druge strane potrebe povećanja kvalitete i dostupnosti javnih dobara i usluga preporučuju se sljedeće aktivnosti:

Povećanje fiskalnog kapaciteta – preduvjet je fiskalna i regionalna decentralizacija, o čemu već duži niz godina traje javna rasprava u Republici Hrvatskoj. Ipak, jačanje fiskalnog kapaciteta moguće je samo povećanjem sposobnosti lokalnih jedinica da prikupljaju prihode iz vlastitih izvora, te sposobnosti za financiranje javnih usluga. Za više prikupljenih prihoda, osim zakonskih preduvjeta, nužno je imati konkurentno lokalno tržište rada, izgrađenu infrastrukturu koja će omogućiti implementaciju poduzetničkih aktivnosti i sl. Mnoge mjere koje su u funkciji navedenog, Općina Murter-Kornati ne provodi u dovoljnoj mjeri te se preporučuje dodatno jačanje administrativnih kapaciteta Općinske uprave za:

- efikasniju pripremu, provedbu i evaluaciju projektnih aktivnosti i zahtjeva investitora,

- povećanje subvencija i savjetodavnih aktivnosti u poljoprivredi i malom i srednjem poduzetništvu,
- povećanje broja potpora za učenike srednjih strukovnih škola,
- povećanje opsega mjera koje su u funkciji jačanja pozitivnih demografskih trendova i sl.
- jačanje apsorpcijskog kapaciteta za korištenje EU fondova – s obzirom na financijske omotnice koje su osigurane za Republiku Hrvatsku temeljem kohezijske politike Europske unije za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine, na onima koji upravljaju regionalnim i vlastitim razvojem značajna je odgovornost u razvoju i pripremi odgovarajućih projekata koji će, prije svega, doprinosti razvoju lokalne zajednice.
- Nastavak lokalne socijalne politike – preporučuje se u okviru proračunskih mogućnosti nastavak istih i proširenje aktivnosti (poput implementacije procesa cjeloživotnog učenja) koje imaju za cilj socijalizaciju marginaliziranih i ugroženih društvenih skupina, a posebno djece i mladih, dugotrajno nezaposlenih, starih i nemoćnih. Mjere socijalne politike povećavaju razinu kvalitete života što utječe na pozitivnu percepciju poduzetnika.
- Proračunska transparentnost – potrebno je jačati proračunsku transparentnost jer je ona jedan od preduvjeta razvoja društva i gospodarstva. Potrebno je stvarati i jačati odnos između Općine Murter-Kornati mještana, institucija i organizacija civilnog društva. Premda Općina redovito na svojim mrežnim stranicama informira građane o potrošnji proračunskih sredstava, preporučuje se daljnje unapređenje proračunske transparentnosti s ciljem jačanja društvenog povjerenja, ali i odgovornosti korisnika proračunskih sredstava (udruga, ustanova, pojedinaca) prema lokalnoj zajednici.

CLLD (Community led local development) - „Zajednica na čelu lokalnog razvoja“ je jedno od najvažnijih usmjerenja politike regionalnog i lokalnog razvoja te drugih razvojnih politika Europske unije, a koji su obuhvaćeni „Zajedničkim strateškim okvirom“ (CSF).

Europska komisija jedinicama lokalne samouprave preporučuje CLLD kao „alat“ u funkciji lokalnog razvoja. Cilj je osigurati strateški pristup planiranju lokalnog razvoja, na način da se definiranje lokalnih potreba odredi na principu „odozdo prema gore“ u suradnji s lokalnom zajednicom, a uvažavajući prioritete koji su definirani na višim razinama planiranja (na razini regije, države i same EU).

CLLD pristup treba biti vođen od strane lokalne zajednice, lokalnih akcijskih grupa (LAG) koje su sastavljene od predstavnika javnih i privatnih socio-ekonomskih skupina. Mora biti kreiran tako da odražava lokalne potrebe i potencijale, te da uključi inovativne značajke u lokalni kontekst, umrežavanje i suradnju.

Općina Murter-Kornati nije napravila i dovoljno razradila potrebne mjere u implementaciji CLLD pristupa osim kroz osnivanje LAG-a More 249. Ipak, za pripremu i implementaciju projekata, potrebna su značajna proračunska sredstva, a kako je vidljivo iz analize proračuna, Općinu Murter-Kornati karakterizira strukturno stabilan proračun, neopterećen zajmovima. Uz sredstva za projektnu dokumentaciju, potrebno je osigurati i sredstva prijavitelja za udio sufinanciranja projekata, koji može iznositi od 5% do 50% vrijednosti investicije.

Kod implementacije projekata koji će se financirati bespovratnim sredstvima Unije, za udio vlastitog financiranja preporučuje se zaduživanje povoljnim zajmovima HBOR-a (kamatna stopa obično iznosi 3%).

U programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine jedinicama lokalne samouprave bit će na raspolaganju i brojni inovativni financijski instrumenti. Više o spomenutim instrumentima i kohezijskoj politici Europske unije, u narednim poglavljima.

11.4. Financiranje razvojnih projekata sredstvima EU fondova

Poseban osvrt u prikazu mogućnosti financiranja razvojnih projekata Općine dati ćemo kroz mogućnosti financiranja iz sredstava EU fondova i to:

- kroz financiranje iz strukturnih fondova,
- kroz financiranje kroz (programe) fondove Unije.

Naime, za ukupni razvoj Općine nužno je osposobiti se i usmjeravati aktivnosti na maksimalno korištenje bespovratnih sredstava koje pružaju EU fondovi.

Za obje vrste fondova definirano je programsko razdoblje financiranja od 2014.g. – 2020.g., a Hrvatska pristupa mogućnosti korištenja bespovratnih sredstava kao punopravna članica Europske unije.

U nastavku se daje prikaz različitih fondova (programa) intencijom da se o sustavu fondova pruži što više informacija kako bi se i na taj način olakšao put njihovog korištenja.

Od 01. srpnja 2013. godine, na raspolaganju su sredstva EU fondova namijenjena isključivo zemljama članicama koja su u funkciji Kohezijske politike Europske unije.

Dodatna sredstva Europske unije dostupna su kroz Programe Unije koji predstavljaju integrirani niz aktivnosti, a koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima, povezanim sa zajedničkim politikama Europske unije. Programi Unije u kojima mogu sudjelovati korisnici iz Republike Hrvatske su:

- ✓ HORIZON 2020
- ✓ ERASMUS +
- ✓ FISCALIS 2020
- ✓ CUSTOMS 2020
- ✓ PERICLES 2020
- ✓ HERCULE III
- ✓ JUSTICE
- ✓ CONSUMER
- ✓ LIFE
- ✓ EMPLOYMENT and SOCIAL INNOVATION – Zapošljavanje i socijalne inovacije
- ✓ YOUTH EMPLOYMENT INITIATIVE – Inicijativa za zapošljavanje mladih
- ✓ COSME – Program za konkurentnost MSP-a
- ✓ CREATIVE EUROPE
- ✓ EUROPA ZA GRAĐANE 2014 – 2020
- ✓ PRAVA I DRŽAVLJANSTVO
- ✓ ZDRAVLJE ZA RAST (Health for Growth)

Uz Programe Unije, korisnicima su dostupna bespovratna sredstva kroz instrumente prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje (Central Europe, INTERREG Europe i dr.)

11.5. EU fondovi u financijskoj perspektivi 2014. – 2020.

Strategija Europske unije uključuje **3 prioriteta** koji su međusobno povezani i međusobno se nadopunjuju:

- **Pametnan rast** kroz razvijanje gospodarstva temeljenog na znanju i inovaciji
- **Održiv rast** kroz promicanje takvog gospodarstva koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenije i konkurentnije
- **Uključiv rast** kroz njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

5 je glavnih ciljeva čijem ostvarenju EU teži do 2020.:

- 75 % populacije u dobi između 20- 64 godina trebalo bi biti **zaposleno**.
- 3 % BDP-a EU treba investirati u **istraživanje i razvoj**.
- Treba ispuniti **klimatsko-energetske ciljeve** „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju).
- Postotak osoba koje **rano napuste školovanje** trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja.
- 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od **siromaštva**.
- **7 je predvodničkih inicijativa** koje će pomoći pri realizaciji postavljenih prioriteta kako je prikazano u tablici niže:

Tablica 60: Predvodničke inicijative

PAMETAN RAST	ODRŽIV RAST	UKLJUČIVI RAST
Inovacije - <i>Inovacijska unija</i>	Klima, energija i mobilnost - Učinkovito korištenje resursa	Zapošljavanje i vještine - <i>Agenda za nove vještine i zapošljavanje</i>
Obrazovanje - <i>Mladi u pokretu</i>	Konkurentnost - <i>Industrijska politika za eru globalizacije</i>	Borba protiv siromaštva - <i>Europska platforma protiv siromaštva</i>
Digitalno društvo - <i>Digitalna agenda za Europu</i>		

1. „Unija inovacija“ – cilj za 2020. je usmjeriti fokus politike istraživanja i razvoja te inovacija na izazove s kojima se naše društvo susreće, kao što su klimatske promjene, energetska i resursna

učinkovitost, zdravlje i demografske promjene. Potrebno je ojačati svaku kariku u inovacijskom lancu, od područja koja nemaju izravnu primjenjivost („blue sky research“) do komercijalizacije.

2. **„Mladi u pokretu“** – cilj za 2020. je povećati učinak i međunarodnu privlačnost europskih institucija visokog obrazovanja te podići ukupnu kvalitetu svih razina obrazovanja i osposobljavanja u EU, povezujući izvrsnost i jednakost promicanjem mobilnosti studenata i mladih stručnjaka te popraviti mogućnosti zapošljavanja mladih ljudi.
3. **Digitalni program za Europu“** - cilj za 2020. je osigurati ekonomsku i socijalnu korist od jedinstvenog digitalnog tržišta temeljenog na brzom i ultrabrzom internetu te interoperabilnim aplikacijama. Do 2013. godine svi bi trebali imati pristup širokopojasnom internetu, do 2020. godine svi bi trebali imati pristup znatno većim brzinama interneta (30 MB/s i više), a 50% ili više posto europskih kućanstava trebalo bi biti pretplaćeno na internetsku vezu brzine veće od 100 MB/s.
4. **„Resursno učinkovita Europa“** cilj za 2020. je poticati prelazak na ekonomiju s malo ugljika koja učinkovito koristi resurse, a koja je učinkovita zbog načina na koji koristi resurse. Cilj je razdvojiti naš ekonomski rast od korištenja resursa i energije, smanjiti emisiju CO₂, povećati konkurentnost te promicati veću energetske sigurnost.
5. **„Industrijska politika za globalizacijsko doba“** – cilj za 2020. je unapređenja poslovnog okruženja, prvenstveno za male i srednje poduzetnike, te razvoja snažne i održive globalno konkurentne industrijske osnove.
6. **„Program za nove vještine i radna mjesta“** – cilj za 2020. je modernizacija tržišta rada te osnaživanja ljudi razvojem njihovih vještina tijekom cijeloga života s ciljem povećanog sudjelovanja radne snage te boljeg slaganja ponude i potražnje, uključujući i kroz mobilnost radne snage.
7. **„Europska platforma protiv siromaštva“** – cilj za 2020. je jamčenja društvene i teritorijalne povezanosti na način da svi imaju koristi od prednosti rasta i radnih mjesta te da se ljudima koji pate od siromaštva i socijalne isključenosti omogući dostojanstven život i aktivno sudjelovanje u društvu.

Sredstva su osigurana kroz sljedeće fondove, a koji u potpunosti obuhvaćaju novu kohezijsku politiku Europske unije:

- CF (eng. Cohesion Fund) – Kohezijski fond,
- ESF (eng. European Social Fund) – Europski socijalni fond,
- ERDF (eng. European Regional Development Fund) – Europski fond za regionalni razvoj,
- EARDF (eng. European Agricultural Fund for Rural Development) – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj,
- EMFF (eng. European Maritime and Fisheries Fund) – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

CF (eng. Cohesion Fund) – Kohezijski fond

- integrirane teritorijalne investicije u gradovima s naseljima iznad 50,000 stanovnika kojima će se promovirati koncept pametnih i održivih gradova kao središta i motori regionalnog razvoja
- ulaganje u prometnu infrastrukturu za lakše povezivanje i bolji pristup regijama i lokalno – poboljšanje teritorijalne kohezije i povezanost izoliranih i teže dostupnih područja (primjerice otoci)
- razvoj intermodalnih usluga i veza u prometu, modernizacija željeznica
- poboljšanje sustava upravljanja vodama - sustavi i mreže odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
- ulaganje u sustave gospodarenja otpadom, povećanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje
- ulaganje u zaštitu i stavljanje u funkciju prirodne i kulturne baštine – primjerice sa svrhom povećanja turističke ponude, diverzifikacije ponude i gospodarske djelatnosti na pojedinim lokacijama (integrirani destinacijski turizam)
- zaštita od poplava

ESF (eng. European Social Fund) – Europski socijalni fond

Ciljevi Europskog socijalnog fonda su smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju u državama članicama Europske Unije i njihovih regija, te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Naglašava se promicanje zapošljavanja u EU, te pomoć europskim tvrtkama i radnoj snazi u što uspješnijem suočavanju s globalnim izazovima, sljedećim djelovanjima:

- Sredstva se dijele u cijeloj Zajednici i u svim regijama, posebno u onima gdje gospodarski razvoj usporen,
- Poboljšanje kvalitete života građana EU omogućavanjem njihovog stjecanja vještina i boljih mogućnosti zapošljavanja,
- U svrhu ostvarivanja navedenih ciljeva za razdoblje od 2010.-2013. godine državama članicama EU dodijeljeno je 75 milijardi eura.
- Prihvatljiva područja ulaganja u okviru ESF-a su:
- privlačenje i zadržavanje ljudi u zaposlenosti i modernizacija sustava socijalne zaštite,
- poboljšanje prilagodljivosti radnika i tvrtki te fleksibilnosti tržišta rada,
- povećanje investicija u ljudski kapital kroz bolje obrazovanje i stjecanje vještina,
- jačanje administrativnih kapaciteta,
- pomoć u održavanju zdrave radne snage.

ERDF - Europski fond za regionalni razvoj:

ERDF (engl. European regional development fund –ERDF) ima za cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika u razvoju između regija unutar EU. Uglavnom je usmjeren na infrastrukturne investicije, proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta te na lokalni razvoj i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Ovaj fond usmjeren je na:

- povećani učinak i relevantnost znanstvenih istraživanja u područjima pametne specijalizacije (zdravlje, održivo i napredno inženjerstvo, održivi okoliš, hrana i biotehnologija, kreativno gospodarstvo
- učinkovitija komercijalizacija istraživačkih rezultata – transformacija u nove proizvode, tehnologije i/ili usluge
- pojačano stvaranje novih i poboljšanih proizvoda u poduzećima kroz inovacije što će doprinijeti boljim ekonomskim rezultatima
- pojačano otvaranje i rast malih poduzeća
- povećanje broja radnih mjesta kroz potporu poduzetništvu
- modernizacija proizvodnje i diversifikacija gospodarstva
- bolja pokrivenost širokopojasnim pristupom za brzi i ultrabrzi internet
- smanjenje troškova u proizvodnim industrijama i uslužnom sektoru kroz poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije
- stimulacija gospodarstva i zapošljavanja kroz energetske obnovu i lokaliziranu proizvodnju energije iz obnovljivih izvora

EARDF (eng. European Agricultural Fund for Rural Development) – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor.

- Poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima,
- Jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i povećanje održivosti gospodarstva,
- Promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi,
- Obnova, očuvanje i promicanje ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu,
- Promicanje učinkovitosti resursa i pomak potpora prema niskim razinama ugljičnog dioksida i klimatski prilagodljivoj poljoprivredi, prehrani i šumarstvu,
- Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja.

EMFF (eng. European Maritime and Fisheries Fund) – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo osigurava sredstva ribarskoj industriji i priobalnim zajednicama s ciljem njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja gospodarske i ekološke održivosti. U razdoblju od 2014. do 2020. godine, za program je predviđen proračun od 6,57 milijardi

eura. Gospodarski subjekti i udruge u državama članicama mogu se prijaviti za sredstva iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo prema načelu sufinanciranja omjer kojeg ovisi od same vrste projekta. Unutar zajedničkog upravljanja:

- Održivi razvoj ribarstva,
- Održivi razvoj akvakulture,
- Održivi razvoj ribolovnih područja,
- Naknade za dodatne troškove u najudaljenijim regijama za ribarske proizvode i akvakulturu,
- Popratne mjere.

Unutar izravnog upravljanja:

1. Integrirana pomorska politika,
2. Popratne mjere.

Tablica 61. Ukupna financijska alokacija EU sredstava za Hrvatsku za razdoblje 2014-2020. po programima (fondovima):

Alocirana sredstva iz ESI fondova za Hrvatsku 2014.-2020.	u milijunima eura
Kohezijska politika ERDF, ESF i CF	8,397
Poljoprivreda i ruralni razvoj EAFRD	2,026
Pomorstvo i ribarstvo EMFF	280
Dodatak za Inicijativu za zapošljavanje mladih u 2014. i 2015. (Youth Employment Initiative - YEI)	66
Sredstva predviđena iz Instrumenta za povezivanje Europe u 2014.-2016. (Connecting Europe Facility – CEF)	456

Izvor: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

11.6. Operativni programi i programi razvoja za razdoblje 2014. – 2020.

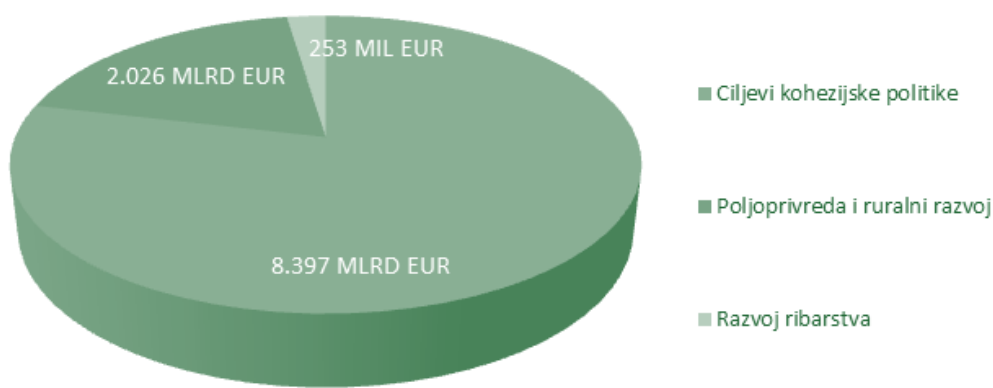
Korištenje sredstava ESI fondova, kako za Hrvatsku tako i za svaku drugu članicu EU vrši se na decentraliziran način što znači:

- Korištenje sredstava iz ESI fondova ne vrši se direktno već putem Operativnih programa i Programa razvoja koji se izrađuju u Hrvatskoj a potvrđuje ih Europska komisija

- Iz ESI fondova su određena sredstva za provedbu strategija, ciljeva i mjera Operativnih programa i Programa razvoja, a ta se sredstva koriste putem upravljačkih i posredničkih tijela koja se nalaze u Hrvatskoj i koja raspisuju natječeaje za prijavu projekata, te koja konačno i odobravaju potpore za pojedine projekte

U financijskom razdoblju 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno **10,676 milijardi eura**. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva. razvoj.

Grafikon 16: Alokacija sredstava Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014.-2020.

Izvor: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

11.6.1. Operativni program 2014-2015

Operativni programi za razdoblje 2014. – 2020.g. predstavljaju okvir za korištenje dodijeljenih sredstava iz ESI fondova, a donose se u Hrvatskoj, te ih potvrđuje Europska komisija. Ti su operativni programi strategije za korištenje ESI fondova na određenim područjima i sa određenim ciljevima, te se na temelju tih strateških dokumenata izrađuju provedbeni dokumenti (pravilnici, upute i drugo), te se raspisuju natječaj i prihvaćenim projektima dodjeljuju bespovratna sredstva.

Operativni programi (strategije) su slijedeći:

- Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.g.,
- Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.g.,
- Operativni program za pomorstvo i ribarstvo 2014. – 2020.g.,
- Program ruralnog razvoja republike Hrvatske 2014. – 2020.g.

Operativni programi Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (usvojen 12. prosinca 2014.) i Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. (usvojen 17. prosinca 2014.), temeljem kojih se može započeti s korištenjem dodijeljenih sredstava, usvojeni su među prvom trećinom operativnih programa država

članica Europske unije. Program ruralnog razvoja RH 2014-2020. i Operativni program za pomorstvo i ribarstvo (usvojen studeni 2015. godine)

Na temelju tih operativnih programa Hrvatskoj je dodijeljen financijski okvir od 10,6 milijardi EUR-a za razdoblje od 2014. – 2020.g.

11.6.2. Operativni program konkurentnost i kohezija 2014.-2020.g.

Temelj Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (OPKK) 2014. - 2020. jest analiza socioekonomskih okolnosti, utvrđenih prepreka za rast, izazova i razvojnih potreba u Hrvatskoj, u kontekstu Sporazuma o partnerstvu (SP), relevantnih strateških dokumenata Unije i država članica, njihovih povezanih ciljeva i temeljnih strateških odredaba.

Analiza ukazuje na negativne učinke gospodarske recesije uslijed koje se od 2008. godine razina BDP-a smanjila za više od 10 %. Glavni izazovi su niska konkurentnost gospodarstva, visoka nezaposlenost, raskorak između obrazovnog sustava i ekonomskih potreba, nedostatna infrastruktura i usluge gospodarskih i javnih usluga. Regionalni nerazmjeri su također prisutni, uzrokovani zemljopisnim i raznim socioekonomskim čimbenicima. Potrebno je pozabaviti se mnogim ključnim izazovima kako bi se pridonijelo ostvarivanju ciljeva Europe 2020. i nacionalnim programima reformi (NPR) predviđenih za 2014. godinu i buduća razdoblja. U tom pogledu, Hrvatska je posvećena postizanju bržeg i naprednijeg pametnog rasta, a održivi i uravnoteženi gospodarski i društveni razvoj cijele zemlje potreban je kako bi se osigurala prihvatljiva kvaliteta življenja u svim regijama, usporediva s prosjekom Europske unije.

OPKK se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja u 9 tematskih ciljeva (TC) zajedničkog Strateškog okvira (TC 1, TC 2, TC 3, TC 4, TC 5, TC 6, TC 7, TC 9 i TC 10) i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima (IP), s daljnjim fokusom na konkretne ciljeve (KC) koje je potrebno ostvariti. Neke aktivnosti OPKK-a dopunjene su ulaganjima u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski resursi 2014. - 2020. (OPEHR), sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Također će se primjenjivati načelo potpomaganja uravnoteženog regionalnog razvoja kao horizontalnog prioriteta. Kako bi se postigli spomenuti ciljevi, raspoloživa sredstva EFRR-a i KF-a u okviru OPKK-a raspoređena su na sljedeća prioritetna područja:

- ✓ Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija
- ✓ Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije
- ✓ Poslovna konkurentnost
- ✓ Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
- ✓ Klimatske promjene i upravljanje rizicima
- ✓ Zaštita okoliša i održivost resursa
- ✓ Povezanost i mobilnost

- ✓ Socijalno uključivanje i zdravlje i
- ✓ Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje.

Tablica 62. Financijska struktura Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“

OP „Konkurentnost i kohezija“ 2014. - 2020.

Prioritetna os	Financijska alokacija (EUR)
1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	664.792.165
2. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	307.952.676
3. Poslovna konkurentnost	970.000.000
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	531.810.805
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	245.396.147
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	1.987.360.608
7. Povezanost i mobilnost	1.310.205.755
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	356.500.000
9. Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	270.914.791
10. Tehnička pomoć	236.112.612
Ukupno	6.881.045.559

Izvor: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

11.6.3. Op učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Europska komisija odobrila je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. 18. prosinca čime je otvoren put za korištenje novca iz Europskog socijalnog fonda.

Europski socijalni fond jedan je od temeljnih strukturnih instrumenta Europske unije kojim se državama članicama pruža potpora za ulaganje u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva. Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

Osnovni cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijardi eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije, uključujući 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih.

Operativnim su programom razrađena ulaganja u četiri temeljna područja:

- Više od trećine sredstava namijenjeno je mjerama za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba. Naglasak je osobito stavljen na učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene, žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama.
- Oko 28% proračuna OP-a investirat će se u osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada i u tom će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju.
- Aktivnosti vezane uz područje socijalnog uključivanja predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva.
- Potpora javnoj upravi obuhvaćena je kroz aktivnosti poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, uključujući bolje upravljanje javnim financijama, razvoj e-uprave i borbu protiv korupcije. Predviđa se i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera. U pravosuđu se osobit naglasak stavlja na poboljšanje učinkovitosti i neovisnosti.

Tablica 63. Prioriteti operativnog programa i alokacija

OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.	
Raspodjela sredstava EU-a po prioritetnim osima	
Prioritetna os	Alokacija ESIF (EUR)
Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	532.933.273
Socijalno uključivanje	328.000.000
Obrazovanje i cjeloživotno učenje	450.000.000
Pametna administracija	191.276.944
Tehnička pomoć	80.000.000
Ukupno	1.582.210.217

Izvor: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

11.6.4. Program ruralnog razvoja 2014.-2020.

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) predstavlja jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije. Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014.-2020. iznosi 2.383 milijarde eura, od čega će se 2.026 milijardi eura financirati iz Europskog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske.

Nacrt Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. poslan je na očitovanje u Europsku komisiju 16. srpnja 2014. U listopadu 2014. zaprimljeni su komentari na dostavljeni nacrt te se do

kraja siječnja 2015. intenzivno radilo na usuglašavanju dokumenta sa zahtjevima Europske komisije. Dorađena inačica programa poslana je u Bruxelles 3. veljače 2015., a u međuvremenu su raspisani i prvi natječaji za dodjelu potpora. Službeno Pismo odobrenja programa očekuje se tijekom svibnja 2015.

Tablica 64. Okvirna raspodjela sredstva za program ruralnog razvoja

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2014. – 2020.

OKVIRNA RASPODJELA SREDSTAVA PO MJERAMA

Mjera	Ukupno (€)
M1 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	13.333.333,33
M2 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21.176.470,59
M3 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7.058.823,53
M4 - Ulaganja u fizičku imovinu	667.058.823,53
M5 - Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118.117.647,06
M6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262.928.104,58
M7 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265.882.352,94
M8 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92.941.176,47
M9 - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8.888.888,89
M10 - Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138.830.280,00
M11 - Ekološki uzgoj	128.309.623,50
M13 - Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	321.600.000,00
M16 - Suradnja	8.333.333,33
M17 - Upravljanje rizicima	56.673.373,50
M18 - Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	139.875.000,00
M19 - LEADER (CLLD)	67.540.725,00
M20 - Tehnička pomoć	64.746.543,59
UKUPNO 2014 - 2020	2.383.294.499,84

Izvor: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

11.6.5. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014. - 2020.

Republika Hrvatska kao punopravna članica Europske unije ostvaruje pravo na korištenje potpore iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR), financijskog instrumenta Europske unije za pomoć u ostvarivanju ciljeva iz Zajedničke ribarstvene politike (ZRP) za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo doprinosi promicanju konkurentnog, okolišno i

gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture, potiče provedbu Zajedničke ribarstvene politike, promiče uravnotežen i uključiv teritorijalni razvoj ribarstvenih područja i područja u akvakulturi te potiče razvoj i provedbu Integrirane pomorske politike na način koji nadopunjuje kohezijsku politiku i Zajedničku ribarstvenu politiku. Jedinostveni dokument koji će sadržavati odabrane prioritete i ciljeve koji se trebaju ostvariti uz pomoć mjera strukturne politike u ribarstvu sufinanciranih sredstvima potpore iz EFPR-a je Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2014.–2020.

EFPR je financijski instrument Europske unije za programsko razdoblje 2014.- 2020. koji će doprinijeti postizanju ciljeva nove, reformirane Zajedničke ribarstvene politike (ZRP) i poticati provedbu Integrirane pomorske politike (IPP) Europske unije. Ovaj fond jedan je od pet tzv. Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondovi) koji se međusobno nadopunjuju i nastoje promicati oporavak Europe temeljen na rastu i zapošljavanju. Fondovi koji čine ESI fondove uz EFPR su Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Kohezijski fond i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.

U okviru EFPR-a zemljama članicama je za programsko razdoblje 2014.- 2020. na raspolaganju 6,5 milijardi eura, što je dio cjelokupne omotnice namijenjene ribarstvu i pomorstvu. Osim što je glavni izvor financiranja provedbe reformirane ZRP, sredstva EFPR-a su na raspolaganju i za partnerske sporazume s trećim zemljama te doprinose regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom. Republika Hrvatska u okviru EFPR-a ima na raspolaganju 252,6 milijuna eura za razdoblje 2014.-2020.

EFPR je usmjeren prema dugoročnim ciljevima strategije Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast tijekom razdoblja 2014.- 2020. Doprinijet će promicanju konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture, potiče provedbu Zajedničke ribarstvene politike, promiče uravnotežen i uključiv teritorijalni razvoj ribarstvenih područja i područja u akvakulturi te potiče razvoj i provedbu Integrirane pomorske politike na način koji nadopunjuje kohezijsku politiku i Zajedničku ribarstvenu politiku.

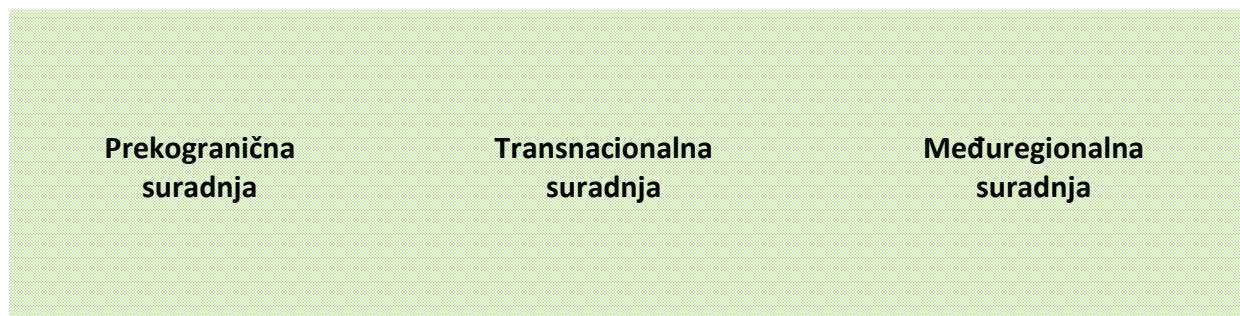
Navedeni ciljevi strukturirani su u okviru šest prioriteta EFPR-a:

1. Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva.
2. Poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture.
3. Poticanje provedbe ZRP-a putem prikupljanja i upravljanja podacima u svrhu poboljšanja znanstvenih spoznaja kao i pružanjem potpore za praćenje, kontrolu i provedbu, jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave bez dodatnog administrativnog opterećenja.
4. Povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije putem sljedećeg posebnog cilja: promicanja gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranja radnih mjesta i pružanja podrške upošljivosti i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva.
5. Poticanje stavljanja na tržište i prerade kroz poboljšanje organizacije tržišta za proizvode ribarstva i akvakulture i kroz poticanje ulaganja u sektore prerade i stavljanja na tržište.
6. Poticanje provedbe Integrirane pomorske politike.

11.6.6. Teritorijalna suradnja za razdoblje 2014.-2020.

Europska teritorijalna suradnja, uz ujednačen regionalni razvoj kao drugi cilj kohezijske politike za razdoblje 2014.-2020., odnosi se na stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i središnjoj državnoj razini s partnerima iz susjednih zemalja i ostalih regija Europske unije. Time bi se kroz zajednički pristup na odgovarajućoj administrativno-teritorijalnoj razini smanjio negativan utjecaj granica i promovirala društveno-gospodarska kohezija.

Republika Hrvatska u ovom razdoblju može punopravno sudjelovati u sva tri dijela europske teritorijalne suradnje:

11.6.7. Partnerstvo privatnog i javnog sektora

Javno - privatno partnerstvo (JPP) podrazumijeva suradnju između tijela javne vlasti s privatnim sektorom, bilo na razini središnje ili lokalne zajednice, s ciljem zadovoljavanja neke javne potrebe. U najširem smislu JPP se kao skupina zajedničkih inicijativa javnog sektora te privatnog profitnog i neprofitnog sektora, u kojima svaki subjekt donosi određena sredstva i sudjeluje u planiranju i odlučivanju.

Međutim, pod pojmom JPP danas se u užem smislu podrazumijevaju kooperativni pothvati u sklopu kojih javni i privatni sektor udružuju resurse i stručna znanja kako bi, kroz prikladne alokacije resursa, rizika i nagrada, zadovoljili neku javnu potrebu. Primjenom različitih metoda, privatni sektor može uposliti svoje resurse i vještine u pružanju dobara i usluga koje tradicionalno osigurava država.

Pravna regulativa JPP-a u Republici Hrvatskoj sadržana je u novom Zakonu o javno privatnom partnerstvu od 13. 07. 2012. godine (NN br. 78/2012, NN 152/2014), a kojim je u 119 cijelosti zamijenjen Zakon o javno-privatnom partnerstvu iz 1998. godine, kojeg je karakterizirala složena procedura odobravanja projekata i predugih rokova. Drugi važan zakonski dokument je Uredba o provedbi javno-privatnog partnerstva od 14.08.2012. (NN 88/12, NN 152/2014) koji pobliže uređuje:

- sadržaj informacije o namjeri provedbe projekta JPP-a,
- ostalu dokumentaciju koja čini prijedlog projekta JPP-a,
- strukturu komparatora javnog sektora,
- ostale potrebne kriterije za odobrenje prijedloga projekta JPP-a,
- promjene odobrenog projekta JPP-a,
- kriteriji za odabir najpovoljnije ponude koje javno tijelo mora koristiti u postupku odabira privatnog partnera,
- sadržaj izvješća o provedbi projekta JPP-a itd.

Preduvjeti uspješnog JPP-a su povjerenje, transparentnost i zajednički plan. Navedeno nije jednostavno postići među partnerima koji nisu nužno naviknuti da se međusobno savjetuju. Zbog toga je socijalni dijalog bitan element i vitalni faktor uspjeha JPP-a.

Dakle, JPP je komercijalna suradnja javne institucije i privatnog partnera pod uvjetima u kojima privatni partner:

- posluje imovinom javnog sektora za komercijalno korištenje
- preuzima financijske, tehničke i operativne rizike u svezi s obnašanjem institucionalne funkcije i korištenja imovine javnog sektora, ali taj rizik djelom dijeli javnim sektorom
- ima korist od korištenja imovine javnog sektora, uz uvjet maksimiziranja ekonomske i financijske koristi za javni sektor.

Motivi javnog sektora za JPP su:

- dodatni izvori financijskih sredstva za pokretanje novih investicija
- učinkovitija realizacija projekata
- zajednički rizik i njegova podjela između javnog i privatnog sektora
- poboljšanje kvalitete i efikasnosti usluga
- ekonomska i financijska korist

Bit JPP-a leži u raspodjeli rizika, jer je za uspjeh nekog projekta najvažnije ustanoviti rizike vezane za svaki element i fazu projekta, te ih alocirati tako da osiguramo najbolju vrijednost na uložene resurse. Mogućnosti raspodjele rizika koje stoje na raspolaganju kreću se od neposrednog pružanja usluga države do potpune privatizacije, kada država sve rizike i nagrade prenosi na privatni sektor.

Stoga se mogu definirati i neke prednosti i nedostaci JPP-a.

Opće prednosti JPP-a su:

- osigurava se veća efikasnost i kvaliteta – kroz efikasnije izvođenje radova i završetak projekta u zadanim vremenskim rokovima
- najbolja opcija kod ograničenih financijskih resursa javnog sektora – dodatni kapital privatnog sektora omogućuje provedbu projekata za koje javnom sektoru nedostaje kapitala
- jačanje javne uprave – kroz inovativna i obično efikasnija rješenja u kontekstu pružanja javnih usluga
- kvalitetnija i brža implementacija projekata – privatni sektor općenito efikasnije i brže provodi projekte poradi bržeg povrata investicije i vlastitog probitka
- alokacija rizika – kroz partnersko preuzimanje rizika kojim efikasnije upravlja uz bitno smanjenje troškova
- bolja kvaliteta usluge – prema iskustvu razvijenih zemalja koje već desetljećima koriste modele JPP-a dokazano je da su usluge kod JPP projekta kvalitetnije
- ostvarenje dodatnih prihoda – poduzetnik se vodi tržišnim ekonomskim načelima pa u skladu s njima je u mogućnosti naplatiti usluge koje javni sektor načelno ne naplaćuje, a što umanjuje naknadu koju mu plaća javni partner
- bolje upravljanje sustavom usluga javnog sektora – prisutnost konkurencije na tržištu javnih usluga osigurava postojanje načela „Value for money“
- smanjenje proračunskog deficita i javnog duga – projekt se financira dijelom ili u potpunosti sredstvima privatnog sektora što pridonosi boljoj fiskalnoj poziciji JL(R)S i same države.

Pored navedenog je niz prednosti za korisnike projekata i krajnje korisnike koje se ogledaju u poboljšanju kvalitete života i povećanju blagostanja. Međutim, postoje i nedostaci koji mogu proizaći iz JPP-a, a oni su:

- spora priprema projekata JPP-a,
- postupak odabira privatnog partnera traje dugo,
- značajni troškovi provedbe postupka,
- poprilično je komplicirano usporediti visinu i količinu koristi između projekata financiranih JPP-om i tradicionalnim načinom; ponajprije zbog nedostatka relevantnih statističkih podataka te nejasne i komplicirane metodologije izračuna koristi i troškova,
- često se dogodi da prvotni podijeljeni rizik na koncu u potpunosti prijeđe na javni sektor, odnosno porezne obveznike,
- zbog osobnog probitka poduzetnika, postoji povećani rizik kvalitete izgrađenih objekata jer se često manipulira s količinom utrošenog materijala i kvalitetom izrade uopće,
- povećan rizik od povećanja cijena usluga zbog osobnog probitka privatnog partnera,
- zbog specifičnosti JPP-a, povećan je rizik od društvenih anomalija, poput mita i korupcije,
- problem često predstavlja neprimjeren administrativni kapacitet potreban za pripremu, provedbu, nadzor i evaluaciju projekata JPP-a ...

11.7. MODEL JAVNO – PRIVATNOG PARTNERSTVA

Posljednjih godina, u državama Europske unije, sve se češće primjenjuje model financiranja i ugovaranja javne infrastrukture pod nazivom javno - privatno partnerstvo pa se isto tako očekuje i 122 partnerstva u Republici Hrvatskoj. Mogući modeli suradnje odnosno partnerstva javnog i privatnog sektora su:

- ❖ BT – izgradi i prenesi (engl. Build and Transfer)
- ❖ BOT – izgradi, djeluj i prenesi (engl. Build, Operate and Transfer)
- ❖ BTO – izgradi, prenesi i djeluj (engl. Build, Transfer and Operate)
- ❖ BLT – izgradi, iznajmi i prenesi (engl. Build, Lease and Transfer)
- ❖ BOO – izgradi, posjeduj i djeluj (engl. Build, Own and Operate)
- ❖ BBO – kupi, izgradi i djeluj (engl. Buy, Build and Operate)
- ❖ ROT – obnovi, djeluj i prenesi (engl. Rehabilitate, Operate and Transfer)

Svaki od navedenih modela partnerstva ima različit stupanj rizika privatnog partnera i različit stupanj uključenosti javnog sektora.

11.8. EU FONDOVI I JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO

Učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju može se prikazati i kod JPP-a. Naime, od 2014. godine postoji mogućnost financiranja projekata u kombinaciji Europskih fondova i JPP-a. Ovim kombiniranim pristupom financiranja projekata, omogućuje se smanjenje rizika za privatnog partnera i javni sektor. Uz prethodno navedene koristi javnog sektora, mogu se proširiti za sljedeće:

- ❖ javno tijelo nema plaćanja sve do stavljanja građevine u uporabu
- ❖ provodi se samo jedna faza nabave odnosno odabir privatnog partnera
- ❖ nema vlastitih izvora financiranja iz zajmova i kredita
- ❖ ne ugrožava se fiskalna pozicija javnog tijela, a posljedično ne dolazi do rasta javnog duga
- ❖ ukupno smanjenje društvenih i projektnih troškova reflektira se na smanjenje proračunskog deficita
- ❖ kontrola korištenja sredstava iz EU fondova je dio kontrole JPP-a itd.

Općina Murter-Kornati moći će po ovom modelu financirati dio razvojnih projekata (npr. energetske učinkovite javne rasvjete, stavljanje u društvenu i ekonomsku funkciju pojedinih objekata i sl.).

12. DRUŠTVENO – EKONOMSKA KRETANJA U RH

U slijedećem poglavlju analiziralo se općenito društveno-ekonomsko kretanje u Hrvatskoj od samih začetaka samostalnosti pa sve do danas. U tekstu se naglasak stavio na nešto recentnija ekonomska kretanja ali su se u analizu uzela i predviđanja društveno-ekonomskih kretanja u Hrvatskoj. Takvu analizu treba uzeti s rezervom obzirom da se radi o projekcijama koje nisu znanstveno utemeljene već predstavljaju predviđanja pojedinih institucija. Na temelju dosadašnjih pokazatelja izvela su se i tri scenarija koja daju širu sliku u pogledu mogućnosti planiranja budućeg razvoja Općine.

Kretanja u Hrvatskoj

Stanje hrvatskog gospodarstva tipično je za zemlje u tranziciji iz komunizma u tržišno gospodarstvo. Iako je došlo do privatizacije i preustroja u svim područjima, glavni problemi su velika nezaposlenost i slabe gospodarske reforme. Nekadašnja uspješna industrijska proizvodnja zbog ratnih okolnosti i najčešće protuzakonito izvedene privatizacije i zastarjele tehnologije u proizvodnji danas još nije dostigla onu iz 1990. godine. Situaciju dodatno otežava loš sustav sudstva i administracije, pogotovo u pogledu vlasništva nad nekretninama. Tako sada jedan od najvećih problema hrvatskog gospodarstva ostaju premala proizvodnja, nedovoljan izvoz, prezaduženost, nezaposlenost, pravosuđe i uprava, te sveprisutna korupcija.

U Hrvatskoj postoji i sve izraženiji problem razlike u standardu i razvijenosti pojedinih dijelova Hrvatske, što je vjerojatno i posljedica poreznog sustava koji je na snazi. Dok se u Europi otprilike 25% poreznih prihoda ostavlja ondje gdje su uprihođeni, tj. u lokalnim samoupravama, u Hrvatskoj je taj postotak u praksi između 3 i 4% poreza koji ostaju lokalnoj samoupravi. Budući su većina velikih kompanija i banaka, kao i državnih monopolista za svoje sjedište registrirali Zagreb ovaj je problem tom činjenicom još više potenciran. To za posljedicu ima stanje da je BDP po stanovniku u Zagrebu otprilike trostruko veći od prosjeka za cijelu državu. Od prve slijedeće najrazvijenije i najbogatije regije, Istre, glavni je grad, mjereno po BDP-u per capita, također gotovo trostruko bogatiji, a samim tim i razvijeniji. Drugi i treći grad (Split i Rijeka) su više nego trostruko, u zaostatku za Zagrebom, dok su najnerazvijenija područja gotovo deset puta siromašnija i nerazvijenija od metropole, bez obzira na činjenicu da je najsiromašnija Vukovarsko-srijemska županija sposobna proizvesti u prosjeku pet puta više poljoprivrednih proizvoda negoli ostatak Hrvatske, a što je do domovinskog rata i bio slučaj. Nažalost, gotovo u pravilu, najsiromašniji dijelovi države su oni koji su bili pod okupacijom tijekom rata, bez obzira na komparativne prirodne prednosti koje pojedini od njih imaju. Tako istočni dijelovi Hrvatske zaostaju za hrvatskim zapadom.

REALNI BDP u 2013. je pao za dodatnih 1 %, što je već peta uzastopna godina pada. U razdoblju od 2009.-2013. realni BDP kumulativno je pao za 12,3 % (drugi najveći pad u EU, nakon Grčke (26 %)). Nominalni BDP je pao za 2,8 %. Makroekonomske projekcije temelje se na dostupnim statističkim pokazateljima objavljenim do sredine travnja 2015. godine. U 2015. EK predviđa rast od 0,4%, HNB rast od 0,4%, MMF rast od 0,5%, a EIZ rast od 0,2 %.

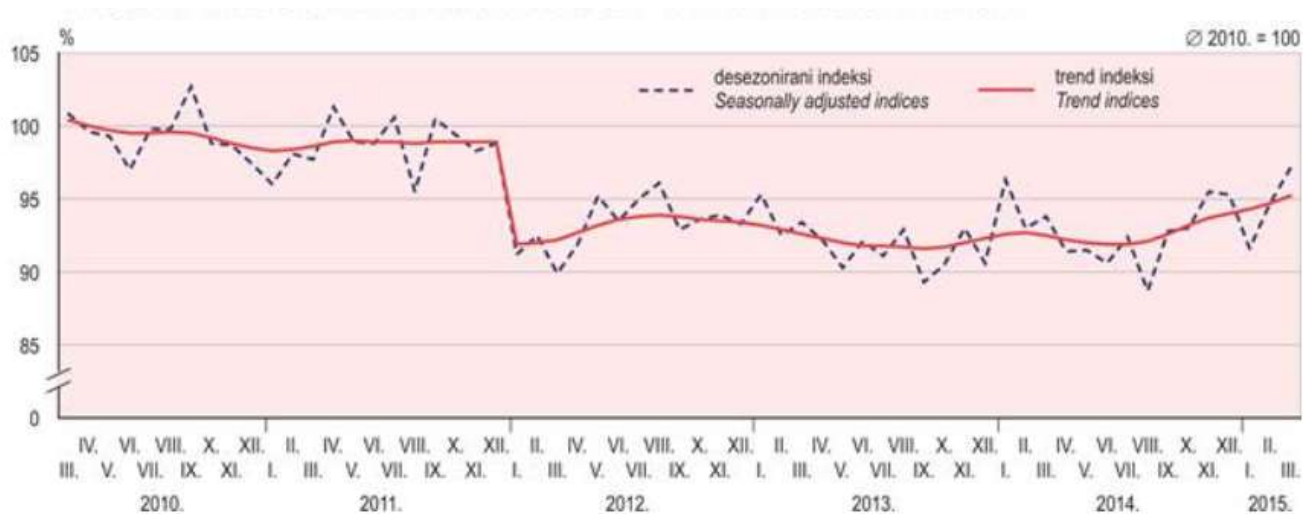
Tablica 65. Ekonomski indikatori u Hrvatskoj u razdoblju od 2005. do 2014.g.

EKONOMSKI INDIKATORI	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
BDP (mil. HRK, tekuće cijene)	270.191	294.437	322.310	347.685	330.966	328.041	332.587	330.456	329.571	328.431
BDP (mil. EUR, tekuće cijene)	36.512	40.208	43.935	48.135	45.093	45.022	44.737	43.959	43.516	43.045
BDP po stanovniku (EUR)	8.220	9.056	9.904	10.856	10.181	10.191	10.453	10.300	10.225	10.114
BDP, realna godišnja stopa rasta (%)	4,2	4,8	5,2	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-1,1	-0,4
Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,2	-0,2
Dug opće države (% BDP-a)	40,7	38,3	37,1	38,9	48,0	57,0	63,7	69,2	85,1	85,1

Izvor: HNB, 2015.

OBUJAM INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE – Ukupna desezonirana industrijska proizvodnja u Republici Hrvatskoj u ožujku 2015. u usporedbi s veljačom 2015. bilježi rast za 2,5%. U ožujku 2015. u usporedbi s ožujkom 2014. industrijska proizvodnja u Republici Hrvatskoj, kalendarski prilagođena, bilježi rast za 3,5%. U ožujku 2015. u odnosu na veljaču 2015. Energija je veća za 6,4%, Kapitalni proizvodi za 1,4%, Netrajni proizvodi za široku potrošnju za 0,8% i Intermedijarni proizvodi za 0,4%, dok su Trajni proizvodi za široku potrošnju manji za 2,0%. U ožujku 2015. u odnosu na ožujak 2014. Energija je veća za 11,1%, Intermedijarni proizvodi za 2,6%, Netrajni proizvodi za široku potrošnju za 2,5%, Trajni proizvodi za široku potrošnju za 2,3% i Kapitalni proizvodi za 0,1%. Ukupna proizvodnost rada u industriji u razdoblju od siječnja do ožujka 2015. u usporedbi s istim razdobljem 2014. veća je za 0,2%.

Slika 7. Indeks obujma industrijske proizvodnje u Hrvatskoj, ožujak 2010. – ožujak 2015.g.

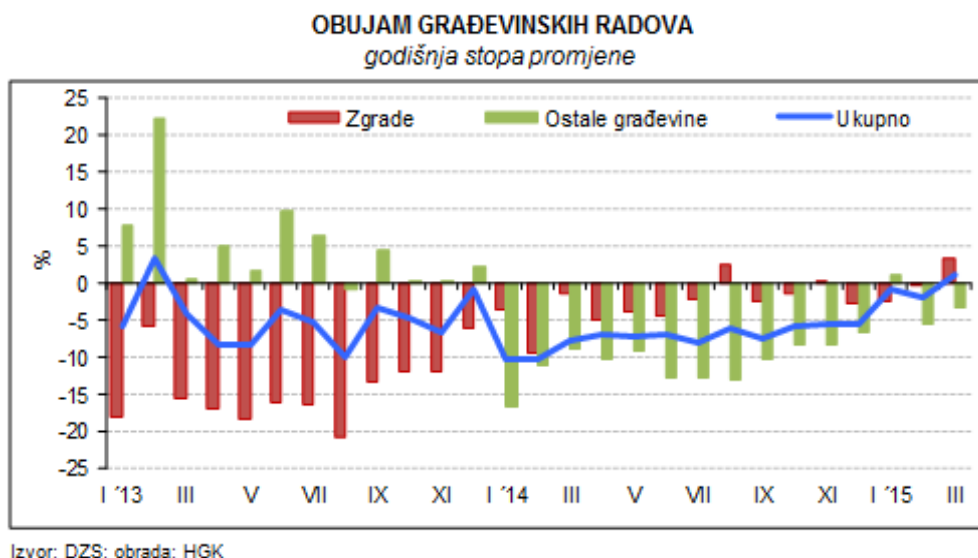

Izvor: DZS, 2015.

REALNI PROMET TRGOVINE NA MALO – nakon blagog rasta od 0,9 posto u 2011. realni promet trgovine na malo ponovno je u 2012. pao za 3,9 posto. Od 2009. do 2012. kumulativni pad iznosi 20,4 posto. U prvih 8. mjeseci 2013. prosječni pad je iznosio 0,7 posto mjesečno. Realni promet od trgovine na malo što su ga u svibnju 2015. ostvarili svi poslovni subjekti koji obavljaju tu djelatnost, bez obzira na svoju pretežnu djelatnost, bio je za 4,1% veći u odnosu na svibanj 2014. (kalendarski prilagođeni podaci). U odnosu na travanj 2015. bio je realno za 0,6% veći (desezonirani podaci). Ukupan promet što su ga u svibnju 2015. ostvarili poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost (trgovci na malo) realno je bio za 4,7% veći u odnosu na travanj 2014. (kalendarski prilagođeni podaci). U odnosu na travanj 2015. bio je realno za 0,2% veći (desezonirani podaci).

OBUJAM GRAĐEVINSKIH RADOVA – kriza je u tom sektoru imala najveći utjecaj i fizički obujam građevinskih radova u stalnom je padu od početka 2009. Otada do kraja 2012. obujam građevinskih radova kumulativno je pao za gotovo 40 posto. U prvih 8 mjeseci 2013. pad je u prosjeku iznosio 5,1 posto mjesečno.

Grafikon 17. Obujam Građevinskih radova – godišnja stopa promjene od 2013. Do 1. kvartala 2015.g.

U ožujku je građevinska aktivnost porasla za 2,1% na mjesečnoj razini (prema desezoniranim podacima) te za 1,2% na godišnjoj razini (prema kalendarski prilagođenim podacima). Time je i građevinarstvo pridonijelo ukupno blagom poboljšanu gospodarske slike koju obilježava zaustavljanje pada BDP-a. Naime, ova djelatnost u prvom kvartalu više nije prednjačila prema svom utjecaju na ograničavanje mogućnosti ukupnoga gospodarskog rasta. Riječ je o materijalizaciji solidnog rasta vrijednosti predviđenih radova sadržanih u izdanim građevinskim dozvolama tijekom prošle godine (kada je vrijednost predviđenih radova povećana za 8,2% u odnosu na prethodnu godinu), što je rezultiralo usporavanjem pada obujma građevinskih radova u prva dva ovogodišnja mjeseca te porastom građevinske aktivnosti u ožujku ove godine. Pritom je rast aktivnosti u ožujku bio potaknut dinamiziranjem radova na zgradama (porast od 3,2% na godišnjoj razini), dok su radovi na ostalim građevinama smanjeni za 3,3% kao rezultat i dalje potisnute investicijske aktivnosti javnog sektora.

BROJ NEZAPOSLENIH

Krajem lipnja 2012. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirano je 294.877 nezaposlenih osoba. U usporedbi sa svibnjem 2012. broj nezaposlenih smanjio se za 3,7 % ili 11.179 osoba, a u odnosu na lipanj 2011. godine broj nezaposlenih veći je za 2,6 % ili 7.366 osoba. Krajem lipnja 2013. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirano je 318.110 nezaposlenih osoba. U usporedbi sa svibnjem 2013. broj nezaposlenih smanjio se za 4,5 % ili 15.139 osoba, a u odnosu na lipanj 2012. godine broj nezaposlenih veći je za 7,9 % ili 23.233 osobe. Krajem lipnja 2014. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirano je 304.925 nezaposlenih osoba. U odnosu na svibanj 2014. broj nezaposlenih smanjio se za 6,9 % ili 22.583 osobe, a u usporedbi s lipnjem 2013. godine broj nezaposlenih manji je za 4,1 % ili 13.185 osoba. Stopa registrirane nezaposlenosti za svibanj 2015. iznosi 17,1%. Krajem lipnja 2015. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirane su 260.073 nezaposlene osobe. U odnosu na svibanj 2015. broj nezaposlenih smanjio se za 5,6 % ili 15.308 osoba, a u usporedbi s lipnjem 2014. godine broj nezaposlenih manji je za 14,7 % ili 44.852 osobe.

Tablica 66. Radno sposobno stanovništvo od 2013.g. do 2015.g.

	X – XII 2013.	I – III 2014.	IV – VI 2014.	VII – IX 2014.	X – XII 2014.	I – III 2015.	u tis.
Ukupno							
Radno sposobno stanovništvo (15+)	3 619	3 617	3 616	3 614	3 613	3 612	
Aktivno stanovništvo	1 851	1 856	1 878	1 939	1 899	1 883	
Zaposleni	1 525	1 509	1 567	1 635	1 552	1 543	
Nezaposleni	326	347	311	304	347	340	
Neaktivno stanovništvo	1 768	1 762	1 738	1 675	1 714	1 728	
%							
Stopa aktivnosti	51,2	51,3	51,9	53,7	52,6	52,1	
Stopa zaposlenosti	42,1	41,7	43,3	45,2	43,0	42,7	
Stopa nezaposlenosti	17,6	18,7	16,6	15,7	18,3	18,1	
Stopa nezaposlenosti (15 - 64)	17,9	18,8	16,7	15,8	18,5	18,3	

Izvor: DZS, 2015.g.

Iz tablice 68. je vidljivo kako se stopa aktivnosti kreće u svim godinama u prosjeku oko 52%. Naime radno sposobnog stanovništva odnosno stanovništva koji su u dobi od 15 – 64 godine kreće se u prosjeku oko 3.615.000 stanovnika. Od toga oko 1.880.000 je pojedinaca koji rade ili su nezaposleni odnosno službeno su evidentirani kao nezaposleni pri Hrvatskom Zavodu za Zapošljavanje. Stopa zaposlenosti kreće se u prikazanim godinama u prosjeku oko 42,5% što je u usporedbi sa zemljama europske unije izuzetno malo s obzirom da je prosjek 65%. Isto tako važno je istaknuti kako je Hrvatska ima najmanju stopu zaposlenosti od svih zemalja unutar EU. U programe aktivne politike zapošljavanja tijekom 2015. godine novo uključena je 17.081 osoba, i to 7.263 muškarca (42,5 %) i 9.818 žena (57,5 %). Novo uključene osobe obuhvaćene su sljedećim mjerama: obrazovanje 7.400 osoba (43,3 %), i to Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa 7.190 osoba, Obrazovanje nezaposlenih 175 osoba te Potpore za usavršavanje 35 osoba; Potpore za zapošljavanje 2.491 osoba (14,6 %), Javni radovi 5.299 osoba (31,0 %), Potpore za samozapošljavanje 1.431 osoba (8,4 %) te Potpore za očuvanje radnih mjesta 460 osoba (2,7 %). Na kraju lipnja 2015. godine u programima aktivne politike zapošljavanja bilo je 30.446 aktivnih korisnika, obuhvaćenih sljedećim mjerama: Obrazovanje 16.691 osoba (54,8 %), od čega Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa 16.489 osoba, Obrazovanje nezaposlenih 171 osoba te Potpore za usavršavanje 31 osoba; Potpore za zapošljavanje 5.841 osoba (19,2 %), Javni radovi 5.327 osoba (17,5 %), Potpore za samozapošljavanje 2.515 osoba (8,3 %) te Potpore za očuvanje radnih mjesta 72 osobe (0,2 %). U programima aktivne politike zapošljavanja na početku 2015. godine aktivno je bilo 23.178 osoba koje su nastavile s korištenjem mjera. Uz 17.081 novo uključenu osobu, mjere aktivne politike zapošljavanja u 2015. godini koristilo je ukupno 40.259 osoba, po sljedećim mjerama:

- ✓ Obrazovanje 21.370 osoba (53,1 %), od čega,
- ✓ Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa 21.087 osoba,
- ✓ Obrazovanje nezaposlenih 229 osoba,
- ✓ Potpore za usavršavanje 54 osobe,
- ✓ Potpore za zapošljavanje 7.169 osoba (17,8 %),
- ✓ Javni radovi 7.083 osobe (17,6 %),
- ✓ Potpore za samozapošljavanje 3.540 osoba (8,8 %),
- ✓ Potpore za očuvanje radnih mjesta 1.097 osoba (2,7 %).

U 2015. godini očekuje se blagi oporavak ekonomske aktivnosti odnosno realni rast bruto domaćeg proizvoda od 0,5%. Pritom se najznačajniji pozitivan doprinos očekuje od izvoza roba i usluga koji će zabilježiti rast od 3,6% te od bruto investicija u fiksni kapital (rast od 1,6%). Blagi pozitivan doprinos doći će i od osobne potrošnje za koju se očekuje rast od 0,2%. S druge strane, negativan doprinos ovakvom kretanju bruto domaćeg proizvoda očekuje se od uvoza roba i usluga koji će u 2015. godini zabilježiti rast od 3,5% te od državne potrošnje koja će biti pod utjecajem fiskalne konsolidacije s rashodne strane proračuna. U nastavku projekcijskog razdoblja očekuje se ubrzanje realnog rasta bruto domaćeg proizvoda. Tako je u 2016. godini predviđen rast od 1,3%, a u 2017. rast od 1,5%. Ubrzanje ekonomske aktivnosti u ostatku promatranog razdoblja temeljit će se prvenstveno na pozitivnom doprinosu izvoza roba i usluga te bruto investicija u fiksni kapital dok se značajniji pozitivan doprinos potrošnje kućanstava može očekivati tek prema kraju razdoblja.

U pogledu kretanja na tržištu rada prema administrativnim izvorima, u 2015. godini se, unatoč smanjenju broja zaposlenih za 0,7%, očekuje smanjenje prosječne stope nezaposlenosti na 19,5%, kao rezultat izraženijeg pada radne snage. U narednim godinama predviđa se daljnje smanjenje administrativne stope nezaposlenosti, i to na 19,1% u 2016. te 18,4% u 2017. godini. Tijekom 2015. godine očekuje se ubrzanje inflacije te prosječni rast indeksa potrošačkih cijena od 1,4%. U narednom razdoblju očekuje se daljnje ubrzanje prosječne inflacije na 1,9% u 2016. te 2% u 2017. godini.

Tablica 67. Makroekonomski okvir u razdoblju 2014. – 2018.

	2014.	Projekcija 2015.	Projekcija 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.
BDP, tekuće cijene, mil. HRK	328.927	330.683	336.477	344.092	353.967
BDP, realni rast (%)	-0,4	0,4	1,0	1,2	1,5
Potrošnja kućanstava	-0,7	0,5	0,3	0,5	1,1
Državna potrošnja	-1,9	-1,2	-1,4	-1,0	-0,6
Bruto investicije u fiksni kapital	-4,0	-1,3	1,8	3,2	3,6
Izvoz roba i usluga	6,3	3,7	4,6	4,8	4,8
Uvoz roba i usluga	3,0	2,8	4,0	4,5	5,0
Doprinosi rastu BDP-a (postotni bodovi)					
Potrošnja kućanstava	-0,4	0,3	0,2	0,3	0,6
Državna potrošnja	-0,4	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1
Bruto investicije u fiksni kapital	-0,8	-0,2	0,3	0,6	0,7
Promjena zaliha	-0,2	0,0	0,2	0,2	0,1
Izvoz roba i usluga	2,7	1,7	2,2	2,3	2,5
Uvoz roba i usluga	-1,3	-1,2	-1,8	-2,1	-2,4
Deflator BDP-a, rast (%)	0,0	0,2	0,8	1,1	1,4
Indeks potrošačkih cijena, rast (%)	-0,2	0,1	1,1	1,3	1,4
Zaposlenost, rast (%)*	-0,7	-0,2	0,1	0,8	1,3
Stopa nezaposlenosti (ILO)	17,3	17,1	16,8	15,9	14,3

* Domaći koncept definicije nacionalnih računa

Izvor: Državni zavod za statistiku, Eurostat, Ministarstvo financija, 2014.

U 2016. projiciran je realni rast bruto domaćeg proizvoda od 1,0% koji će u narednim godinama ubrzati na 1,2% i 1,5%. Glavni pokretač gospodarskog rasta u razdoblju 2016. – 2018. bit će izvoz roba i usluga, za razliku od projekcija iz prošlogodišnjeg Programa konvergencije kada su to u većini godina bile bruto investicije u fiksni kapital, u skladu s očekivanim snažnim rastom investicija javnih poduzeća. Međutim, izvor rasta u zadnje dvije godine promatranog razdoblja bit će opet domaća

potražnja, unatoč tome što je ista ograničena visokom relativnom zaduženošću domaćih sektora, snažnim i produženim poremećajima na tržištu rada te skromnim ugrađenim očekivanjima u pogledu dinamike gospodarskog oporavka. Naime, znatan negativan doprinos rastu kroz čitavo promatrano razdoblje dolaziti će od uvoza roba i usluga, kao rezultat ubrzanja gospodarskog rasta uz uvećani stupanj uvozne ovisnosti u odnosu na pred-krizno razdoblje. Doprinos potrošnje kućanstava gospodarskom rastu ostat će potisnut do kraja srednjoročnog razdoblja kada će blago ojačati. Državnu potrošnju karakterizirat će blagi negativni doprinosi rastu kroz cijelo projekcijsko razdoblje kao rezultat nužne fiskalne konsolidacije u okviru Procedure prekomjernog proračunskog manjka. Značajniji doprinos investicijske potrošnje očekuje se u posljednje dvije godine, temeljen na rastu privatnih investicija potaknutim transferima iz EU fondova, dok će doprinos promjene zaliha imati tek neznatan utjecaj na rast izuzev 2016. i 2017. godine kada se očekuje blago pozitivan doprinos.

U čitavom srednjoročnom razdoblju, osim 2018., rast bruto domaćeg proizvoda bit će ograničen slabom dinamikom potrošnje kućanstava. No, unatoč tome, već u 2015. godini predviđa se kako će promjena potrošnje kućanstava poprimiti pozitivan predznak, čemu u prilog govore recentni visokofrekventni pokazatelji poput kretanja prometa od trgovine na malo u prva dva mjeseca.

Tako će i odobreni potrošački krediti sektoru kućanstava u 2015. godini ponovo zabilježiti neznatan rast. Od mase plaća, kao i u manjoj mjeri od transfera stanovništvu i neto ostalih dohodaka, očekuje se pozitivan utjecaj na realno kretanje raspoloživog dohotka koji će zabilježiti umjereni rast. Prvenstveno će to biti rezultat povoljnog kretanja neto plaća unatoč tek neznatnom nominalnom rastu bruto plaća, dok će nepovoljan utjecaj na raspoloživi dohodak ponovo doći od pada zaposlenosti, čiji će intenzitet ipak biti smanjen u odnosu na protekle godine.

Tijekom 2016. godine očekuje se nastavak postupnog oporavka potrošačkog povjerenja potaknut boljim gospodarskim uvjetima općenito te promjenom trenda na tržištu rada, pa je u toj godini predviđen i početak dinamiziranja odobrenih potrošačkih kredita kućanstvima. Međutim, razduživanje sektora kućanstava kao i spor oporavak na tržištu rada i dalje će ograničavati potrošnju kućanstava.

Kretanje državne potrošnje kroz čitavo projekcijsko razdoblje bit će određeno planiranom fiskalnom konsolidacijom. Tako se u prve tri godine projekcijskog razdoblja očekuju smanjenja državne potrošnje od nešto iznad 1% te nešto slabije smanjenje u 2018. Pritom se u svim godinama promatranog razdoblja realno smanjenje državne potrošnje prvenstveno temelji na doprinosu kategorije intermedijarne potrošnje, u skladu s nizom planiranih mjera usmjerenih ka racionalizaciji poslovanja javne uprave. Zatim slijede naknade zaposlenima čije će blago realno smanjenje, u skladu s projiciranim kretanjem zaposlenosti javnog sektora, biti najznačajnije u 2015. godini te postupnom slabjeti prema kraju projekcijskog horizonta. S druge strane, što se tiče socijalnih naknada u naravi, njihovo blago realno smanjenje očekuje se samo u prvoj godini projekcijskog razdoblja temeljeno na određenim uštedama u sustavu zdravstva dok bi zatim ova kategorija trebala bilježiti nominalnu stagnaciju te neznatan doprinos realnoj promjeni državne potrošnje. Neznatan doprinos u suprotnom smjeru u svim godinama projekcijskog razdoblja, te nešto značajniji u posljednjoj, mogao bi doći od ostalih kategorija koje čine državnu potrošnju.

Oporavak investicija privatnog sektora bit će i dalje ograničen potrebom razduživanja te restrukturiranja kod brojnih subjekata, kao i niskim poslovnim optimizmom uslijed znatne razine neizvjesnosti vezane uz buduće kretanje agregatne potražnje. Osim toga, za mnoga poduzeća ostaju problematični izvori, ali i cijena zaduživanja, s obzirom na slabu sklonost ka preuzimanju rizika i posljedično stroge uvjete kreditiranja bankarskog sektora čija visoka likvidnost u proteklom razdoblju nije u većoj mjeri doprinijela poboljšanju likvidnosti u gospodarstvu niti poticanju ekonomske

aktivnosti. Predviđeno jačanje investicijske aktivnosti privatnog sektora prema kraju promatranog razdoblja temelji se na izraženijem oporavku domaće potražnje te jačanju inozemne potražnje, u uvjetima poboljšane poslovne klime, povoljnijih uvjeta financiranja te likvidnosti u gospodarstvu, kao i boljim rezultatima zakona usmjerenih ka poticanju investicijskih projekata i konkurentnosti, uz, kao što je spomenuto, znatan pozitivan doprinos EU fondova. Pri tome se početak oporavka građevinske djelatnosti očekuje tek u 2017. godini.

Izvoz roba i usluga bilježit će pozitivne stope rasta u cijelom razdoblju 2015. – 2018. te će, pojedinačno gledano, biti glavni generator gospodarskog rasta. Projekcija izvoza, osim na očekivanom jačanju inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama, počiva i na pozitivnoj strukturnoj promjeni domaćeg izvoznog sektora potaknutoj prije svega pristupanjem zajedničkom tržištu EU. Kretanje uvoza roba i usluga u srednjoročnom razdoblju bit će određeno rastom finalne potražnje koji će postupno ubrzavati u skladu s gospodarskim oporavkom. Očekuje se da će rast uvoza roba i usluga u svim godinama projekcijskog razdoblja osim posljednje biti sporiji od rasta izvoza, pa će tako netom inozemna potražnja pozitivno pridonositi rastu bruto domaćeg proizvoda, međutim, njena apsolutna vrijednost krajem razdoblja biti će neznatna.

Očekuje se da će tijekom 2015. godine doći do blagog rasta potrošačkih cijena od 0,1%. Kretanje cijena bit će u najvećoj mjeri određeno znatnim smanjenjem cijena sirovina na svjetskom tržištu, naročito sirove nafte, a manje pritiscima na cijene sa strane domaće potražnje. Učinak pada cijena primarnih sirovina na svjetskom tržištu na domaći indeks potrošačkih cijena tijekom 2015. godine bit će ublažen deprecijacijom tečaja kune prema američkom dolaru. Tijekom 2015. godine očekuje se nastavak nepovoljnih kretanja na tržištu rada, ali znatno smanjenim intenzitetom u odnosu na 2014. U skladu s ubrzanjem gospodarskog rasta, zaustavljanje negativnog trenda predviđa se tek 2016. godine. Projekcija zaposlenosti ukazuje na blago smanjenje u 2015. godini te neznatan rast u 2016. s tendencijom ubrzanja prema kraju projekcijskog razdoblja. Pri tome će kategorija zaposlenika bilježiti nešto veće stope promjene od ukupne zaposlenosti kroz cijelo razdoblje, i to isključivo uslijed povećanja zaposlenosti u privatnom sektoru.

Positivan saldo na tekućem i kapitalnom računu platne bilance mogao bi se poboljšati u 2015. I dosegnuti 2,0% BDP-a, u usporedbi s 0,8% BDP-a koliko je iznosio u prethodnoj godini. Najvećim dijelom bi takvim kretanjima trebao doprinijeti naglašeni rast neto izvoza roba i usluga uslijed izraženijeg rasta izvoza u odnosu na rast uvoza. Također, povoljnija ostvarenja se očekuju na računu sekundarnog dohotka kao rezultat jačanja apsorpcijskih kapaciteta vezanih za korištenje tekućih transfera iz EU fondova, a slično vrijedi i za kapitalni račun platne bilance vezano uz transfere namijenjene kapitalnim ulaganjima. U uvjetima razduživanja privatnog sektora, niskih kamatnih stopa i slabijeg rasta dobiti poduzeća i banaka u stranome vlasništvu, pritisci na pogoršanje salda primarnog dohotka trebali bi biti znatno manje izraženi nego prethodne godine. Tekući račun platne bilance nastavit će rasti slabijim intenzitetom do 2017. godine, izraženo kao udjel u BDP-u, dok bi krajem projekcijskog razdoblja mogao zabilježiti neznatno smanjenje. U razmatranje smo uzeli tri moguća scenarija, svjesni rizičnosti u koju se upuštamo, smatrajući da je to manje pogrešno nego ne uzimati u obzir ove podatke.

12.1. Mogući scenarij ekonomskih kretanja

Slijedeće poglavlje analizira 3 scenarija koja bi se mogla dogoditi u idućim godinama u Hrvatskoj. Takvi scenariji pružaju detaljniju analizu i omogućuju pripremu za eventualne prijetnje i poteškoće.

SCENARIJ 1:

(BEZ STOPE RASTA ILI NISKA STOPA RASTA)

- o U EU-minimalna stopa rasta (nekoliko godina), a poslije povećana,
- o U RH- negativna stopa rasta ili bez rasta (nekoliko god.), a poslije niska stopa rasta.

BLIŽE OKRUŽENJE OPĆINE

- Pretpostavka je da će turizam imati kontinuirano povećanje potražnje (2-3% godišnje),
- Pretpostavka je da trgovina, uslužna djelatnost, malo i srednje poduzetništvo dijeli sudbinu globalnih kretanja (bez stope rasta).
- bliže okruženje u turizmu (koji je ujedno i glavno tržište poljoprivredi, trgovini te malom i srednjem poduzetništvu) bi mogli imati nešto povoljnije trendove:
 1. Stopa rasta kontinuirano 1-2% godišnje (u prvih par godina), a poslije opet narednih par godina 2-3% godišnje,
 2. U takvom okruženju (užem i širem) moguće je planirati u prvih par godina stopu rasta 1%, a poslije toga par godina stopa rasta bi mogla biti 2%.

SCENARIJ 2:

(SREDNJA STOPA RASTA ILI U GRANICAMA, nekoliko posto)

- U EU - prve dvije godine stopa rasta 2-3 %, poslije 3-4 %
- RH- dvije godine niska stopa rasta, poslije 2-3%

BLIŽE OKRUŽENJE GRADA

1. Turizam, povećanje potražnje 3-4%,
 2. Poljoprivreda, povećanje stope rasta godišnje 1-2%,
 3. Trgovine, usluge, mali i srednji poduzetnici prati razvoj osnovne djelatnosti, povećanje 3-4%
- U ovakvom okruženju (šire i uže) moguće je planirati stopu rasta do 2-3%.

SCENARIJ 3:

(VISOKE STOPE RASTA)

- U EU – prve dvije godine stopa rasta 3-4%, a poslije 4-5%
- U RH- prve dvije godine stopa rasta 2%, a poslije 4-5%

U MURTERU I BLIŽEM OKRUŽENJU:

1. Turizam- povećanje stope rasta 5-6%,
2. Poljoprivreda- povećanje stope rasta 3-4%,
3. Trgovina, usluga, malo i srednje poduzetništvo- povećanje stope rasta 5-6%

U takvom okruženju moguće je planirati stopu rasta do 4-5%.

13. STRATEGIJA RAZVOJA

Za ovu strategiju razvoja koja predstavlja temeljni dokument za utvrđivanje i provedbu gospodarskog i društvenog razvoja Općine izvršena je analiza prednosti, nedostataka i izazova s kojima se Općina Murter-Kornati susreće. Na temelju izvršene analize utvrđeni su vizija, strateški ciljevi, prioriteti strateških ciljeva i mjere za ostvarenje strateških ciljeva kao okvir za provedbu razvojnih projekata te njihovu pripremu i financiranje.

13. 1. Ekonomski potencijal i izazovi za razvoj Općine Murter-Kornati

Provedbom analize razvojnih snaga definirane su snage i mogućnosti Općine kao i slabosti i prijetnje. Analizom okruženja istražene su sve važnije karakteristike kako vanjskog tako i unutarnjeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških čimbenika koji će pomoći odrediti budućnost i razvoj Općine. Analiza okruženja poslužila je kao potpora odlučivanju u procesu formulacije strategije i provedbe ocjenjivana ekonomskog potencijala.

EKONOMSKI POTENCIJAL

Ukupnost prirodnih i klimatskih resursa te lokacija Općine Murter-Kornati je iznimno povoljna za daljnji razvoj ovog područja. Centralna pozicija na dalmatinskoj obali s mogućnošću dobrih veza s ostalim županijskim središtima kao i s Italijom i Bosnom i Hercegovinom te blizina JU NP Kornati pridonosi dobroj razmjeni sa okolnim područjima. Područje Općine ima povoljne klimatske uvjete, visoku insolaciju, veliku bio raznolikost i krajobraznu raznolikost, čisto more i očuvana tla koja su pogodna za razvoj poljoprivrede. Navedeni resursi dodatno naglašavaju potencijal za razvoj turizma, poljoprivrede i MSP općenito.

Turizam je jedna od osnovnih djelatnosti na području Općine sa višegodišnjom tradicijom bavljenja ovom djelatnosti. Bogati i raznoliki prirodni resursi kao temelj za razvoj turističke djelatnosti jedne su od glavnih okosnica za razvoj gospodarstva. S druge strane, izvanredna prostorna i klimatska osnovnica, stoljetna tradicija i prepoznatljivost na emitivnim tržištima čine iznimno visoki potencijal za daljnji razvoj turizma. S obzirom na razvijenost poduzetništva u Općini u kojemu se ističe turizam postoji temelj za daljnji razvoj gospodarstva Općine, kako turizma jednako tako i drugih djelatnosti.

Općina ima poštanski i telekomunikacijski sustav veza koji zadovoljava potrebe stanovništva i turista, veliku mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije zbog lokacije i njezinih obilježja, potpuna pokrivenost vodoopskrbe, uključenost u sustav organiziranog prikupljanja i odvoza

otpada te visoka razvijena svijest o potrebi zaštite okoliša osiguravaju daljnji razvoj poštujući odredbe održivog razvoja.

Radno aktivno stanovništvo, veliki broj mlađe obrazovane populacije, mali udio stanovništva starijeg od 60 godina i niska stopa nezaposlenosti te više od 50% stanovništva Općine koje ima stečeno srednje obrazovanje pridonosi lakšem ostvarenju ekonomskog potencijala Općine Murter-Kornati.

Temeljem napravljene analize zaključuje se da će se kratkoročni i srednjoročni ekonomski potencijal Općine ostvariti rastom i razvojem slijedećih područja:

1)Turizam: kvalitativni razvoj postojeće turističke ponude temeljene na dugogodišnjem bavljenju turizmom i inovativni pristup u kreiranju novih turističkih proizvoda osigurati će daljnji razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Općini Murter – Kornati.

2)Poljoprivreda: povoljni pedološki i klimatski uvjeti, visoki udio obradivog poljoprivrednog tla, iskustvo i tradicija u poljoprivrednoj proizvodnji i razvijenost gotovo svih grana poljoprivrede ukazuju na veliki potencijal daljnjeg razvoja ovog gospodarskog sektora. Pored učvršćivanja postojeće proizvodnje izniman je potencijal za daljnju razvoj organske poljoprivrede.

3)Malo i srednje poduzetništvo: primarno se misli na razvoj turizma i poljoprivrede te zadovoljavanje potreba stanovništva i šireg područja.

4) Komunalna i prometna infrastruktura: prvenstveno kroz razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, razvoj sustava vodoopskrbe, održavanje postojeće i izgradnjom nove infrastrukture te modernizacijom postojeće i izgradnjom elektroopskrbne infrastrukture.

5) Zaštita okoliša i energetska učinkovitost: daljnji razvoj ovog područja osigurati će se unaprjeđenjem zaštite mora, zraka i tla, kroz očuvanje i kvalitetno upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima, održivim gospodarenjem otpadom, poboljšanjem energetske učinkovitosti i korištenjem obnovljivih izvora energije te edukacijom javnosti.

6) Društveno-socijalni standard, zdravstvena sigurnost i jačanje civilnog društva: unaprjeđenjem kvalitete sustava obrazovanjem, povećanjem kvalitete i kapaciteta sportsko-rekreacijskih sadržaja, poboljšanjem slike zdravlja i socijalne sigurnosti, unaprjeđenjem infrastrukture i kvalitete zdravstvenih usluga i jačanjem kapaciteta organizacija civilnog društva pojačati će se ekonomski potencijal Općine kroz stanovništvo.

IZAZOVI

Pored snaga i prednosti analizom su definirani i izazovi s kojima se Općina susreće kroz svoje svakodnevno funkcioniranje. Određeni broj razvojnih izazova određuje hoće li se u i kojoj mjeri

ostvariti prethodno definirani potencijali. Uklanjanje i ublažavanje izazova jedan je od glavnih alata koji će omogućiti daljnji razvoj Općine.

Identificirani su slijedeći izazovi:

- Neiskorištenost svih turističkih potencijala Općine, osobito vezanih za vrijednu kulturnu baštinu Općine koja je nedovoljno turistički valorizirana i nepostojanje jasnog usmjerenja u razvoju turističke djelatnosti na području Općine
- Prevladava ekstenzivan pristup poljoprivrednoj proizvodnji, ograničena gospodarska proizvodnja i nedovoljno poticajnih mjera za razvoj poljoprivredne proizvodnje kao i depopulacija stanovništva
- Nepostojanje poduzetničkog inkubatora i poduzetničkih zona, nedovoljno kreativno-edukativnih radionica za mlade poduzetnike i propadanje obrtništva i trgovine
- Zastarjelost cestovne mreže i veliki prometni pritisak za vrijeme sezone te nedovoljno iskorištena prednost geoprometnog položaja
- Velik broj divljih odlagališta na području Županije i needuciranost stanovništva o sortiranju otpada i posljedično nedovoljna provedba mjera zaštite okoliša
- Manjak i srednjoškolskih obrazovnih programa, manjak timova opće i dentalne medicine, manjak medicinskih sestara potrebnih za njegu u kući, nedovoljna financijska sredstva za financiranje rada udruga, slaba regionalna i međunarodna suradnja, nema sudjelovanja u međunarodnim EU projektima

Posljedice prethodno opisanih razvojnih izazova su niska razina investicija, niži BDP po stanovniku i neostvarenje gospodarskih i društvenih potencijala Općine. Upravo iz tog razloga jedan o ciljeva ove strategije jest usmjeravanje na rješavanje negativnih aspekata/izazova s kojima se Općina Murter-Kornati trenutno susreće čime će se stvoriti nove prilike za društveni i gospodarski razvoj u budućnosti. Detaljnim planiranjem i definiranjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera za njihovo ostvarenje stvoriti će se uvjeti koji će omogućiti investitorima i stanovništvu da realiziraju buduće prilike te samim time povećaju razinu investicija, povećaju BDP po stanovniku i ostvarenje gospodarskih i društvenih potencijala Općine Murter-Kornati.

13. 2. Vizija Općine Murter-Kornati

Vizija Općine Murter-Kornati nam ukazuje na nužnost vrednovanja ljudskih i materijalnih potencijala radi stvaranja bogatstva i blagostanja i to ne samo kroz ostvareno u obliku ekonomskih koristi, već i kroz stvaranje novih mogućnosti u okviru društvenog života područja prilikom čega iznimno značenje ima uključivanje lokalnog stanovništva, drugih institucija i privrednih subjekata, te njihovo upoznavanje i simultano prilagođavanje novim uvjetima poslovnog djelovanja, jačanje konkurentnosti na lokalnom, regionalnom i globalnom tržištu i poticanje nove kvalitete i razvoja kako turističke ponude tako i drugih gospodarskih grana kao i kulturni i društveni razvoj Općine Murter-Kornati.

Ona je nastala kao rezultat zajedničkog rada svih dionika u kreiranju ove strategije. Vizija predstavlja opći, dugoročni cilj razvoja lokalne zajednice i željeno buduće stanje. U njoj je

obuhvaćeno sve ono čime Općina Murter-Kornati trenutno raspolaže i ono što će ostaviti u nasljeđe budućim generacijama: bogatstvo prirodnih ljepota, očuvani okoliš i čisto more, bogatu kulturno-povijesnu baštinu, razvijenu turističku i poduzetničku infrastrukturu te razvijeno i društveno osvijesteno stanovništvo.

13.3. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere

U prethodnom je poglavlju objašnjena vizija i čimbenici koji utječu na njezino ostvarenje kao i same karakteristike vizije. Sljedeći korak u definiranju strateškog okvira je definiranje strateških ciljeva koji su u funkciji ostvarenja dugoročnih ciljeva i vizije razvoja. Strateški ciljevi su definirani po načelima za uspostavu ciljeva prema kojima su ciljevi specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski određeni. Ispravnim definiranjem strateških ciljeva biti će moguće pratiti provedbu i realizaciju svakog pojedinog cilja.

U skladu sa razvojnim potrebama i mogućnostima Općine Murter-Kornati definirani su sljedeći strateški ciljevi čije će ostvarenje doprinijeti željenom dugoročnom cilju razvoja:

VIZIJA

Kontinuirani razvoj Općine Murter-Kornati utemeljen na poštivanju prirodnih i kulturnih bogatstava, održavanju tradicije i održivom gospodarstvu koji će osigurati visoku razinu kvalitete života po načelima održivog razvoja.

Definirani strateški ciljevi se zatim raščlanjuju na prioritete i prioritetne mjere koji će pridonijeti ostvarenju strateških ciljeva i vizije.

Strateški cilj	Prioritet	Prioritetna mjera
C1 Povećanje konkurentnosti	1.1 Unaprijeđenje poljoprivredne proizvodnje	1.1.1 Poticanje i usklađivanje poljoprivredne proizvodnje s uvjetima na tržištu 1.1.2 Razvoj komparativnih prednosti kroz promociju lokalnih proizvoda 1.1.3 Razvoj poljoprivrednih zadruga, udruga i klastera te suradnje među dionicima 1.1.4 Očuvanje i zaštita krajobrazne raznolikosti i prirodnih vrijednosti
	1.2 Jačanje MSP	1.2.1 Stvaranje uvjeta za razvoj mikro i malog poduzetništva 1.2.2 Potpora i razvoj infrastrukture, tehnologije i inovacija u poduzetništvu
	1.3 Afirmacija i daljnji razvoj turističkih potencijala	1.3.1 Poticanje razvoja turizma utemeljenog na kulturnoj baštini 1.3.2 Stvaranje, pozicioniranje i promoviranje turističke ponude - brendiranje 1.3.3 Razvoj ruralnog turizma 1.3.4. Razvoj specifičnih oblika turizma (ciklo-turizam, eko-turizam, sportski, avanturistički, kongresni turizam i sl.)
	2.1 Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	2.1.1 Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 2.1.2 Razvoj sustava vodoopskrbe 2.1.3 Modernizacija postojeće i izgradnja elektroopskrbne infrastrukture

C2 Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša		<p>2.1.4 Izgradnja nove i održavanje postojeće prometne infrastrukture</p> <p>2.1.5. Izgradnja širokopojasne veze i predstavljanje visokobrzinskim mreža i podrška nastajanju novonastalih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo</p>
	<p>2.2 Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost</p>	<p>2.2.1 Kontinuirano praćenje kvalitete i unaprjeđivanje zaštite mora, zraka i tla</p> <p>2.2.2 Očuvanje i kvalitetnije upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima</p> <p>2.2.3 Održivo gospodarenje otpadom</p> <p>2.2.4 Jačanje i razvoj uporabe novih znanja i tehnologija, obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti</p> <p>2.2.5 Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja vezana uz očuvanje okoliša</p>
P3 Poboljšanje kvalitete života	<p>3.1 Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti</p>	<p>3.1.1 Poboljšanje kvalitete i povećanje kapaciteta obrazovnog sustava</p> <p>3.1.2 Povećanje kapaciteta i unaprjeđenje kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja</p> <p>3.1.3 Jačanje društvenih kapaciteta i standarda</p> <p>3.1.4 Poboljšanje slike zdravlja i socijalne sigurnosti kroz jačanje preventivnih programa</p> <p>3.1.5 Unaprjeđenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u zdravstvenim ustanovama</p>
	<p>3.2 Jačanje sustava organizacija civilnog društva</p>	<p>3.2.1 Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva</p>

Strateški cilj 1 - C1 Povećanje konkurentnosti

Gospodarstvo predstavlja pribavljanje, proizvodnju, uvećanje i razboritu uporabu dobara i mogućnosti, te djelatnosti, pravila i institucija kojima se navedeno postiže. Da bi se postigao stalan rast i razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva, potrebno je konstantno ulagati sredstva u inovacije, i to u one koje su prvenstveno usmjerene na unaprjeđenje poljoprivrede, poduzetništva i turizma kao osnovnih pokretača razvoja nekog područja. Kako bi se zaštitila i poticala proizvodnja tradicijskih proizvoda potrebno je planirati i provoditi mjere koje će dovesti do ostvarenja željenog stanja. Malo i srednje poduzetništvo je odigralo važnu ulogu u restrukturiranju industrije, konkurentnosti i inovacija, te u stvaranju novih radnih mjesta. Stoga je u sljedećem razdoblju potrebno usmjeriti aktivnosti na otvaranje novih poduzetničkih zona. Stvaranjem prepoznatljive turističke atrakcije/brenda područja, razvojem i promocijom ekološkog, kulturnog i ruralnog turizma dovesti će do povećanja broja posjetitelja i priljeva financijskih sredstava što pozitivno utječe na cjelokupni gospodarski sustav područja.

Prioritet 1.1 Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje

Prioritet 1.2 Jačanje malog i srednjeg poduzetništva

Prioritet 1.3 Afirmacija i daljnji razvoj turističkih podataka

Strateški cilj 2 - C2 Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša

Unaprjeđenje infrastrukturne opremljenosti je usmjereno prema razvoju iznimno važnih infrastrukturnih sustava. Kad je riječ o prometnoj infrastrukturi, cilj je razvijati lokalnu cestovnu mrežu radi bolje dostupnosti i povezanosti. Sukladno Zakonu, ali i doprinošenju poboljšanja standarda života na području Općine Murter-Kornati. Općina mora raditi na sustavnom provođenju mjera kako bi se djelovalo u skladu sa navedenim. Energetska učinkovitost postaje sve više pokretač održivog gospodarskog razvoja jedinice lokalne i regionalne samouprave. U svrhu zaštite okoliša neophodno je inzistirati na postupcima procjene utjecaja na okoliš za svaku djelatnost koja bi se mogla negativno odraziti na kvalitetu života i razvojne mogućnosti gospodarskih planova Općine i pojedinih naselja, postupcima uređenja nesaniranih odlagališta otpada, eliminiranja divljih deponija, te strogo podržati predloženi sustav uspostave županijskog centra za gospodarenje otpadom koji planira uvođenje cjelovitog sustava koji će obuhvatiti sve gradove i općine u Županiji.

Prioritet 2.1 Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture

Prioritet 2.2 Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti

Strateški cilj 3 –Poboljšanje kvalitete života

Briga za stanovništvo jedno je od važnijih opredjeljenja Općine Murter-Kornati. Ovaj cilj obuhvaća cijeli spektar društvenih potreba kao što su odgoj i obrazovanje, zdravstvena zaštita i socijalna skrb, kultura, sport i rekreacija te razvoj institucija i razvoj civilnog društva. Socijalno uređenje u smislu poboljšanja, izgradnje i opremanje institucija, kao i unaprjeđenje programa. Prema potrebama koje su naglašene u osnovnoj analizi stanja i SWOT analizi, razvitak Općine, u sljedećem razdoblju, biti će usmjeren na nekoliko prioritetnih područja koja će doprinijeti

unapređenju kvalitete života. Zajednički nazivnik mjera i aktivnosti koje će se provoditi za poboljšanje kvalitete života građana je unaprjeđenje društvene i socijalne infrastrukture. Uključivanjem u sport i sportsku rekreaciju što veći broj građana, osobito djece, mladeži i studenata, osoba s invaliditetom i osoba treće životne dobi stvaraju se navike za zdrav način života i podiže svijest javnosti o značaju sporta i rekreacije kroz osmišljeno i sadržajno korištenje slobodnog vremena. Javno – zdravstveni sektor za cilj ima unaprijediti zdravstvene usluge i osigurati kvalitetnu zdravstvenu zaštitu koja obuhvaća cjelovit sustav društvenih i individualnih mjera za očuvanje i unapređenje zdravlja svih građana.

Prioritet 3.1 Podizanje društvenog standarda i zdravstvene sigurnosti

Prioritet 3.2 Jačanje sustava organizacija civilnog društva

STRATEŠKI CILJ 1 -Povećanje konkurentnosti	
Prioritet 1.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje	
Mjera 1.1.1. Poticanje i usklađivanje poljoprivredne proizvodnje s uvjetima na tržištu	
Svrha	Kako bi određeni dionik bio konkurentan na tržištu, potrebno je da planira i realizira razne vrste projekata. Provedbom projekata vezanih za unaprjeđenje poljoprivredne djelatnosti povećat će se kvaliteta poljoprivredne proizvodnje. Također je potrebno prilagoditi količinu proizvedenih dobara tržišnim zahtjevima kao i zadovoljenju higijenskih, fitosanitarnih, zdravstvenih, okolišnih standarda i zahtjeva dobrobiti životinja. Kako bi poljoprivreda nekog područja bila što konkurentnija, potrebno je potpomagati obiteljska gospodarstva, i to na način da se provode projekti/programi/edukacije koje će informirati poljoprivrednike o stalnim promjenama na tržištu i na taj način im omogućiti usvajanje novih znanja i vještina. Isto tako, potrebno je provoditi projekte kojima će se financirati modernizacija proizvodnje radi povećanja kvalitete polugotovih i gotovih proizvoda u skladu s uvjetima na tržištu. Većina poljoprivrednih gospodarstava, osobito ona manja, nemaju dovoljno vlastitog kapitala da mogu financirati vlastite projekte i potrebna im je potpora raznih izvora financiranja. Jedan od problema koji „koče“ povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava je usitnjenost poljoprivrednih površina. Cilj je okrupnjavanje posjeda i razvoj korištenja neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta (državnog i privatnog) u cilju jačanja konkurentne poljoprivredne proizvodnje i prevladavanja dosadašnjih ograničenja u razvoju poljoprivrede određenog područja.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka

	Privatna sredstva investitora Ostalo
Nositelji	Općina Murter-Kornati Šibensko-kninska županija LAG More 249 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Poduzetnici u poljoprivredi
Partneri	Ministarstvo poljoprivrede Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Šibensko-kninska županija Okolne jedinice lokalne samouprave Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije
Korisnici	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Obrti registrirani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Trgovačka društva registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Udruge Zadruge
Indikatori	o Povećan broj poljoprivrednih gospodarstava korisnika financijskih potpora o Povećan broj novih investicija koje se provode radi poboljšanja poljoprivredne proizvodnje o Povećan broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s finalnim proizvodima o Povećanje poljoprivrednih površina koje se obrađuju o Povećani prihodi od poljoprivrede i prerade poljoprivrednih proizvoda o Povećan broj zaposlenih u poljoprivredi i preradi poljoprivrednih proizvoda o Povećan broj novih pogona za skladištenje, proizvodnju i preradu u poljoprivredi o Povećan broj projekata i programa potpore razvoju poljoprivrede o Povećan broj komercijalnih proizvođača o Povećan broj proizvođača koji zadovoljavaju EU standarde o Povećani i poboljšani proizvodni i prerađivački kapaciteti o Povećan broj provedenih edukacijskih programa o Povećan udio poljoprivredne proizvodnje i prerade na tržištu o Izrađen program razvoja poljoprivredne proizvodnje
Pokazatelji uspješnosti	- Broj poljoprivrednih gospodarstava - Broj OPG-a korisnika financijskih potpora - Broj OPG-a koji su se preorijentirali na druge poljoprivredne kulture i djelatnosti

	<ul style="list-style-type: none">- Broj OPG-a koji se primarno bave uzgojem eko proizvoda- Broj zaposlenih u poljoprivredi i preradi poljoprivrednih proizvoda- Udio okrupnjenog zemljišta u ukupnoj površini poljoprivrednog zemljišta- Broj stabala maslina- Broj trsova vinove loze- Prosječna godišnja količina proizvedenih i/ili prerađenih plodova- Udio poljoprivrednih površina sa sustavom navodnjavanja „kap po kap“ u ukupnoj površini poljoprivrednog zemljišta- Broj održanih edukacija namijenjenih poljoprivrednicima- Broj umreženih OPG-a koji zajednički nastupaju na tržištu- Izrađena Strategija razvoja poljoprivrede Općine Murter-Kornati
--	---

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.1.2. Razvoj komparativnih prednosti kroz promociju lokalnih proizvoda

Svrha

Međunarodna razmjena se vrši po načelu komparativne prednosti što znači da svaka zemlja uživa korist ako se specijalizira za proizvodnju i izvozi ona dobra koja može proizvesti uz relativno niže troškove. Cijenu koja će se pri tome formirati je moguće utvrditi uz poznavanje konkretnog odnosa ponude i potražnje. Ograničavanje vanjske trgovine djeluje štetno jer smanjuje realne najamnine, produktivnost i dohodak dok razmjena osigurava veću efikasnost. U okviru navedene mjere potrebno je poticati i jačati razvoj lokalno prepoznatljivih proizvoda tako da se oni na tržištu razlikuju od konkurencije i da se prepoznaju kao vrijedni proizvodi kod potrošača. Također je potrebno podupirati provedbu specifičnih aktivnosti kao što su razvoj mreže odnosa između proizvođača i potrošača, kreiranje ugleda proizvođača i proizvodno-opskrbnih lanaca te istraživanje tržišta s ciljem identifikacije želja potrošača. Mjerama potpore lokalnim prepoznatljivim proizvodima stvorit će se tržišno prepoznatljivi proizvodi sa zaštićenim porijeklom i na taj način će im se povećati tržišna vrijednost. Prethodno navedene aktivnosti obuhvaćaju i provođenje različitih oblika promocije lokalnih proizvoda i proizvođača kroz organiziranje zajedničkih nastupa, izdavanja brošura i letaka, snimanje

	<p>video-klipova i korištenje drugih marketinških tehnika. Razvojem marketinga, zaštitom i certificiranjem poljoprivrednih proizvoda kako bi se dosegao standard EU, nužno je osigurati očuvanje tehnoloških procesa, prepoznatljivost regionalnih proizvoda i njihovo pozicioniranje na tržištu.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Poduzetnici u poljoprivredi</p>
Partneri	<p>Ministarstvo poljoprivrede Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo turizma Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Okolne jedinice lokalne samouprave Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Obrti registrirani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Trgovačka društva registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Udruge Zadruga</p>
Indikatori	<p>o Povećanje broja sajмова na kojima su predstavljeni lokalni proizvodi radi poboljšanja njihove prepoznatljivosti o Povećana količina lokalnih proizvoda plasiranih na domaće tržište o Povećana količina lokalnih proizvoda plasiranih na inozemno tržište (izvoz) o Povećan broj zaštićenih i brendiranih proizvoda na području o Povećan broj certificiranih i zaštićenih regionalnih proizvoda koji zadovoljavaju EU standarde o Povećan broj izdanih promotivnih brošura i letaka o Povećan broj marketinških, informativnih i edukacijskih programa</p>

	o Povećan broj zajedničkih nastupa proizvođača na tržištu (organiziranim sajmovima)
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Broj posjećenih sajmova od strane lokalnih poduzetnika - Prihodi od poljoprivredne djelatnosti - Prihoda od izvoza poljoprivrednih proizvoda - Broj zaštićenih i brendiranih proizvoda na lokalnoj razini - Broj certificiranih i zaštićenih regionalnih proizvoda - Promotivni materijali - Prosječna godišnja količina proizvedenih i/ili prerađenih plodova - Broj umreženih OPG-a koji zajednički nastupaju na tržištu

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.1.3. Razvoj poljoprivrednih zadruga, udruga i klastera te suradnje među dionicima

Svrha	<p>Poljoprivredne zadruge i udruge kao glavnu djelatnost imaju razvoj poljoprivredne proizvodnje na lokalnoj razini. Zadaća im je unaprijediti djelatnosti bilinogojstva, stočarstva, šumarstva, lovstva ili s njima povezane uslužne djelatnosti, odnosno pomoćne djelatnosti u poljoprivredi ili djelatnosti proizvodnje proizvoda bilinogojstva i stočarstva i prvoga stupnja njihove prerade. Klasteri predstavljaju jedinstvena interesna udruženja, odnosno udruženja proizvođača iz jedne grane, uključujući i proizvođače sirovina, kao i vladinih i nevladinih organizacija i znanstvenih i obrazovnih institucija koje tako udružene rješavaju zajedničke probleme i, unapređujući poslovanje, postižu uspjeh u određenom segmentu djelatnosti i natprosječnu konkurentnost i promociju u zemlji i inozemstvu.</p> <p>Provođenjem navedene mjere želi se poticati razvoj učinkovite povezanosti poljoprivrednika, udruga/zadruga i potrošača, ali isto tako i povećati konkurentnost domaćih proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu, ostvariti uvjete za proširenje tržišta, bolje i efikasnije koristiti domaće resurse (prirodne, proizvodne i kadrovske),</p>
-------	--

	inicirati i podržati kooperaciju među dionicima (poduzeća, obrazovne i razvojne institucije), povezati se s fondovima za financiranje novih projekata te provoditi aktivnosti obuke i obrazovanja poljoprivrednika i svih zainteresiranih za unaprjeđenje poljoprivrede. Potrebno je planirati i realizirati projekte u kojima je izražena suradnja/partnerstvo između gospodarskih subjekata i jedinice lokalne samouprave. Provedbom takvih projekata ostvarit će se zajednički cilj te će se podići svijest o važnosti lokalnog partnerstva i međusobnoj povezanosti.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Poduzetnici u poljoprivredi
Partneri	Ministarstvo poljoprivrede Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Okolne jedinice lokalne samouprave Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije
Korisnici	Udruge Zadruge Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Obrti registrirani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Trgovačka društva registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti
Indikatori	o Povećan broj osnovanih poljoprivrednih zadruga, udruga i klastera o Povećan broj i vrsta provedenih edukacijskih programa o Povećan broj poljoprivrednika uključenih u partnerstva s lokalnom jedinicom i/ili drugim gospodarstvima i udrugama o Povećan broj dodijeljenih financijskih potpora
Pokazatelji uspješnosti	- Broj osnovanih poljoprivrednih zadruga - Broj osnovanih poljoprivrednih udruga - Broj osnovanih poljoprivrednih klastera

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih edukacija - Broj dodijeljenih financijskih potpora poduzetnicima u poljoprivredi i stočarstvu
--	--

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.1.4. Očuvanje i zaštita krajobrazne raznolikosti i prirodnih vrijednosti

Svrha	<p>Prirodne vrijednosti su dijelovi prirode koji zahtijevaju posebnu zaštitu radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti, radi znanstvenog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog ili drugog javnog interesa. Zaštita prirode i okoliša je postala integralna djelatnost kojom se korištenje prirodnih dobara usklađuje s održivim razvojem. Poticanjem uzgoja tradicionalnih sorti i pasmina, ekološkom poljoprivredom te primjenom koncepta održive poljoprivrede i stočarstva u praksi, doprinijet će se daljnjem razvoju cjelokupne poljoprivredne djelatnosti.</p> <p>Kroz cijelu mjeru potrebno je uzimati u obzir faktore koji utječu na održivost na način da se potiče edukacija poljoprivrednika koji koriste poljoprivredna zemljišta za (ekološku) proizvodnju, uzimati u obzir mjere prilagodbe planiranih aktivnosti klimatskim promjenama, poticati tradicionalne poljoprivredne kulture u svrhu očuvanja kultiviranih krajobraza te voditi računa o planiranoj potrošnji vode te prema potrebi osigurati potrebne vodospreme, u svrhu osiguranja stabilne vodoposkrbe za potrebe planiranog poljoprivrednog i stočarskog razvoja.</p>
Izvori financiranja	<ul style="list-style-type: none"> Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo
Nositelji	<ul style="list-style-type: none"> Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Poduzetnici u poljoprivredi

Partneri	<p>Ministarstvo poljoprivrede Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Središnja agencija za financiranje i ugovaranje Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Okolne jedinice lokalne samouprave Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Udruge Zadruge Trgovačka društva Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Obrti registrirani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Trgovačko društvo registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti</p>
Indikatori	<p>o Produljenje turističke sezone o Povećanje broja dolazaka i noćenja turista o Povećanje broja novozaposlenih u turizmu i ostalim sektorima o Povećanje prihoda od turizma o Uređena turistička i ostala infrastruktura o Broj proizvoda i sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom o Povećan broj održanih edukacijsko/informativnih radionica o zaštiti okoliša i provedbi mjera zaštite okoliša o Povećan broj registriranih ekoloških proizvođača i proizvođača autohtonih sorti i pasmina na području djelovanja o Povećan iznos osiguranih sredstava za poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje</p>
Pokazatelji uspješnosti	<p>- Trajanje turističke sezone - Ostvareni broj dolazaka i noćenja turista - Novozaposleni u turizmu i ostalim sektorima - Prihodi od turizma - Broj uređene turističke i ostale infrastrukture - Broj proizvoda i sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom - Broj održanih edukacija o zaštiti okoliša i provedbi mjera zaštite okoliša - Broj registriranih ekoloških proizvođača - Broj registriranih proizvođača autohtonih sorti i pasmina</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj korisnika financijskih potpora - Broj dodijeljenih financijskih potpora poduzetnicima u poljoprivredi - Broj održanih edukacija o zaštiti okoliša i provedbi mjera zaštite okoliša - Broj registriranih ekoloških proizvođača - Broj registriranih proizvođača autohtonih sorti i pasmina - Broj korisnika financijskih potpora - Broj dodijeljenih financijskih potpora poduzetnicima u poljoprivredi
--	---

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti

Prioritet 1.2. Jačanje MSP

Mjera 1.2.1. Stvaranje uvjeta za razvoj mikro i malog poduzetništva

Svrha	<p>Kako bi se uspješno provele aktivnosti unaprjeđenja malog i srednjeg poduzetništva, prvenstveno je potrebno stvoriti pozitivne uvjete za rad. Navedeno će se najbolje postići provedbom mjera poticanja osnivanja novih mikro i malih poduzeća i obrta što bi trebalo rezultirati jačanjem sektora privatnog poduzetništva uz mogućnosti samozapošljavanja i zapošljavanja članova obitelji u obiteljskim tvrtkama. Potrebno je provoditi projekte koji će dovesti do jačanja poslovanja mikro i malih poduzetnika što uvelike utječe i na cjelokupnu zaposlenost regije. Isto tako, navedena mjera obuhvaća aktivnosti kojima će se realizirati olakšanje poslovanja poduzetnika kroz osiguranje kvalitetnih obrazovnih programa koji pridonose većoj konkurentnosti gospodarskih subjekata, te unaprjeđenje kvalitete postojećih programa, povećanje zainteresiranosti poduzetnika za pohađanje programa i povećanje kompetencija poduzetnika.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>

Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo poduzetništva i obrta Ministarstvo gospodarstva Središnja agencija za financiranje i ugovaranje Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici Obrti Udruge Klasteri</p>
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> o Povećan broj korisnika financijskih potpora za pokretanje ili osnaživanje poslovanja o Povećan broj provedenih edukacija/radionica za razvoj poduzetništva o Povećan broj polaznika organiziranih edukativnih radionica o Povećan broj novih potpornih centara/institucija/organizacija potpore poduzetništva o Povećan broj novih registriranih poduzeća i obrta o Povećan broj novih registriranih tradicijskih obrta i kućne radinosti o Povećan broj novozaposlenih u poduzetničkom sektoru
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Broj MSP-ova korisnika financijske potpore - Broj provedenih edukacija/radionica - Broj polaznika edukacija/radionica - Broj novih potpornih centara/institucija/organizacija za potporu poduzetništvu - Broj novoosnovanih MSP-ova - Broj novoosnovanih obrta - Broj novozaposlenih u poduzetničkom sektoru

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti	
Prioritet 1.2. Jačanje MSP	
Mjera 1.2.2. Potpora i razvoj infrastrukture, tehnologije i inovacija u poduzetništvu	
Svrha	<p>Infrastruktura predstavlja sve one stavke na kojima počiva gospodarstvo nekog područja. Pružanjem financijskih i materijalnih potpora svim zainteresiranim gospodarstvenicima/ poduzetnicima koji žele ulagati u daljnji razvoj gospodarstva, odnosno poduzetništva, djelomično će se realizirati navedena mjera. Izgradnjom i/ili dogradnjom poduzetničkih zona unaprijedit će se infrastrukturna opremljenost područja djelovanja te na taj način privući potencijalne investitore koji bi dodatno uložili u otvaranje svojih poduzeća i tako proširili svoju djelatnost, a samim time i utjecali na stopu nezaposlenosti. Pozitivni ekonomski učinci na gospodarstvo će se postići jačanjem konkurentnosti i proizvodnjom gotovih proizvoda visoke dodane vrijednosti na održiv i ekološki prihvatljiv način. Stvaranjem poduzetništva temeljenog na inovacijama te razvoju i primjeni suvremenih tehnologija i znanja u gospodarstvu, pridonijet će se povećanju konkurentnosti i dohotka gospodarstva. Kako bi se ostvario zacrtani cilj, potrebno je podignuti razinu inovativnosti i tehnološkog napretka.</p> <p>Prilikom infrastrukturnog opremanja zona potreno je posebno poticati gospodarske subjekte na provođenje mjera štednje pitke vode i smanjenja iskorištavanja vode, odnosno ponovnog korištenja i recikliranja voda te prilikom formiranja poslovnih zona uključiti mjere zaštite od klimatskih promjena dok je pri odabiru lokacije uputno izbjegavati zone unutar poplavnih područja, a na razini projekta uključiti ocjenu ranjivosti i osjetljivosti na klimatske promjene, uz primjenu odgovarajućih mjera.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Općina Murter-Kornati LAG More 249 Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>

Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo poduzetništva i obrta Ministarstvo gospodarstva Središnja agencija za financiranje i ugovaranje Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici Obrti Udruge Klasteri</p>
Indikatori	<p>o Povećan broj poduzetnika u poslovnoj zoni o Povećan broj novozaposlenih u poslovnoj zoni o Otvoren poduzetnički centar i inkubator o Povećan broj mladih poduzetnika koji posluju u okviru inkubatora o Povećan broj osmišljenih novih proizvoda i ideja proizašlih iz poslovanja unutar poduzetničkog inkubatora o Povećan broj uspostavljenih informacijskih centara kao potpora poduzetništvu o Povećan broj ugovora o suradnji i partnerstvu između znanstvenih institucija akademske zajednice, inovatora i gospodarskog sektora o Povećan broj komercijaliziranih inovacija o Povećan broj edukacija za primjenu novih tehnologija o Povećan broj polaznika (korisnika) organiziranih edukacija</p>
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Broj poslovnih zona - Broj poduzetnika u poslovnoj zoni - Broj novozaposlenih u poslovnoj zoni - Broj poduzetničkih centara i inkubatora - Broj uspostavljenih informacijskih sredstava - Broj ugovora između obrazovnih i znanstvenih institucija i gospodarskog sektora - Broj komercijaliziranih inovacija - Broj održanih edukacija - Broj polaznika edukacija

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti	
Prioritet 1.3. Afirmacija i daljnji razvoj turističkih potencijala	
Mjera 1.3.1 Poticanje razvoja turizma utemeljenog na kulturnoj baštini	
Svrha	<p>Poticanje razvoja turizma temelji se na bogatoj kulturnoj baštini i povezanosti različitih turističkih proizvoda. Kulturna dobra su uglavnom koncentrirana u središtu nekog mjesta, a neka od njih su parkovi, šetnice, galerije, restorani, noćni lokali. Na navedenim mjestima se nalaze kulturno-povijesni spomenici temeljeni na povijesnoj baštini i suvremenim tekovinama, te se na takvim mjestima često organiziraju razna događanja, kao što su kulturne, zabavne, gospodarske, sportske i druge priredbe, te se na taj način promovira baština određenog područja. Podupiranjem projekata izgradnje i nadogradnje turističke infrastrukture, odnosno poticanjem ulaganja u smještajne kapacitete, poglavito u hotele i hostele koji nedostaju na području, te poticanjem razvoja ugostiteljske ponude s dobro osmišljenom gastronomskom ponudom s domaćim proizvodima, doprinijet će se unaprjeđenju turizma određenog područja.</p> <p>Prilikom projekata turističkog razvoja potrebno je planirati razvoj integracijom i povezivanjem više turističkih proizvoda na jednom području u svrhu revitalizacije postojeće kulturne baštine uzimajući u obzir trenutnu i buduću namjenu te korištenje kulturne baštine na predmetnom području uz unaprjeđenje prometnih rješenja i regulacije u blizini turističkih atrakcija.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>

Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo kulture Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Turističke zajednice LAG More 249 Udruge Muzeji, kazališta, kulturno umjetnička društva i ostale kulturne organizacije Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>
Indikatori	<p>o Unaprijeđeni postojeći i novo organizirani kulturni, znanstveni i obrazovni sadržaji i proizvodi o Povećan broj obnovljenih kulturnih dobara o Porast očekivanog broja posjeta podržanim mjestima i atrakcijama kulturne i prirodne baštine o Produljenje turističke sezone o Povećanje broja dolazaka i noćenja turista o Povećanje broja novozaposlenih u turizmu i ostalim sektorima o Povećanje prihoda od turizma o Uređena turistička i ostala infrastruktura o Broj proizvoda i sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom</p>
Pokazatelji uspješnosti	<p>- Broj kulturnih, znanstvenih i obrazovnih sadržaja i proizvoda - Broj obnovljenih kulturnih dobara - Broj posjeta podržanim mjestima i atrakcijama kulturne i prirodne baštine - Trajanje turističke sezone - Ostvareni broj dolazaka i noćenja turista - Novozaposleni u turizmu i ostalim sektorima - Prihodi od turizma - Broj uređene turističke i ostale infrastrukture - Broj proizvoda i sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom</p>

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti

Prioritet 1.3. Afirmacija i daljnji razvoj turističkih potencijala

Mjera 1.3.2. Stvaranje, pozicioniranje i promoviranje turističke ponude - brendiranje

Svrha	<p>Danas, opstanak na turističkom tržištu, koje je izrazito konkurentno i dinamično, uvjetovan je praćenjem suvremenih trendova kroz koje se identificiraju tendencije kretanja potražnje, nove tržišne prilike, područja mogućih ulaganja i infrastrukturne potrebe. Kao turistički potencijali nekog područja, odnosno neki od komplementarnih turističkih proizvoda mogu biti npr. industrijski turizam, odmorišni turizam, ekoturizam, kamping turizam, sportski turizam, kulturološki turizam, seoski turizam, avanturistički turizam i slično. Svaki od navedenih oblika turizma unutar svoje djelatnosti može razviti turističku atrakciju. Svako mjesto ima ono nešto što ga čini posebnim, osim ljudi koji tamo žive, a to čini atrakciju mjesta. No, koliko je stvarno ta atrakcija prepoznata od strane šire javnosti, ovisi o promocijskim aktivnostima nositelja razvoja turizma mjesta. Kako bi mjesto privuklo potencijalne posjetitelje, mora razviti i zaštititi svoj brend i turističku atrakciju.</p> <p>Za stvaranje komparativne prednosti i bolje upravljanje destinacijom uputno je poticati komunalno održavanje postojećih plaža uz uređenje prirodnih plaža te prilikom izdavanja koncesija odrediti stupanj kompenene i morske biološke raznolikogsti i nosivosti kapaciteta plaža s jedne strane dok je s druge strane uputno kontroliranje broja turista na zaštićenim područjima do donošenja plana upravljanja posjetiteljima.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati TZ Općine Murter-Kornati LAG More 249 Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>

Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo turizma Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Turističke zajednice LAG More 249 Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati TZ Općine Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici</p>
Indikatori	<p>o Povećan broj turističkih proizvoda o Povećan broj promocijskih aktivnosti (izdavanje informativnih letaka, brošura i sl.) o Povećan broj manifestacija o Povećan broj dolazaka i noćenja turista o Prosječno zadržavanje gosta u destinaciji o Povećan broj novozaposlenih u turizmu o Povećan prihod od turizma</p>
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Broj uređene turističke infrastrukture - Broj turističkih proizvoda - Broj inovativnih turističkih proizvoda - Broj provedenih promocijskih aktivnosti - Broj održanih manifestacija - Broj dolazaka i noćenja turista - Prosječno zadržavanje gosta u destinaciji - Broj novozaposlenih u turizmu - Prihodi od turizma

STRATEŠKI CILJ 1 - Povećanje konkurentnosti	
Prioritet 1.3. Afirmacija i daljnji razvoj turističkih potencijala	
Mjera 1.3.3. Razvoj ruralnog turizma	
Svrha	<p>S ciljem zaustavljanja iseljavanja stanovništva, gospodarskog razvoja i kvalitete života, potrebno je provoditi mjere poticanja i unaprjeđivanja diversifikacije djelatnosti u ruralnim područjima. Razvoj ruralnog turizma predstavlja veliku šansu za cijelu Hrvatsku i svi se relevantni čimbenici u toj djelatnosti trebaju uključiti u jačanje infrastrukturnih elemenata koji danas čine ruralni turizam. Kao bitna stavka razvoja turizma je stvaranje mogućnosti kreativnim pojedincima iz malog i srednjeg poduzetništva za uključivanje u turizam. Unaprjeđenje ruralnog turizma određenog područja ne čini samo ruralni način života već i gastro-enološka ponuda, ponuda kulturnih sadržaja te dobra prezentacija, a sve navedeno se uklapa u programe produljenja turističke sezone i dugoročnu strategiju razvoja hrvatskog turizma. Kako bi se navedena mjera uspješno realizirala, potrebno je planirati i provoditi niz projekata vezanih za razvoj ruralnog turizma, a da bi se željeni projekti mogli realizirati, potrebno je raspolagati značajnim sredstvima. Projekti u turizmu se mogu financirati iz domaćih izvora (poput HBOR-a), a također i iz europskih strukturnih fondova te fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Privatna sredstva investitora Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Poduzetnici</p>

Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo turizma Ministarstvo poljoprivrede Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati LAG More 249 Okolne jedinice lokalne samouprave Udruge Obrazovne institucije Znanstveno-istraživačke institucije
Korisnici	Općina Murter-Kornati TZ Općine Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Obrti registrirani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti Trgovačka društva registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti
Indikatori	o Povećan broj programa, projekata i aktivnosti LAG - a o Povećan broj novih poduzetničkih aktivnosti u ruralnim područjima o Povećan prihod od razvoja gospodarskih djelatnosti u ruralnim područjima
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none">- Broj uređene turističke infrastrukture- Broj turističkih proizvoda- Broj inovativnih turističkih proizvoda- Broj provedenih promocijskih aktivnosti- Broj održanih manifestacija- Broj dolazaka i noćenja turista- Prosječno zadržavanje gosta u destinaciji- Broj novozaposlenih u turizmu- Prihodi od turizma

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
Mjera 2.1.1. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	
Svrha	Uspostava učinkovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Općine što će doprinijeti i učinkovitom sustavu odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda i na razini same Županije. Svrha i cilj mjere je omogućavanje definiranja i gradnje cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda koji osigurava potreban stupanj zaštite i poboljšanje podzemnih i površinskih voda. Kroz dovršetak izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih voda unaprijediti, očuvati i održivo koristiti vodne resurse, postići gospodarski opravdani stupanj zaštite stanovništva i materijalnih sredstava. S obzirom na jaki razvoj nautičkog turizma u Općini potrebno je razvijati projekta kojima će se osigurati preuzimanje kaljužnih voda s plova u lukama i marinama te planirati akcije čišćenja morskog okoliša uz redovito skupljanje plivajućeg otpada u lukama i marinama.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Indikatori	o Realizacija projekta izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih i oborinskih voda o Izgrađeni pročistač otpadnih voda o Povećanje udjela obuhvaćenog stanovništva kanalizacijskim sustavom za prikupljanje otpadnih voda o Povećanje udjela obuhvaćenog gospodarskog sektora kanalizacijskim sustavom za prikupljanje otpadnih voda o Povećanje dužine izgrađene i obnovljene kanalizacijske mreže

Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izgrađen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih i oborinskih voda - Izgrađen pročistač otpadnih voda - Broj stanovnika povezanih na kanalizacijski sustav - Broj gospodarskih subjekata povezanih na kanalizacijski sustav - Dužina izgrađene i obnovljene kanalizacijske mreže
STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
Mjera 2.1.2. Razvoj sustava vodoopskrbe	
Svrha	<p>Uspostava učinkovitog sustava vodoopskrbe na području Općine što će doprinijeti i učinkovitom sustavu vodoopskrbe na razini same jedinice regionalne samouprave. Svrha i cilj mjere je omogućavanje definiranja i gradnje cjelovitog sustava vodopskrbe kojim će se osigurati poboljšano korištenje površinskih i podzemnih voda čime će se očuvati i održivo koristiti vodne resurse te postići gospodarski opravdani stupanj zaštite stanovništva i materijalnih sredstava.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti</p>

Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Indikatori	o Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe za (%) o Povećanje udjela obuhvaćenog stanovništva sustavom za opskrbu pitkom vodom o Potrošnja pitke vode po stanovniku o Povećana dužina obnovljene vodovodne mreže o Povećanje kvalitete pitke vode
Pokazatelji uspješnosti	- Broj stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe - Broj stanovnika obuhvaćenog sustavom za opskrbu pitke vode - Potrošnja pitke vode po stanovniku - Dužina obnovljene vodovodne mreže - Mjerenje povećanja kvalitete pitke vode

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture

Mjera 2.1.3. Modernizacija postojeće i izgradnja elektroopskrbne infrastrukture

Svrha	Svrha i cilj mjere jest poboljšanje kvalitete elektroopskrbne mreže, kao i kvalitete napajanja svih naselja na području Općine Murter-Kornati. Navedena mjera se odnosi i na izgradnju učinkovite i ekološke javne rasvjete na području Općine– ugradnju LED rasvjete – koja će u konačnici rezultirati manjim troškovima i boljim ekološkim standardom osvjetljenosti ulica.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Indikatori	o Rekonstruirana i obnovljena elektroopskrbne mreža o Novoizgrađeni elektroenergetski objekata o Provedba energetske pregleda javne rasvjete o Pripremljenost projektne dokumentacije za provedbu projekata energetske učinkovitosti o Realizacija projekta provedbe LED javne rasvjete o Smanjenje godišnjih troškova energije za javnu rasvjetu
Pokazatelji uspješnosti	- Rekonstruirana i obnovljena elektroopskrbna mreža - Broj novoizgrađenih elektroenergetskih objekata - Proveden energetske pregled javne rasvjete - Broj kompleta pripremljen dokumentacije za provedbu

	<p>projekata energetske učinkovitosti</p> <ul style="list-style-type: none">- Proveden projekt postavljanja LED javne rasvjete- Smanjeni godišnji troškovi energije za javnu rasvjetu
--	--

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture

Mjera 2.1.4. Izgradnja nove i održavanje postojeće prometne infrastrukture

Svrha	<p>Unaprjeđenjem postojeće i izgradnjom nove prometne infrastrukture utjecati na ravnomjeran razvoj cijele županije jer prometna infrastruktura predstavlja osnovu razvoja bilo kojeg područja. Izgradnjom nove, kao i poboljšanjem kvalitete i stanja postojeće prometne infrastrukture (cestovne, željezničke, zračne i pomorske infrastrukture) omogućit bolju prometnu povezanost Općine sa ostatkom Županije, ali i ostatkom Hrvatske. Provedbom mjere će se podići standard prometne infrastrukture i zaštite okoliša, te osigurati veća sigurnost u prometu. Povećanje sigurnosti u prometu (smanjenje broja prometnih nesreća, ozlijeđenih i poginulih – usklađivanje s prosjekom EU) je također jedan od ciljeva izgradnje nove i modernizacije postojeće prometne infrastrukture. Također, svrha i cilj mjere je i unaprjeđenje ostalih oblika prometne infrastrukturu kako bi se osigurali uvjeti za daljnji razvoj istovremeno vodeći brigu o zaštiti okoliša i kvaliteti življenja. Navedeno se odnosi na izgradnju ulica, trgova, kao i autobusnih stajališta i sl. Kvalitetan prometni sustav preduvjet je daljnjeg gospodarskog razvoja i kvalitete življenja. Uputno je prioritzirati unaprijeđena prometna rješenja i regulaciju umjesto povećanja parkirališnih mjesta u naseljenim središtima i u blizini turističkih atrakcija.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti</p>
Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati</p>

Indikatori	<ul style="list-style-type: none">o Povećanje broja pripremljene projektne tehničke dokumentacije za provedbu projekatao Povećanje broja kilometara novoizgrađenih cestao Povećanje broja novih implementiranih prometnih rješenjao Povećanje kilometara cesta na području Općine po stanovnikuo Povećanje broja obnovljenih i novoizgrađenih autobusnih stajalištao Povećanje broja parkirališnih mjestao Povećanje broja obnovljenih/izgrađenih ulicao Povećanje broja saniranih nogostupao Kilometri cesta na kojima su se provele aktivnosti održavanjao Novoizgrađene biciklističke staze
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none">- Broj kompleta pripremljene projektne-tehničke dokumentacije- Broj kilometara novoizgrađenih cesta- Broj novih implementiranih prometnih rješenja- Broj kilometara cesta po stanovniku- Broj novoobnovljenih i izgrađenih autobusnih stajališta- Broj parkirališnih mjesta- Broj novoizgrađenih ulica- Broj saniranih nogostupa- Broj kilometara cesta na kojima su provedene aktivnosti održavanja- Kilometri novoizgrađenih biciklističkih staza

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
Mjera 2.1.5. Izgradnja širokopojasne veze i predstavljanje visokobrzinskim mreža i podrška nastajanju novonastalih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo	
Svrha	<p>Vlada Republike Hrvatske utvrdila je da je razvoj infrastrukture i usluga širokopojasnog pristupa internetu, brzinama većim od 30 Mbit/s, od interesa za Republiku Hrvatsku i jedan od preduvjeta razvoja suvremenog gospodarstva kako na nacionalnoj razini tako i na regionalnim i lokalnim razinama.</p> <p>Suvremeno gospodarstvo sve više se oslanja na poslovanje putem elektroničkih komunikacijskih usluga i usluga informacijskog društva. Uvođenje novih informacijsko-komunikacijskih tehnologija te usluga za koje su potrebne velike brzina pristupa nezamislive su bez razvijenog širokopojasnog pristupa internetu i izgrađene širokopojasne infrastrukture koje omogućavaju uvođenje mnogobrojnih elektroničkih komunikacijskih usluga javnog i privatnog sektora, na dobrobit potrošača i društva općenito što će rezultirati povećanjem konkurentnosti, broja zaposlenih i stvaranju pozitivne poduzetničke klime koja će rezultirati privlačenjem novih investicija u Općinu.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
Nositelji	<p>Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati</p>
Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati</p>
Indikatori	<p>o Povećanje broja pripremljene projektne tehničke dokumentacije za provedbu projekata o Povećanje pokrivenosti pristupnim mrežama slijedeće generacije (% kućanstava) o Povećanje broja kilometara postavljenih kablova</p>

Pokazatelji uspješnosti

- Broj pripremljene projektno-tehničke dokumentacija za provedbu projekta
- % kućanstava pokriven pristupnim mrežama slijedeće generacije
- Broja kilometara postavljenih kablova

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.2. Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost	
Mjera 2.2.1. Kontinuirano praćenje kvalitete i unaprjeđivanje zaštite mora, zraka i tla	
Svrha	Provedbom brojnih aktivnosti očuvanja bio raznolikosti i prirodnih vrijednosti utjecati na razvijanje svijesti o potrebi njihova očuvanja, kao čimbenika kvalitetnog života i jednog od temelja razvoja zajednice. Povećanje kvalitete života, stvaranja povoljnijeg okruženja za razvoj održivog gospodarstva, obogaćivanje i proširenje turističke ponude, održivo korištenje prirodnih resursa, educirano stanovništvo za očuvanje bio raznolikosti lokacije. S ciljem zadržavanja i povećanja kvalitete okoliša uputno je u sklopu budućih prostorno-planskih dokumenata izraditi cjelovito urbanističko rješenje koje uključuje krajobrazno uređenje i analize vizualne izloženosti planiranih građevina te obratiti pažnju da se prostorno-planskim odredbama spriječi nekontrolirano širenje vikend gradnje.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici Organizacije civilnog društva
Indikatori	o Povećan broj provedenih projekata iz navedenog područja o Povećan broj organiziranih i provedenih radionica na temu očuvanja prirodnih vrijednosti o Nove površine prirodnih resursa pod zaštitom o Širenje svijesti o važnosti očuvanja okoliša o Obogaćivanje turističke ponude JLS
Pokazatelji uspješnosti	

	- Broj provedenih projekata iz područja očuvanja okoliša- Broj organiziranih radionica na temu očuvanja prirodnih vrijednosti- Površina prirodnih područja koja su pod zaštitom- Lista sudionika na radionicama- Broj novih turističkih proizvoda baziranih na prirodnom bogatstvu lokacije

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.2. Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost	
Mjera 2.2.2. Očuvanje i kvalitetnije upravljanje prirodnim vrijednostima	
Svrha	Provedbom brojnih aktivnosti očuvanja bio raznolikosti i prirodnih vrijednosti utjecati na razvijanje svijesti o potrebi njihova očuvanja, kao čimbenika kvalitetnog života i jednog od temelja razvoja zajednice. Povećanje kvalitete života, stvaranja povoljnijeg okruženja za razvoj održivog gospodarstva, obogaćivanje i proširenje turističke ponude, održivo korištenje prirodnih resursa, educirano stanovništvo za očuvanje bio raznolikosti lokacije.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Mikro, mali i srednji poduzetnici Organizacije civilnog društva
Indikatori	o Povećan broj provedenih projekata iz navedenog područja o Povećan broj organiziranih i provedenih radionica na temu očuvanja prirodnih vrijednosti o Nove površine prirodnih resursa pod zaštitom o Širenje svijesti o važnosti očuvanja okoliša o Obogaćivanje turističke ponude JLS

Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none">- Broj provedenih projekata iz područja očuvanja okoliša- Broj organiziranih radionica na temu očuvanja prirodnih vrijednosti- Površina prirodnih područja koja su pod zaštitom- Lista sudionika na radionicama- Broj novih turističkih proizvoda baziranih na prirodnom bogatstvu lokacije
-------------------------	---

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša	
Prioritet 2.2. Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost	
Mjera 2.2.3. Održivo gospodarenje otpadom	
Svrha	Stvoriti uvjete za sustavno koordinirano provođenje aktivnosti gospodarenja otpadom. Potrebno je predvidjeti i provoditi mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada, mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad, popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta, redosljed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša, izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije kao npr. preuzimanje kaljužnih voda s plovila u lukama i marinama, planiranje akcija čišćenja morskog okoliša, mjere povećanja nadzora nad prikupljanjem i dostavom podataka o otpadu, posebno opasnom otpadu itd. Realizacijom ove mjere očekuje se smanjen pritisak otpada na okoliš i ljudsko zdravlje.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Organizacije civilnog društva
Indikatori	o Povećanje količine odvojeno prikupljenog otpada namijenjenog recikliranju o Povećanje prihoda iz uporabe i stvaranja novih proizvoda iz korisnog otpada o Izgradnja građevina za gospodarenje posebnim kategorijama i vrstama otpada (razvrstavanje, skladištenje, uporaba) – zeleni otoci, reciklažo dvorište, odlagalište građevinskog otpada o Povećanje organiziranih edukativnih aktivnosti o razvrstavanju otpada o Sanirana divlja odlagališta otpada

	o Povećanje broja novih implementiranih tehnologija i metoda za dostizanje EU standarda
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Količina odvojeno prikupljenog otpada - Prihodi iz uporabe i stvaranja novih proizvoda iz korisnog otpada - Broj novoizgrađenih građevina za gospodarenje posebnim kategorijama i vrstama otpada - Broj organiziranih edukativnih aktivnosti - Broj saniranih divljih odlagališta - Broj novih implementiranih tehnologija i metoda za dostizanje EU standarda

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša

Prioritet 2.2. Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost

Mjera 2.2.4. Jačanje i razvoj uporabe novih znanja i tehnologija, obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti

Svrha	<p>Povećanjem energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru javnosti će se pružiti konkretni dokazi o isplativosti racionalnog gospodarenja energijom, kako za svakoga pojedinca kroz smanjenje troškova za energiju, tako i za društvo u cjelini kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari koje su rezultat proizvodnje i potrošnje. Održivost korištenja energije u neposrednoj potrošnji i poboljšanje kvalitete života putem povećanja sigurnosti energetske opskrbe i smanjenjem emisije stakleničkih plinova. Poticati korištenje energije iz obnovljivih izvora (OIE) te olakšati uvođenje sustava koji koriste ovakvu energiju kroz stvaranje institucionalnih okvira i pokretanje programa subvencioniranja ugradnje ovih sustava te kampanje podizanja svijesti. Unaprjeđenjem mehanizama za poticanje korištenja OIE u kućanstvima i razvojem dodatnih mehanizama za poticanje korištenja OIE u gospodarstvu ostvarit će se šira primjena OIE, a samim time i veća energetska održivost. Provedbom mjere će se povećati energetska učinkovitost u javnim objektima te u sustavu javne rasvjete kao velikim potrošačima energije. Povećana razina transfera tehnologija iz područja OIE. Uvođenje novih energetski učinkovitijih tehnologija.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>

Nositelji	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Organizacije civilnog društva Mikro, mali i srednji poduzetnici Stanovništvo
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> o Povećani broj implementiranih projekata obnovljivih izvora energije o Povećani broj prijedloga za poboljšanje energetske sustava o Povećanje broja provedenih mjera poboljšanja energetske sustava o Povećanje energetske učinkovitosti u javnim zgradama o Povećanje energetske učinkovitosti u više stambenim zgradama o Povećanje energetske učinkovitosti obiteljskih kuća o Povećanje energetske učinkovitosti poduzetničkih objekata o Povećanje provedenih edukacija o prednostima korištenja OIE o Povećanje proizvođača OIE o Povećanje kućanstava korisnika OIE o Povećanje udjela energetske potrošnje iz OIE u ukupnoj energetske potrošnji
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Broj implementiranih projekata koji uključuju obnovljive izvore energije - Broj provedenih mjera poboljšanja energetske sustava - Broj objekata javne namjene povećane energetske učinkovitosti - Broj više stambenih objekata povećane energetske učinkovitosti - Broj obiteljskih kuća povećane energetske učinkovitosti - Broj poduzetničkih objekata povećane energetske učinkovitosti - Broj provedenih edukacija

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj proizvođača OIE - Količina energije proizvedena iz OIE - Broj kućanstava korisnika OIE - Udio energetske potrošnje iz obnovljivih izvora energije u ukupnoj energetske potrošnji - Smanjena emisija CO2
--	--

STRATEŠKI CILJ 2 - Razvoj infrastrukture, očuvanje i zaštita okoliša

Prioritet 2.2. Unaprjeđenje zaštite okoliša i energetska učinkovitost

Mjera 2.2.5. Informiranje i uključivanje javnosti u pitanja vezana uz očuvanje okoliša

Svrha	Suradnja sa civilnim sektorom u osmišljavanju, provedbi projekata i programa u svrhu izgradnje i povećanja svijesti, te individualne i društvene odgovornosti po pitanju zaštite okoliša i održivog razvoja. Kontinuirano obrazovanje stanovništva (od predškolske dobi preko osnovnih i srednjih škola) te podizanje svijesti građana svih dobnih kategorija o smanjenju zagađenja, kao i potpora ekoinicijativama građanskog društva.
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
Nositelji	<p>Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti</p>
Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Ministarstvo znanosti i obrazovanja Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati Organizacije civilnog društva Odgojno - obrazovne ustanove</p>

Indikatori	o Povećanje broja aktivnih eko-udruga na području Općine o Povećanje broja i ukupne vrijednosti provedenih programa i projekata o Povećanje financijskih sredstava za potporu rada eko – udruga o Povećanje broja organiziranih programa (radionica i seminara) edukacija o okolišu o Širenje svijesti o važnosti očuvanja okoliša o Povećanje broja učenika uključenih u eko – programe
Pokazatelji uspješnosti	- Broj aktivnih eko-udruga na području Općine - Broj provedenih programa i projekata - Broj provedenih organiziranih programa edukacija - Liste polaznika organiziranih programa edukacija - Broj učenika uključenih u eko-programe

STRATEŠKI CILJ 3 - Pобоljšanje kvalitete života	
Prioritet 3.1. Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti	
Mjera 3.1.1. Pобоljšanje kvalitete i povećanje kapaciteta obrazovnog sustava	
Svrha	Uz suradnju sa udrugama razvijati kompetencije kod djece i mladih, te pridonijeti razvoju predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja te jačanju postojećih i stvaranje novih ustanova u procesu osuvremenjivanja programa predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. Unapređenje kapaciteta te kvalitete u sustavu obrazovanja potiče opću razinu svijesti o potrebi ulaganja u odgoj i obrazovanje. Stvorene pretpostavke za cjelovit razvoj djece u skladu s mogućnostima, potrebama i interesima djeteta, a kroz odgojno obrazovne programe, organizaciju i uvjete života i potporu stručnjaka i institucija za ostvarivanje prava djece. Provedbom mjere stvorit će se preduvjeti za dostizanje standarda nacionalnog i EU obrazovnog sustava
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Ministarstvo znanosti i obrazovanja Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Organizacije civilnog društva Odgojno - obrazovne ustanove
Indikatori	o Povećanje broja djece koja završavaju osnovnu školu (u odnosu na broj upisanih) o Povećanje broja djece i mladih koja završavaju srednju školu (u odnosu na broj upisanih) o Povećanje broja zaposlenih u obrazovnom sektoru o Povećanje broja djece i mladih obuhvaćene sustavom odgoja i obrazovanja o Povećanje broja novih odgojno-obrazovnih ustanova, polivalentnih objekata, prostora o Povećanje broja djece i mladih uključeno u razne programe edukacije

<p>Pokazatelji uspješnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Broj djece koja završavaju osnovnu školu (u odnosu na broj upisanih) - Broj djece koja završavaju srednju školu (u odnosu na broj upisanih) - Broj novozaposlenih u obrazovnom sektoru - Broj djece obuhvaćene sustavom odgoja i obrazovanja - Broj novih odgojno-obrazovnih ustanova, polivalentnih objekata, prostora - Broj djece i mladih uključeno u razne programe edukacije
<p>STRATEŠKI CILJ 3 - Pобоljšanje kvalitete života</p>	
<p>Prioritet 3.1. Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti</p>	
<p>Mjera 3.1.2. Povećanje kapaciteta i unaprjeđenje kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja</p>	
<p>Svrha</p>	<p>Povećanje i unaprjeđenje kapaciteta i kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja kroz unaprjeđenje zdravog tjelesnog stanja građana i športske kvalitete u individualnom i kolektivnim sportovima i rekreaciji, uključujući i poboljšanje uvjeta za športsku edukaciju. Uključiti u sport i rekreaciju što veći broj građana, osobito djece, mladeži i studenata, osoba s invaliditetom i osoba treće životne dobi te ulagati u razvoj mlađih sportaša radi stvaranje široke kvalitete osnove kao uvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine kvalitete sporta. Stvorene navike za zdravi način života i poboljšanje kvalitete života i zdravlja svih građana, posebno djece i mladih.</p>
<p>Izvori financiranja</p>	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
<p>Nositelji</p>	<p>Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti</p>
<p>Partneri</p>	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Ministarstvo znanosti i obrazovanja Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave</p>

Korisnici	Općina Murter-Kornati Organizacije civilnog društva Odgojno - obrazovne ustanove Sportski klubovi Sportske i rekreacijske organizacija i udruge
Indikatori	o Povećanje broja javnih sportskih otvorenih površina o Povećanje opremljenosti sportskih građevina - otvorenih i zatvorenih o Povećanje broja učenika i studenata korisnika sportskih sadržaja o Povećanje broja aktivnih sportaša o Povećanje broja amaterskih sportaša o Povećanje broja posjetitelja sportskih i rekreacijskih manifestacija o Povećanje razine svijesti o važnosti bavljenja sportom i zdravom načinu života
Pokazatelji uspješnosti	o Površina u m2 javnih sportskih otvorenih površina po stanovniku o Broj učenika i studenata korisnika sportskih sadržaja o Broj aktivnih sportaša o Broj amaterskih sportaša o Broja posjetitelja sportskih i rekreacijskih manifestacija o Broj održanih radionica, edukacija i manifestacija na temu sporta i zdravog načina života

STRATEŠKI CILJ 3 - Pобоljšanje kvalitete života

Prioritet 3.1. Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti

Mjera 3.1.3. Jačanje društvenih kapaciteta i standarda

Svrha	<p>Razvijati nove usluge u zajednici, kao i održati postojeće, a koje se odnose na usluge usmjerene prema mladima, starim i nemoćnim osobama te svim socijalno ugroženim skupinama. Unaprijediti sustav socijalnih usluga za svakog korisnika i društva u cjelini. Podizanje svijest o važnosti djelovanja u okviru lokalne zajednice, a radi podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno potrebitih.</p> <p>Svaka dobna skupina se može pojaviti kao socijalno ugrožena skupina, a da bi se to spriječilo, potrebno je pravovremeno naglasak staviti na unapređenje odnosa prema svim ciljnim skupinama (djeca, stariji, nemoćni, bolesni, siromašni). Jačanje standarda socijalnih usluga potrebno je radi uključivanja u sve segmente društva, a sve s ciljem podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno potrebitih. Potrebno je raditi na podizanju profesionalnosti djelovanja svih institucija i dionika, te u preuzimanju odgovornosti za rješavanje problema i ostvarivanje rezultata, a temeljeno na primjeni standarda kvalitete, primjenjivih za javni sektor.</p>
Izvori financiranja	<p>Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo</p>
Nositelji	<p>Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti</p>
Partneri	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo znanosti i obrazovanja Ministarstvo zdravstva Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave Tijela javne vlasti</p>
Korisnici	<p>Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti Organizacije civilnog društva Odgojno - obrazovne ustanove</p>

Indikatori	<ul style="list-style-type: none">o Povećanje broja usluga/programa usmjerenih na ugrožene društvene skupineo Povećanje broja programa i projekata socijalne skrbio Povećanje broja realiziranih uspješnih programa socijalne integracijeo Povećanje broja uspješno provedenih kampanja za osvješćivanje javnosti o potrebama socijalno marginaliziranih skupinao Povećan broj educiranih socijalnih djelatnikao Povećan broj novih socijalnih uslugao Povećan broj osoba iz marginaliziranih skupina aktivno uključenih u edukacijske programe
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none">o Broj usluga/programa usmjerenih na ugrožene društvene skupineo Broj programa i projekata socijalne skrbio Broj realiziranih uspješnih programa socijalne integracijeo Broj korisnika programao Broj uspješno provedenih kampanja za osvješćivanje javnosti o potrebama socijalno marginaliziranih skupinao Broj educiranih socijalnih djelatnikao Broj novih socijalnih uslugao Broj osoba iz marginaliziranih skupina aktivno uključenih u edukacijske programe

STRATEŠKI CILJ 3 - Pобоljšanje kvalitete života	
Prioritet 3.1. Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti	
Mjera 3.1.4. Pобоljšanje slike zdravlja i socijalne sigurnosti kroz jačanje preventivnih programa	
Svrha	Provedba ove mjere ima za svrhu povećanje zdravlja, smanjenje smrtnosti te povećanje razine socijalne sigurnosti stanovnika Općine. Svrha i cilj mjere je povećati spoznaju, najprije o zdravom načinu života, odnosno o važnosti prevencije kroz način prehrane, tjelesnih aktivnosti, štetnosti opijata i sl. Nadalje, cilj ove mjere je i povećanje spoznaje o štetnosti nasilja, o važnosti skladnih odnosa u obiteljskoj zajednici. Jačati socijalnu sigurnost stanovnika Općine. Promicanje rada i uključivanja udruga građana u provedbu prevencije. Povećati suradnju, partnerski odnos, zdravstvenih i socijalnih institucija sa organizacijama civilnog društva s ciljem provedbe preventivnih mjera zdravog života i sigurnijeg života u zajednici.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zdravstva Ministarstvo znanosti i obrazovanja Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti Organizacije civilnog društva Odgojno - obrazovne ustanove
Indikatori	o Povećanje broja organizacija civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu i socijalnoj skrbi o Povećanje razine svijesti kod stanovništva o važnosti zdravlja i društvene sigurnosti o Manji broj ovisnika o Manji broj pretilih osoba o Manji broj osoba oboljelih od raznih bolesti koje nastaju kao posljedica neurednog načina života o Smanjenje smrtnosti
Pokazatelji uspješnosti	o Broj organizacija civilnog društva o Broj preventivnih programa u zdravstvu i socijalnoj

	<p>skrbi</p> <ul style="list-style-type: none">o Broj registriranih ovisnika i pretilih osobao Broj oboljelih osobao Broj preminulih osoba
--	--

STRATEŠKI CILJ 3 - Pобоljšanje kvalitete života

Prioritet 3.1. Podizanje društvenog standard i zdravstvene sigurnosti

Mjera 3.1.5. Unaprjeđenje infrastrukture, dostupnosti i kvalitete usluga u zdravstvenim ustanovama

Svrha	Cilj mjere je postići veću razinu opremljenosti i uključenosti svih dionika u sferama djelovanja zdravstvene zaštite stanovnika. Pod tim se podrazumijeva povećanje razine zdravstvene i socijalne zaštite stanovnika povećanjem zdravstvenog i socijalnog standarda objekata, opreme i vozila, kvalitetnijom i boljom organizacijom te većom dostupnosti i većom kvalitetom zdravstvenih i socijalnih usluga.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zdravstva Ministarstvo znanosti i obrazovanja Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti Organizacije civilnog društva Zdravstvene ustanove Odgojno - obrazovne ustanove
Indikatori	o Povećanje broja novih objekata za zdravstvenu i socijalnu skrb o Povećanje broja rekonstruiranih objekata u zdravstvu i socijalnoj skrbi o Povećanje količine opreme u zdravstvenim i socijalnim ustanovama koja je u skladu sa propisanim standardima o Povećanje broja prijevoznih sredstava u zdravstvu i socijalnoj skrbi
Pokazatelji uspješnosti	o Broj novih i rekonstruiranih objekata u zdravstvu i socijalnoj skrbi o Količina nove opreme u zdravstvenim i socijalnim ustanovama koja je primjerena propisanom standardu o Broj prijevoznih sredstava u zdravstvu i socijalnoj skrbi

STRATEŠKI CILJ 3 - Pобољшanje kvalitete života	
Prioritet 3.2. Jačanje sustava organizacija civilnog društva	
Mjera 3.2.1. Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	
Svrha	Poticanje razvoja civilnog društva, njegove uloge i doprinosa razvoju Općine te jačanje njegove uloge u privlačenju sredstava iz nacionalnih i međunarodnih izvora. Povećanje sudjelovanja civilnog društva u procesima donošenja odluka o društvenom razvoju Općine. Aktivno i odgovorno sudjelovanje građana u razvojnim projektima Općine kroz povećanje sudjelovanja civilnog društva u području društvenog života. Organiziranje civilnog društva s ciljem unapređenja osposobljenosti udruga za upravljanje EU projektima.
Izvori financiranja	Programi Europske unije Nacionalni programi Proračun Šibensko-kninske županije Proračun Općine Murter-Kornati Kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvitak Kreditne linije poslovnih banaka Ostalo
Nositelji	Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti
Partneri	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Ministarstvo zdravstva Ministarstvo znanosti i obrazovanja Šibensko-kninska županija Općina Murter-Kornati Okolne jedinice lokalne samouprave
Korisnici	Organizacije civilnog društva Općina Murter-Kornati Tijela javne vlasti Odgojno - obrazovne ustanove

Indikatori	<ul style="list-style-type: none">o Povećanje broja razvojnih projekata koje su izradile i provode udrugeo Povećan broj novoosnovanih aktivnih udrugao Povećan broj EU projekata/ programao Povećan broj uključenih građana u aktivnosti i inicijative potaknute od strane udrugao Povećan broj udruga s istaknutim rezultatima
Pokazatelji uspješnosti	<ul style="list-style-type: none">o Broj razvojnih projekata koje su izradile i provodile udrugeo Broj novoosnovanih aktivnih udrugao Broj uspješno provedenih projekata sufinanciranih iz sredstava Europske unijeo Broj građana uključenih u aktivnosti i inicijative potaknute od strane udrugao Broj udruga s ostvarenim rezultatima

14. BAZA PROJEKTNIH IDEJA

14.1. Popis projekata od iznimne važnosti za Općinu Murter-Kornati

Naziv projekta	Status dokumentacije	Aktivnosti potrebne za provedbu projekta	Nositelj projekta	Mogućnosti financiranja
Dječji vrtić i jaslice Murter	Dobivena lokacijska dozvola. Izrađuje se glavni projekt, geomehanički elaborat itd. Očekuje se dobivanje građevinske dozvole u travnju 2017.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Dovršetak izgradnje Kanalizacijskog sustava otpadnih voda Betina – Murter	Odobrena radna verzija aplikacije	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Zeleni otok d.o.o.	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Modravski vrtovi – poticanje ekološkog maslinarstva spojem tradicije i inovacije (uređenje pristupnih putova, maslinarskih staza itd.)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter- Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Jadranski centar za održivi razvoj otoka i priobalja	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter- Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Nisu sve ovce crne - Revitalizacija tradicijskog stočarstva na Kornatima	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije

Laboratorij za inovativni i odgovorni turizam - Razvoj ponude vansezonskog turizma murterske regije	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Suhozid kao spona društvenog kapitala i održivosti - Stvaranje registra lokalne suhozide baštine	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje i opremanje plaže Luke	Provodi se postupak nabave i kreće se sa uređenjem kroz mjesec dana. Jednostavna gradnja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Rekonstrukcija ulice Luke	Izrađen glavni projekt rekonstrukcije ulica Luke. Vodovod ne želi dati suglasnost iz razloga da će se projekt dirati kanalizacije	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Muzej na otvorenom - Maslina i ljekovito bilje murterskog kraja	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje šetnica na dijelovima neuređene obale Općine Murter-Kornati	Provode se geodetska mjerenja poteza Jersani- Crnkovac-Podvrške, Čigrađa-Udoca-Kosirina.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje mreže vidikovaca i staza koje povezuju 7 murterskih brežuljaka	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije

Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

Uređenje i opremanje plaže Podvrške	Sanacija riva. Dobivena sredstva od Županije Šibensko-kninske u iznosu od 150 000 kuna. Sanacija plaže. Tijekom studenog 2016.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje trga Rudina	Jednostavna gradnja - sanacija. Natječaj za izvođača je u tijeku. Idejni projekt izrađen. Kreće se sa radovima kroz mjesec.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Prezentacijski centar Kornata `Coronata` (dio projekta Rediviva Kurnata)	Projekt je prijavljen i u procesu je evaluacije.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati	Državni proračun, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
Upravna zgrada javne ustanove JU NP Kornati	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Zavičajni muzej Općine Murter-Kornati	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Športsko-rekreacijski centar Murter	Zatraženo idejno rješenje za športsko-rekreacijski centar Murter	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije

Dom za starije i nemoćne	Idejno rješenje	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati, Javno-privatno partnerstvo	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje obale 'Murterski škoji'	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Zadruga za 21. stoljeće - Razvoj integralne zadruge prostora Murter-Modrave-Kornati	Zadruga je osnovana i djeluje. Projekt uključuje poticaje u njen daljnji razvoj i širenje.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje obale "Jersane"	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Izgradnja murterske zaobilaznice (D121-Lokvice-UI.Betina) – projekt nerazvrstane prometnice Put Poja - Murter	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje obale `Murterski škoji`	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, MINT, Proračun Općine, Proračun Županije
Paviljon za oproštaj na mjesnom groblju Murter	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Komunalno društvo - Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje stajališta i okretišta za autobuse	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje i opremanje nove Narodne knjižnice i čitaonice `Murter`	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije

Sanacija, konzervacija i valorizacija povijesne jezgre 'Selo' (rekonstrukcija Srimačke ulice, ulice Viknice, ulice Južni kraj i ulice Get, rekonstrukcija Pijace Društva seoske izobraženosti)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Arheološko rekreacijski park Colnetum – turistička valorizacija kulturno-povijesne baštine otoka Murtera	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Opremanje Posjetiteljskog centra 'Kuća okrunjenog mora' u Vruljama (dio projekta Rediviva Kornata)	Projekt je prijavljen i u procesu je evaluacije.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati	Državni proračun, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
Postavljanje bova na području JU NP Kornati (dio projekta Rediviva Kornata)	Projekt je prijavljen i u procesu je evaluacije.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati i/ili Općina	Državni proračun, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
Osiguranje dostupnosti sadržaja i usluga za sve 'Access to all' na području JU NP Kornati (izvor: Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati i/ili Općina	Državni proračun, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
Uređenje postojećih i obilježavanje novih kopnenih staza na području JU NP Kornati (izvor: Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati i/ili Općina	Državni proračun, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
Uređenje podmorske staze na području JU NP Kornati (izvor: Strategija razvoja održivog turizma na širem području Nacionalnog parka Kornati)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	JU NP Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije

Međunarodni festival mora `Veslima i jedrima kroz Kornate`	Projektna ideja	Soft projekt	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije, MINT
Uspostava primarne selekcije otpada na širem području JU NP Kornati (JU NP Kornati, Žutsko-sitska otočna skupina, murterski arhipelag)	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija	JU NP Kornati i/ili Općina	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Operativno multifunkcionalno plovilo u svrhu funkcioniranja otočne Općine Murter- Kornati	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
MIC – Maritimni inovacijski centar	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Izrada novog urbanističkog plana uređenja – UPU-a	Projektna ideja	Projektna dokumentacija	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije
Turistička valorizacija starog vojnog kompleksa na brdu Raduč	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje obale od centra do plaže Luke	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Uređenje pročelja javnih i društvenih objekata u svrhu povećanja energetske učinkovitosti	Izrađen glavni projekt rekonstrukcije poslovne zgrade općine i zgrade kino dvorane u Murteru.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, I37Proračun Općine, Proračun Županije
Dom zdravlja Murter	U tijeku su radovi na uređenju fasade na zgradi. Proveden bagatelna nabava. Uređenja apartmana na katu zgrade. Uređenje zen parka ispred zgrade ambulante.	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun RH, Proračun Općine, Proračun Županije

Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati

Solarne elektrane na krovovima javnih i društvenih objekata	Solarni paneli instalirani na zgradi. Čeka dozvola od Elektre za prodaju.	Dozvola od Elektre	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
iMurter – uvođenje širokopojasnog interneta na području Općine Murter-Kornati	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Komunalno društvo Općina Murter-Kornati	EFRD, ESF, Proračun Općine, Proračun Županije
Gospodarska zona Hripe	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Sanacija odlagališta Hripe	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Poticanje zelene gradnje	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Društveni dom Murter	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Promocija i zaštita drvne brodogradnje	Projektna ideja	Soft projekt	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Brendiranje općine Murter-Kornati	Projektna ideja	Soft projekt	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Disc-golf teren	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine
Podmorski tematski park	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Općine, Proračun Županije, Proračun Općine

CiklOtok - razvoj cikloturizma na prostoru općine Murter-Kornati	Projektna ideja	Projektno tehnička dokumentacija Građevinska dozvola	Općina Murter-Kornati	EFRD, Proračun Županije, Proračun Općine
--	-----------------	---	-----------------------	--

15. IMPLEMENTACIJA I EVALUACIJA STRATEGIJE

15.1. Uvod

Strategija razvoja izrađena je na način da je jasno postavljena hijerarhija razvojnih ciljeva počevši od vizije, preko strateških ciljeva, do prioriteta i mjera. Konačna uspješnost i vrijednost programa uvelike ovisi o tome koliko su dobro postavljeni ti osnovni sastavni dijelovi strategija, odnosno koliko dobro hijerarhija ciljeva strateški usmjerava razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke.

Za uspješno provođenje strategije potrebno je imenovati tijelo unutar lokalne javne uprave, ustanoviti načine provedbe, izraditi financijski plan, imenovati provedbeno tijelo unutar jedinice lokalne samouprave, utvrditi mehanizme praćenja provedbe strategije i njezine evaluacije te osigurati vidljivost i dostupnost svih podataka javnosti.

Ključnu ulogu u implementaciji imaju Radni tim za provedbu strategije na čelu sa načelnikom Općine Murter-Kornati a njegovu osnovu čine ključni članovi Radnog tima koji je sudjelovao u izradi Strategije.

Strategija razvoja će pridonijeti i uspješnijem privlačenju i natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora za financiranje razvoja i to od nacionalnih programa i institucija RH, onih u EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora do privatnih ulagatelja. Programom se dobiva dobro strukturiran razvojni plan, dobra podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata i za njihovo primjereno predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

Sam uspjeh provedbe ovisi o brojnim aspektima. Suradnja s državnom i regionalnom upravom, agencijama i institucijama, udrugama civilnog društva, privatnim inicijativama i poduzetnicima s područja lokalne samouprave direktno utječe na ostvarenje ciljeva strategije kroz realizaciju razvojnih programa i projekata. Upravo zbog prethodno pojašnjenih razloga nužno je da su u provedbu Strategije uključeni svi dionici.

Sljedeći korak za uspješnu provedbu Strategije je organizirana i pravovremena provedba razvojnih projekata. U tu svrhu je potrebno definirati provedbene aktivnosti i dodijeliti uloge pojedincima kako u samoj pripremi programa i projekata tako i u njihovoj provedbi. Akcijski plan provedbe Strategije je dokument operativnog karaktera koji sadrži detaljno rangirane projekte, programe po kriterijima prihvatljivosti, spremnosti za provedbu i status, financijski plan i vremensko planiranje provedbe.

Redovito vrednovanje same Strategije razvoja predviđeno je svake tri godine što je u skladu sa provedbom i realizacijom Strateškog plana. Praćenje Strategije razvoja omogućeno je kroz sustav praćenja i vrednovanja, odnosno evaluacije u Strateškom planu pri čemu postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, skupovi projekata kojima se ostvaruju pojedine mjere i sl. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno upravljaju u kraćim razmacima, te se na temelju istih donose odluke, odnosno smjer djelovanja za sljedeće razdoblje.

Izradom Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja osigurava se efikasna operacionalizacija razvojnih projekata i programa, što doprinosi uspješnosti ostvarenja vizije razvoja.

15.2. Institucionalni okvir i mehanizmi provedbe

Partnerski odbor

Partnerski odbor, kao i u fazi izrade Strategije, nastavlja imati savjetodavnu ulogu i u fazi provedbe te prihvaća izvješće (polugodišnje, godišnje) o provedbi Strategije razvoja. Zadaće Partnerskog odbora u procesu provedbe su:

- strateško usmjeravanje razvoja Općine Murter-Kornati u skladu s razvojem na području Županije,
- odobravanje razvojnih programa te
- nadzor provedbe programa i realizacije financijskih sredstava.

Mjerama Strategije su definirani nositelji pojedinih aktivnosti i ostale komponente bitne za provedbu Strategije. U procesu izrade Strategije formirala su se tijela i radne skupine koji su doprinijeli kreiranju ciljeva, prioriteta i mjera razvoja. Ta tijela/grupe trebaju imati glavnu ulogu i u provedbi Strategije.

Radne skupine

Radne skupine za izradu Strategije razvoja osnivaju se za rad na konkretnim poslovnim zadacima koji se tiču savjetovanja, predlaganja i usmjeravanja procesa izrade Strategije razvoja kroz za to namijenjene radne sastanke. Svaki član Partnerskog odbora može biti i član radnih skupina, a osim njih u rad radnih skupina mogu se uključiti i stručne osobe koje nisu u Partnerskom odnosu.

Radni tim

Radni tim za izradu Strategije obavlja administrativne i stručne poslove za potrebe rada Partnerskog odbora. Zadužen je za koordinaciju provedbe te u slijedećoj fazi, nakon usvajanja Strategije postaje implementacijsko tijelo za provedbu programa.

Implementacijsko tijelo za provedbu programa

Formirano je iz radnog tima. Ovisno o vrsti posla, Implementacijsko tijelo raspoređuje aktivnosti prema dužnostima zaposlenika upravnih odjela. Vrlo je važno osigurati što veći krug dionika koji sudjeluju u implementaciji jer se na taj način stvara osjećaj vlasništva i osigurava podrška u provedbi projekata od strane šireg kruga dionika. To su prije svega ljudi sa radnih skupina, te predstavnici različitih institucija, organizacija i gospodarskog sektora.

Javni sektor

Dionike javnog sektora čine predstavnici javnih ustanova, institucija i poduzeća koji su zaduženi za provedbu dijela razvojnih mjera ili se pojavljuju kao važni partneri u pripremi i/ili provedbi razvojnih projekata. To su primjerice ministarstva, državne agencije, županijski upravni odjeli, županijske razvojne agencije, javne ustanove, županijski zavodi, turističke zajednice, za socijalnu skrb, HZZ, udruženja obrtnika i poduzetnika itd.

GOSPODARSKI RAZVOJ	INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST	KVALITETA ŽIVOTA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ministarstvo gospodarstva ✓ Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU ✓ Ministarstvo poduzetništva i obrta ✓ Ministarstvo kulture ✓ Ministarstvo zaštite okoliša i prirode ✓ Ministarstvo poljoprivrede ✓ Središnja agencija za financiranje i ugovaranje ✓ Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije ✓ Hrvatska banka za obnovu i razvoj ✓ Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ✓ Hrvatska poljoprivredna agencija ✓ Razvojna agencija Šibensko-kninske županije ✓ Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Šibenik ✓ Obrtnička komora Šibensko-kninske županije ✓ Udruženje obrtnika Murter ✓ Hrvatska poljoprivredna komora ✓ Turistička zajednica Šibensko-kninske županije ✓ Turistička zajednica Općine Murter-Kornati ✓ JU NP Kornati ✓ Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ministarstvo poljoprivrede ✓ Ministarstvo regionalnog razvoja I fondova EU ✓ Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja ✓ Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ✓ Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture ✓ Ministarstvo zaštite okoliša i prirode ✓ Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske ✓ Hrvatske šume ✓ Hrvatske vode ✓ Hrvatske željeznice ✓ Hrvatske autoceste ✓ Hrvatske ceste ✓ HEP ✓ Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva ✓ Šibensko-kninska županija ✓ Uprava za ceste Šibensko-kninske županije, ✓ Lučka kapetanija Šibenik-ispostava Murter ✓ Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije ✓ Područni ured za katastar Šibenik ✓ Općinska komunalna poduzeća ✓ Udruge civilnog društva Općine Murter-Kornati 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta ✓ Ministarstvo zdravlja ✓ Ministarstvo socijalne politike i mladih ✓ Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU ✓ Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva ✓ Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske ✓ Zavod za javno zdravstvo ✓ Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ✓ Centar za socijalnu skrb ✓ Institucije socijalne skrbi ✓ Zavod za javno zdravstvo, zdravstvene institucije (klinike, bolnice, domovi zdravlja) ✓ Odgojno obrazovne ustanove na području Općine Murter-Kornati-Kornati ✓ Kulturne institucije u vlasništvu Općine kao i ostale kulturne organizacije koje djeluju na području Općine Murter-Kornati-Kornati ✓ Udruge civilnog društva Općine Murter-Kornati

✓ Konzervatorski odjel u Šibeniku		
✓ Područni ured Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Šibenik		
✓ Lokalno partnerstvo za zapošljavanje i dr.		

Privatni sektor

Privatni sektor najznačajniji je pokretač razvoja i zapošljavanja. Cilj je razvojne strategije afirmirati dijalog, posebice s poslovnim asocijacijama, te ukloniti zapreke i stvoriti što kvalitetnije okruženje za djelovanje privatnog sektora i afirmaciju poduzetničkih inicijativa kojima se ostvaruje razvoj gospodarstva i novo zapošljavanje, ali i unapređivanje društva, te svih gradskih funkcija. Stoga su Strategijom razvoja definirane mjere koje trebaju osigurati viši stupanj uključenosti privatnog sektora u procesu donošenja odluka važnih za Općinu. Provedbom Strategije treba omogućiti jače sudjelovanje privatnog sektora i u tradicionalno 'javnim' funkcijama: obrazovanju, kulturi, sportu, zdravstvu i socijalnoj skrbi, te u razvoju prometno – komunalnih sustava.

Udruge civilnog društva

Civilni sektor u Općini Murter – Kornati u najvećoj mjeri čine udruge koje djeluju na mnogobrojnim područjima interesa. Ipak, prema područjima glavne grupe djelatnosti najzastupljenije su udruge iz djelatnosti sporta, kulture, gospodarstva, udruge građana, udruge unutar socijalnih i zdravstvenih djelatnosti te udruge mladih. Udruge su važan sudionik razvoja Općine jer pridonose povećanju tolerancije, demokratičnosti i vladavini prava, te imaju značajno iskustvo u pripremi i provedbi projekata te mogu aktivno utjecati na privlačenje sredstava iz nacionalnih i EU fondova.

Preporuke za učinkovitije funkcioniranje institucionalnog okvira i mehanizama provedbe

Lokalne upravne strukture u pojedinim segmentima razvoja imaju ograničen opseg djelovanja (nedostatak financija i kadrova u nekim sektorskim područjima). Razlog tome su spore organizacijske prilagodbe u javnom sektoru koje ne prate promjene, koje nameću novi razvojni trendovi u upravljanju razvojem. Danas se promjene i problemi u sustavu dešavaju rastućom brzinom, stoga je javni menadžment prisiljen odgovoriti na te organizacijske izazove vještijim i bržim upravljanjem promjenama.

Strategija je identificirala područja koja zahtijevaju dodatne organizacijske napore za efikasnije upravljanje razvojem. Tako je razvojnim mjerama posebno naglašena potreba za snažnijim upravljačkim kapacitetima u području razvoja gospodarstva, poduzetništva i poljoprivrede. Zbog

iznimne važnosti prije svega gospodarske revitalizacije Općine, te zbog iznimnih (neiskorištenih) potencijala u turizmu i kulturi, osnaživanje upravljačkih kapaciteta u tim sektorima još je viša nužnost.

Nadležnosti su isprepletene između nacionalne, županijske i lokalne razine, što često dovodi do stanja u kojima neki bitan problem nije riješen zbog nepostojanja odgovorne institucije za rješavanje istog. Sektor turizma sigurno zaslužuje više upravljačkih kapaciteta od sadašnjih koji su isključivo odgovornost jedne TZ, te nekoliko djelatnika općinskih odjela, a nije pretenciozno reći da se radi o najvažnijem razvojnom sektoru Općine. Slična je stvar i u kulturi, u kojoj postoji cijeli niz institucija i organizacija koje svojim djelovanjem čine kulturnu ponudu Općine, no ne postoji međusobna koordinacija tih institucija, ili usklađenost njihovih godišnjih programa, kao ni konsenzus o razvojnoj strategiji kulture, premda je mišljenje većine kako je upravo kultura jedan od temeljnih identitetskih elemenata Općine, te kako bi upravo kulturno bogatstvo trebalo biti ogledalo u svijetu.

Upravljanje gospodarskim procesima, također je svedeno na nekoliko zasebnih institucija koje međusobno surađuju, ali nemaju zajednički konsenzus, niti provode zajedničke aktivnosti na rješavanju aktualnih gospodarskih problema. Da bi izbjegli nastajanje ovakvih stanja, koja su rezultat iznimne kompleksnosti sustava potrebno je prepoznati problem i predložiti organizacijska rješenja koja mogu unaprijediti situaciju. Premda u nekim segmentima postoji cijeli niz institucija koje dobro rade i djeluju u funkciji razvoja, to ne mora značiti da su te institucije koordinirane i da se razvijaju u istom, zadanom smjeru. Kako bi unaprijedili upravljačke kapacitete u tim segmentima preporuka je osnovati tijelo, savjet, odbor ili agenciju koja će preuzeti odgovornost koordinacije na sebe, a samim time unaprijediti upravljačke kapacitete za provedbu ove Strategije.

15. 3. Pribavljanje sredstava i financiranje

Provedivost Strategije Općine Murter-Kornati do kraja 2021. godine ovisit će primarno o osiguranju i privlačenju sredstva potrebnih za provedbu mjera. Pribavljanje i održavanje dugoročnih izvora financiranja za lokalnu strategiju izazov je za lokalnu zajednicu.

Financijski okvir Strategije razvoja Općine Murter-Kornati, izrađen je na temelju planiranih projekata, proračuna i planova nabave Općine Murter-Kornati, procjene mogućnosti povlačenja sredstava iz fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz fondova Europske unije i drugih međunarodnih izvora. Bitno je napomenuti da su prilikom izrade financijskog okvira, a u svrhu dobivanja što realnijeg okvira, iz procjene isključeni veliki investicijski projekti za čiju implementaciju je odgovorna nacionalna razina.

Također, kod velikih infrastrukturnih projekata kojima je nositelj Općina, u kalkulaciju nisu uzeti čitavi iznosi projekata, već samo onaj dio za koji se pretpostavlja da će se zaista i potrošiti u implementacijskom periodu.

Ukupna planirana financijska sredstva za provedbu petogodišnje Strategije iznose 81.495.962 HRK. Potrebno je naglasiti kako su u financijsku konstrukciju uključeni i ostali izvori financiranja, prije svega sredstva iz nacionalnih izvora i sredstava Europske unije.

Inicijalna izravna sredstva Europske unije (EU) raspoloživa su za ključne prioritetne projekte. Apsorpcijska moć Općine je ovom trenutku niska i bit će potrebno povećati je radi apsorpcije te efektivnog i učinkovitog korištenja raspoloživih sredstava. Izgradnja kapaciteta u Općini i pripadajućim provedbenim institucijama od vitalne je važnosti i potrebno je dati odgovarajuću pažnju kako kroz ovu Strategiju tako i kroz ostale razvojne programe.

Uzevši u obzir manjak financijskih sredstava u Općini za realizaciju planiranih programa i razvojnih projekata strategija financiranja povezana je s pristupom nacionalnih i međunarodnih financijskih izvora. Cilj je korištenje dostupnih fondova Europske komisije za maksimalizirane učinaka dostupnih fondova Vlade RH i drugih multilateralnih i bilateralnih fondova.

15.4. Raspodjela odgovornosti za provedbu

Organizacija	Odgovornost	Uloga
Općinsko vijeće	Općinsko vijeće je predstavničko tijela građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga jedinice lokalne samouprave te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i statutom jedinice lokalne samouprave. Broj članova predstavničkog tijela mora biti neparan, a određuje se zakonom i statutom jedinice lokalne samouprave. Način rada predstavničkog tijela uređuje se Poslovníkom predstavničkog tijela, u skladu sa zakonom i statutom.	Usvaja Strategiju razvoja; Usvaja važne odluke koje doprinose ostvarenju strateških ciljeva
Načelnik	Općinski načelnik zastupa općinu i nositelj je izvršne vlasti općine. Priprema prijedloge općih akata, izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata Općinskog vijeća, usmjerava djelovanje upravnih tijela Općine u obavljanju poslova iz njihovoga samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad, upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu Općine, imenuje i razrješuje predstavnike Općine u tijelima javnih ustanova, obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Općine Murter-Kornati	Nadzire provedbu mjera, ostvarenje prioriteta i strateških ciljeva; Pruža potrebnu potporu nositeljima mjera. Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima je Općina nositelj ili ključan partner; Redovito izvještava Općinsko vijeće o uspješnosti provedbe Strategije
Partnerski odbor i radni tim	Provodi aktivnosti provedbe mjere u djelokrugu svog rada; Koordinira projektnim aktivnostima djelatnicima upravnih odjela; Nadzire provedbu aktivnosti, Vrednuje rezultate provedbe projekata i programa; Izvještava gradonačelnika o potrebama i stanju provedbe aktivnosti unutar mjera; strateško usmjeravanje razvoja Općine Murter-Kornati u skladu s razvojem na području Županije; odobravanje razvojnih programa.	Provedba aktivnosti, evaluacija provedbe i izvještavanje.

<p>Implementacijsko tijelo za provedbu programa</p>	<p>Formirano je iz radnog tima. Ovisno o vrsti posla, Implementacijsko tijelo raspoređuje aktivnosti prema dužnostima zaposlenika upravnih odjela. Vrlo je važno osigurati što veći krug dionika koji sudjeluju u implementaciji jer se na taj način stvara osjećaj vlasništva i osigurava podrška u provedbi projekata od strane šireg kruga dionika. To su prije svega ljudi sa radnih skupina, te predstavnici različitih institucija, organizacija i gospodarskog sektora.</p>	<p>Provedba i izvještavanje o aktivnostima.</p>
<p>Javni sektor</p>	<p>Javni sektor predstavlja cjelokupni subjekt koji nastoji ostvariti sve funkcije i aktivnosti države i svih pripadajućih institucionalnih državnih subjekata, koji su pod ingerencijom države. U okviru izučavanja subjekata javnog sektora institucionalne jedinice predstavljaju sve subjekte koji obavljaju funkcije pružanja dobara i usluga usmjerene na stanovništvo na netržišnoj osnovi.</p>	<p>Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutra mjera u kojima su nositelji aktivnosti</p>
<p>Privatni sektor</p>	<p>Privatni sektor pokreće svako gospodarstvo. Provedbom vlastitih razvojnih projekata utječu na razvoj ekonomije u cijelosti i blagostanje zemlje u kojoj se nalaze.</p>	<p>Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutra mjera u kojima su nositelji aktivnosti</p>
<p>Udruge civilnog društva</p>	<p>Civilno društvo podrazumijeva da građanke i građani, u različitim skupinama, inicijativama i organizacijama, pa i individualno, uključivanjem u javni politički proces zastupaju u javnom prostoru različite interese i vrednote.</p>	<p>Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutra mjera u kojima su nositelji aktivnosti</p>

15.5. Praćenje i evaluacija

S obzirom da se Strategija odnosi na razdoblje od 2016. – 2021. Iznimno je važno uspostaviti i upravljati sa sustavom nadzora i evaluacije. Osnovu izrade godišnjih izvješća o provedbi Strategije razvoja čine rezultati nadzora i evaluacije. Za nadzor i evaluaciju potrebno je identificirati indikatore/pokazatelje uspješnosti ostvarenja mjera, prioriteta i ciljeva.

Ovom su Strategijom definirani razvojni programi i projekti koji će biti realizirani kroz naredni vremenski period od 2016. do 2021. godine. Uzevši u obzir veliku količinu podataka koja se veže uz svaki program/projekt bilo je potrebno izraditi bazu podataka projekata. U bazi podataka su prikazani programi/projekti/mjere i indikatori.

S obzirom da su ciljevi i mjere detaljno razrađene, najveći broj indikatora već je definiran. Na dionicima ostaje da kontinuirano prate i ocjenjuju učinke provedbe aktivnosti/projekata i programa, a njihove vrijednosti unose u bazu podataka. Podaci i informacije iz baze podataka temelj su izrade izvještaja namijenjenih načelniku, Općinskom vijeću i široj javnosti.

Mehanizmi za praćenje i evaluaciju su bitni jer omogućavaju nesmetanu, pravilnu i transparentnu provedbu programa i projekata za što je potrebno osigurati slijedeće:

- Dostupnost podataka
- Kreirane i dogovorene ciljeve
- Evaluacijski/logički okvir

Podaci i ciljevi

Provedenom analizom dobiveni su početni podaci koji služe kao podloga za napredak provedbe strategije i temeljem nje se određuju ciljevi, mjere i prioriteta koji će biti realizirani kroz naredni period primjenjivanja strategije.

Evaluacijski okvir

Evaluacijski okvir služi za mjerenje uspješnosti realizacije programa i projekata koji su planirani strategijom. Da bi evaluacijski okvir bio primjenjiv potrebno je definirati resurse koji će se koristiti za provedbu programa i projekata i učinke koje te aktivnosti imaju na lokalno okruženje. Glavni je cilj postizanje gospodarske stabilnosti i rasta kroz aktiviranje svih resursa koji će pridonijeti ostvarenju tih ciljeva. Gospodarski rast će se postići kroz porast konkurentnosti i proizvodnosti, uvažavajući načela održivog i odgovornog rasta i razvoja.

15.6 Provedba strategije

Kako bi se postigla potpuna učinkovitost ove Strategije potrebno je započeti s njezinom provedbom čim je prije moguće. Nakon što je Strategija izrađena potrebno je da ista bude usvojena od strane Općinskog vijeća.

Realizacija Strategije zahtjeva vezivanje planiranja projekta s godišnjim ili višegodišnjim proračunskim planiranjem u lokalnoj zajednici. Proračun lokalnih zajednica mora biti zasnovan na operativnom planu koji proizlazi iz Strategije razvoja. Kako bi se srednjoročni operativni plan, koji pokriva razdoblje od nekoliko godina proveo, plan aktivnosti treba podijeliti na godišnje planove aktivnosti, a koji sadrži projekte ili specifične korake projekta u slijedećoj godini. Proračun za slijedeću fiskalnu godinu mora biti povezan s izradom godišnjih programa aktivnosti. Povezanost između Strategije razvoja i proračuna ključan je preduvjet kako bi se počelo upravljati razvojem neke općine ili grada na kvalitetan način.

Slijedeći koraci koje je potrebno poduzeti su kako slijedi:

1. Usvajanje dokumenta Strateški plan razvoja Općine Murter-Kornati - 2016.
2. Formalno uspostavljanje implementacijskog tijela za provedbu programa - 2016.
3. Priprema slijeda projekata - 2016.
4. Početak provedbe prvog kruga projekata visokog prioriteta - 2017.

16. ZAKLJUČAK

Strategija razvoja Općine Murter-Kornati vlasništvo je svih mještana Općine Murter-Kornati. Strategija je rezultat rada temeljenog na partnerstvu između ključnih dionika razvojnih sektora Općine, te predstavlja njihov konsenzus oko razvojnog smjera i budućnosti Općine Murter-Kornati.

Tijekom izrade Strategije postignuto je dublje razumijevanje uloge i značenja ovog dokumenta te je podignuta razina svijesti o razvojnim potrebama i ograničenjima s kojima je Općina suočena. Strategija je detektirala ključne razvojne pravce Općine, te je uspostavila komunikaciju između svih bitnih ljudi s područja Općine što treba poslužiti u budućnosti kao „infrastruktura“ za provedbu definirane razvojne politike Općine.

Krajnja svrha cijelog procesa strateškog planiranja i izrade Strategije razvoja je osigurati višu kvalitetu života za sve mještane Općine Murter-Kornati, a to znači unaprijediti prostor i infrastrukturu Općine, podići razinu gospodarske konkurentnosti Općine, unaprijediti društveni život Općine i čuvati okoliš. Da bi se to ostvarilo potrebno je kontinuirano i fokusirano raditi na stvaranju pozitivnog okruženja koje će rezultirati poboljšanjem kvalitete okruženja za život u Općini, smanjenjem nezaposlenosti i stvaranjem pozitivne razvojne perspektive područja.

Pred općinskim vodstvom sada je izazov da sve zacrtane ciljeve razvoja zajednički ostvare, te da u dugom roku vizija razvoja Općine postane realnost. Vizija razvoja mora biti konstantno na umu svih onih koji sudjeluju u razvoju i izgradnji budućnosti Općine Murter-Kornati.

S vizijom na umu, daje se zaključna misao ovog dokumenta uz nadu da će se ambicije ove Strategije ostvariti u željenoj mjeri i na korist svih mještana Općine Murter-Kornati.

Popis tablica

Tablica 1. Broj stanovnika i broj kućanstava prema popisu 2011.....	19
Tablica 2. Teritorijalno ustrojstvo Šibensko - kninske županije	21
Tablica 3. Ukupan broj stanovnika u Šibensko – Kninskoj županiji.....	22
Tablica 4. Starost stanovništva otoka Murtera u 2001. i 2011. godini	26
Tablica 5. Ukupan broj stanovnika u Općini Murter – Kornati.....	27
Tablica 6. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu	29
Tablica 7. Zaposleni prema područjima djelatnosti na otoku Murteru u 2011. godini	30
Tablica 8. Zaposleni prema područjima djelatnosti u Općini Murter-Kornati u 2011. godini .	30
Tablica 8. Ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korištenog poljoprivrednog zemljišta u Šibensko – kninskoj županiji.....	36
Tablica 9 Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površini ukupno raspoloživoga zemljišta, korištenoga poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broja parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta.....	37
Tablica 10. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama.....	38
Tablica 11 Prosječna količina i broj parcela zemljišta po kućanstvu te prosječna veličina parcele u Šibensko-kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati.....	39
Tablica 12. Nerazvrstane ceste na području Općine Murter-Kornati	44
Tablica 13. Luke nautičkog turizma Šibensko-kninske županije u 2014. godini	45
Tablica 14. Marine na području Općine Murter-Kornati	46
Tablica 15. Pregled potreba za odvodnjom na području aglomeracije Betina-Murter prema kategorijama potrošača	53
Tablica 16. Crpne stanice sustava odvodnje aglomeracije Betina-Murter	55
Tablica 17. Popis komunalnih tvrtki koji organizirano skupljaju i zbrinjavaju komunalni otpad na području Šibensko-kninske županije (2013. godina).....	59
Tablica 18. Količine odloženog otpada na odlagališta Šibensko – kninske županije na koja se odlagao komunalni otpad u 2013. godini	60

Tablica 19. Osnovno školstvo Općine Murter-Kornati	68
Tablica 20. Popis srednjih škola na području Šibensko-kninske županije.....	69
Tablica 21. Popis kulturoloških udruga na području Općine Murter-Kornati	70
Tablica 22. Mreža potrebnih timova na razini primarne zdravstvene djelatnosti na području Šibensko - kninske županije i Općine Murter-Kornati (na dan 31.srpnja 2015.)	80
Tablica 23. Zdravstvena infrastruktura na području Općine Murter-Kornati	80
Tablica 24. Mreža bolničke djelatnosti u Šibensko – kninskoj županiji.....	81
Tablica 25. Domovi za starije i nemoćne na području Šibensko-kninske županije	81
Tablica 26. Popis sportskih udruga i klubova na području Općine Murter-Kornati.....	83
Tablica 27. Popis kulturoloških udruga na području Općine Murter-Kornati	83
Tablica 28. Popis građanskih i drugih udruga na području Općine Murter-Kornati	84
Tablica 29: Popis djelatnosti prema NKD-u.....	97
Tablica 30: Popis poduzeća u prerađivačkoj industriji	99
Tablica 31: Popis obrta ŠKŽ	99
Tablica 33. Broj postelja u naseljima otoka Murtera od 2000. do 2007. te posebno 2014. godine.....	107
Tablica 32. Smještajni kapaciteti po vrstama objekata u Općini Murter – Kornati 2014. godine	108
Tablica 34. Struktura dolaska stranih turista u RH i na otok Murter u 2014. g. u postocima	109
Tablica 35. Ostvareni dolasci turista u Šibensko – kninskoj županiji i Općini Murter – Kornati (razdoblje 2013. i 2014. godine).....	109
Tablica 36. Ostvarena noćenja turista u Šibensko – kninskoj županiji i Općini Murter – Kornati (razdoblje 2013. i 2014. godine).....	110
Tablica 37. Dolasci i noćenja stranih turista prema zemlji prebivališta u 2014. godini u Općini Murter - Kornati	111
Tablica 38. Plažni resursi na području Općine Murter-Kornati	112
Tablica 39. Turistička ponuda organiziranih izleta i aktivnosti	113
Tablica 40. Ukupan broj poljoprivrednih kućanstava, poslovnih subjekata i korištenog poljoprivrednog zemljišta u Šibensko – kninskoj županiji.....	115

Tablica 41. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površini ukupno raspoloživoga zemljišta, korištenoga poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broja parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta.....	116
Tablica 42. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama.....	117
Tablica 43. Prosječna količina i broj parcela zemljišta po kućanstvu te prosječna veličina parcele u Šibensko-kninskoj županiji i Općini Murter - Kornati.....	118
Tablica 44. Stanje grla stoke na području Općine Murter-Kornati	119
Tablica 45. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju ovaca	119
Tablica 46. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju peradi	119
Tablica 47. Stanje voćaka na području Općine Murter-Kornati	121
Tablica 48. Broj kućanstava koji je ostvario prihod od prodaje u Općini Murter - Kornati ...	122
Tablica 49. Projekcija proračuna Općine Murter-Kornati 2016.-2018. godine.....	128
Tablica 50. Prihodi i ostvareni višak/manjak Općine Murter-Kornati.....	133
Tablica 51. Struktura poreznih prihoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	134
Tablica 52. Prihodi od imovine Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine	135
Tablica 53. Kretanje prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	136
Tablica 54. Struktura rashoda i izdataka Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	137
Tablica 55. Rashodi za zaposlene i materijalni rashodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	138
Tablica 56. Struktura materijalnih rashoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	139
Tablica 57. Subvencije, pomoći i donacije Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	140
Tablica 58. Rashodi Općine Murter-Kornati prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2014. do 2015. godine.....	142
Tablica 59: Predvodničke inicijative	148

Tablica 60. Ukupna financijska alokacija EU sredstava za Hrvatsku za razdoblje 2014-2020. po programima (fondovima):	152
Tablica 61. Financijska struktura Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“	155
Tablica 62. Prioriteti operativnog programa i alokacija	156
Tablica 63. Okvirna raspodjela sredstva za program ruralnog razvoja	157
Tablica 64. Ekonomski indikatori u Hrvatskoj u razdoblju od 2005. do 2014.g.	164
Tablica 65. Radno sposobno stanovništvo od 2013.g. do 2015.g.	167
Tablica 66. Makroekonomski okvir u razdoblju 2014. – 2018.	168

Popis grafikona

Grafikon 1. Usporedba broja stanovnika Šibensko - kninske županije 2001. i 2011. godine ..	22
Grafikon 2. Usporedba broja stanovnika Općine Murter-Kornati 2001. i 2011. godine	27
Grafikon 3. Kretanje broja stanovnika u Općini Murter – Kornati kroz povijest	28
Grafikon 4. Prihodi i primici Općine Murter-Kornati.....	132
Grafikon 5. Udio prihoda i primitaka proračuna Općine Murter-Kornati od 2013. do 2015. godine.....	133
Grafikon 6 Porezni prihodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.	134
Grafikon 7. Prihodi od imovine Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine	135
Grafikon 8. Kretanje prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	136
Grafikon 9. Struktura rashoda i izdataka Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	138
Grafikon 10. Rashodi za zaposlene i materijalni rashodi Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	139
Grafikon 11. Struktura materijalnih rashoda Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	140
Grafikon 12. Subvencije, pomoći i donacije Općine Murter-Kornati za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	141
Grafikon 13. Rashodi Općine Murter-Kornati za nabavu nefinancijske imovine za razdoblje od 2013. do 2015. godine.....	142
Grafikon 14. Rashodi Općine Murter-Kornati prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2014. do 2015. godine.....	142
Grafikon 15. Ostvareni proračunski suficit/deficit u promatranom razdoblju od 2013. do 2015. godine.....	143
Grafikon 16: Alokacija sredstava Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014.-2020.	153
Grafikon 17. Obujam Građevinskih radova – godišnja stopa promjene od 2013. Do 1. kvartala 2015.g.....	166

Popis shema

Shema 1: Sustav strateškog planiranja	11
Shema 2: Zajednički strateški okviri i hijerarhija strategija 2014.-2020.	12

Popis slika

Slika 1. položaj Šibensko-kninske županije	21
Slika 2. Otok Murter	23
Slika 3. Područje aglomeracije Betina-Murter	53
Slika 4. Kanalizacijski sustav Betina-Murter	54
Slika 5: Područje Natura 2000 – Općina Murter-Kornati	74
Slika 6: Karta ekološke mreže Natura 2000 – Općina Murter-Kornati.....	75
Slika 7. Indeks obujma industrijske proizvodnje u Hrvatskoj, ožujak 2010. – ožujak 2015.g.	165